

Ερμηνευτικές Οδηγίες για τις Συνεταιριστικές Αρχές

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους στα μέσα μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

Οι συνεταιρισμοί στηρίζονται στις αρχές της αυτοβοήθειας, της αυτεθύνης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης. Ακολουθώντας την παράδοση των πρωτεργατών, τα μέλη των συνεταιρισμών στηρίζονται στις ηθικές αξίες της εντιμότητας, της διαφάνειας της κοινωνικής υπευθυνότητας και της φροντίδας για τους άλλους.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ:

Οι συνεταιριστικές αρχές αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές με τις οποίες οι συνεταιρισμοί θέτουν σε εφαρμογή τις αξίες τους.

1η ΑΡΧΗ: ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ.

Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις, ανοικτές σε όλα τα πρόσωπα που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους και επιθυμούν να αποδεχθούν τις ευθύνες του μέλους, χωρίς διακρίσεις φύλου, κοινωνικού επιπέδου, φυλής, πολιτικών πεποιθήσεων ή θρησκείας.

2η ΑΡΧΗ: ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ.

Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις διοικούμενες από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής τους και στη λήψη των αποφάσεων. Άνδρες και γυναίκες που προσφέρουν υπηρεσίες ως αιρετοί εκπρόσωποι είναι υπόλογοι στα μέλη. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου (κάθε μέλος μία ψήφο) και στους συνεταιρισμούς ανωτέρου βαθμού οργανώνονται επίσης με δημοκρατικό τρόπο.

3η ΑΡΧΗ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ.

Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα και διαχειρίζονται δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού. Ένα μέρος τουλάχιστον από το κεφάλαιο αυτό αποτελεί συνήθως την κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Τα μέλη συνήθως απολαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση ή καθόλου για το κεφάλαιο που καταθέτουν για να γίνουν μέλη. Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για οποιονδήποτε ή για όλους από τους ακόλουθους σκοπούς: α) Ανάπτυξη του συνεταιρισμού, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, από τα οποία μέρος τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητα, β) Απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον συνεταιρισμό και γ) Υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη.

4η ΑΡΧΗ: ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ.

Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αυτοβοήθειας, διοικούμενες από τα μέλη τους. Εάν συνάψουν συμφωνίες με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, ή αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, το πράττουν με όρους που διασφαλίζουν τη δημοκρατική διοίκηση από τα μέλη και διατηρούν τη συνεταιριστική αυτονομία.

5η ΑΡΧΗ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ.

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση στα μέλη τους, στα αιρετά μέλη της διοίκησης, στα διευθυντικά στελέχη και στους υπαλλήλους, ώστε να μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών τους. Παρέχουν πληροφόρηση στο κοινό - ιδιαίτερα στους νέους και στους διαμορφωτές της κοινής γνώμης - σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας.

6η ΑΡΧΗ: ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ.

Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν με τη μέγιστη αποτελεσματικότητα τα μέλη τους και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση όταν συνεργάζονται μεταξύ τους δια μέσου οργανώσεων τοπικού, εθνικού, περιφερειακού και διεθνούς επιπέδου.

7η ΑΡΧΗ: ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ.

Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους, με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

Αφιερωμένο στη μνήμη του

Καθηγητή Ian MacPherson 1929 - 2013

Συνεταιριστή ηγέτη, Καθηγητή Πανεπιστημίου,

Ιδρυτή και Πρόεδρο της Καναδικής Συνεταιριστικής Ένωσης

Σύμβουλο της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές

Ερμηνευτικές Οδηγίες
για τις Συνεταιριστικές Αρχές

Πίνακας περιεχομένων

Διακήρυξη σχετικά με την Συνεταιριστική Ταυτότητα	ii
Πρόλογος της Pauline Green, Προέδρου της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης	ix
Πρόλογος του Jean-Louis Bancel, Προέδρου της Επιτροπής Αρχών	xi
Ευχαριστίες	xii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1η Αρχή: Εθελοντική και Ελεύθερη Συμμετοχή	5
2η Αρχή: Δημοκρατικός Έλεγχος από τα Μέλη	15
3η Αρχή: Οικονομική Συμμετοχή των Μελών	29
4η Αρχή: Αυτονομία και Ανεξαρτησία	45
5η Αρχή: Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Πληροφόρηση	57
6η αρχή: Συνεργασία μεταξύ Συνεταιρισμών	71
7η Αρχή: Ενδιαφέρον για την κοινότητα	85
Συνομογραφίες και Γλωσσάριο	99
Διακήρυξη σχετικά με την Συνεταιριστική Ταυτότητα	103

Copyright © Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση 2015.

Επιτρέπεται η επαναχρησιμοποίηση, εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Μετάφραση στα ελληνικά: Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου Ομότιμος Καθηγητής
της Συνεταιριστικής Οικονομίας του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Επιμέλεια κειμένου: Δίκτυο Κ.Α.Π.Α.

(Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Περιφερειακής Ανάπτυξης)

Επιμέλεια φωτογραφίας - σύνθεση: Σίμος Δαλκυριάδης

Διευκρίνιση:

“Επειδή διαφορετικοί συγγραφείς μεταφράζουν διαφορετικά ορισμένους όρους, διευκρινίζεται ότι οι ακόλουθοι όροι αποδόθηκαν στην ελληνική ως εξής (επικράτησε η πρώτη ερμηνεία):

- **Cooperative movement:** Συνεταιριστική κίνηση ή Συνεταιριστικό κίνημα
- **International Co-operative Alliance:** Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση ή Διεθνής Συνεταιριστική Συμμαχία
- **Democratic control:** Δημοκρατική διοίκηση ή Δημοκρατικός έλεγχος

Πρόλογος

Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (ΔΣΕ) είναι ο παγκόσμιος θεματοφύλακας της Δήλωσης σχετικά με την Συνεταιριστική Ταυτότητα - τις Αξίες και τις Αρχές της συνεταιριστικής κίνησης - και είναι υπεύθυνη να διασφαλίσει ότι οι επτά Αρχές που στηρίζουν την συνεταιριστική επιχείρηση μπορούν να ερμηνευθούν ορθά. Στο πλαίσιο αυτό, το έγγραφο αυτό έχει καθυστερήσει πολύ.

Τα τελευταία χρόνια, προς μεγάλη χαρά των συνεταιριστών, οι Αρχές έχουν κερδίσει την αναγνώριση και παραδοχή σε όλο το κόσμο. Αναφέρονται σε έγγραφα πολιτικής του δημοσίου, σε κείμενα των Ηνωμένων Εθνών και της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, και επισυνάπτονται ή είναι αναπόσπαστο μέρος

της εθνικής νομοθεσίας σε πολλές χώρες. Όταν το 2011 η Περιφερειακή Οργάνωση Αμερικής της ΔΣΕ πρότεινε να εξετασθεί η τροποποίηση της 7ης Αρχής, η επίπτωση που αυτό θα είχε παγκοσμίως έγινε προφανής.

Η συζήτηση το 2011, μας οδήγησε να αναγνωρίσουμε δύο πράγματα. Πρώτον, ότι μια διαδικασία για την τροποποίηση των Αρχών ήταν αναγκαία. Συγκροτήσαμε την Επιτροπή Αρχών - μια ομάδα από μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΣΕ και συμβούλους εμπειρογνώμονες που ορίστηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΣΕ - για να εξετάσουν και να συμβουλευθούν για κάθε μελλοντική πρόταση για την τροποποίηση των Αρχών. Το 2012 η Έκτακτη Γενική Συνέλευση συμφώνησε τη διαδικασία. Η διαδικασία αυτή σέβεται τη σημασία των Αρχών που έχουν παγκοσμίως αναγνωρισθεί ως ο πυρήνας της συνεταιριστικής φιλοσοφίας, από το 1844.

Δεύτερον, αναγνωρίσαμε την ανάγκη για πιο λεπτομερή σύγχρονη ερμηνεία για την εφαρμογή των Αρχών στη διακυβέρνηση και τη λειτουργία των συνεταιρισμών στον 21ο αιώνα, και αναθέσαμε στην Επιτροπή Αρχών την επίβλεψη της προετοιμασίας της. Μετά από τρία χρόνια λεπτομερούς και επίπονου έργου από την Επιτροπή Αρχών, τους εμπειρογνώμονες συμβούλους και τον Επιμελητή - επίπονο έργο που έχει συμπεριλάβει τις διαφορετικές γνώμες των συνεταιριστών ανά τον κόσμο - είμαι στην ευχάριστη θέση να σας παρουσιάσω την καθοδήγηση σε αυτές τις Ερμηνευτικές Οδηγίες. Αυτές είναι "ζωντανές" με την έννοια ότι προορίζονται ειδικά ώστε να επικαιροποιούνται με την πάροδο του χρόνου, καθώς οι κοινωνίες αλλάζουν, τα περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα εξελίσσονται, και οι εμπορικοί και χρηματοπιστωτικοί κανονισμοί και οι ανάγκες μεταβάλλονται. Επιτρέπουν στους ίδιους τους συνεταιρισμούς να κατανοήσουν πλήρως τι ακριβώς σημαίνει να είσαι συνεταιρισμός σ' έναν κόσμο στον οποίο τώρα λειτουργούν. Παρέχουν επίσης καθοδήγηση σε όσους έχουν το έργο της καταχώρισης, της ρύθμισης ή της εποπτείας των συνεταιρισμών σε τοπικές, εθνικές και περιφερειακές οικονομίες στον κόσμο.

Οι συνεταιριστές πιστεύουν ότι οι άνθρωποι του κόσμου δεν θα πρέπει να υποβάλλονται σε απειλές από την παγκόσμια οικονομία, όπως εκείνη του 2007. Επιπλέον, πιστεύουν ότι μια πιο διαφοροποιημένη και πλουραλιστική παγκόσμια οικονομία είναι ένας τρόπος για να εξασφαλιστεί ότι κάθε μελλοντική απειλή αυτού του είδους θα ελαχιστοποιηθεί.

Ως μέρος του έργου του θεματοφύλακα της Δήλωσης για τη Συνεταιριστική Ταυτότητα, η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση έχει αποφασίσει να ενθαρρύνει έναν εποικοδομητικό και διαδραστικό διάλογο μεταξύ των δημόσιων αρχών και των συνεταιρισμών, για τη στήριξη μιας μεγαλύτερης διαφοροποίησης μέσω της υγιούς ανάπτυξης των συνεταιριστικών επιχειρήσεων σε κάθε επίπεδο της παγκόσμιας οικονομίας

Πιστεύουμε ότι αυτό το έγγραφο θα είναι ο καταλύτης για αυτόν τον διάλογο τώρα και στο μέλλον.

PAULINE GREEN
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ICA)

Πρόλογος

Είχα την ευθύνη και την ευχαρίστηση να προεδρεύσω της Επιτροπής Αρχών της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (ΔΣΕ), που επέβλεψε τη σύνταξη και την δημοσίευση αυτών των Ερμηνευτικών Οδηγιών για τις Συνεταιριστικές Αρχές.

Οι Αρχές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της δήλωσης της ΔΣΕ για την Συνεταιριστική Ταυτότητα και πρέπει να γίνουν κατανοητές σε αυτό το πλαίσιο. Η Συνεταιριστική Ταυτότητα έχει δύο διαστάσεις. Η πρώτη είναι ότι ένας συνεταιρισμός είναι μια ένωση (Οργάνωση) προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους. Το δεύτερο είναι ότι αυτές οι ανάγκες και επιδιώξεις αντιμετωπίζονται μέσω μιας από κοινού ιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης.

Οι επτά Συνεταιριστικές Αρχές είναι οι διεθνώς συμφωνημένες θεμελιώδεις αρχές, οι οποίες, όταν εφαρμόζονται στην καθημερινή διακυβέρνηση και διαχείριση των συνεταιριστικών επιχειρήσεων, επιτρέπουν σ' αυτές να επιτύχουν το στόχο τους να καλύψουν τις ανάγκες και τις επιδιώξεις των μελών τους. Οι Αρχές δεν είναι χαραγμένες σε πέτρα, ούτε είναι άκαμπτοι κανόνες που πρέπει να ακολουθούνται. Είναι οι χρηστές ηθικές αρχές που πρέπει να εφαρμόζονται με όραμα και αναλογικά, σύμφωνα με το εθνικό οικονομικό, πολιτιστικό, κοινωνικό, νομοθετικό και ρυθμιστικό πλαίσιο και τις ιδιαιτερότητες εντός των οποίων λειτουργεί κάθε συνεταιριστική επιχείρηση. Ένας συνεταιρισμός είναι η μόνη μορφή οργάνωσης της επιχειρηματικότητας με έναν διεθνώς συμφωνημένο και αναγνωρισμένο ορισμό, αξίες και αρχές. Οι Αρχές δημιουργούν μια πολύτιμη διαφορά.

Αυτές οι Ερμηνευτικές Οδηγίες παρέχουν λεπτομερείς οδηγίες και συμβουλές για την πρακτική εφαρμογή των Αρχών στις συνεταιριστικές επιχειρήσεις. Βασικό κοινό στο οποίο απευθύνονται είναι η επερχόμενη γενιά συνεταιριστικών ηγετών: οι Οδηγίες επιδιώκουν να ενσωματώσουν τη γνώση και την εμπειρία της τρέχουσας γενιάς συνεταιριστών προς όφελος της επόμενης. Στόχος τους είναι να βοηθήσουν τα μέλη των συνεταιρισμών, τους ηγέτες και τους διαχειριστές να λειτουργούν τους συνεταιρισμούς τους πιο αποδοτικά και αποτελεσματικά. Ελπίζουμε επίσης ότι θα αποτελέσουν ένα παγκόσμιο κεφάλαιο για τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευόμενους των συνεταιρισμών και για άλλους που προσπαθούν να κατανοήσουν πώς πρέπει να εφαρμόζονται οι Αρχές στην πράξη.

Η διαδικασία την οποία επέβλεψε η Επιτροπή Αρχών για την παραγωγή των Ερμηνευτικών Οδηγιών υπήρξε εξαντλητική και συνεργατική. Στην αρχή ζητήσαμε από τους διεθνείς εμπειρογνώμονες να παραγάγουν προσχέδια διαλόγου για κάθε Αρχή. Αυτά εξετάστηκαν σε βάθος από την Επιτροπή Αρχών με τον David Rodgers, πρώην Πρόεδρο της Διεθνούς Οργάνωσης Συνεταιριστικής Στέγασης, στον οποίο αναθέσαμε να επεξεργαστεί τα προσχέδια υπό το φως των συζητήσεων της Επιτροπής Αρχών και να εξασφαλίσει ότι κάθε Οδηγία ήταν συνεπής ως προς τη δομή, το ύψος και τη χρήση της γλώσσας. Μετά την εξέταση από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΣΕ, τα Περιφερειακά Γραφεία, και τις Τομεακές Οργανώσεις, τα αναθεωρημένα προσχέδια δημοσιεύθηκαν για μια μεγάλη παγκόσμια διαβούλευση με τα μέλη της ΔΣΕ και άλλους που επιθυμούσαν να τα σχολιάσουν. Αυτό ήταν μια γνήσια άσκηση διαβούλευσης. Κάθε απάντηση εξετάστηκε προσεκτικά και, όπου χρειαζόταν, έγιναν περαιτέρω τροποποιήσεις, ώστε να παραχθούν οι Ερμηνευτικές Οδηγίες αυτού του βιβλίου.

Οι εν λόγω Ερμηνευτικές Οδηγίες δεν είναι χαραγμένες σε πέτρα ή στάσιμες εσαεί. Πρόκειται για μια δήλωση για το πώς κατανοούμε τις Αρχές τώρα, αλλά αποτελούν ζωντανά έγγραφα, όχι στατικά. Οι Αρχές και οι Ερμηνευτικές Οδηγίες μας για την εφαρμογή τους, μπορεί να εξελιχθούν και πάλι όπως εξελίσσεται η συνεταιριστική κίνηση και να ανταποκρίνεται στις νέες προκλήσεις και ευκαιρίες. Αυτές οι Ερμηνευτικές Οδηγίες έχουν ως στόχο να δηλώσουν πως εμείς κατανοούμε την εφαρμογή των Αρχών με σύγχρονους όρους για τον 21ο αιώνα.

Ελπίζω ότι θα κερδίσετε κατανόηση και έμπνευση από αυτές.

JEAN-LOUIS BANCEL,
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΡΧΩΝ

Ευχαριστίες

Η Επιτροπή Αρχών και η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση επιθυμούν να ευχαριστήσουν όλους εκείνους από τις οργανώσεις-μέλη, τις Τομεακές Οργανώσεις της ΔΣΕ και άτομα από την παγκόσμια Συνεταιριστική Κίνηση σε πολλές χώρες, που σχολίασαν και έδωσαν πολύτιμες πληροφορίες για τα πολυάριθμα σχέδια των εν λόγω Ερμηνευτικών Οδηγιών και εκείνους που απάντησαν στα ερωτήματα της ηλεκτρονικής έρευνας σχετικά με το σχέδιο διαβούλευσης.

Η Επιτροπή Αρχών απευθύνει επίσης ευχαριστίες προς όλα εκείνα τα άτομα και φορείς που ξεπέρασαν τον εαυτό τους στη στήριξη και συμβολή για την εξειδίκευση των Ερμηνευτικών Οδηγιών. Πολλές ευχαριστίες στους: Kenki Maeda (Ιαπωνία), Haruyoshi Amano (Ιαπωνία), Bruno Roelants (Βέλγιο), José Carlos Guisado (Ισπανία), Andreas Kappes και οι συνεργάτες του DGRV (Γερμανία), Hans-H. Munkner (Γερμανία), Hagen Henry (Φινλανδία), Stefania Marcone και οι συνεργάτες της Alliance of Italian Co-operatives (Ιταλία), iCOOP (Κορέα), Conseil Québécois de la coopération et de la mutualité CQCM (Καναδάς), Co-operatives UK (Ηνωμένο Βασίλειο), Desjardins (Καναδάς), Peter Davis και Sonja Novkovic of Saint Mary's University (Καναδάς), Manuel Marino (Cooperatives of the Americas); Hadrien Appeltants και οι μεταφραστές της TransPerfect, και τελευταία αλλά όχι λιγότερο Lynne Murray (Ηνωμένο Βασίλειο) για την υποστήριξη του συζύγου της David Rodgers, καθώς ο ίδιος συνεργάστηκε μαζί μας στην αγαπημένη εργασία για την ανάπτυξη και την επιμέλεια αυτών των Ερμηνευτικών Οδηγιών.

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΡΧΩΝ

υπεύθυνα για την εξέταση των προσχεδίων και επίβλεψη της επιμέλειας και παραγωγής των Ερμηνευτικών Οδηγιών:

Jean-Louis Bancel, Γαλλία (πρόεδρος)

Akira Banzai, Ιαπωνία.

Suleman Chambo, Τανζανία.

Dante Cracogna, Αργεντινή.

Ramon Imperial Zuniga, Μεξικό.

Akira Kurimoto, Ιαπωνία.

Jan Anders Lago, Σουηδία.

Mervyn Wilson, Ηνωμένο Βασίλειο

ΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΤΩΝ ΑΡΧΙΚΩΝ ΠΡΟΣΧΕΔΙΩΝ

1η Αρχή – **Akira Kurimoto**, Consumer Co-operative Institute of Japan.

2η Αρχή – **Jean-François Draperi**, Conservatoire des Arts et Métiers, Editor in Chief of the Revue des Etudes Coopératives, Mutualistes et Associatives (RECMA), Paris, France.

3η Αρχή – **Jean-Louis Bancel**, Credit Coopératif, France

4η Αρχή – **Sonja Novkovic**, Saint Mary's University, Nova Scotia, Canada.

5η Αρχή – **Mervyn Wilson and Linda Shaw**, Co-operative College, United Kingdom.

6η Αρχή – **Emily Lippold Cheney**, Matt Davis, Aaron Reser, United States

7 Αρχή – **Dante Cracogna**, School of Law, University of Buenos Aires, Argentina.

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΝ

του ανατέθηκε, σε συνεργασία με την Επιτροπή Αρχών, να προσφέρει συμβουλευτικές υπηρεσίες και τελικά προσχέδια των Ερμηνευτικών Οδηγιών:

David Rodgers, President Co-operative Housing International 2009-13, CEO of CDS Co-operatives 1979-2012, local Labour and Co-operative councillor, London Borough of Ealing, United Kingdom.

ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΔΟΚΙΜΙΩΝ

Gillian Lonergan, Co-operative College, United Kingdom

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΡΧΩΝ

Hanan El-Youssef, Alliance Strategy Manager, United States.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι συνεταιρισμοί δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας. Ένα βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι ότι οι συνεταιρισμοί δημιουργούν πλούτο για τα πολλά μέλη των συνεταιρισμών, τα οποία ασχολούνται σε συνεταιριστικές επιχειρήσεις ως χρήστες υπηρεσιών, παραγωγοί, ανεξάρτητοι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, καταναλωτές, και εργαζόμενοι,¹ όχι μόνο για τους λίγους που είναι αρκετά πλούσιοι, για να επενδύουν κεφάλαια σε επιχειρήσεις που ανήκουν σε επενδυτές. Οι συνεταιρισμοί βοηθούν να αντισταθμιστεί η τεράστια αύξηση της ανισότητας μεταξύ πλουσίων και φτωχών στον κόσμο, ένα θέμα που, αν δεν αντιμετωπιστεί, θα έχει σημαντικές οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, περιβαλλοντικές και πολιτικές συνέπειες.

Στο πλαίσιο του ρόλου της ως θεματοφύλακα των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των συνεταιριστικών επιχειρήσεων, η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (ΔΣΕ)² ενέκρινε το 1995, τη Δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα, τις Αξίες και τις Αρχές, (“η Δήλωση”), που παρατίθεται στο παράρτημα των Ερμηνευτικών Οδηγιών. Οι Συνεταιριστικές Αρχές που περιλαμβάνονται στη Δήλωση έχουν σφυρηλατηθεί στο καμίνι των πάνω από 150 ετών πρακτικής εμπειρίας, για το ποιο είναι το περιεχόμενο των θεμελιωδών αρχών, που απαιτούνται για την επιτυχή λειτουργία μιας βιώσιμης συνεταιριστικής επιχείρησης.

Η Δήλωση έγινε αποδεκτή από την ΔΣΕ στο Συνέδριο και Γενική Συνέλευση της Εκατονταετίας το 1995 στο Μάντσεστερ, Αγγλία. Η Δήλωση, που προτάθηκε στη Γενική Συνέλευση από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΣΕ, ήταν το προϊόν μιας μακράς διαδικασίας διαβούλευσης με τη συμμετοχή χιλιάδων συνεταιριστών από όλο τον κόσμο. Η Δήλωση περιλαμβάνει τον ορισμό των συνεταιρισμών, έναν κατάλογο με τις βασικές αξίες της παγκόσμιας συνεταιριστικής κίνησης, καθώς και μια αναμόρφωση των αρχών της συνεταιριστικής κίνησης για την καθοδήγηση των συνεταιριστικών επιχειρήσεων στις καθημερινές δραστηριότητές τους.

Η συνεταιριστική ταυτότητα και οι αξίες μας είναι αμετάβλητες, αλλά οι αρχές έχουν αναθεωρηθεί και αναμορφωθεί. Στην ιστορία της ΔΣΕ, αναθεωρήσεις των αρχών έχουν εγκριθεί τρεις φορές μετά από ειδικές επιτροπές και διαβούλευση με τα μέλη της ΔΣΕ στο Συνέδριο του Παρισιού το 1937, στο Συνέδριο της Βιέννης το 1966, και στο Μάντσεστερ το 1995. Ενώ οι αρχές έχουν αναμορφωθεί και αναδιατυπωθεί, η ουσία τους παραμένει: είναι οι κατευθυντήριες αρχές με τις οποίες η συνεταιριστική ταυτότητα και οι αξίες μας εφαρμόζονται στην πράξη, στις καθημερινές εργασίες μιας συνεταιριστικής επιχείρησης.

Οι Συνεταιριστικές Αρχές, οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο των Ερμηνευτικών Οδηγιών, έχουν από πολλούς γίνει γνωστές διεθνώς ως οι Αρχές της Rochdale, αν και η ΔΣΕ αναγνωρίζει τη συμβολή πολλών συνεταιριστών ιδρυτών σε διάφορες χώρες, ιδίως του Charles Gide στη Γαλλία, του Alfonse και Dorimene Desjardins στο Κεμπέκ του Καναδά, του Friedrich Wilhelm Raiffeisen και του Hermann Schulze-Delitzsch στη Γερμανία, του Horace Plunket στην Ιρλανδία, του Frs. Jimmy Thompson και του Moses Xavier της Antigonish Movement in Nova Scotia και του Πατέρα Jose Maria Arizmendiarrieta στο Μοντραγκόν στην Ισπανία. Η ανθρώπινη και διεθνής φύση των Αρχών φαίνεται από το γεγονός ότι οι Σκαπανείς της Rochdale δεν ισχυρίστηκαν ποτέ ότι οι Αρχές είναι ιδιοκτησία τους. Στο Μουσείο των Πρωτοπόρων της Rochdale στην Αγγλία, εμφανίζεται το ακόλουθο απόσπασμα δίπλα στη Δήλωση της ΔΣΕ για την Συνεταιριστική Ταυτότητα - λέξεις που αξίζει να θυμόμαστε:

“Το συνεταιριστικό ιδανικό είναι τόσο παλιό όσο και η ανθρώπινη κοινωνία. Είναι η ιδέα της σύγκρουσης και του ανταγωνισμού ως αρχή της οικονομικής προόδου που είναι νέα. Η ανάπτυξη της ιδέας του συνεργατισμού στον 19ο αιώνα μπορεί να κατανοηθεί καλύτερα ως μια προσπάθεια να καταστήσει σαφή μια αρχή που είναι

¹ Υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τύποι των συνεταιρισμών που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας. Σε αυτές τις ερμηνευτικές οδηγίες ο όρος “μέλη” χρησιμοποιείται ως γενικός όρος για όλα τα διαφορετικά είδη των μεμονωμένων ατόμων και των εταιρικών (νομικών) προσώπων, που είναι μέλη σε όλους τους διαφορετικούς τύπους των συνεταιρισμών.

² Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση – ΔΣΕ (ή Συμμαχία) είναι ο θεματοφύλακας των Συνεταιριστικών Αξιών και Αρχών. Η ΔΣΕ είναι μια μη κερδοσκοπική διεθνής ένωση, που ιδρύθηκε το 1895 για να προωθήσει το συνεταιριστικό μοντέλο κοινωνικής επιχείρησης. Η ΔΣΕ είναι η κορυφαία οργάνωση για τους συνεταιρισμούς όλου του κόσμου, που εκπροσωπούν 284 συνεταιριστικές ενώσεις και οργανισμούς σε 95 χώρες (στοιχεία Ιανουαρίου 2015).

συμφυής με τη συγκρότηση της κοινωνίας, αλλά η οποία έχει ξεχαστεί στην αναταραχή και την αποσύνθεση της γρήγορης οικονομικής προόδου.³

Το ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης της ΔΣΕ το 1995, υιοθετώντας τη Δήλωση πρόσθεσε: “ότι εάν απαιτείται περαιτέρω κατανόηση, θα πρέπει να γίνει αναφορά στο συνοδευτικό έγγραφο υποδομής”.⁴ Αυτό το έγγραφο υποδομής, γραμμένο από τον αείμνηστο καθηγητή Ian MacPherson, επιδίωξε να παρουσιάσει οδηγίες σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή των Συνεταιριστικών Αξιών και Αρχών στο σύγχρονο κόσμο.

Ο κόσμος δεν σταματά να εξελίσσεται. Ο κόσμος έχει αλλάξει σημαντικά από το κείμενο υποδομής που δημοσιεύθηκε το 1996. Η κοινωνία έχει αλλάξει, η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας προχωρεί με γοργό ρυθμό, έχει υπάρξει μια παγκόσμια οικονομική κρίση, και νέες τεχνολογίες έχουν αναδυθεί, όπως έχουν κάνει από τότε που οι ίδιοι οι συνεταιρισμοί εμφανίστηκαν στην αρχή της βιομηχανικής επανάστασης. Όλες αυτές οι αλλαγές έχουν οδηγήσει στην απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της ΔΣΕ το 2012 για την έκδοση αυτών των Ερμηνευτικών Οδηγιών σχετικά με την πρακτική εφαρμογή των Συνεταιριστικών Αρχών στο σύγχρονο κόσμο του 21ου αιώνα.

Ανεξάρτητα από αυτές τις ευρύτερες παγκόσμιες αλλαγές, τα βασικά στοιχεία της συνεταιριστικής επιχείρησης παραμένουν αναλλοίωτα. Η γενεσιουργός ουσία του τί κάνει μια συνεταιριστική επιχείρηση ‘συνεταιρισμό’ είναι τόσο ζωτική και σχετική με την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ποιότητα της ανθρώπινης κοινωνίας σήμερα, όπως ήταν όταν ξεκίνησε για πρώτη φορά από τους πρωτοπόρους θεμελιωτές των συνεταιρισμών τον 19ο και τον 20ο αιώνα. Οι αξίες μας είναι αμετάβλητες, αλλά η εφαρμογή των Συνεταιριστικών Αρχών απαιτεί συνεχή επαναξιολόγηση υπό το πρίσμα των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών, και πολιτικών αλλαγών και προκλήσεων.

Οι Συνεταιριστικές Αρχές δεν είναι ανεξάρτητες η μία από την άλλη. Είναι αλληλοεξαρτώμενες αρχές, οι οποίες στηρίζουν και ενισχύουν η μία την άλλη. Για παράδειγμα, η 5η Αρχή για την Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Πληροφόρηση, εάν εφαρμόζεται, θα ισχυροποιήσει και διευρύνει τη 2η Αρχή για Δημοκρατικό Έλεγχο εκ μέρους των Μελών. Αν όλες οι Αρχές τηρούνται και εφαρμόζονται κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της συνεταιριστικής επιχείρησης, η εν λόγω συνεταιριστική επιχείρηση θα γίνει ισχυρότερη και πιο βιώσιμη.

Η δήλωση σχετικά με την Συνεταιριστική Ταυτότητα που εγκρίθηκε από τα μέλη της ΔΣΕ το 1995, δημιούργησε ένα ορόσημο στην ιστορία της αναγνώρισης των συνεταιρισμών. Η σαφήνιά της επέτρεψε να αναγνωρισθεί η ουσιαστική φύση της συνεταιριστικής επιχείρησης από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών με το ψήφισμα 56/114⁵ του 2001. Τη Δήλωση υποστηρίζει, επίσης, η Σύσταση 193 του 2002 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ), η οποία έχει ευρέως χρησιμοποιηθεί για την επανεξέταση και την επικαιροποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας σε πάνω από εκατό χώρες και είναι ένα ισχυρό εργαλείο για τους συνεταιρισμούς σε όλο τον κόσμο, για να προβάλλει έναν ζωτικό και επεκτεινόμενο τομέα συνεταιριστικών επιχειρήσεων της οικονομίας. Οι συνεταιρισμοί είναι το μόνο είδος επιχείρησης που διαθέτει έναν διεθνώς συμφωνημένο ηθικό κώδικα αξιών και λειτουργούν σύμφωνα με αρχές, που έχουν δημοκρατικά και διεθνώς συμφωνηθεί από συνεταιρισμούς, που είναι μέλη της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης.

Οι Συνεταιριστικές Αρχές και οι παρούσες Ερμηνευτικές Οδηγίες για την εφαρμογή τους δεν είναι ένα δόγμα που πρέπει να τηρείται, ούτε είναι ένας ζουρλομανδύας για την επιχειρηματική καινοτομία των συνεταιρισμών, που επιδιώκουν να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και περιβαλλοντικές ανάγκες των μελών τους. Η καινοτομία για την κάλυψη των αναγκών των μελών των συνεταιρισμών ήταν πάντα η μητέρα και ο πατέρας της συνεταιριστικής επιχείρησης και θα παραμείνουν έτσι. Οι τωρινές Ερμηνευτικές Οδηγίες είναι ακριβώς: οδηγίες για τους συνεταιρισμούς που δραστηριοποιούνται κάτω από διαφορετικές νομοθεσίες με διαφορετικές κανονιστικές απαιτήσεις, που εξυπηρετούν πολλές διαφορετικές κοινότητες και πολιτισμούς. Οι Συνεταιριστικές Αρχές είναι παγκόσμιες ενώ οι τωρινές Ερμηνευτικές Οδηγίες δεν σκοπεύουν να είναι αυστηρές συνταγές. Επιδιώκουν να διερευνήσουν και να ενσωματώσουν το πώς οι βασικές αρχές μιας συνεταιριστικής επιχείρησης πρέπει να εφαρμόζονται σε πολύ διαφορετικές συνθήκες από εκείνες

3 Από το “Consumers’ Co-operation in Great Britain”, AM Carr-Saunders, P Sargant Φλωρεντία και Robert Peers, G Allen και Unwin, Λονδίνο (1938).

4 Βλέπε: <http://www.uwcc.wisc.edu/cic/issues/prin/21-cent/background.html>

5 Βλέπε: <http://www.caledonia.org.uk/UN-res-56-114.htm>

που υπήρχαν, όταν ιδρύθηκαν οι πρώτοι συνεταιρισμοί. Πρόκειται για τις κατευθυντήριες γραμμές, που θα πρέπει να είναι σε θέση να ερμηνεύονται από συνεταιρισμούς και, με τα παραδείγματα καλής πρακτικής, που περιλαμβάνονται σε αυτές, να βοηθούν τον ανερχόμενο τομέα των συνεταιριστικών επιχειρήσεων στην παγκόσμια οικονομία.

Η παγκόσμια συνεταιριστική κίνηση που εκπροσωπείται από την ΔΣΕ είναι πολύ ποικιλόμορφη. Το πώς οι Συνεταιριστικές Αρχές μπορούν να εφαρμοστούν νόμιμα μέσω της ερμηνείας και της εφαρμογής των εν λόγω ερμηνευτικών οδηγιών, θα παρουσιάζει διαφορές, όχι μόνο μεταξύ των πολιτισμών και των παραδόσεων αλλά και λόγω μεγέθους, σταδίου ανάπτυξης και της εστίασης της συνεταιριστικής επιχείρησης. Μικροί συνεταιρισμοί μπορεί να λειτουργούν με τρόπους που είναι λιγότερο τυπικοί από ότι συμβουλεύουν αυτές οι οδηγίες. Καθιερωμένοι συνεταιρισμοί που αναπτύσσουν καινοτόμα νέα προϊόντα και υπηρεσίες για την μέλη τους ή αντιμετωπίζουν νέες κανονιστικές απαιτήσεις, μπορεί να εφαρμόσουν τις Συνεταιριστικές Αρχές με τρόπους που δεν έχουν προβλεφθεί στις τωρινές ερμηνευτικές οδηγίες. Η συνάφεια αυτών των οδηγιών και η πρακτική εφαρμογή τους αφήνεται να αποφασισθεί δημοκρατικά από κάθε συνεταιρισμό, αλλά η προσήλωση στο πνεύμα και την τυπική εφαρμογή τους, ανάλογα με την περίπτωση, θα ωφελήσει κάθε συνεταιριστική επιχείρηση και τα μέλη της.

Οι θεμελιωτές των συνεταιρισμών μας ήθελαν να επιτύχουν πολύ περισσότερα από την ίδρυση και λειτουργία επιτυχημένων επιχειρήσεων. Ενδιαφέρονταν για κοινωνική δικαιοσύνη και παρακινούνταν από ένα πάθος για να βοηθήσουν να αλλάξουν τις ζωές εκείνων των οποίων τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές ανάγκες οραματίζονταν να επιδιώξουν να καλύψουν μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά ελεγχόμενης επιχείρησης. Κατά την παράδοση των πρωτεργατών μας, η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση επίσης επιδιώκει, μέσα από αυτές τις ερμηνευτικές οδηγίες, να δείξει ότι υπάρχει το ίδιο πάθος για κοινωνική δικαιοσύνη και αναμόρφωση και ένα ανανεωμένο όραμα για το πώς οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις στον 21ο αιώνα μπορούν πράγματι να οικοδομήσουν έναν καλύτερο κόσμο, εφαρμόζοντας τη Συνεταιριστική Ταυτότητα, τις Αξίες και τις Αρχές μας στην πράξη.

1η Αρχή:
Εθελοντική και Ελεύθερη Συμμετοχή

1η Αρχή: Εθελοντική και Ελεύθερη Συμμετοχή

Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις, ανοικτές σε όλα τα πρόσωπα που είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες τους και επιθυμούν να αποδεχθούν τις ευθύνες του μέλους, χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου, κοινωνικής καταγωγής, φυλής, πολιτικών πεποιθήσεων ή θρησκείας.

1. Εισαγωγή

Η Εθελοντική και ελεύθερη είσοδο μελών χωρίς διακρίσεις σε πρόσωπα που είναι πρόθυμοι να αποδεχθούν τις ευθύνες των μελών, αποτελεί βασική αρχή και υπήρξε από την αρχή της συνεταιριστικής κινήσεως κατά το πρώτο μισό του 19ου αιώνα. Η δήλωση ότι: "Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις" επιβεβαιώνει τη σημασία των ανθρώπων που επιλέγουν εθελοντικά να συμμετάσχουν και να δεσμευθούν στον συνεταιρισμό τους. Οι άνθρωποι δεν μπορούν να εξωθηθούν να γίνουν συνεταιριστές. Η εγγραφή και η δραστηριοποίηση σε ένα συνεταιρισμό μαζί με άλλους, για την ικανοποίηση κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών, αποτελεί μια εθελοντική πράξη.

Η σημασία της εθελοντικής και ελεύθερης ένταξης φαίνεται από την αποδοχή της εκ μέρους της παγκόσμιας συνεταιριστικής κίνησης ως της 1ης Συνεταιριστικής Αρχής στην πρώτη διατύπωση των Συνεταιριστικών Αρχών εκ μέρους της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (ΔΣΕ) στο Παρίσι το 1937. Αυτό επιβεβαιώθηκε κατά την επαναδιατύπωση των Αρχών στη Βιέννη το 1966 και πάλι όταν οι Αρχές αναμορφώθηκαν, ύστερα από την επεξεργασία εκ μέρους της ΔΣΕ στην τρίτη αναθεώρηση στο Μάντσεστερ το 1995.

Αυτή η πρώτη αρχή είναι μια έκφραση του δικαιώματος στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι. Το δικαίωμα της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι, δηλαδή να συνεργάζεται ή να μην συνεργάζεται κάποιος με άλλους για να επιδιώξουν κοινούς στόχους, είναι ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και στο Διεθνές Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα ¹ του 1966. Η 1η Αρχή υποστηρίζει το δικαίωμα κάθε ατόμου να επιλέγει ελεύθερα να ενταχθεί ή να αποχωρήσει από ένα συνεταιρισμό και να αναλαμβάνει συλλογική δράση για την επιδίωξη των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών συμφερόντων των μελών του.

Η συσπείρωση και η απαγόρευση των διακρίσεων, αποτελεί παράδοση για τους θεμελιωτές της συνεταιριστικής κίνησης. Στην δεκαετία του 1840 οι Σκαπανείς της πόλης Rochdale ήταν κοινωνικά προοδευτικοί και ριζικά μπροστά από την εποχή τους, αναφορικά με την αποδοχή γυναικών και ατόμων από όλες τις κοινωνικές τάξεις, ανεξαρτήτως πολιτικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεων, ως ισότιμων μελών του συνεταιρισμού τους.

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

"Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις". Μια "εθελοντική οργάνωση" είναι αυτή που σχηματίζεται από την ελεύθερη επιλογή των προσώπων που είναι μέλη της. Ως εθελοντικές οργανώσεις, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να έχουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες τους, και την ελευθερία των μελών τους για το σχηματισμό τους, προστατευόμενες από το νόμο.

"Ανοιχτές σε όλα τα πρόσωπα", επιβεβαιώνει μια γενική δέσμευση για την αναγνώριση της θεμελιώδους αξιοπρέπειας του κάθε ατόμου και το δικαίωμά του για συμμετοχή σε ένα συνεταιρισμό, η οποία έχει αποτελέσει μια βασική δέσμευση όλων των συνεταιρισμών από την εμφάνισή τους το 19ο αιώνα. Επιβεβαιώνει ότι: δεν

¹ Το άρθρο 22 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, του 1966, το οποίο δεσμεύει νομικά στο διεθνές δίκαιο, ορίζει ότι:

" 1. Ο καθένας θα έχει το δικαίωμα στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι με άλλους, περιλαμβανομένου του δικαιώματος να σχηματίζουν και να μετέχουν σε συνδικάτα για την προστασία των συμφερόντων τους
2. Δεν πρέπει να τίθενται περιορισμοί στην άσκηση του δικαιώματος αυτού, εκτός από εκείνους που προβλέπονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία, προς το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας τάξης (ordre public), την προστασία της δημόσιας υγείας ή της ηθικής ή την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων."

πρέπει να υπάρχουν αυθαίρετοι περιορισμοί που επιβάλλονται σε όσους επιθυμούν να γίνουν μέλη, οι μόνοι περιορισμοί για την ένταξη είναι οι όροι που επιβάλλονται από τον σκοπό του συνεταιρισμού.

“Που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους”, αναγνωρίζει ότι οι συνεταιρισμοί σχηματίζονται για συγκεκριμένους σκοπούς. Σε πολλές περιπτώσεις, μπορούν μόνο να εξυπηρετήσουν αποτελεσματικά μια ορισμένη κατηγορία μελών ή έναν περιορισμένο αριθμό μελών. Για παράδειγμα, οι αλιευτικοί συνεταιρισμοί εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο εκείνους που ασχολούνται επαγγελματικά με την αλιεία, συνήθως σε ένα μόνο λιμάνι ή περιοχή. Οι στεγαστικοί συνεταιρισμοί μπορούν να εξυπηρετήσουν συγκεκριμένο αριθμό μελών. Οι συνεταιρισμοί εργαζομένων μπορούν να απασχολούν μόνο έναν περιορισμένο αριθμό μελών. Με άλλα λόγια, μπορεί να υπάρχουν κατανοητοί και αποδεκτοί λόγοι για τους οποίους ένας συνεταιρισμός μπορεί να επιβάλει έναν περιορισμό στη δυνατότητα εγγραφής περισσότερων μελών. Διαφορετικά, ένας συνεταιρισμός δεν θα πρέπει να θέτει περιορισμό στην εγγραφή νέων μελών. Οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί για τη διανομή τροφίμων, οι ασφαλιστικοί συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστικές τράπεζες προσφέρονται για όλους τους καταναλωτές των υπηρεσιών τους ή / και τις κοινότητες στις οποίες λειτουργούν.

“Επιθυμούν να αποδεχθούν τις ευθύνες του μέλους”, υπενθυμίζει στα μέλη ότι, ενώ η συμμετοχή είναι ελεύθερη σε αυτά, τα μέλη πρέπει επίσης να είναι πρόθυμα να δεχτούν τα καθήκοντα που συνεπάγεται η ιδιότητα του μέλους. “Ευθύνη”, αναφέρεται σε καθήκοντα που αναλαμβάνει κάποιος ή στην υποχρέωση να ασκεί έλεγχο σε κάτι.

“Ιδιότητα του μέλους”, αποτελεί ένα κεντρικό στοιχείο μιας συνεταιριστικής επιχείρησης που ανήκει στα μέλη και διοικείται δημοκρατικά από άτομα που επέλεξαν να προσχωρήσουν σε αυτήν. Ένα “μέλος” θα είναι συνήθως ένα πρόσωπο (φυσικό) σε έναν πρωτοβάθμιο συνεταιρισμό, αλλά μπορεί επίσης να είναι ένα εταιρικό (νομικό) πρόσωπο σε έναν συνεταιρισμό που παρέχει υπηρεσίες σε άλλες επιχειρήσεις ή οργανισμούς. Νομικά πρόσωπα μπορεί επίσης να είναι μέλη πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών, όπου πολλοί ενδιαφερόμενοι φορείς είναι μέλη. Άλλοι συνεταιρισμοί κανονικά θα είναι τα μέλη δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων συνεταιρισμών.

“Διάκριση”, είναι η άδικη ή προκατειλημμένη μεταχείριση των διαφορετικών κατηγοριών των ανθρώπων. Στη φράση “χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου, κοινωνικής καταγωγής, φυλής, πολιτικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεων”, η πρόθεση “χωρίς” απευθύνεται στο ουσιαστικό “διακρίσεις”. Ως εκ τούτου, η Αρχή απαιτεί την ένταξη να είναι ελεύθερη σε όλα τα άτομα “χωρίς διακρίσεις”, ανεξάρτητα από οποιοδήποτε προσωπικό χαρακτηριστικό.

3. Ερμηνευτικές Οδηγίες

ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Στην ιστορία των συνεταιρισμών, υπάρχουν πολλά παραδείγματα όπου δεν έχει τηρηθεί η αρχή της εθελοντικής ένωσης σε συνεταιρισμούς. Πολιτισμικοί περιορισμοί, όπως η απαίτηση να παύουν οι γυναίκες να είναι μέλη των συνεταιρισμών όταν παντρεύονται ή να μην επιτρέπεται στις γυναίκες να γίνουν μέλη, διότι οι άνδρες είναι επικεφαλής των νοικοκυριών, αποτελούν σαφή παραβίαση της αρχής αυτής. Μερικές κυβερνήσεις που χρησιμοποίησαν τους συνεταιρισμούς ως κατευθυνόμενους από το κράτος μηχανισμούς οικονομικής ανάπτυξης, έκαναν υποχρεωτική τη συμμετοχή σε συνεταιρισμούς. Αυτό επίσης παραβιάζει αυτή την 1η Αρχή. Το δικαίωμα εθελοντικής συνεργασίας για την ίδρυση συνεταιρισμών, μπορεί επίσης να παραβιάζεται από το εθνικό νομοθετικό, φορολογικό και διοικητικό σύστημα, το οποίο ευνοεί το εταιρικό επιχειρηματικό μοντέλο επιχειρήσεων και δεν λαμβάνει υπόψη την ειδική φυσιογνωμία της συνεταιριστικής επιχείρησης, εξ ου και η σημασία των συνεταιρισμών να κινητοποιούνται πολιτικά για να επηρεάσουν το νομικό, οικονομικό και διοικητικό καθεστώς, εντός του οποίου λειτουργούν οι επιχειρήσεις τους.

Παραβιάσεις της 1ης Αρχής της εθελοντικής και ελεύθερης συμμετοχής των μελών δεν συνάδουν με το γράμμα ή το πνεύμα των ιδρυτικών αρχών της συνεταιριστικής κίνησης. Αναιρούν την ανάπτυξη των συνεταιρισμών

Νικαράγουα, Η Gladys Herrera παίζει το σαξόφωνο της για τη Διεθνή Ημέρα των Συνεταιρισμών. Νέοι άνθρωποι σαν κι αυτήν γνώρισαν την τέχνη, τη μουσική, την περιβαλλοντική εκπαίδευση και την κατάρτιση από τον Sorprexcca έναν συνεταιρισμό καλλιέργειας καφέ. Αυτή είναι η επένδυση για τους νέους του Συνεταιρισμού Sorprexcca και ένας τρόπος για τους γιους και τις κόρες των μελών του να ασχοληθούν με τον συνεταιρισμό.

ως αυτόνομων εθελοντικών ενώσεων προσώπων, που συνεργάζονται για την αντιμετώπιση των κοινών αναγκών και προσδοκιών τους.

Εάν η συμμετοχή είναι υποχρεωτική, η συμμετοχή γίνεται μάλλον συμβολική και δεν αποτελεί μια άσκηση του θεμελιώδους ανθρώπινου δικαιώματος στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι. Αν τα μέλη αναγκάζονται να παύσουν να είναι μέλη, για λόγους άλλους, εκτός από α) την παραβίαση των υποχρεώσεών τους ως μέλη ή β) επειδή δεν χρησιμοποιούν πλέον τις υπηρεσίες του συνεταιρισμού, αυτό επίσης αποδυναμώνει τους συνεταιρισμούς και συνιστά επίσης παραβίαση της θεμελιώδους 1ης Αρχής.

Ο εθελοντικός χαρακτήρας της συμμετοχής στους συνεταιρισμούς είναι ένα απαραίτητο οργανωτικό χαρακτηριστικό, που τους καθιστά βιώσιμους και αειφόρους σε ανταγωνιστικές αγορές. Οι συνεταιρισμοί δεν μπορούν να επιβιώσουν χωρίς την εθελοντική στήριξη των μελών που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του συνεταιρισμού τους και παρέχουν κεφάλαια γι' αυτόν με τις μερίδες των μελών που συνεπάγονται δικαιώματα ψήφου, και για τις οποίες μερίδες λαμβάνουν μόνο μια περιορισμένη απόδοση, ή καθόλου. Ο ρόλος των μελών ως εθελοντών να υπηρετήσουν ως αιρετά στελέχη και σε διοικητικά συμβούλια ή επιτροπές, είναι επίσης ένα βασικό χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών. Σε ορισμένους συνεταιρισμούς, η εθελοντική υποστήριξη των μελών στην καθημερινή λειτουργία τους είναι επίσης ουσιαστική για την επιτυχία τους.

Η δήλωση ότι “οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις”, επιβεβαιώνει τη θεμελιώδη σημασία των ανθρώπων που επιλέγουν να δημιουργήσουν μια δέσμευση με τον συνεταιρισμό τους. Οι άνθρωποι δεν είναι συνεταιριστές αν δεν το θέλουν, ούτε θα πρέπει να εξαναγκάζονται από τις κυβερνήσεις ή από άλλους να γίνουν μέλη. Σε περίπτωση που οι οικονομικές πιέσεις ή κρατικοί κανόνες ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να γίνουν μέλη, οι συνεταιρισμοί έχουν μια ιδιαίτερη ευθύνη να διασφαλίσουν ότι όλα τα μέλη θα συμμετέχουν

πλήρως και θα είναι ενημερωμένα για την εθελοντική και ελεύθερη φύση της συνεταιριστικής επιχείρησής τους, ώστε εθελοντικά να την υποστηρίζουν.

Σε ορισμένες χώρες, συνεταιρισμοί, όπως οι συνεταιρισμοί υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, δρουν ως καθιερωμένες από την κυβέρνηση μονοπωλιακές επιχειρήσεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η συμμετοχή είναι ανοικτή σε εκείνους που κατοικούν σε συγκεκριμένη περιφέρεια. Μέσα στην καλυπτόμενη περιφέρεια, οι κυβερνήσεις δεν θα πρέπει να απαιτούν από τα πρόσωπα να γίνουν μέλη, προκειμένου να λάβουν βασικές υπηρεσίες. Για παράδειγμα, οι συνεταιρισμοί που παρέχουν υπηρεσίες τηλεφώνου ή διανομής ηλεκτρισμού, μπορούν να παρέχουν υπηρεσία σε όσους ζητούν, ενώ υπάρχει “δικαίωμα εξαίρεσης” για θρησκευτικούς ή άλλους λόγους.

Ελεύθερη εθελοντική συμμετοχή σημαίνει επίσης ότι τα μέλη είναι ελεύθερα να παύσουν να είναι μέλη, εφόσον το επιλέξουν. Σε ορισμένους συνεταιρισμούς, μπορεί να χρειαστεί να εφαρμοστούν πρακτικοί περιορισμοί για τα μέλη που επιθυμούν να αποχωρήσουν, αν και οι περιορισμοί εξόδου θα πρέπει να είναι ολίγοι. Για παράδειγμα, σε έναν στεγαστικό συνεταιρισμό, μπορεί να απαιτηθεί από το μέλος να εκχωρήσει τα δικαιώματα κατοχής της συνεταιριστικής κατοικίας σε ένα νέο μέλος. Σε έναν γεωργικό ή εργατικό συνεταιρισμό, η επιστροφή του κεφαλαίου όταν το μέλος αποχωρεί, μπορεί να χρειαστεί να κλιμακωθεί χρονικά ή να υπόκειται σε λογικές καθυστερήσεις, για να αποφευχθεί η αποσταθεροποίηση της ευρωστίας των οικονομικών του συνεταιρισμού, αλλά η αρχή του δικαιώματος ενός μέλους να αποχωρήσει θα πρέπει να τηρείται.

Η ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ

Τα μέλη ενός συνεταιρισμού είναι άτομα (φυσικά πρόσωπα) ή εταιρικής μορφής οργανώσεις (νομικά πρόσωπα), που είναι χρήστες των υπηρεσιών του συνεταιρισμού ή συμμετέχουν στην επιχείρησή του ως καταναλωτές, εργαζόμενοι, παραγωγοί ή ανεξάρτητοι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων. Ο τύπος των μελών θα εξαρτηθεί από τη φύση του κάθε συνεταιρισμού. Μέλη είναι επίσης ενδιαφερόμενα μέρη του συνεταιρισμού, ως συν-ιδιοκτήτες και φορείς που μετέχουν δικαιωματικά στη λήψη σημαντικών επιχειρηματικών αποφάσεων.

Η κεντρική σημασία της συμμετοχής των μελών μπορεί να φανεί σε όλες τις επτά Συνεταιριστικές Αρχές και είναι μια από τις πιο ισχυρές έννοιες. Στην ουσία, η συμμετοχή μελών σημαίνει ότι θα πρέπει να υπάρχει μια ειδική σχέση μεταξύ του συνεταιρισμού και των ανθρώπων των οποίων τις ανάγκες προορίζεται να εξυπηρετήσει. Αυτή η σχέση θα πρέπει να καθορίσει το είδος της επιχείρησης που αναλαμβάνει ο συνεταιρισμός, να επηρεάσει τον τρόπο που χειρίζεται την επιχείρηση, και να διαμορφώνει τα σχέδιά της για το μέλλον. Μια αναγνώριση της κεντρικής σημασίας της συμμετοχής των μελών, συνιστά το ότι οι συνεταιρισμοί θα δεσμευθούν να εφαρμόζουν ιδιαίτερα υψηλής ποιότητας εξυπηρέτηση στα μέλη, που αποτελούν τον πρωταρχικό λόγο ύπαρξής τους.

Η ταυτότητα των μελών που δημοκρατικά εκλέγονται για να διοικούν τον συνεταιρισμό, αποτελεί ένα οργανωσιακό γνώρισμα, που διαφοροποιεί τους συνεταιρισμούς από τις μετοχικές εταιρείες και τις εταιρείες επενδύσεων κεφαλαίου, όπου πελάτες, επενδυτές, εργαζόμενοι και διαχειριστές είναι ξεχωριστά και διακριτά μέρη. Οι συνεταιρισμοί είναι οργανώσεις που τις καθοδηγούν οι χρήστες (ή οι εργαζόμενοι στους συνεταιρισμούς εργαζομένων), που ιδρύονται, ανήκουν και λειτουργούν για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και προσδοκιών των μελών τους.

Πολλές εμπορικές επιχειρήσεις μιμούνται τη διασύνδεση των μελών με τον συνεταιρισμό, καλώντας τους πελάτες να συμμετάσχουν σε λέσχες χονδρικής, σε εμπορικά συστήματα έκπτωσης σε καλούς πελάτες, σε συχνή παραλαβή διαφημιστικών φυλλαδίων ή σε προγράμματα εκπαιδευτικών καρτών. Αυτό καταδεικνύει την επιχειρηματική αξία της σχέσης με τα μέλη σε ανταγωνιστικές αγορές. Η ιδιότητα του μέλους ενός συνεταιρισμού είναι εντελώς διαφορετική από τις ρυθμίσεις αυτές, οι οποίες δεν είναι τίποτα περισσότερο από εργαλεία μάρκετινγκ, που δεν χορηγούν δικαιώματα κυριότητας σε “μέλη” ή οποιαδήποτε συμμετοχή στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΙΣΟΔΟΣ ΣΕ ΚΑΘΕ ΠΡΟΣΩΠΟ

Η ελεύθερη είσοδος σε κάθε πρόσωπο, συνεπάγεται ότι δεν πρέπει να υπάρχει κάποιο δύσκολο εμπόδιο για να γίνει κάποιος μέλος. Σε γενικές γραμμές, το ύψος της μερίδας του μέλους σε έναν καταναλωτικό συνεταιρισμό ορίζεται σε ένα ονομαστικό χαμηλό επίπεδο, αν και τα μέλη μπορεί επίσης να ενθαρρύνονται να συνεισφέρουν στο κεφάλαιο της συνεταιρισμού. Οι μερίδες των μελών οι οποίες συνιστούν τα ίδια κεφάλαια τείνουν να είναι πολύ μεγαλύτερες σε παραγωγικούς ή συνεταιρισμούς εργατών, ώστε να χρηματοδοτούν επιχειρηματικές δραστηριότητες. Ωστόσο, εάν το ύψος της μερίδας που απαιτείται για να γίνει κάποιος μέλος οριστεί σε υψηλό επίπεδο, αυτό μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για τους ανθρώπους να ενταχθούν στον συνεταιρισμό. Σε περίπτωση που οπωσδήποτε απαιτείται σημαντικό κεφάλαιο από τις μερίδες νέων μελών, πρέπει να εφαρμόζονται ρυθμίσεις για την κλιμάκωση της πληρωμής, όπως πληρωμή σε δόσεις, ή πιστωτικές διευκολύνσεις από μια συνδεδεμένη συνεταιριστική τράπεζα ή από μια πιστωτική ένωση.

Η συμμετοχή σε δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς, οι οποίοι είναι συνεταιρισμοί που παρέχουν υπηρεσίες σε άλλους συνεταιρισμούς, θα πρέπει επίσης να είναι ελεύθερη, χωρίς αυθαίρετο περιορισμό σε οποιονδήποτε συνεταιρισμό που είναι σε θέση να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες που παρέχει η δευτεροβάθμια συνεταιριστική οργάνωση. Σε ορισμένα νομικά συστήματα, η συμμετοχή σε δευτεροβάθμιες οργανώσεις είναι υποχρεωτική. Όπως στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, το ύψος της μερίδας που απαιτείται για την εγγραφή μέλους, δεν θα πρέπει να οριστεί κατά τρόπο που να περιορίζει την εγγραφή μελών ή να είναι απρόσιτο για νέους ή μικρότερους συνεταιρισμούς.

ΕΠΙΘΥΜΟΥΝ ΝΑ ΑΠΟΔΕΧΘΟΥΝ ΤΙΣ ΕΥΘΥΝΕΣ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ

Τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις που απαιτούνται από τα συνεταιριζόμενα μέλη ποικίλλουν από συνεταιρισμό σε συνεταιρισμό, αλλά περιλαμβάνουν την άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου, την συμμετοχή σε συνελεύσεις, τη χρησιμοποίηση των υπηρεσιών του συνεταιρισμού, την παροχή κεφαλαίων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, όταν η ευθύνη των μελών δεν περιορίζεται από το νόμο ή τον σχεδιασμό, την ανάληψη μέρους των ζημιών, εάν είναι απαραίτητο.

Οι ευθύνες των μελών πρέπει να τονίζονται συνεχώς αλλά θα πρέπει να αναλαμβάνονται από τα μέλη ελεύθερα και πρόθυμα. Για παράδειγμα, ένας Αγροτικός Συνεταιρισμός μπορεί να απαιτεί από τα μέλη να συνάπτουν συμβάσεις αποκλειστικής χρήσης κατά τις οποίες τα μέλη υποχρεούνται να διαθέτουν τα προϊόντα τους στην αγορά, να αγοράζουν εισροές από τον συνεταιρισμό και να χρησιμοποιούν γεωργικά μηχανήματα του συνεταιρισμού. Αυτές οι ευθύνες του μέλους χρήστη ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα των συνεταιρισμών, με αύξηση της ισχύος τους στην αγορά. Από τους συνεταιρισμούς θα απαιτηθεί να συμμορφώνονται προς την εθνική αντιμονοπωλιακή νομοθεσία και με το δίκαιο του ανταγωνισμού, αλλά αυτοί οι νόμοι που περιορίζουν την ανταγωνιστικότητα των συνεταιρισμών, μπορούν από μόνοι τους να στρεβλώσουν την ελευθερία των αγορών.²

Ορισμένοι συνεταιρισμοί έχουν εμπειρία των μελών που θέλουν να είναι μέλη και να μοιράζονται τα οφέλη της ιδιότητας του μέλους, όταν οι συνθήκες της αγοράς είναι κακές, αλλά δεν είναι διατεθειμένοι να αποδεχθούν τις ευθύνες της συμμετοχής ως μελών όταν η αγορά για τα αγαθά και τις υπηρεσίες τους είναι καλή.³ Τα μέλη αυτά, πρέπει δικαιολογημένα να αποκλείονται ή να διαγράφονται, διότι, με τις ενέργειές τους, έχουν αποδείξει ότι δεν είναι διατεθειμένοι να αποδεχθούν τις ευθύνες των μελών.

ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Από τα πρώτα χρόνια της η συνεταιριστική κίνηση διατράνωσε την ποικιλομορφία της ανθρώπινης κοινωνίας και προσπάθησε να φέρει σε επαφή ανθρώπους από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες και τάξεις, διαφορετικές φυλές, διαφορετικές πολιτικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις. Αυτό το καλωσόρισμα της ανθρώπινης

² Για παράδειγμα, ο ισχύων ιαπωνικός νόμος για τους γεωργικούς συνεταιρισμούς θέτει ορισμένους περιορισμούς σχετικά με τους όρους των συμβάσεων και απαγορεύει στους συνεταιρισμούς να υποχρεώνουν τα μέλη να συνάπτουν τέτοιες συμβάσεις, η δε ρυθμιστική αρχή μπορεί να ακυρώνει τις συμβάσεις, εφόσον διαπιστωθεί ότι είναι αντίθετες προς το δημόσιο συμφέρον

³ Μερικοί γεωργικοί συνεταιρισμοί στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, ειδικότερα, είχαν αυτή την εμπειρία, που έχει περιγραφεί ως "λαθρεπιβάτες, ελικόπτερα, ή μέλη καιροσκόποι", που θέλουν να είναι μέλη σε χαλεπούς οικονομικούς καιρούς, αλλά όχι σε καλούς

ποικιλομορφίας, σε όλες τις μορφές της, είναι ένα βασικό χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών και βρίσκει έκφραση στην 1η Αρχή.

Κανένα πρόσωπο που υποβάλλει αίτηση για ένταξη σε συνεταιρισμό δεν πρέπει να αντιμετωπίσει άρνηση λόγω κάποιου προσωπικού χαρακτηριστικού. Η απαγόρευση των διακρίσεων εκ μέρους της 1ης Αρχής είναι απόλυτη. Η συμπερίληψη των λέξεων “φύλο, κοινωνική, φυλετική, πολιτική ή θρησκευτική διάκριση”, που τονίζει τις κατηγορίες των ανθρώπων που μπορεί να αντιμετωπισθούν άδικα, δεν περιορίζει την αρχή της αναγνώρισης των δικαιωμάτων εγγραφής μελών χωρίς διακρίσεις. Η αναφορά σε παραδείγματα κατηγοριών ατόμων που ενδέχεται να υφίστανται διακρίσεις σε μια ξεκάθαρη δήλωση, είναι ένας αρχαίος ρητορικός τρόπος απεικόνισης του ευρέως πεδίου εφαρμογής της 1ης Αρχής.⁴

Η Οικουμενική Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα του 1966 έχουν λάβει μια παρόμοια μορφή.⁵

Η κοινωνία έχει αλλάξει από τότε που οι Συνεταιριστικές Αρχές διατυπώθηκαν τελευταία φορά το 1995. Υπάρχει μια ευπρόσδεκτη παγκόσμια τάση για να γιορτάζεται η ανθρώπινη ποικιλομορφία και μια αυξανόμενη δέσμευση για το δικαίωμα στην ίση μεταχείριση για όλους τους ανθρώπους. Το “χωρίς διακρίσεις” σε αυτή την Αρχή επιβάλλει την υποχρέωση στους συνεταιρισμούς να ανταποκριθούν στην πρόκληση της ένταξης όλων των ανθρώπων ως μελών, μια πρόκληση που είναι ιδιαίτερα έντονη σε χώρες και πολιτισμούς όπου οι διακρίσεις για λόγους όπως οι θρησκευτικές πεποιθήσεις, η εθνότητα, η φυλή, το φύλο ο γενετήσιος προσανατολισμού είναι ένα πολιτισμικό κριτήριο.

Προκειμένου να είναι ανοικτοί σε όλους τους ανθρώπους, οι συνεταιρισμοί μπορεί να χρειαστεί να λάβουν θετικά μέτρα για να αποφεύγονται οι αποκλεισμοί. Οι συνεταιριστικές εγκαταστάσεις μπορεί να χρειάζονται προσαρμογές, ώστε να είναι προσβάσιμες σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Τυφλοί ή άτομα με προβλήματα όρασης, ενδέχεται να χρειάζονται ειδική βοήθεια για τη χρησιμοποίηση των υπηρεσιών του συνεταιρισμού. Νέα μέλη που δεν είχαν τα οφέλη της τυπικής εκπαίδευσης, μπορεί να χρειαστεί να τους δοθούν ευκαιρίες να αναπτύξουν την ικανότητα ανάγνωσης και αριθμητικής, προκειμένου να συμμετέχουν πλήρως ως μέλη.

Οποιαδήποτε μορφή διακρίσεων λόγω ηλικίας πρέπει επίσης να αμφισβητηθεί. Δημοκρατική ανανέωση μέσω ευκαιριών κατάρτισης, ώστε να ενθαρρυνθούν τα νεότερα μέλη να θέτουν υποψηφιότητα για εκλογή, είναι προτιμότερη από τα αυθαίρετα όρια ηλικίας που αποσκοπούν να αποκλείσουν τα παλαιότερα μέλη από την ενεργό συμμετοχή. Τα μέλη των συνεταιρισμών χρειάζονται συνεχή ανανέωση. Κάθε συνεταιριστική επιχείρηση έχει ανάγκη από διαρκή ανανέωση. Κάθε συνεταιριστική επιχείρηση χρειάζεται νέα, νεότερα μέλη προκειμένου να είναι βιώσιμη. Πρέπει να αναγνωριστεί ότι ο κίνδυνος του ελέγχου από τα παλαιότερα μέλη, ταλανίζει σοβαρά την ενασχόληση της νεότερης γενιάς. Ένας συνεταιρισμός είναι τόσο ισχυρός όσο επόμενη γενιά των μελών του. Οι δημοκρατικές δομές και η εκπροσώπηση θα πρέπει να αντανάκλα τη δημογραφική δομή των μελών του συνεταιρισμού. Η συνεταιριστική κίνηση ορισμένων χωρών έχει ειδικά ενθαρρύνει την ανάπτυξη συνεταιρισμών νέων και φοιτητών, για να προσελκύσουν την επόμενη γενιά. Η ίδρυση συνεταιρισμών σε σχολεία και πανεπιστήμια μπορεί να είναι ένας τρόπος για να ενθαρρυνθούν οι νέοι να γνωρίσουν και να εκτιμήσουν τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης που θα οδηγήσει στη συνακόλουθη δέσμευσή τους στην ευρύτερη συνεταιριστική κίνηση.

.ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Έχουν γίνει ιδιαίτερες προσπάθειες για τη διασφάλιση της ισότητας των φύλων σε συνεταιρισμούς σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, αλλά η αισθητή πρόοδος ήταν πολύ αργή. Για παράδειγμα, στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, οι γυναίκες αποτελούν συχνά την πλειοψηφία των μελών τους, λόγω του παραδοσιακού ρόλου τους στην οικογένεια, ενώ τα περισσότερα στελέχη και οι διευθυντές σε πολλούς συνεταιρισμούς είναι άνδρες. Σε παραγωγικούς συνεταιρισμούς, οι γυναίκες συχνά

⁴ Πρόκειται για ένα ρητορικό σχήμα που ονομάζεται “Merism”, κατά το οποίο γίνεται μια απόλυτη δήλωση και στη συνέχεια παραθέτονται παραδείγματα. Είναι ένα ρητορικό σχήμα που χρονολογείται από την αρχαία Ελλάδα και τη Ρώμη. Είναι αυτό που ο Άγγλος γλωσσολόγος Mark Forsyth στην εξαιρετική εργασία του σχετικά με τη ρητορική χρήση της γλώσσας, “Τα συστατικά της ευλωπίας”, λέει είναι ένα ρητορικό σχήμα “που ψάχνει για σύνολα, και αφήνει τρύπες”. (The Elements of Eloquence, Icon Books Ltd, 2014).

⁵ Το άρθρο 2 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών αναφέρει ότι: “Ο καθένας έχει δικαίωμα σε όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη, χωρίς καμία απολύτως διάκριση, όπως ...”, <http://-un.org/en/documents/udhr>

αποκλείονται από τη συμμετοχή, εξαιτίας κυρίως της έλλειψης δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, αν και ένα μεγάλο μέρος των γεωργικών εργασιών βαρύνει τις γυναίκες. Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι γυναίκες συμμετέχουν ισότιμα στα προγράμματα εκπαίδευσης και ανάπτυξης ηγετικών ικανοτήτων.

Σε ορισμένες χώρες και πολιτισμούς, όπου οι γυναίκες εξακολουθούν να θεωρούνται ως υποταγμένες στους άνδρες, οι γυναίκες μπορούν να συστήσουν συνεταιρισμούς γυναικών, για να ξεπεράσουν τις διακρίσεις και να αποκτήσουν φωνή και μια θέση για τις γυναίκες που δεν είναι προσιτή σε αυτές λόγω των θρησκευτικών ή πολιτιστικών διακρίσεων λόγω φύλου. Οι γυναίκες αναλαμβάνουν πιστωτικές και τραπεζικές υπηρεσίες, καταστήματα καταναλωτικών ειδών, γεωργικές και βιοτεχνικές εργασίες, και μικρές μεταποιητικές μονάδες. Αυτοί οι συνεταιρισμοί, όπου η συμμετοχή είναι ανοιχτή μόνο σε γυναίκες, δεν παραβιάζουν την 1η Αρχή, όταν ιδρύονται για να ξεπεραστούν οι διακρίσεις λόγω φύλου και τα μειονεκτήματα. Μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία ευκαιριών για τις γυναίκες, στην κατάρτιση σχετικά με τις συνεταιριστικές επιχειρήσεις και τη διαχείρισή τους, στην συσσώρευση κεφαλαίου, και στο να ξεπεραστεί η έλλειψη ισότητας των φύλων σε κοινωνίες όπου οι γυναίκες παραδοσιακά αποκλείονται από τις επιχειρηματικές ή / και ηγετικές θέσεις και δραστηριότητες. Υπό αυτές τις συνθήκες, μόνο οι συνεταιρισμοί επιτρέπουν στις γυναίκες να αποκτήσουν τις δεξιότητες και την απαραίτητη εμπειρία για να συμμετάσχουν σε μεγαλύτερους συνεταιρισμούς. Σε περίπτωση που ο περιορισμός συμμετοχής γυναικών είναι μια άμεση αντανάκλαση ευρύτερων διακρίσεων λόγω φύλου και των μειονεκτημάτων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στην κοινωνία, ο περιορισμός της ένταξης μόνο των γυναικών δεν παραβιάζει αυτή την 1η Αρχή.

Σε αυτό το 21ο αιώνα, η δυαδική έννοια του φύλου ως μεμονωμένα αρσενικό ή θηλυκό δεν είναι πλέον επαρκής για να αντανakλά τις πραγματικότητες των δύο φύλων όλων των ανθρώπων. Το φύλο δεν είναι μόνο άνδρες και γυναίκες. Πρόκειται για το πώς οι άνθρωποι αυτοπροσδιορίζονται και περιλαμβάνει ανθρώπους που είναι τρανσέξουαλ ή έχουν επιλέξει την αλλαγή φύλου. Η 1η Αρχή της μη διάκρισης λόγω φύλου επεκτείνεται σε όλα τα πρόσωπα.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΧΩΡΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ, ΦΥΛΕΤΙΚΗ Ή ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Η 1η Αρχή υποστηρίζει συγκεκριμένα την αρχή της ελεύθερης εγγραφής μελών, χωρίς κοινωνική, φυλετική, πολιτική ή θρησκευτική διάκριση.

Ορισμένοι συνεταιρισμοί ιδρύονται ειδικά για την εξυπηρέτηση μειονοτήτων πολιτιστικών, εθνικών ή θρησκευτικών ομάδων. Συνεταιρισμοί που στηρίζονται στη θρησκεία και θρησκευτικοί ηγέτες ειδικότερα, έχουν μια υπερήφανη ιστορία για την προώθηση της ανάπτυξης των συνεταιρισμών για την αντιμετώπιση της φτώχειας και την προώθηση της χρηματοοικονομικής ολοκλήρωσης. Πολλοί από αυτούς τους συνεταιρισμούς είναι ανοικτοί σε ανθρώπους άλλων θρησκειών. Θρησκευτικοί συνεταιρισμοί έχουν κάθε δικαίωμα να υπάρχουν, όπου είναι εγκατεστημένοι, προκειμένου να ξεπεραστεί ο αποκλεισμός και τα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν οι μειονοτικές ομάδες, εφόσον δεν κάνουν διακρίσεις σε βάρος άλλων, δεν εμποδίζουν την οργάνωση παρόμοιων συνεταιρισμών από άλλες πολιτιστικές ομάδες, δεν εκμεταλλεύονται τα μη μέλη στις κοινότητές τους, και εφ' όσον αποδέχονται την ευθύνη για τη συμμετοχή και την προώθηση της ανάπτυξης της ευρύτερης συνεταιριστικής κίνησης.

Ενώ τα μέλη των συνεταιρισμών είναι ελεύθερα να ανήκουν σε οποιοδήποτε πολιτικό κόμμα, θρησκευτική ή πολιτιστική ομάδα, δεν είναι ελεύθερα να κάνουν διακρίσεις εις βάρος άλλων μελών. Από την πρώτη ίδρυση της από τα ιδανικά του Robert Owen, η συνεταιριστική κίνηση ήταν πάντοτε ανοικτή σε ανθρώπους όλων των πολιτικών πεποιθήσεων. Το Συνεταιριστικό Κογκρέσο των υποστηρικτών του Όουεν το 1832 ενέκρινε το ακόλουθο ψήφισμα, το οποίο σαφώς επισημάνθηκε στην επανεξέταση των Αρχών το 1937 όσον αφορά την αρχή της “πολιτικής και θρησκευτικής ουδετερότητας”:

“Ενώ ο συνεταιριστικός κόσμος περιέχει άτομα όλων των θρησκευτικών ομάδων, καθώς και όλων των πολιτικών κομμάτων, αποφασίζεται ομόφωνα ότι οι καθαυτοί συνεταιριστές, δεν ταυτίζονται με οποιοδήποτε θρησκευτικό ή άθρησκο ή οποιοδήποτε πολιτικό δόγμα, ούτε με εκείνα του κ. Owen, ούτε οποιοδήποτε άλλου απόμου”.

Οι συνεταιρισμοί μόνο για γυναίκες δεν παραβιάζει την 1η αρχή οι οποίοι ιδρύονται για να ξεπεραστούν ευρύτερες διακρίσεις λόγω φύλου και μειονεκτημάτων. Η Ένωση Γυναικών SEWA στην Ινδία επιτρέπει στις γυναίκες να συμμετέχουν στην οικονομική ζωή και να αποκτήσουν τις δεξιότητες και την απαραίτητη εμπειρία για να συμμετάσχουν σε μεγαλύτερους συνεταιρισμούς.

Ομοίως, οι Κανόνες Συμπεριφοράς των Σκαπανέων της Ροτσντέιλ του 1860 περιλάμβανε μια εισαγωγική παράγραφο, που έλεγε:

“Η παρούσα συνεταιριστική κίνηση δεν προτίθεται να αναμειχθεί με τις διάφορες θρησκευτικές ή πολιτικές διαφορές που υπάρχουν σήμερα στην κοινωνία, αλλά με έναν κοινό δεσμό, δηλαδή του προσωπικού συμφέροντος, να ενώσουν τα μέσα, τις δραστηριότητες και τα ταλέντα όλων για το κοινό όφελος καθενός”.

Αυτή η αρχή της πολιτικής και θρησκευτικής ουδετερότητας έχει διατηρηθεί σε κάθε αναθεώρηση και αναδιατύπωση των εν λόγω Συνεταιριστικών Αρχών.

Η πολιτική⁶ ενασχόληση των συνεταιρισμών δεν εμπλέκεται με την πολιτική ουδετερότητα που περιέχεται σε αυτή την 1η Αρχή, αν η δυνατότητα συμμετοχής στους συνεταιρισμούς διατηρείται ελεύθερη ανεξαρτήτως των προσωπικών πολιτικών πεποιθήσεων του κάθε μέλους. Η πολιτική ουδετερότητα δεν είναι το ίδιο με την πολιτική αδιαφορία. Προς το συμφέρον των μελών τους, οι συνεταιρισμοί πρέπει να συμπεριφέρονται ως “πολίτες”, που συμπράττουν με άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ή έχουν επαφές με πολιτικούς θεσμούς, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι εθνικές νομοθεσίες, τα φορολογικά καθεστώτα και οι κανονισμοί για τις επιχειρήσεις δεν τους θέτουν σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τις επιχειρήσεις που ανήκουν σε επενδυτές. Η σύμπραξη μπορεί να είναι άμεση ή μέσω των εθνικών ομοσπονδιών συνεταιριστικών οργανώσεων ή κορυφαίων οργανώσεων. Όπως ο περίφημος Γάλλος οικονομολόγος και ακούραστος πρωταθλητής της πρώιμης περιόδου της συνεταιριστικής κίνησης, Charles Gide, δήλωσε: “οι συνεταιρισμοί δεν πρέπει ποτέ να

⁶ Το “Πολιτική” εδώ χρησιμοποιείται με την αρχική κλασική της έννοια “που σχετίζεται με τις κυβερνήσεις ή δημόσιες υποθέσεις” και “μέριμνα για το κοινό συμφέρον των πολιτών”.

απέχουν από το να παίρνουν θέση σε συζητήσεις για τα μεγάλα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα που ενδιαφέρουν τον Συνεργατισμό”.⁷

Η κοινωνική καταγωγή ή η κατάσταση δεν έχει καμία επίπτωση στο δικαίωμα των ατόμων να γίνουν μέλη. Οι συνεταιρισμοί είναι ανοικτοί σε πλούσιους και φτωχούς. Άλλες κοινωνικές διακρίσεις ή προσωπικά χαρακτηριστικά δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για να περιορίζουν την αρχή της ελεύθερης εισόδου μελών. Η φυλή δεν είναι επίσης ένα χαρακτηριστικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διαφοροποίηση της μεταχείρισης εκείνων που επιθυμούν να γίνουν μέλη. Τα φυλετικά χαρακτηριστικά είναι επιφανειακά και δεν συνιστούν λόγους διακρίσεων. Οι πολιτιστικές διαφορές είναι πιο σημαντικές, αλλά οι διαφορές αυτές θα πρέπει να χαιρετίζονται ως το μεγαλειώδες ουράνιο τόξο της ανθρωπίνης ποικιλομορφίας και όχι να χρησιμοποιούνται για παρεμπόδιση ένταξης μελών.

Οι συνεταιρισμοί πάντα υπήρξαν κοινωνικά προοδευτικές οργανώσεις. Όταν αντιμετωπίζουν την προκατάληψη, η οποία εκδηλώνεται σε αποκλεισμούς και σε διακρίσεις, θα πρέπει, κατά την παράδοση των ιδρυτών τους, να την αμφισβητούν. Αυτό πρέπει να γίνεται, ιδίως, σε κάθε συνεταιρισμό με την εφαρμογή της 1ης Αρχής της ανοικτής πόρτας για την εγγραφή μελών, χωρίς διακρίσεις. Όλοι οι συνεταιρισμοί ενθαρρύνονται να παίρνουν μέτρα για να αίρονται τα εμπόδια στην ένταξη μελών και να διευκολύνουν τη συμμετοχή όλων των αποκλεισμένων ομάδων στην κοινωνία.

4. Θέματα για μελλοντική εξέταση

ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΜΗ ΜΕΛΗ

Η κλίμακα των συναλλαγών με μη-μέλη πρέπει να συζητηθεί στις περιπτώσεις των συνεταιρισμών που παρέχουν υπηρεσίες στα μέλη και συναλλάσσονται επίσης με μη-μέλη. Ενώ η βελτίωση της οικονομίας των συνεταιρισμών, μέσω των συναλλαγών με μη-μέλη, είναι αποδεκτή, εάν οι συναλλαγές με μη-μέλη υπερβαίνουν τις συναλλαγές με τα μέλη, θα πρέπει να εξεταστούν οι λόγοι γι' αυτό, ιδίως αν ο συνεταιρισμός εφαρμόζει στην πράξη την 1η Αρχή της ελεύθερης και εθελοντικής συμμετοχής. Αν οι χρήστες των υπηρεσιών ενός συνεταιρισμού επιλέγουν να μην γίνουν μέλη, θα πρέπει να υιοθετηθούν νέοι τρόποι για να τους ενθαρρύνει να γίνουν μέλη. Σύμφωνα με την 5η Αρχή, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να πληροφορούν τους ανθρώπους σχετικά με τα οφέλη της ιδιότητας του μέλους και να αναπτύξουν αποκλειστικά πλεονεκτήματα για τα μέλη.

Ομοίως, αν τα μέλη δεν είναι χρήστες των υπηρεσιών ενός συνεταιρισμού, οι λόγοι για τους οποίους δεν είναι χρήστες θα πρέπει να αναλυθούν και το δικαίωμά τους να παραμένουν μέλη θα πρέπει να εξετασθεί.

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ 1ης ΑΡΧΗΣ ΣΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥΣ

Πώς οι μεγαλύτεροι και πιο πολύπλοκοι Όμιλοι οι οποίοι μπορεί να περιλαμβάνουν και άλλες επιχειρήσεις ως θυγατρικές και συναλλάσσονται με μη μέλη, τηρούν την Αρχή της ελεύθερης και εθελοντικής συμμετοχής; Ενώ αυτοί οι συνεταιρισμοί έχουν ελευθερία επιλογής ως προς τον τρόπο εφαρμογής αυτής της 1ης Αρχής, θα πρέπει να εξετάσουν πώς θα λογοδοτήσουν ανοιχτά στους χρήστες τους και τους εμπλεκόμενους φορείς για την εκ μέρους τους εφαρμογή της ελεύθερης συμμετοχής και για τις διατάξεις περί μη διακρίσεων αυτής της 1ης Αρχής.

⁷ Αναφερόμενο από τον Paul Lambert, General Co-operative Society (Βέλγιο) σε μια εργασία με τίτλο “The Rochdale Principles and the International Co-operative Alliance”, 1965, a background paper for the 1965 debate on the reformulation of the Co-operative Principles

2η Αρχή:
Δημοκρατικός Έλεγχος από τα Μέλη

2η Αρχή: Δημοκρατικός Έλεγχος από τα Μέλη

Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις ελεγχόμενες από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής τους και στη λήψη των αποφάσεων. Άνδρες και οι γυναίκες που προσφέρουν υπηρεσίες ως αιρετοί εκπρόσωποι είναι υπόλογοι στα μέλη. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου (κάθε μέλος, μία ψήφος) και στους συνεταιρισμούς ανωτέρου βαθμού οργανώνονται επίσης με δημοκρατικό τρόπο.

1. Εισαγωγή

Η δημοκρατία είναι μια απλή έννοια: η διακυβέρνηση ή έλεγχος ενός φορέα από τα μέλη του μέσω της λήψης αποφάσεων με πλειοψηφία. Στην πράξη, η δημοκρατική διακυβέρνηση του κάθε ανθρώπινου φορέα είναι ένα πολύπλοκο έργο. Η ορθή δημοκρατική διακυβέρνηση των συνεταιρισμών δεν αποτελεί εξαίρεση.

Ο αγώνας για τα δημοκρατικά δικαιώματα σε πολιτικό επίπεδο, είναι ένα κοινό θέμα της ιστορίας των δύο τελευταίων αιώνων, και παραμένει έτσι σε πολλά μέρη του κόσμου σήμερα. Η δημοκρατία μπορεί κάλλιστα να θεωρηθεί ως ένα σύνολο δικαιωμάτων: δικαιώματα συμμετοχής στην κυβέρνηση ενός κράτους ή οργανισμού. Η αρχή του δημοκρατικού ελέγχου από τα μέλη ήταν πολύ ριζοσπαστική, όταν οι πρώτοι συνεταιρισμοί ιδρύθηκαν στα μέσα του 19ου αιώνα, ιδιαίτερα η καθολική εφαρμογή της σε όλα τα μέλη, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών. Προηγείται της επέκτασης του δικαιώματος ψήφου χωρίς αναφορά στο φύλο ή στην ιδιοκτησία.

Στους συνεταιρισμούς, η “δημοκρατία” περιλαμβάνει θέματα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, οι οποίες παρακολουθούν τα εν λόγω δικαιώματα. Αλλά αυτό σημαίνει επίσης την προώθηση του πνεύματος της δημοκρατίας στο εσωτερικό των συνεταιρισμών, ένα αέναο, δύσκολο, αλλά κοινωνικά πολύτιμο και ουσιαστικό έργο. Ένα από τα βασικά οφέλη των συνεταιρισμών είναι ότι βοηθούν να εμφυτεύσουν βαθιές δημοκρατικές ρίζες μέσα στο εύφορο έδαφος της κοινωνίας των πολιτών.

Θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι η δημοκρατική διαδικασία, από μόνη της, δεν εγγυάται επάρκεια. Ένα βασικό χαρακτηριστικό όλων των βιώσιμων δημοκρατικών συστημάτων είναι ότι η δημοκρατία χρειάζεται την προστασία επαρκών δημοκρατικών νόμων, κωδίκων διακυβέρνησης, διαδικασιών και διεργασιών, όπως τυποποιημένα μοντέλα οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων. Η δημοκρατία, επίσης, δεν συνδέεται μόνο με την ψηφοφορία σε εκλογές και γενικές συνελεύσεις. Απαιτεί επίσης τον διαχωρισμό των δημοκρατικών από τις εκτελεστικές εξουσίες, με ελέγχους και ισορροπίες υπό τον έλεγχο των μελών. Αυτά θα πρέπει να καθιερωθούν μέσω των διαφόρων οργάνων του συνεταιρισμού που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση των εκλογών, τη χάραξη της στρατηγικής διακυβέρνησης και την εποπτεία των ελέγχων διακυβέρνησης και των εκθέσεων διακυβέρνησης που απευθύνονται στα μέλη.

Από την πρώτη περίοδο της συνεταιριστικής κινήσεως, αυτή η 2η δημοκρατική Αρχή αποτέλεσε ένα βασικό χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών. Είναι η καρδιά και η ψυχή της συνεταιριστικής διακυβέρνησης. Μέλη που ενεργούν στο πλαίσιο δημοκρατικών διαδικασιών, που συμφωνήθηκαν από αυτά κατά την άσκηση του δικαιώματός τους στην εθελοντική και ελεύθερη ένωση, είναι κυρίαρχα. Ο δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη κινητοποιεί κάθε συνεταιρισμό.

Στα δημοκρατικά συστήματα υπάρχει ένα φάσμα της δημοκρατικής συμμετοχής: από την αντιπροσωπευτική δημοκρατία μέσω της εκλογής αντιπροσώπων κάθε λίγα χρόνια, στη διαβουλευτική δημοκρατία για θέματα μείζονος σημασίας, και στη συμμετοχική δημοκρατία με τη συνεχή συμμετοχή των μελών στην καθημερινή λήψη αποφάσεων. Οι συνεταιρισμοί τείνουν προς τη διαβουλευτική και συμμετοχική πλευρά του δημοκρατικού φάσματος. Τα μέλη θα πρέπει να ασχολούνται με την πρόταση και έγκριση βασικών αποφάσεων στρατηγικής και κατά διαστήματα, σε γενική συνέλευση, να καλούν εκλεγμένους αντιπροσώπους σε διοικητικά συμβούλια ή επιτροπές και ανώτερα στελέχη, να λογοδοτήσουν.

Προκειμένου να ενθαρρυνθεί ένα υψηλότερο επίπεδο συμμετοχής, ορισμένοι συνεταιρισμοί χρησιμοποιούν κίνητρα συμμετοχής. Αυτά μπορεί να είναι απλά, όπως η παροχή αναψυκτικών κατά τις συνεδριάσεις, ή πιο

σύνθετα, όπως βραβεύσεις ή άλλες θετικές ανταμοιβές για τα ενεργά μέλη. Ωστόσο, οι συνεταιρισμοί δεν θα πρέπει να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στην παροχή κινήτρων. Μέσω της εφαρμογής της 5ης Αρχής για την Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Ενημέρωση, τα μέλη θα πρέπει να εκπαιδεύονται και να ενημερώνονται σχετικά με τα δικαιώματα και τις ευθύνες τους ως μέλη, για να ασκούν το δημοκρατικό έλεγχο του συνεταιρισμού τους. Οι συνεταιρισμοί θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιήσουν καινοτόμους συμμετοχικούς μηχανισμούς, για παράδειγμα, ηλεκτρονική συμμετοχή και ψήφιση στις γενικές συνελεύσεις και την ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης για τα νέα μέλη διοικητικών συμβουλίων προς ενθάρρυνση περισσότερων νέων να ασχοληθούν με τον συνεταιρισμό τους.

Μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι συνεταιρισμοί στην εφαρμογή της Αρχής του Δημοκρατικού Ελέγχου από τα Μέλη είναι η δημιουργία μιας νοοτροπίας, που χαιρετίζει και ενθαρρύνει τη συζήτηση, αντί να την πνίγει. Ζωηρή προκλητική συζήτηση θα πρέπει να θεωρείται ως ένα σημάδι μιας υγιούς δημοκρατίας, που πρέπει να αντικατοπτρίζεται στις πιο τυπικές περιοχές της δημοκρατικής δομής ενός συνεταιρισμού, ιδίως ενθαρρύνοντας τα μέλη να γίνουν ενεργά μέλη του συνεταιρισμού τους και να εξωθηθούν να θέσουν υποψηφιότητα στις εκλογές.

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

“Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις ελεγχόμενες από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής τους και στη λήψη των αποφάσεων. “ Το καθοριστικό χαρακτηριστικό μιας δημοκρατικής οργάνωσης είναι ότι τα μέλη της είναι η απόλυτη εξουσία. Αυτή η πρόταση τονίζει ότι τελικά τα μέλη ελέγχουν τον συνεταιρισμό τους. Τονίζει, επίσης, ότι το κάνουν τόσο ενεργά με δημοκρατικό τρόπο, μέσω του δικαιώματός τους να ψηφίζουν για τις βασικές αποφάσεις στρατηγικής και να συμμετέχουν στην εκλογή των εκπροσώπων που κατευθύνουν τις καθημερινές επιχειρηματικές δραστηριότητες του συνεταιρισμού τους. Η διάκριση μεταξύ του τι είναι βασικές αποφάσεις στρατηγικής και ποιες αποφάσεις μεταβιβάζονται στο εκλεγμένο διοικητικό συμβούλιο, ανήκει σε κάθε συνεταιρισμό να αποφασίσει.

“Οι άνδρες και οι γυναίκες που υπηρετούν ως αιρετοί εκπρόσωποι είναι υπόλογοι στα μέλη”. Αυτή η φράση υπενθυμίζει στους εκλεγμένους εκπροσώπους ότι κατέχουν το αιρετό αξίωμά τους εξ ονόματος του άμεσου και μακροπρόθεσμου συμφέροντος των μελών. Οι συνεταιρισμοί δεν “ανήκουν” στους αιρετούς αξιωματούχους περισσότερο από ότι “ανήκουν” στα στελέχη και τους εργαζόμενους που λογοδοτούν στους αξιωματούχους αυτούς. Οι συνεταιρισμοί ανήκουν από κοινού στα μέλη τους και όλοι οι εκλεγμένοι αξιωματούχοι είναι υπόλογοι για τις πράξεις τους στα μέλη, κατά τις αρχαιρεσίες και καθ’ όλη τη διάρκεια της θητείας τους.

“Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου (κάθε μέλος, μία ψήφος).” Αυτή η φράση περιγράφει τους συνήθεις κανόνες για την ψηφοφορία στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς. Το 1995, την τελευταία φορά αναδιατύπωσης των Αρχών, οι περισσότεροι πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί είχαν μια ενιαία ομοιογενή ομάδα μελών. Σε αυτούς τους συνεταιρισμούς ο κανόνας για ίσα δικαιώματα ψήφου, ένα μέλος, μία ψήφος, είναι αυτονόητος. Στους συνεταιρισμούς με πολλές ομάδες ενδιαφερόμενων φορέων ή υβριδικούς πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, διαφορετικά συστήματα ψηφοφορίας μπορούν, για σοβαρό λόγο, να εφαρμόζονται.

“Και στους συνεταιρισμούς ανωτέρου βαθμού οργανώνονται επίσης με δημοκρατικό τρόπο”. Η δήλωση σχετικά με την ψηφοφορία σε συνεταιρισμούς εκτός των πρωτοβάθμιων δεν προσδιορίζει τρόπο, επειδή οι ίδιες οι συνεταιριστικές κινήσεις είναι πιο κατάλληλες να ορίσουν τι είναι δημοκρατικός τρόπος σε μια δεδομένη περίπτωση. Η φράση αυτή αναγνωρίζει ότι σε πολλούς δευτεροβάθμιους και τριτοβάθμιους συνεταιρισμούς, συστήματα για την αναλογική ψήφο έχουν υιοθετηθεί για να ανταποκρίνονται στην ποικιλία των ενδιαφερομένων, τον αριθμό μελών των συνδεδεμένων μελών-συνεταιρισμών και το βαθμό συνεργασίας των μελών σε αυτές.

Η ποικιλομορφία των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων συνεταιριστικών οργάνωσεων είναι τόση, ώστε η Αρχή να μην έχει συγκεκριμένη διατύπωση, εκτός του ότι θα πρέπει να “οργανώνονται με δημοκρατικό τρόπο”. Οι ρυθμίσεις αυτές θα πρέπει να επανεξετάζονται περιοδικά προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι παραμένουν

κατάλληλες για τον δημοκρατικό σκοπό τους. Είναι κατά κανόνα ανεπιθύμητο, οι μικρότεροι συνεταιρισμοί σε τέτοιες ρυθμίσεις να έχουν τόσο μικρή επιρροή που να αισθάνονται περιθωριοποιημένοι.

3. Ερμηνευτικές οδηγίες

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΔΕΣΜΕΥΣΗ

Είναι σημαντικό για τη συνεταιριστική δημοκρατία να επωφεληθεί από τις τεχνολογικές εξελίξεις. Οι πρόοδοι στη σύγχρονη κινητή τηλεφωνία και στη διαδικτυακή τεχνολογία της επικοινωνίας, καθιστούν ευκολότερη την ανάπτυξη στρατηγικών που δεσμεύουν ενεργά τα μέλη στις δημοκρατικές διαδικασίες ενός συνεταιρισμού.

Ωστόσο, η αξία της φυσικής συνεύρεσης των μελών στις γενικές συνελεύσεις πριν από την ψηφοφορία δεν πρέπει να υποτιμάται. Αλληλεπιδράσεις των μελών μεταξύ τους - που επιτρέπουν την εξέταση και συζήτηση πριν από την άσκηση των δημοκρατικών δικαιωμάτων ψήφου τους σε βασικά ζητήματα - είναι ένα ζωτικό μέρος της δημοκρατικής διαδικασίας. Η δημοκρατική συμμετοχή των μελών, σύμφωνα με τους κανόνες του συνεταιρισμού και με το καταστατικό, είναι μια ποιοτική, δεν είναι μόνο μια ποσοτική διαδικασία.

Δεν υπάρχει προκαθορισμένος τρόπος για την οργάνωση της διακυβέρνησης ενός συνεταιρισμού. Κάθε συνεταιρισμός θα πρέπει να διαμορφώσει τη δική του δημοκρατική διακυβέρνηση και το καταστατικό για να είναι κατάλληλα για το σκοπό, δεδομένης της φύσης των δραστηριοτήτων του, της κλίμακας λειτουργίας του, της γεωγραφικής έκτασης λειτουργίας και των εθνικών νόμων¹. Οι σχετικές ρυθμίσεις που θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι ο δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη είναι πραγματικός και αποτελεσματικός και όχι μια επίφαση δημοκρατίας, που ελέγχεται από τους διαχειριστές ή από μια αυτο-διδιωμιζόμενη ελίτ. Σε κάθε δημοκρατία υπάρχει ο κίνδυνος σφετερισμού του δημοκρατικού ελέγχου από μια ομάδα ελίτ και πρέπει να υπάρξει προφύλαξη από αυτό με ενέργειες που σέβονται τα δικαιώματα όλων των μελών να συμμετέχουν και να ασχολούνται με τις δημοκρατικές διαδικασίες του συνεταιρισμού και να θέτουν υποψηφιότητα εκλογής. Τα χαμηλά επίπεδα συμμετοχής καθιστούν σχετικά εύκολο σε συγκροτημένες ομάδες, είτε πρόκειται για το προσωπικό, μεσαία και ανώτερα διευθυντικά στελέχη, ή εκλογικές ομάδες, να αποκτήσουν δυσανάλογο έλεγχο και επιρροή, η οποία συχνά ενισχύεται από την ομάδα που τότε καθίσταται ο φορέας που καθορίζει τα προσόντα και τους κανόνες για την αρχαιρεσίες.

Η προσπάθεια να γίνει ουσιαστική και να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των μελών, αποτελεί ένα έργο που αντιμετωπίζουν όλοι οι συνεταιρισμοί, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή το στάδιο της ανάπτυξής τους. Σε ορισμένους συνεταιρισμούς η αίσθηση ιδιοκτησίας και ελέγχου της συνεταιριστικής επιχείρησης από τα μέλη μπορεί να μειωθεί αν τα μέλη είναι πολύ απομακρυσμένα από τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και ελέγχου, χωρίς την κατάλληλη και αποτελεσματική διοχέτευση πληροφοριών, ευκαιριών κατάρτισης και εκπαίδευσης και αποτελεσματικών καναλιών για την συμμετοχή του μέλους. Αυτός ο κίνδυνος αυξάνεται εάν η αύξηση του αριθμού των μελών προωθείται χωρίς τα νέα μέλη να έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν τη φύση του συνεταιρισμού στον οποίο εγγράφονται ή όταν χορηγείται η ιδιότητα μελών χωρίς να συνδέεται με προσωπική επένδυση κεφαλαίου στον συνεταιρισμό. Στους μικρότερους συνεταιρισμούς ή εκείνους που βρίσκονται στο αρχικό τους στάδιο μπορεί να είναι ευκολότερο να καθιστούν ουσιαστική τη συμμετοχή, αλλά το να καθίσταται η συμμετοχή ουσιαστική και να ενθαρρύνεται η συμμετοχή των μελών είναι ένα έργο που αντιμετωπίζουν όλοι οι συνεταιρισμοί, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή το στάδιο της ανάπτυξής τους. Αυτό είναι μια πρόκληση που ενισχύει τη σημασία της 5ης Αρχής της συνεχούς εκπαίδευσης και κατάρτισης. Σε μεγάλους συνεταιρισμούς, οι οποίοι έχουν θυγατρικές και σε δομές ομίλων, θα πρέπει να δοθεί προσοχή, ώστε να διασφαλισθεί ότι η εποπτεία από τα μέλη και η λογοδοσία σε αυτά να ισχύει για όλες τις οργανώσεις του ομίλου, εξασφαλίζοντας κυρίως ότι η πλειοψηφία του διοικητικού συμβουλίου προέρχεται από μέλη πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς.

Στους περισσότερους συνεταιρισμούς, τα μέλη παραδοσιακά αποτελούνται από ένα μόνο είδος ενδιαφερομένων. Ιστορικά, αυτός ο ομοιογενής χαρακτήρας των μελών, ιδιαίτερα στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, αποτέλεσε σημαντική επιρροή, όταν διαμορφώθηκαν οι Συνεταιριστικές Αρχές. Νέοι τύποι συνεταιρισμών με πολλαπλούς

¹ Για οδηγίες σχετικά με την κατάλληλη νομοθεσία για τους συνεταιρισμούς, βλέπε "Κατευθυντήριες γραμμές για την συνεταιριστική νομοθεσία" Hagen Henry, 3η έκδοση, 2012, της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

ενδιαφερόμενους, αντιμετωπίζουν μια ιδιαίτερη πρόκληση και ευθύνη να δώσουν νόημα στη συμμετοχή για όλα τα μέλη τους. Η βασική κινητήρια δύναμη για τη δέσμευση των μελών σε όλους τους συνεταιρισμούς, είναι η σημασία της αμοιβαιότητας του σκοπού του συνεταιρισμού προς ικανοποίηση των αναγκών και των προσδοκιών των μελών.

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΙΑΣ

Τα μέλη που εκλέγονται σε θέσεις ευθύνης ενός συνεταιρισμού, πρέπει γενικά να αντανακλούν την ποικιλομορφία των μελών του. Αν δεν το κάνουν, θα πρέπει να γίνουν ενέργειες προκειμένου να ενθαρρυνθούν άνδρες και γυναίκες από τα ανεπαρκώς εκπροσωπούμενα τμήματα των μελών να θέσουν υποψηφιότητα στις αρχαιρεσίες. Εάν υπάρχουν εμπόδια σε ορισμένες ομάδες των μελών να θέσουν υποψηφιότητα, όπως οι γυναίκες, θα πρέπει να γίνουν οι κατάλληλες ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση του αποκλεισμού των μειονεκτούντων τμημάτων των μελών από την επιδίωξη ανάληψης αιρετού αξιώματος.

Η παροχή στα νέα και νεαρότερα μέλη ευκαιριών εκπαίδευσης και κατάρτισης, αποτελεί αναγκαία ενέργεια για την αύξηση του αριθμού και της κατηγορίας των μελών που είναι πρόθυμα να θέσουν υποψηφιότητα στις εκλογές. Τα συστήματα ποσοτώσεων μπορεί να χρησιμοποιηθούν για να εξασφαλιστεί ότι οι εκλογές παράγουν αποτελέσματα τα οποία αντιπροσωπεύουν την ποικιλομορφία των μελών, αλλά και αυτά δεν είναι πανάκεια και θα πρέπει να αιτιολογούνται και να αναθεωρούνται περιοδικά.

ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

Η ειλικρίνεια, η διαφάνεια και η λογοδοσία είναι τα συνθήματα μιας καλής δημοκρατικής διακυβέρνησης. Οι ημερήσιες διατάξεις και τα πρακτικά των συνεδριάσεων των εκλεγμένων επιτροπών και συμβουλίων πρέπει να τίθενται στη διάθεση των μελών, σε απευθείας σύνδεση, αν είναι δυνατόν, όπου οι συνεταιρισμοί έχουν μια παρουσία στο διαδίκτυο.

Η εμπορική ευαισθησία, οι κανονιστικές απαιτήσεις και ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής του προσωπικού, αναπόφευκτα θα θέσουν περιορισμούς σχετικά με την ειλικρίνεια. Ωστόσο, στο πλαίσιο των περιορισμών αυτών, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα μέλη έχουν την ευκαιρία να συζητούν και να ζητούν από το διοικητικό συμβούλιο να λογοδοτεί για τις βασικές επιχειρηματικές αποφάσεις. Όπου υπάρχουν βάσιμοι λόγοι για τη διατήρηση θεμάτων ως εμπιστευτικών από το κυρίαρχο σώμα των μελών, οι λόγοι γι' αυτό πρέπει πάντα να εξηγούνται και να αιτιολογούνται στα μέλη.

Κατά την παράδοση των Πρωτοπύργων των Συνεταιρισμών, οι εκλεγόμενοι αντιπρόσωποι θα πρέπει να θέτουν στη διάθεση των μελών τακτικά την κατάσταση των λογαριασμών, οικονομικές εκθέσεις και εκθέσεις "κατάστασης της επιχείρησης" και τις επιδόσεις της στα μέλη, παρουσιασμένα με τρόπο που να είναι προσίτα στα μέλη που δεν διαθέτουν χρηματοοικονομική κατάρτιση. Οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι θα πρέπει, επίσης, τακτικά, σε γενικές συνελεύσεις και σε άλλες συνελεύσεις των μελών, να αναφέρουν και να λογοδοτούν στα μέλη για το έργο και τις δράσεις τους ως εκλεγμένοι αντιπρόσωποι. Οι ημερήσιες διατάξεις και άλλες πληροφορίες για τις γενικές συνελεύσεις, θα πρέπει να διατίθενται εκ των προτέρων και εγκαίρως, όπως απαιτείται από τους κανόνες και τα καταστατικά των συνεταιρισμών, έτσι ώστε τα μέλη να έχουν το χρόνο να εξετάσουν τα θέματα που θα συζητηθούν.

Ο δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη αποτελεί ένα διαφοροποιό στοιχείο των συνεταιρισμών σε σύγκριση με τις επιχειρήσεις επενδυτών ή μετόχων. Ένα δεύτερο βασικό χαρακτηριστικό είναι ότι τα μέλη-ιδιοκτήτες τους έχουν ένα μη κερδοσκοπικό μερίδιο στην επιχείρηση που διαχειρίζεται ο συνεταιρισμός.² Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να προσβλέπουν προς την καλύτερη, ειλικρινή, διαφανή, δημοκρατική και υπεύθυνη πρακτική. Οι δημοκρατικές πρακτικές του κάθε συνεταιρισμού θα πρέπει να υπόκεινται σε επιμελημένη κριτική αξιολόγηση, η οποία μπορεί να επιτευχθεί μέσω ειδικών συνεταιριστικών ελέγχων.

² Μέλη είναι οι εμπλεκόμενοι με τον συνεταιρισμό ως χρήστες, εργαζόμενοι, οι κάτοικοι στον τομέα της στέγασης, οι μαθητές στους σχολικούς και εκπαιδευτικούς συνεταιρισμούς, οι χρήστες των υπηρεσιών υγείας, ή πιστωτικών ή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών κ.λπ.

Αυτός ο καλλιτεχνικός ιατρικός εξοπλισμός αποτελεί μέρος του Νοσοκομείου της Βαρκελώνης στην Ισπανία, το οποίο διοικείται δημοκρατικά από τους συνεταιρισμούς. Ο συνεταιρισμός Scias, του Ιδρύματος Esprú, διοικεί το Νοσοκομείο της Βαρκελώνης μέσω μιας συμβουλευτικής επιτροπής, που αποτελείται από 15 μέλη. Από αυτούς τους 15, οι 12 εκπροσωπούν 166.000 μέλη χρήστης και οι 3 εκπροσωπούν 800 μέλη εργαζομένου.

ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΥΣΗ ΕΚΛΕΓΜΕΝΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Οι δημοκρατικοί κανόνες και οι διαδικασίες ενός συνεταιρισμού θα πρέπει επίσης να προβλέπουν τη δυνατότητα των μελών να ανακαλούν ή να παύουν, με κατάλληλες δημοκρατικές διαδικασίες, αιρετούς εκπροσώπους οι οποίοι καταχρώνται τις θέσεις τους ή αδυνατούν να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους ως εκλεγμένοι εκπρόσωποι.

Ο ΡΟΛΟΣ ΕΝΟΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΡΙΑΣ

Οι μεγάλοι συνεταιρισμοί μπορεί να επιθυμούν να διορίσουν έναν ανεξάρτητο διαμεσολαβητή ή διαμεσολαβήτριας για την αντιμετώπιση των παραπόνων των μελών. Τα μέλη θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να διαμαρτύρονται για την έλλειψη ευκαιριών δημοκρατικής συμμετοχής, ή για την κατάχρηση της δημοκρατικής διαδικασίας, καθώς και να υποβάλλουν καταγγελίες σχετικά με την παροχή των υπηρεσιών προς τα μέλη εκ μέρους του συνεταιρισμού.

ΚΩΔΙΚΕΣ ΚΑΛΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 μετά από μια σειρά αποτυχιών της εταιρικής διακυβέρνησης υψηλού κύρους μεγάλων επιχειρήσεων, αναγνωρίστηκε η σημασία της καλής εταιρικής διακυβέρνησης. Αυτό οδήγησε στην Επιτροπή Cadbury για την Εταιρική Διακυβέρνηση, το 1992, ακολουθούμενη από την Επιτροπή Greenbury, το 1995 και την Έκθεση Hampel το 1998, το σύνολο των οποίων είχε παγκόσμιο αντίκτυπο στη βελτίωση της βέλτιστης πρακτικής εταιρικής διακυβέρνησης. Ο δημοκρατικός έλεγχος εκ μέρους των μελών προστατεύεται και ενισχύεται μέσω της αποτελεσματικής συνεταιριστικής νομοθεσίας. Όπου η νομοθεσία δεν είναι αποτελεσματική, είναι σημαντικό οι συνεταιρισμοί να αποκτήσουν εσωτερικό κανονισμό σχεδιασμένο ώστε να διασφαλίζεται καλή πρακτική εταιρικής διακυβέρνησης. Αυτοί θα περιλαμβάνουν ρυθμίσεις για θέματα όπως κανόνες για σύγκρουση συμφερόντων για τα εκλεγμένα μέλη και τους διαχειριστές, καταγραφή των συμφερόντων, καταγραφή των δώρων και της φιλοξενίας που προσφέρεται και που ανταποδίδεται, ετήσιες αξιολογήσεις του συμβουλίου και ελέγχους των δεξιοτήτων του συμβουλίου.

Η συμμετοχή των εκλεγμένων μελών στην καθημερινή λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων στους συνεταιρισμούς διαφοροποιεί τους συνεταιρισμούς από τις άλλες μορφές επιχειρήσεων. Τα μέλη των συνεταιρισμών έχουν μια διπλή σχέση με τον συνεταιρισμό τους: είναι ταυτόχρονα δικαιούχοι της επιχείρησης, αλλά και την ελέγχουν δημοκρατικά. Η πολιτική και οι διαδικασίες σύγκρουσης συμφερόντων δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για να αποκλείουν τα εκλεγμένα μέλη από τη συμμετοχή σε επιχειρηματικές αποφάσεις που επηρεάζουν όλα τα μέλη. Οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι έχουν αναπόφευκτα συμφέροντα σε οποιαδήποτε απόφαση που τους επηρεάζει, όπως και τα άλλα μέλη. Ο αποκλεισμός των μελών από τη συμμετοχή σε τέτοιες αποφάσεις, μπορεί να αποτελέσει μια ύπουλη μορφή αποαμοιβαιοποίησης, που θα αφήνει σημαντικές αποφάσεις στα χέρια των μη εκλεγμένων στελεχών ή μη εκλεγμένων διορισμένων ή τρίτων που μετέχουν στο διοικητικό συμβούλιο. Ένα μέλος που έχει εκλεγεί ως εκπρόσωπος θα πρέπει να αποκλεισθεί από τη συμμετοχή σε μια απόφαση βάσει των κανόνων σύγκρουσης συμφερόντων, μόνο εάν το προσωπικό συμφέρον θα οδηγήσει στη απόκτηση ενός οφέλους που δεν αποκτάται εξίσου από τα άλλα μέλη.

Ένα σημαντικό ζήτημα που έχει τεθεί σε κώδικες εταιρικής διακυβέρνησης είναι η ευθύνη των διοικητικών συμβουλίων να διαβουλεύονται με τα μέλη τους για σημαντικές επιχειρηματικές αποφάσεις, όπως εξαγορές, εκποιήσεις ή εισπράξεις από μεταφορές δεσμεύσεων άλλων συνεταιρισμών, τα οποία μπορεί να επηρεάσουν την ίδια τη φύση ενός συνεταιρισμού. Οι κανόνες και οι κανονισμοί που διέπουν τις εν λόγω αποφάσεις και τα θέματα για τα οποία απαιτείται έγκριση ή διαβούλευση με τα μέλη, διατυπώνονται με τον καλύτερο τρόπο στα συνεταιριστικά καταστατικά ή τους εσωτερικούς κανονισμούς. Εάν για πρακτικούς ή ουσιαστικούς λόγους τα διοικητικά συμβούλια έχουν την αρμοδιότητα να λαμβάνουν τέτοιες κρίσιμες επιχειρηματικές αποφάσεις, αυτό θα πρέπει να είναι εντός του πλαισίου μιας επιχειρηματικής στρατηγικής και διαχείρισης κινδύνου, που εγκρίνεται από τα μέλη.

Η πολυπλοκότητα των διαδικασιών και των κωδίκων διακυβέρνησης θα πρέπει κατ' ανάγκη να καθορίζεται από το μέγεθος και την ανάπτυξη του κάθε συνεταιρισμού. Μια μικρή νέα συνεταιριστική επιχείρηση σε μια αναδυόμενη οικονομία, θα χρειάζεται απλούστερες διαδικασίες και λιγότερο πολύπλοκους κώδικες διακυβέρνησης από μια μεγαλύτερη, πιο ώριμη συνεταιριστική επιχείρηση με χιλιάδες ή εκατομμύρια μέλη. Μια μεγάλη συνεταιριστική επιχείρηση είναι εύλογο να χρειάζεται ένα λεπτομερές εγχειρίδιο διακυβέρνησης. Είτε μικρές ή μεγάλες (οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις), η εφαρμογή των βασικών κωδίκων καλής δημοκρατικής διακυβέρνησης και βέλτιστων πρακτικών θα εγγυάται την κυριαρχία των μελών και των δημοκρατικών δικαιωμάτων των μελών. Πολυεπίπεδες δημοκρατικές δομές έχουν προκύψει σε μεγάλους συνεταιρισμούς που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή για να διασφαλιστεί ότι τα απλά μέλη διατηρούν τη δημοκρατική ευκαιρία για τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων πολιτικής, να εκλέγουν το διοικητικό συμβούλιο και να υποχρεώνουν τους εκλεγμένους εκπροσώπους να λογοδοτούν, ακόμη και όταν υπάρχουν και άλλα επίπεδα στη δημοκρατική δομή μέσω των οποίων τα απλά μέλη μπορούν να συμμετέχουν.

Τα εκλεγμένα μέλη θα πρέπει να φροντίζουν να διακρίνουν την ευθύνη διακυβέρνησης από τα εκλεγμένα μέλη και τα στελέχη από την ευθύνη της καθημερινής ευθύνης διαχείρισης της επιχείρησης εκ μέρους διευθυνόντων συμβούλων και ανώτερων διευθυντικών στελεχών. Τα εκλεγμένα μέλη οφείλουν να μην παρεμβαίνουν στην καθημερινή ευθύνη των στελεχών να διαχειρίζονται τη συνεταιριστική επιχείρηση αποτελεσματικά και να εφαρμόζουν τις επιχειρηματικές στρατηγικές που εγκρίθηκαν από τα μέλη. Εξίσου, διευθύνοντες σύμβουλοι και ανώτερα διευθυντικά στελέχη πρέπει να σέβονται τα δικαιώματα των μελών να ελέγχουν δημοκρατικά τον συνεταιρισμό τους και να λαμβάνουν βασικές στρατηγικές αποφάσεις. Οι συνεταιρισμοί μπορεί να επιθυμούν οι διευθύνοντες σύμβουλοί τους και τα άλλα ανώτερα διευθυντικά στελέχη να είναι μέλη του διοικητικού συμβουλίου, αλλά όχι σε πλειοψηφία, για να εξασφαλίζεται ότι συμμερίζονται πλήρως την ευθύνη για τη διακυβέρνηση του συνεταιρισμού τους. Ωστόσο, ακόμη και όταν τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη δεν είναι πλήρη μέλη του διοικητικού συμβουλίου, έχουν καθήκον να συμβουλευθούν και να καθοδηγούν το διοικητικό συμβούλιο σχετικά με θέματα διακυβέρνησης και βασικών επιχειρηματικών αποφάσεων.

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΩΝ ΕΥΘΥΝΩΝ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΩΝ

Κάθε εκλεγμένο μέλος έχει ατομική ευθύνη να τηρεί τον κώδικα δεοντολογίας που εξηγεί τις ευθύνες τους και την ηθική συμπεριφορά που απαιτείται από αυτούς. Ο κώδικας δεοντολογίας θα πρέπει να είναι μέρος του εσωτερικού κανονισμού του συνεταιρισμού, που κάθε εκλεγμένο μέλος δεσμεύεται να αποδεχθεί και να τηρεί. Θα πρέπει, επίσης, να δημοσιεύεται και να τίθενται στη διάθεση των μελών, των εργαζομένων και του ευρύτερου κοινού.

ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΜΕΛΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Η δημοκρατική διαδικασία, από μόνη της, δεν εγγυάται ότι το διοικητικό συμβούλιο ενός συνεταιρισμού θα έχει τα προσόντα και το εύρος των δεξιοτήτων και της εμπειρογνώμοσύνης που απαιτούνται για να διασφαλιστεί η ορθή και αποτελεσματική διακυβέρνηση ενός συνεταιρισμού, ή ότι θα έχει την ικανότητα να απαιτήσει από τα στελέχη να λογοδοτήσουν.

Ένας ετήσιος έλεγχος των δεξιοτήτων του διοικητικού συμβουλίου είναι σκόπιμο να γίνεται, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα διοικητικά συμβούλια έχουν τη συλλογική εικόνα και το εύρος των γνώσεων και των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την άσκηση αποτελεσματικού ελέγχου της διακυβέρνησης. Όταν ο έλεγχος των δεξιοτήτων διαπιστώνει κενά στα προσόντα του διοικητικού συμβουλίου, τα κενά μπορούν να καλυφθούν από προγραμματισμένη κατάρτιση για τα μέλη του, με την συν-επιλογή μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου με την εμπειρία ή τις δεξιότητες που το διοικητικό συμβούλιο δεν έχει, ή, με θετικά μέτρα, την ενθάρρυνση μελών που διαθέτουν τις δεξιότητες και την εμπειρία που απαιτούνται να θέσουν υποψηφιότητα για εκλογή στο διοικητικό συμβούλιο.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ

Τα συνήθη επιχειρηματικά μέσα ενημέρωσης συχνά σχολιάζουν σχετικά αυτό που θεωρείται ως η έλλειψη εξειδίκευσης στη διακυβέρνηση, όταν μια συνεταιριστική επιχείρηση αποτυγχάνει ή αντιμετωπίζει προβλήματα. Αυτό συνήθως αποδίδεται στην έλλειψη επιχειρηματικής εμπειρίας των εκλεγμένων συμβούλων. Ενώ αυτό μπορεί να είναι ένας αιτιώδης παράγοντας, δεν είναι απαραίτητος έτσι και δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως λόγος για να υπονομευθεί ο δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη. Για να αποφευχθεί η κατηγορία της έλλειψης εξειδίκευσης, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η κατάλληλη εξάσκηση είναι στη διάθεση όλων των μελών του διοικητικού συμβουλίου και των μελών επιτροπών. Όλοι οι συνεταιρισμοί, αλλά κυρίως συνεταιρισμοί σε κλάδους που υπόκεινται σε κυβερνητικές ρυθμίσεις, όπως οι τραπεζικοί και ασφαλιστικοί συνεταιρισμοί, μπορεί εύλογα να απαιτούν από τα μέλη που επιθυμούν να υποβάλουν υποψηφιότητα να έχουν τα προσόντα που είναι κατάλληλα για τον ρόλο που επιδιώκουν να εκλεγούν, καθώς και να αποδείξουν τη δέσμευσή τους για τις Συνεταιριστικές Αρχές και Αξίες.

Όλοι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξετάσουν κατά πόσον είναι σκόπιμο να διαμορφώσουν προσόντα τα οποία να είναι απαραίτητα να διαθέτουν τα μέλη πριν θέσουν υποψηφιότητα για αιρετό αξίωμα. Η απαίτηση από τους υποψηφίους για τις εκλογές να διαθέτουν συγκεκριμένα προσόντα πριν θέσουν υποψηφιότητα, πρέπει να ενθαρρυνθεί και θα πρέπει να εγκριθεί από τα μέλη σε γενική συνέλευση. Ωστόσο, η απαίτηση για προσόντα δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως μέσο σκόπιμης εξαίρεσης μελών από την επιζήτηση αιρετού αξιώματος. Όταν απαιτούνται συγκεκριμένα προσόντα και έχουν εγκριθεί από τα μέλη, στα μέλη που επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα θα πρέπει να παρέχονται ευκαιρίες κατάρτισης για να αποκτήσουν τα προσόντα που απαιτούνται.

Σε περίπτωση που υπάρχει απαίτηση για προσόντα, ιδιαίτερα σε οργανωμένους ή μεγάλους συνεταιρισμούς, είναι ευκολότερο για τα άτομα που κατέχουν ήδη τα απαιτούμενα προσόντα να αναλάβουν τον έλεγχο ενός συνεταιρισμού. Αυτός ο κίνδυνος σφετερισμού του ελέγχου ενός συνεταιρισμού πρέπει να αποσοβηθεί με δομημένες δημοκρατικές διαδικασίες και επαρκείς ελέγχους και ισορροπίες, ιδίως με ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης για άλλα μέλη.

Ιστορικά, ορισμένοι συνεταιρισμοί έχουν συμπεριλάβει ως προσόν το ύψος των αγορών ή των συναλλαγών, με σκοπό να φανεί ότι ένας υποψήφιος υπήρξε τακτικό μέλος συναλλασσόμενο με τον συνεταιρισμό. Άλλοι

το έχουν αντικαταστήσει αυτό με απαίτηση σε εισφερόμενο κεφάλαιο, αλλά αυτό δημιουργεί τον κίνδυνο να συνιστά διάκριση σε βάρος των μελών που έχουν συμβάλει με μικρό εταιρικό κεφάλαιο. Άλλα προσόντα για υποψηφιότητα είναι συχνά η χρονική διάρκεια συμμετοχής στον συνεταιρισμό, π.χ. τουλάχιστον δύο χρόνια, πριν να είναι κάποιος επιλέξιμος για να θέσει υποψηφιότητα για τις εκλογές. Ενώ αυτά μπορεί να είναι χρήσιμα για την πρόληψη εχθρικών εξαγορών, θα πρέπει να επιτευχθεί ισορροπία ως προς το εύλογο τέτοιων κανόνων. Όπου υπάρχουν τέτοιοι κανόνες, θα πρέπει να είναι δικαιολογημένοι και να έχουν εγκριθεί από τα μέλη στη Γενική Συνέλευση.

ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Οι συνεταιρισμοί, ιδίως εκείνοι με διαφορετικές ομάδες μελών ή μεγάλοι συνεταιρισμοί με πολύπλοκες εκλογικές ρυθμίσεις ή πολυεπίπεδη δημοκρατική δομή, ενδεχομένως να επιλέγουν να δημιουργήσουν ανεξάρτητες εκλογικές επιτροπές από τα μέλη για να επιβλέπουν την εκλογική διαδικασία. Αυτό είναι ανάλογο με ότι συμβαίνει συνήθως στις εθνικές εκλογές, όπου ανεξάρτητες εκλογικές επιτροπές μπορούν να επιβλέπουν τις εκλογές και να επικυρώνουν την ψηφοφορία. Εφόσον έχουν αναδειχθεί εκλογικές επιτροπές, είναι σημαντικό οι εκλογικές επιτροπές να είναι υπεύθυνες για τον καθορισμό των προσόντων που απαιτούνται για τα υποψήφια προς εκλογή μέλη και όχι το εκλεγμένο διοικητικό συμβούλιο. Η δυνατότητα των υφιστάμενων αξιωματούχων στο διοικητικό συμβούλιο ή άλλες επιτροπές να ορίσουν και να εγκρίνουν τα προσόντα για εκλογιμότητα είναι ένας από τους σημαντικότερους μηχανισμούς που χρησιμοποιούνται από τις ελίτ για να διατηρήσουν την κυριαρχία τους στα αξιώματα. Μπορεί επίσης να είναι ένας μηχανισμός που χρησιμοποιείται από εκείνους που επιδιώκουν την απομοιβαίωση ενός συνεταιρισμού και την ιδιωτικοποίηση των περιουσιακών του στοιχείων.

Οι εκλογικές επιτροπές δεν πρέπει να ορίζονται από, ή να λογοδοτούν στο υπάρχον εκλεγμένο διοικητικό συμβούλιο ή σε επιτροπή. Τα μέλη που υπηρετούν σε εκλογικές επιτροπές πρέπει να εκλέγονται ή να εγκρίνονται από και να λογοδοτούν στη γενική συνέλευση για τη διασφάλιση ότι οι εκλογές διεξάγονται με ένα ανοικτό και διαφανή τρόπο και αποτελούν την κυρίαρχη θέληση των μελών.

ΕΛΕΓΧΟΙ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Οι συνεταιρισμοί καλούνται να διενεργούν τακτικούς εσωτερικούς και εξωτερικούς ελέγχους που να περιλαμβάνουν έλεγχο των διαδικασιών δημοκρατικής διακυβέρνησης. Αυτοί θα βοηθήσουν στην προστασία των δημοκρατικών δικαιωμάτων των μελών, θα εξασφαλίσουν ότι η δημοκρατική διακυβέρνηση εναρμονίζεται με τις βέλτιστες πρακτικές και αντέχει σε κάθε εσωτερικό ή εξωτερικό έλεγχο.

Δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος οδηγός ως προς τον τρόπο με τον οποίο τέτοιο έλεγχοι θα πρέπει να διενεργούνται ή από ποιούς. Σε ορισμένες χώρες (όπως η Γερμανία, η Γαλλία και η Αυστρία) υπάρχουν νομικές διατάξεις και μια μακρά και επιτυχημένη παράδοση για τον υποχρεωτικό ειδικό έλεγχο των συνεταιρισμών. Ωστόσο, κατά γενικό κανόνα, ο τρόπος ελέγχου θα πρέπει να καθορίζεται από το μέγεθος του συνεταιρισμού και τη φύση των δραστηριοτήτων της συνεταιριστικής επιχείρησης.

Είτε γίνει από μέλη ή από διορισμένους ελεγκτές, η έκθεση ελέγχου θα πρέπει να εκπονείται με αναφορά στους σχετικούς εξωτερικούς κώδικες καλής διακυβέρνησης και στα πρότυπα χρηστής διακυβέρνησης. Η έκθεση ελέγχου και τυχόν συστάσεις της θα πρέπει να είναι στη διάθεση και να εξετάζεται από όλα τα μέλη στη γενική συνέλευση.

Ορισμένες εθνικές συνεταιριστικές ομοσπονδίες ή κορυφαίες οργανώσεις και κλαδικές οργανώσεις της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης έχουν αναπτύξει τυποποιημένες κατευθυντήριες γραμμές και διαδικασίες για τους ελέγχους διακυβέρνησης και για τους ελέγχους δημοκρατικής “υγείας” που ανταποκρίνονται στις περιστάσεις των συνεταιρισμών μελών. Το πλεονέκτημα της χρήσης αυτών των τυποποιημένων διαδικασιών για τη διενέργεια ελέγχων διακυβέρνησης, είναι ότι επιτρέπουν στους συνεταιρισμούς να συγκρίνουν τις επιδόσεις τους στη διακυβέρνηση με τους ομοίους τους.

Δεν υπάρχουν καθορισμένες προθεσμίες για τη διενέργεια ελέγχου της διακυβέρνησης. Ορισμένοι συνεταιρισμοί που αναγνωρίζουν την ανάγκη να εξετάζουν συνεχώς τις διαφανείς διαδικασίες διαχείρισης και δημοκρατικής διακυβέρνησής τους, διενεργούν ελέγχους διακυβέρνησης κάθε δύο χρόνια. Ωστόσο, οι συνεταιρισμοί θα

έπρεπε να προβληματίζονται, αν ένας τακτικός συνεταιριστικός ειδικός έλεγχος που περιλαμβάνει εξέταση της δημοκρατικής διακυβέρνησης δεν έχει πραγματοποιηθεί μέσα στα τελευταία πέντε χρόνια.

ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

Υπάρχουν σοβαροί επιχειρηματικοί λόγοι για τους οποίους οι συνεταιρισμοί μπορεί να επιθυμούν να εξετάσουν τη χορήγηση στους εργαζόμενους της δυνατότητας να ακούγεται η γνώμη τους στη δημοκρατική διακυβέρνηση τους, ιδίως όταν οι εργαζόμενοι δεν επιτρέπεται να είναι μέλη. Αυτή η ενέργεια βελτιώνει την κατανόηση από τους εργαζόμενους του συνεταιριστικού χαρακτήρα της επιχείρησης του εργοδότη τους και θα αυξήσει την αφοσίωση και τη δέσμευσή τους για την επιτυχία της επιχείρησης. Οι εργαζόμενοι είναι βασικά ενδιαφερόμενα μέρη, που επιθυμούν να συμβάλουν στην επιτυχία του συνεταιρισμού τους. Επομένως, είναι σημαντικό να έχουν τη δυνατότητα έκφρασης γνώμης μέσα στις δημοκρατικές δομές του συνεταιρισμού, αλλά και άσκηση κριτικής, χωρίς αυτή τη φωνή να είναι σε θέση να επιβληθεί στα δημοκρατικά δικαιώματα των άλλων μελών και ενδιαφερομένων μερών.

Σε πολυσυμμετοχικούς συνεταιρισμούς, όπου οι εργαζόμενοι είναι μέλη, η φωνή των εργαζομένων θα ακούγεται από το δημοκρατικό τους δικαίωμα να συμμετέχουν στις εκλογές για το διοικητικό συμβούλιο. Άλλοι συνεταιρισμοί μπορούν να επιλέξουν να επιτρέπουν στα εργασιακά συμβούλια ή στα συνδικαλιστικά όργανα των υπαλλήλων τους να εκλέγουν εκπροσώπους των εργαζομένων για να υπηρετήσουν στο διοικητικό συμβούλιο. Εναλλακτικά, οι συνεταιρισμοί μπορεί να επιθυμούν να διατηρούν τα μέλη τη δυνατότητα να εκλέγουν τους εκπροσώπους των εργαζομένων, με βάση την αρχή “ένα μέλος, μία ψήφος”, από τους υποψηφίους των εργαζομένων που επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα.

Δεν υπάρχουν δεσμευτικοί μηχανισμοί για τη διασφάλιση ότι οι εργαζόμενοι έχουν δυνατότητα έκφρασης γνώμης, αλλά με τη συμμετοχή αυτή μια συνεταιριστική επιχείρηση θα είναι ισχυρότερη και πιο ανθεκτική.

ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΟΤΙ ΟΛΕΣ ΟΙ ΦΩΝΕΣ ΑΚΟΥΓΟΝΤΑΙ

Ένας συνεταιρισμός διακινδυνεύει με τον κατακερματισμό της επιχειρηματικής δραστηριότητας και την απώλεια μελών, αν ορισμένα μέλη πιστεύουν ότι η φωνή τους δεν ακούγεται και ότι δεν εκπροσωπούνται μέσω της δημοκρατικής διαδικασίας.

Οι συγκρουσιακές εκλογές, όπου εκπρόσωποι από μόνο ένα κυρίαρχο τμήμα των μελών επικρατεί, μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να μην ικανοποιούνται οι ανάγκες και οι προσδοκίες της μειοψηφίας των μελών. Για να αποφευχθεί αυτό, είναι καλύτερο αν τα εκλεγόμενα διοικητικά συμβούλια αντιπροσωπεύουν τις διαφορετικές απόψεις των μελών.

Δεν υπάρχει εύκολος τρόπος για να εξασφαλιστεί ότι αυτό θα συμβεί σε ένα ανοιχτό δημοκρατικό σύστημα. Τα μέλη έχουν την ευθύνη να λάβουν υπόψη τους, όταν ψηφίζουν, τον κίνδυνο από την απομόνωση των μειονοτήτων. Τα συμβούλια μπορεί επίσης να επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν τις αρμοδιότητες της συν-επιλογής για να διασφαλίσουν ότι οι μειονότητες έχουν φωνή. Τα εκλεγμένα μέλη πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη να εκπροσωπούν τα συμφέροντα του συνόλου των μελών, όχι μόνο της ομάδας της πλειοψηφίας που τους εξέλεξε.

ΑΝΩΤΕΡΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

Πρέπει να υπάρξει μια σαφής κατανόηση των δημοκρατικών δικαιωμάτων και των ευθυνών του αιρετού διοικητικού συμβουλίου ενός συνεταιρισμού και στην εστίασή του στην μακροπρόθεσμη στρατηγική της επιχείρησης και του ρόλου των επαγγελματικών ανώτερων στελεχών, που λογοδοτούν στο διοικητικό συμβούλιο και που είναι επιφορτισμένα με την καθημερινή διαχείριση. Τα ανώτερα στελέχη πρέπει να αποδείξουν στην πράξη τη δέσμευσή τους και τον σεβασμό της αρχής του δημοκρατικού ελέγχου από τα μέλη με τον τρόπο με τον οποίο υποστηρίζουν και υπηρετούν την λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων του συνεταιρισμού.

Οι βασικές στρατηγικές αποφάσεις πολιτικής πρέπει να εξηγούνται με σαφήνεια στα μέλη, συνοπτικά και με τέτοιο τρόπο ώστε το σύνολο των μελών να μπορεί να καταλάβει, με παράλληλη αναφορά στις εναλλακτικές επιλογές που προσφέρονται ανάλογα με την περίπτωση. Η παρουσίαση των οικονομικών και επιχειρηματικών

Ο Όμιλος Συνεργατών Περιορισμένης Ευθύνης (Limited) ελέγχεται δημοκρατικά από τα μέλη. Σαρανατρία συνεργαζόμενα μέλη ορίζουν τους αντιπροσώπους που τους εκπροσωπούν στη διακυβέρνηση του συνεταιρισμού. Η ιδιότητα του μέλους αντικατοπτρίζει μια διαφορετική πρόταση του καναδικού συνεταιριστικού κινήματος, για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών αναγκών των Καναδών.-

πληροφοριών σε διοικητικά συμβούλια και μέλη στη γενική συνέλευση πρέπει να είναι σε μορφή που να συμμορφώνεται με τις νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις, αλλά και κατά τρόπο ώστε τα μέλη, ιδίως εκείνα που έχουν εκλεγεί να υπηρετήσουν στο διοικητικό συμβούλιο, να μπορούν να καταλάβουν για να μπορέσουν να ασκήσουν τις ευθύνες της διακυβέρνησής τους, με εναλλακτικές επιλογές και στρατηγικές που περιγράφονται και παρουσιάζονται αναλυτικά. Οι επιχειρηματικοί κίνδυνοι που συνδέονται με τις αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν από τα εκλεγμένα μέλη πρέπει να είναι λεπτομερείς και οι στρατηγικές διαχείρισης κινδύνων να εξειδικεύονται.

Τα ανώτερα διαχειριστικά στελέχη, είτε είναι μέλη του διοικητικού συμβουλίου είτε όχι, έχουν καθήκον να συμβουλευτούν το διοικητικό συμβούλιο σχετικά με το ποιες θεωρούν ως τις πλέον κατάλληλες επιχειρηματικές αποφάσεις και δράσεις να αναληφθούν, αλλά δεν θα πρέπει απλά να περιμένουν τα εκλεγμένα μέλη να επικυρώσουν τις αποφάσεις που πρότειναν. Πρέπει να υπάρχει αμοιβαίος σεβασμός για τους δύο διακριτούς ρόλους της στρατηγικής ευθύνης διακυβέρνησης του διοικητικού συμβουλίου και των αρμοδιοτήτων καθημερινής διαχείρισης των επιχειρήσεων εκ μέρους των ανώτερων στελεχών.

ΑΜΟΙΒΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Οι αμοιβές των διευθυντικών στελεχών και οι αποζημιώσεις των μελών του διοικητικού συμβουλίου θα πρέπει τελικά να υπόκεινται σε δημοκρατικό έλεγχο εκ μέρους των μελών. Αυτό προφυλάσσει από υπερβολικές δαπάνες για τα διαχειριστικά στελέχη και το διοικητικό συμβούλιο, γεγονός το οποίο αυξάνει την ανισότητα του πλούτου και μειώνει τα οικονομικά οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης για τα συνεταιρισμένα μέλη. Οι αποζημιώσεις του Διοικητικού Συμβουλίου θα πρέπει πάντα να υπόκεινται σε έγκριση από τα μέλη στη Γενική Συνέλευση.

Όταν συγκροτούνται επιτροπές αμοιβών για την παροχή συμβουλών σχετικά με τις αμοιβές των ανώτερων διαχειριστικών στελεχών και του συμβουλίου, οι προτάσεις τους για τον τρόπο καθορισμού των αμοιβών των διαχειριστικών στελεχών και σε τίνος την έγκριση θα υπόκεινται, θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο επικύρωσης από τα μέλη στη γενική συνέλευση.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΚΑΙ ΟΡΙΑ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΤΗΣ ΘΗΤΕΙΑΣ

Η συνεχής δημοκρατική ανανέωση των συνεταιρισμών με νέους υποψηφίους για αιρετό αξίωμα είναι υγιής και πρέπει να επικροτηθεί. Οι συνεταιρισμοί με στατικά διοικητικά συμβούλια από τα ίδια μέλη που έχουν υπηρετήσει για μεγάλο χρονικό διάστημα, έχουν τον κίνδυνο να ανθίστανται στην αλλαγή και να κινδυνεύουν να χάσουν την ικανότητα να ανταποκρίνονται προληπτικά σε αλλαγές στο επιχειρηματικό τους περιβάλλον. Η κατάσταση υποψηφιότητας έναντι μελών που υπηρέτησαν επί μακρόν, δεν θα πρέπει να κρίνεται ως μια έμμεση κριτική ή ως υπονόμηση του κύρους των υφιστάμενων προσώπων, αλλά μάλλον ως μια θετική αντανάκλαση της επιθυμίας άλλων μελών του συνεταιρισμού να συμβάλουν στη συνεχιζόμενη επιτυχία.

Οι ανοικτές, ανταγωνιστικές εκλογικές διαδικασίες θα πρέπει να ενθαρρύνονται, για να ενθαρρύνονται τα πιο ταλαντούχα μέλη να θέσουν υποψηφιότητα για εκλογή. Οι δηλώσεις των υποψηφίων στις εκλογές και η προεκλογική διαδικασία βοηθούν να καταδειχθούν οι δεξιότητες και η δέσμευση που θα φέρουν οι υποψήφιοι κατά τη θητεία τους και θα δώσει τη δυνατότητα στα μέλη να αποφασίσουν ποιον υποψήφιο ή υποψηφίους να ψηφίσουν.

Η καθορισμένη διάρκεια της θητείας, π.χ. τριών ή τεσσάρων ετών, με το ένα τρίτο ή το ένα τέταρτο των εκλεγέντων μελών να αποσύρονται και να επιζητούν εκλογή κάθε χρόνο, συνιστάται για να επιτευχθεί μια ισορροπία ανάμεσα στη δημοκρατική ανανέωση και στη διατήρηση της εμπειρίας. Για να διασφαλιστεί η εφαρμογή δημοκρατικής ανανέωσης, είναι καλή πρακτική να ορίζεται όριο στη θητεία εκλεγμένων μελών του συμβουλίου, το οποίο θα ορίζει μέγιστη διάρκεια ετών, που ένα εκλεγμένο μέλος μπορεί να υπηρετήσει. Τέτοιοι περιορισμοί έχουν γίνει ο κανόνας για μη εκτελεστικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου σε εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες και οι συνεταιρισμοί θα πρέπει επίσης να δώσουν το παράδειγμα, υιοθετώντας αυτή την τόσο καλή δημοκρατική πρακτική.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΟΜΕΑΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Οι εθνικές συνεταιριστικές ομοσπονδίες ή εθνικές κορυφαίες οργανώσεις έχουν ένα ιδιαίτερο ρόλο και ευθύνη για την προστασία της αποτελεσματικότητας και της φήμης της συνεταιριστικής κίνησης στη χώρα τους με την προώθηση της χρηστής δημοκρατικής διακυβέρνησης και καλών πρακτικών διακυβέρνησης. Οι παγκόσμιες και περιφερειακές κλαδικές οργανώσεις και τα περιφερειακά γραφεία της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης έχουν ένα παρόμοιο ρόλο και την ευθύνη για την προώθηση προτύπων χρηστής διακυβέρνησης, που είναι κοινά στον συνεταιριστικό επιχειρηματικό τομέα τους. Καλοί κώδικες διακυβέρνησης, συμβουλές, κατάρτιση και υποστήριξη από τομεακές οργανώσεις, εθνικές, περιφερειακές και από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση είναι ιδιαίτερης σημασίας για νέους συνεταιρισμούς.

Η ευθύνη αυτή εξυπηρετείται καλύτερα μέσω της ανάπτυξης οδηγιών καλής δημοκρατικής πρακτικής, ρυθμίσεων ελέγχου και κωδίκων μοντέλου διακυβέρνησης προσαρμοσμένων στις εθνικές νομοθεσίες. Η καθοδήγηση για δημοκρατική καλή πρακτική και κώδικες διαχείρισης, θέτουν ένα μέτρο, βάσει του οποίου η πρακτική σε κάθε συνεταιρισμό μέλος μπορεί να συγκριθεί και να κριθεί. Παρέχουν επίσης ένα μέσο που επιτρέπει στα μέλη ενός συνεταιρισμού να συγκρίνουν τις επιδόσεις του συνεταιρισμού τους με εκείνες των ομοίων τους και να θέσουν πολιτικές που επιδιώκουν την αριστεία στη δημοκρατική διακυβέρνηση.

4. Θέματα για μελλοντική εξέταση

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΟΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΟΜΙΛΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Υπάρχει μεγάλη ποικιλία ως προς το μέγεθος και τη φύση των συνεταιρισμών. Η εμφάνιση των πολυσυμμετοχικών πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών, στις αρχές του 21ου αιώνα με περισσότερες από μία ομάδες μελών, όπως οι καταναλωτές, οι εργαζόμενοι με σχέση εξαρτημένης εργασίας, οι ανεξάρτητοι επιχειρηματίες και τα εταιρικά (νομικά) πρόσωπα ως ενδιαφερόμενα μέρη, παρουσιάζει νέες δημοκρατικές προκλήσεις για τα μέλη τους. Αυτοί οι συνεταιρισμοί, που δεν επιτρέπονται σε ορισμένα εθνικά νομικά συστήματα, απαιτούν ειδικές ρυθμίσεις στους κανόνες των εσωτερικών κανονισμών, κατάλληλους για την ειδική φύση και τη λειτουργία τους, για να εφαρμόσουν αυτήν την 2η Αρχή του Δημοκρατικού Ελέγχου εκ μέρους των Μελών. Σε τέτοιους συνεταιρισμούς διαφορετικές σχετικές σταθμίσεις ή αναλογίες των δικαιωμάτων ψήφου μπορεί να είναι κατάλληλες για τις διάφορες κατηγορίες μελών.

Οι μεγάλοι και πολυσυμμετοχικοί συνεταιρισμοί μπορεί αναπόφευκτα να χρειαστεί να εξετάσουν, να προσαρμόσουν και να εφαρμόσουν νέες δομές για τον δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη, με τρόπο που να είναι κατάλληλος για το μέγεθος και τη δομή του συνεταιρισμού τους. Όποιες και αν είναι οι δομές που δημιουργήθηκαν, υπάρχει ανάγκη να διασφαλιστεί ότι η ουσία αυτής της 2ης Αρχής τηρείται. Χωρίς πραγματικό και αποτελεσματικό έλεγχο από τα μέλη θα χαθεί ένα ουσιώδες γενικό χαρακτηριστικό της συνεταιριστικής μας ταυτότητας.

Παρόμοιες δημοκρατικές προκλήσεις προκύπτουν στις πολυεπίπεδες δημοκρατικές δομές, που έχουν προκύψει σε μεγάλους συνεταιρισμούς. Ένα βασικό ερώτημα είναι πώς τόσο μεγάλοι και πολύπλοκοι συνεταιρισμοί διασφαλίζουν ότι τα δημοκρατικά δικαιώματα όλων των μελών να λάβουν μέρος σε εκλογές για διοικητικό συμβούλιο και να επηρεάσουν στρατηγικές επιχειρηματικές αποφάσεις, προστατεύονται και τηρούνται;

Ορισμένοι μεγαλύτεροι συνεταιρισμοί με χρηματοδοτική ικανότητα έχουν αγοράσει πρώην επιχειρήσεις επενδυτών τις οποίες διαχειρίζονται ως θυγατρικές, μερικές από τις οποίες βρίσκονται σε χώρες άλλες από εκείνη στην οποία λειτουργεί ο συνεταιρισμός. Αυτό επίσης εγείρει προκλήσεις και ερωτήματα σχετικά με τη διατήρηση του δημοκρατικού ελέγχου εκ μέρους των μελών και κατά πόσον οι πελάτες ή / και οι εργαζόμενοι των θυγατρικών αυτών πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να γίνουν μέλη.

ΜΕΓΙΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΘΗΤΕΙΑΣ

Δεν υπάρχει καμία οριστική καθοδήγηση σχετικά με το μέγιστο χρονικό διάστημα που ένα μέλος μπορεί να θητεύσει σε ένα αιρετό διοικητικό συμβούλιο ή επιτροπή ή σε μια συγκεκριμένη αιρετή θέση, εκτός από το ότι ο καθορισμός ανώτατων ορίων διάρκειας για τους αιρετούς εκπροσώπους είναι καλή πρακτική διακυβέρνησης. Μερικοί κώδικες διακυβέρνησης θέτουν περιορισμούς διάρκειας θητείας σε τρία χρόνια πριν ο αντιπρόσωπος υποχρεωθεί να προσέλθει για επανεκλογή, με ανώτατο όριο τα εννέα έτη. Άλλοι, συμπεριλαμβανομένης της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, έχουν μεγαλύτερα μέγιστα όρια διάρκειας: η μεγαλύτερη χρονική διάρκεια που ένα αιρετό πρόσωπο μπορεί να υπηρετήσει στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΣΕ είναι τα 18 έτη. Οι κορυφαίες εθνικές συνεταιριστικές οργανώσεις μπορούν να θέλουν να ορίσουν όρια στους δικούς τους κώδικες διακυβέρνησης και η ΔΣΕ μπορεί να επιθυμεί να εκδώσει περαιτέρω κατευθυντήριες γραμμές για το θέμα αυτό σε εύθετο χρόνο, μετά από διαβούλευση με τα μέλη της..

3η Αρχή

Οικονομική συμμετοχή των μελών

3η Αρχή: Οικονομική συμμετοχή των μελών

Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα και διαχειρίζονται δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού τους. Ένα μέρος τουλάχιστον του κεφαλαίου αυτού αποτελεί συνήθως την κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Τα μέλη συνήθως απολαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση, ή καθόλου, για το κεφάλαιο που καταθέτουν για να γίνουν μέλη. Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για οποιονδήποτε από τους ακόλουθους σκοπούς: την ανάπτυξη του συνεταιρισμού τους, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, μέρος των οποίων τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητα, απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό, και υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη.

1. Εισαγωγή

Οι συνεταιρισμοί υπάρχουν για να καλύπτουν τις ανάγκες των ανθρώπων, όχι κυρίως για να πετύχουν μια κερδοσκοπική απόδοση του κεφαλαίου που επενδύεται. Το πρωταρχικό κίνητρο για τους ανθρώπους που σχηματίζουν ένα συνεταιρισμό είναι να στηρίζονται στον εαυτό τους. Αυτή η 3η Αρχή περιγράφει πώς τα μέλη επενδύουν στον συνεταιρισμό τους, συγκεντρώνουν ή δημιουργούν κεφάλαιο και διαθέτουν τα πλεονάσματα.

Αυτή η 3η Αρχή της Οικονομικής Συμμετοχής των Μελών εγκρίθηκε στη σημερινή της μορφή, όταν οι Συνεταιριστικές Αρχές και Αξίες τροποποιήθηκαν την τελευταία φορά στη γενική συνέλευση της ΔΣΕ στο Μάντσεστερ της Αγγλίας, το 1995. Είναι ένας συνδυασμός της φύσης και των αρχών που διέπουν την οικονομική συμμετοχή των μελών σε ένα συνεταιρισμό, οι οποίες είχαν προηγουμένως περιληφθεί σε δύο χωριστές αρχές πριν από την αναδιατύπωση του 1995. Αυτές οι δύο χωριστές αρχές ήταν:

- *“Το κεφάλαιο των μερίδων θα πρέπει να λαμβάνει μόνο ένα αυστηρά περιορισμένο επιτόκιο, ή καθόλου.”*
- *“Το πλεόνασμα θα πρέπει να διανέμεται με δίκαιο τρόπο:*
  - *κατάθεση στο αποθεματικό*
  - *πρόβλεψη για κοινές υπηρεσίες*
  - *κατανομή στα μέλη κατ’ αναλογία προς τη χρήση των υπηρεσιών του συνεταιρισμού από τα μέλη”.*

Στην επανεξέταση των αρχών το 1966, η ΔΣΕ εγκατέλειψε τις συναλλαγές με μετρητά ως κύρια Συνεταιριστική Αρχή, δεδομένου ότι η αναθεώρηση του 1937 είχε ήδη δηλώσει ότι η τήρησή της δεν ήταν μία από τις τρεις βασικές Αρχές που απαιτούνται για την ένταξη μελών. Η αναδιατύπωση της 3ης Αρχής το 1995 ήταν, ως εκ τούτου, ο καρπός μιας μακράς περιόδου συζήτησης.

Η γενική συνέλευση της ΔΣΕ του 1995, που ενέκρινε την κατάργηση των αυστηρών ορίων για την αμοιβή των εισφορών κεφαλαίου εκ μέρους των μελών των συνεταιρισμών, επίσης, με τροπολογία, εισήγαγε την έννοια του κεφαλαίου συλλογικής ιδιοκτησίας. Η τροπολογία αυτή κατατέθηκε από τη Γαλλική αντιπροσωπία, η οποία θέλησε να διασφαλίσει ότι η έννοια της συλλογικής ιδιοκτησίας, που είναι τόσο σημαντική για τους συνεταιρισμούς εργαζομένων, δεν εξαφανίστηκε. Η ιδέα του κεφαλαίου συλλογικής ιδιοκτησίας από τους συνεταιρισμούς, όπως και ένας αριθμός από τις Συνεταιριστικές Αρχές, μπορούν να ιχνηλατηθούν στο παρελθόν, στους “Κανονισμούς για τους συνεταιρισμούς που υιοθέτησε ομόφωνα το 3ο Συνεταιριστικό Συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο το 1832 με πρόεδρο τον Robert Owen”. Οι κανονισμοί τους περιλάμβαναν τα ακόλουθα:

“Προκειμένου να διασφαλιστεί χωρίς καμία πιθανότητα αποτυχίας η επιτυχής ολοκλήρωση αυτών των επιθυμητών στόχων, αποτελεί την ομόφωνη απόφαση των συνέδρων που συνήλθαν εδώ, ότι το κεφάλαιο που θα συσσωρεύεται από τις εν λόγω οργανώσεις θα πρέπει να καταστεί αδιανέμητο, και οποιοσδήποτε συναλλασσόμενες οργανώσεις ιδρυόμενες για τη συσσώρευση κερδών, με σκοπό απλώς να αποκτούν μέρισμα από αυτό σε κάποια μελλοντική περίοδο, δεν μπορεί να αναγνωρίζονται από αυτό το Συνέδριο, ως ταυτιζόμενες με τον συνεταιριστικό κόσμο, ούτε να γίνονται δεκτές σε αυτή τη μεγάλη κοινωνική οικογένεια, που τώρα προχωρεί με ταχείς ρυθμούς σε μια κατάσταση ανεξάρτητης και εξισωτικής κοινότητας. “

Ο καθηγητής Ian MacPherson, Πρύτανης του Κέντρου Συνεταιριστικών και Κοινοτικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Βρετανικής Κολομβίας στη Victoria, Vancouver Island, Καναδάς, υπηρέτησε σε επιτροπές της ΔΣΕ και έγραψε τον οδηγό της ΔΣΕ στην αναδιατύπωση των Αρχών του 1995. Ο Ian, ένας ευχάριστος και αφοσιωμένος συνεταιριστής, που δυστυχώς έχει πεθάνει, εξήγησε κατ' εκείνη τη χρονική στιγμή:

“Ομοίως, η Τρίτη Αρχή, η οποία ασχολείται με την οικονομική συμμετοχή των μελών, στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην προοπτική των μελών. Είναι διαφορετική από τις προηγούμενες δύο αρχές σχετικά με τις οικονομικές δραστηριότητες του συνεταιρισμού από πολλές απόψεις. Ονομάζεται “Οικονομική Συμμετοχή των Μελών”. Τονίζει τη ζωτική σημασία των μελών που ελέγχουν το κεφάλαιο της οργάνωσής τους, και αναφέρει ότι θα πρέπει να λαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση για το κεφάλαιο που καταβάλλουν ως προϋπόθεση εγγραφής ως μελών.

Η αρχή επιτρέπει τη δυνατότητα χορήγησης επιτοκίου αγοράς για άλλο κεφάλαιο που επενδύεται από μέλη. Όσον αφορά κεφάλαια που προέρχονται από άλλες πηγές, κάποιος θα πρέπει να εξετάσει τις επιπτώσεις της προσέλευσης τέτοιων κεφαλαίων υπό το πρίσμα της Αρχής της Αυτονομίας: ο βασικός προβληματισμός πρέπει πάντα να είναι η διατήρηση της ικανότητας των μελών να αποφασίζουν για την τύχη της οργάνωσής τους.

Υπήρξε μεγάλη συζήτηση για την συμπερίληψη αναφοράς σε αδιαίρετα αποθεματικά. Η διατύπωση του 1966 δεν αναφερόταν σε αυτή την φυσιολογική όψη της συνεταιριστικής οικονομικής δομής, ίσως επειδή το θέμα είχε γίνει ολόένα και πιο περίπλοκο και οι πρακτικές είχαν αρχίσει να ποικίλλουν. Το ατυχές αποτέλεσμα ήταν ότι πολλοί συνεταιριστές δεν έβλεπαν τη σημασία του κεφαλαίου συλλογικής ιδιοκτησίας, ως σύμβολο της συνεταιριστικής ιδιαιτερότητας, ως εγγύηση για την οικονομική ανάπτυξη, και ως προστάτη σε καιρούς αντιξοότητας.

Το πρόβλημα της συμπερίληψης αναφοράς στα αδιαίρετα αποθεματικά ήταν η εξεύρεση της καλύτερης διατύπωσης για ένα περιορισμένο χώρο. Μετά από πολλή συζήτηση σε δύο συνεδριάσεις, το διοικητικό συμβούλιο αποφάσισε ότι ... η πιο κατάλληλη διατύπωση, προτάθηκε στη συνεδρίαση της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας, και ήταν να γίνουν δύο προσθήκες. Η πρώτη ήταν μια φράση: “Τουλάχιστον ένα μέρος του κεφαλαίου είναι συνήθως κοινή περιουσία του συνεταιρισμού”. Το δεύτερο ήταν να δείξει ότι τα μέλη, όσον αφορά τη διάθεση μέρους ή του συνόλου των συνεταιριστικών πλεονασμάτων, θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο δημιουργίας αποθεμάτων, “μέρος τουλάχιστον των οποίων θα είναι αδιαίρετο.”¹ Αυτό το υπόβαθρο στη συζήτηση για τη διαμόρφωση αυτής της 3ης Αρχής δείχνει ότι η βασική οικονομική έννοια, αποτυπωμένη σε αυτή, είναι ότι το συνεταιριστικό κεφάλαιο είναι ο υπηρέτης, όχι το αφεντικό της επιχείρησης. Η όλη δομή της συνεταιριστικής επιχείρησης είναι σχεδιασμένη γύρω από την έννοια του κεφαλαίου να τίθεται στην υπηρεσία των ανθρώπων και της εργασίας, όχι η εργασία και οι άνθρωποι να είναι στην υπηρεσία του κεφαλαίου. Το βασικό ερώτημα που αναφέρεται σε αυτή την 3η Αρχή είναι: “Πώς θα το κάνουμε αυτό να λειτουργήσει;” Όπως κάθε τι που σχετίζεται με το χρήμα, αυτή η 3η Αρχή είναι το πιο ευαίσθητο και δύσκολο τμήμα των Συνεταιριστικών Αρχών, αν και όχι απαραίτητα το πιο σημαντικό. Πράγματι, αυτή η 3η αρχή είναι κυρίως μια οικονομική μεταφορά του ορισμού της ταυτότητας του συνεταιρισμού και των χρηματοπιστωτικών επιπτώσεων της 2ης Αρχής του Δημοκρατικού Ελέγχου από τα μέλη.

Λαμβάνοντας υπόψη την τεράστια κλίμακα και ποικιλομορφία της συνεταιριστικής επιχείρησης, αυτή η 3η Οικονομική Αρχή είναι, κατ' ανάγκην, εκείνη που έχει πολλές επιφυλάξεις για την πρακτική εφαρμογή της. Επιφυλάξεις προκύπτουν από το “τουλάχιστον” και το “συνήθως” στη διατύπωση της Αρχής. Αυτές οι πρακτικές προειδοποιήσεις έχουν σταθερά ενσωματωθεί σε αυτήν την 3η Αρχή, προκειμένου να καλυφθεί το σημαντικό εύρος των διαφορετικών πρακτικών των συνεταιρισμών.

Αυτές οι προειδοποιήσεις δείχνουν την ευαισθησία και την πρόκληση να γίνεται το κεφάλαιο υπηρέτης και όχι αφεντικό. Παρέχουν κάποια περιθώρια ελιγμών στους συνεταιρισμούς να είναι δημιουργικοί και καινοτόμοι στην άντληση κεφαλαίων, ένα ζήτημα το οποίο εξετάζεται σε βάθος από την Ανώτατη Επιτροπή

¹ Ian MacPherson; “Co-operative Principles”, ICA Review, Vol. 88 No. 4, 1995. in www.uwcc.wisc.edu/icc/orgs/ica/pubs/review/ICA-Review-Vol--88-No--4--19951/

(Blue Ribbon Commission) της ΔΣΕ για το Συνεταιριστικό Κεφάλαιο.² Οι συνεταιρισμοί με πολύ υψηλές κεφαλαιακές απαιτήσεις, όπως οι βιομηχανικοί, γεωργικοί ή χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί, μπορεί να χρειαστούν αυτό το περιθώριο ελιγμών, προκειμένου να συμμορφωθούν με τις κανονιστικές απαιτήσεις που δεν λαμβάνουν δεόντως υπόψη τη φύση του κεφαλαίου των μελών και τον κίνδυνο στους συνεταιρισμούς. Η ουσία αυτής της 3ης Αρχής είναι ότι το κεφάλαιο πρέπει να αντλείται κατά τρόπο που να είναι συμβατός με τον ορισμό του συνεταιρισμού στη Δήλωση για τη Συνεταιριστική Ταυτότητα και τον δημοκρατικό χαρακτήρα της συνεταιριστικής επιχείρησης.

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

“Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα, και διαχειρίζονται δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού τους.” Σε αυτή την πρόταση, η λέξη “κεφάλαιο” πρέπει να νοείται ως οικονομική έννοια και όχι μόνο με την έννοια που χρησιμοποιείται στη λογιστική για να ορισθεί το μετοχικό κεφάλαιο μιας επιχείρησης. Οι μερίδες των μελών που παρέχουν κεφάλαια σε έναν συνεταιρισμό, δεν είναι όπως οι μετοχές των καφαλαιουχικών ανωνύμων εταιρειών των επενδυτών. Το κεφάλαιο που καταβάλλεται από τα μέλη δεν είναι χρήματα που επενδύονται κυρίως για να φέρουν ένα επενδυτικό κέρδος από το κεφάλαιο, αλλά είναι “σωρευόμενο κεφάλαιο”, που επενδύεται για την παροχή αγαθών, υπηρεσιών ή απασχόλησης που απαιτούνται από τα μέλη σε δίκαιη τιμή.

“Συμμετέχουν ισότιμα” είναι αυτό που ένας αμερόληπτος παρατηρητής θα έκρινε ότι είναι μια δίκαιη και εύλογη συνεισφορά, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών κάθε συνεταιρισμού και τη δυνατότητα των μελών του. Αυτό δεν σημαίνει ότι όλα τα μέλη πρέπει να συμβάλουν εξίσου.

Επίσης, δεν σημαίνει ότι τα νέα μέλη πρέπει να κάνουν την ίδια συμβολή στο κεφάλαιο για να γίνουν μέλη, ανεξάρτητα από την ηλικία του συνεταιρισμού και του συσσωρευμένου πλούτου που κατέχει ο συνεταιρισμός. Η συμβολή σε κεφάλαιο και ο δημοκρατικός έλεγχος του κεφαλαίου του συνεταιρισμού συνδέει σταθερά αυτή την Αρχή με τη 2η Αρχή του δημοκρατικού Ελέγχου εκ μέρους των Μελών. Τα μέλη μπορούν να συνεισφέρουν κεφάλαιο με τέσσερις τρόπους:

- Πρώτον, στους περισσότερους συνεταιρισμούς τα μέλη της καλούνται να συνεισφέρουν στο κοινό κεφάλαιο του συνεταιρισμού με την επένδυση σε μια μερίδα μέλους ή έναν αριθμό μερίδων των μελών (οι οποίες μπορεί να έχουν δικαίωμα ψήφου ή ένα συνδυασμό μερίδων με ψήφο και μερίδων χωρίς δικαίωμα ψήφου), προκειμένου να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού και να επωφεληθούν από την ένταξη. Τόκος δεν καταβάλλεται συνήθως σε τέτοιο κεφάλαιο μερίδας ή μερίδων, και εάν καταβάλλεται τόκος είναι συνήθως σε χαμηλό επίπεδο.
- Δεύτερον, καθώς οι συνεταιρισμοί οδηγούνται σε ευημερία, μπορούν να δημιουργήσουν αποθεματικά, που προέρχονται από παρακρατούμενα πλεονάσματα από τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού.
- Τρίτον, οι συνεταιρισμοί μπορεί να έχουν ανάγκες για κεφάλαιο πολύ μεγαλύτερες από ότι μπορούν να συγκεντρώσουν από την οικονομική τους δραστηριότητα. Πολλοί συνεταιρισμοί αναμένουν ότι τα μέλη θα συνεισφέρουν τακτικά ένα μέρος από τα επιστρεφόμενα στα μέλη πλεονάσματα (μερικές φορές αποκαλούνται “επιστροφές στα συναλλασσόμενα μέλη”), τα οποία θα διατηρούνται στα αποθεματικά. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι συνεταιρισμοί δεν θα καταβάλλουν τόκους για τα επιστρεφόμενα στα μέλη ποσά (ή στις επιστροφές στα συναλλασσόμενα μέλη) τα διατηρούμενα στα αποθεματικά. Τα μέλη επωφελούνται από την συνεχή συμμετοχή και τις μελλοντικές επιστροφές (ή επιστροφές στα συναλλασσόμενα μέλη). Στους περισσότερους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, τα επιστρεφόμενα στα μέλη πλεονάσματα (ή επιστροφές στα συναλλασσόμενα μέλη) τηρούνται στους ατομικούς λογαριασμούς μερίδων των μελών, και όχι στα αποθεματικά του συνεταιρισμού, και λαμβάνουν περιορισμένο τόκο.
- Τέταρτον, οι συνεταιρισμοί μπορούν να καλούν τα μέλη να προβούν σε περαιτέρω εθελοντικές επενδύσεις κεφαλαίου, οι οποίες δεν παρέχουν δικαίωμα ψήφου.

“Τουλάχιστον ένα μέρος του κεφαλαίου αποτελεί συνήθως την κοινή περιουσία του συνεταιρισμού.” Αυτή η δήλωση ενισχύει την ανάγκη για τα μέλη να συνεισφέρουν στο κεφάλαιο του συνεταιρισμού τους και να

² <http://www.ica.coop/en/scc>

Η έλλειψη τραπεζικών υπηρεσιών σε αγροτικές και απομακρυσμένες κοινότητες, όπως το νησί Κορμοράνο του Καναδά έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην τοπική οικονομία και την κοινωνική ευημερία, καθώς τα δολάρια φεύγουν έξω από την κοινότητα. Σε συνεργασία με το Namgis First Nation και την Village of Alert Bay, Vancity Credit & Savings Union άνοιξε ένα νέο κατάστημα με πλήρες τραπεζικές υπηρεσίες για το νησί Κορμοράνο. Η συμμετοχή των μελών θα βοηθήσει την οικονομία αυτής της απομακρυσμένης κοινότητας.

το πράζουν ισότιμα. Τα μέλη επίσης ελέγχουν το κεφάλαιο του συνεταιρισμού τους. Υπάρχουν δύο βασικοί τρόποι με τους οποίους μπορούν να το πράξουν:

- Πρώτον, ανεξάρτητα από το πώς οι συνεταιρισμοί αντλούν κεφάλαια για τις δραστηριότητές τους, η τελική εξουσία για όλες τις αποφάσεις πρέπει να στηρίζεται στη γενική συνέλευση των μελών.
- Δεύτερον, τα μέλη πρέπει να έχουν το δικαίωμα να κατέχουν τουλάχιστον ένα μέρος του κεφαλαίου τους συλλογικά, μια αντανάκλαση των όσων έχουν επιτευχθεί συλλογικά ως συνεταιρισμός.

“Η κοινή περιουσία του συνεταιρισμού” παραπέμπει στην οικονομική έννοια του κεφαλαίου. Αυτό σημαίνει ότι ένα μέρος του κεφαλαίου ενός συνεταιρισμού, είτε αποτελείται από παρακρατηθέντα πλεονάσματα ή από καταβληθέντα ποσά κατά την εγγραφή ως μερίδες μελών, είναι η κοινή περιουσία του συνεταιρισμού και δεν ανήκει και δεν μπορεί να αποσυρθεί από τα μέλη, δηλαδή είναι “αδιαίρετη” (σημ. Μετ. = αδιανέμητη).

“Τα μέλη συνήθως λαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση, ή καθόλου, για το κεφάλαιο το οποίο καταθέτουν για να γίνουν μέλη”. Το κεφάλαιο που επενδύεται ως προϋπόθεση της εγγραφής μέλους, με τη μορφή μερίδων που συνεπάγονται δικαιώματα ψήφου, συνήθως λαμβάνει περιορισμένο επιτόκιο ή αποζημίωση, ή και καθόλου. Το κεφάλαιο που επενδύεται εθελοντικά, δεν καταβάλλεται ως προϋπόθεση εγγραφής μέλους και, επομένως, μπορεί να είναι σκόπιμο να καταβληθεί τόκος στο κεφάλαιο αυτό, αλλά σε “δίκαιο επίπεδο”, όχι σε κερδοσκοπικό επίπεδο. Στην αναθεώρηση των Αρχών, 1934/1937, αυτό το “δίκαιο επίπεδο”, το οποίο ονομάζεται επίσης “αντισταθμιστική αποζημίωση” χαρακτηρίστηκε ως “το χαμηλότερο επιτόκιο που θα ήταν επαρκές για να ληφθούν τα απαραίτητα κεφάλαια”. Πρόκειται για έναν δύσκολο και σημαντικό περιορισμό για αυτοσυγκράτηση, διότι ο κίνδυνος υπέρβασης ενός δίκαιου επιπέδου (ή αντισταθμιστικής αποζημίωσης) είναι ότι τα μέλη μπορεί να αρχίσουν να επενδύουν σε έναν συνεταιρισμό για την απολαβή από το κεφάλαιό τους και όχι για να εξασφαλιστεί η επιτυχία της συνεταιριστικής επιχείρησής τους.

“Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για οποιονδήποτε από τους ακόλουθους σκοπούς: την ανάπτυξη του συνεταιρισμού, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, μέρος των οποίων τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητα, απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον συνεταιρισμό, και υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη.” Αυτή η φράση εξηγεί τους τρεις τρόπους με τους οποίους τα πλεονάσματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν όταν η δραστηριότητα των συνεταιρισμών δημιουργεί πλεονάσματα. Αν και τα μέλη έχουν πάντα επίγνωση της μακρόχρονης βιωσιμότητας του συνεταιρισμού τους, έχουν το δικαίωμα και το καθήκον, συλλογικά, να αποφασίσουν πώς θα πρέπει να διατεθούν τα πλεονάσματα.

“Ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, μέρος τουλάχιστον των οποίων θα είναι αδιανέμητα.” Κανονικά, το σύνολο ή μεγάλο μέρος από τα πλεονάσματα ενός συνεταιρισμού, που απαρτίζουν τα “αδιανέμητα αποθεματικά” του συνεταιρισμού, ανήκουν στο σύνολο συλλογικά. Σε παλαιούς συνεταιρισμούς, αυτά τα αδιανέμητα αποθεματικά θα εκφράζουν τα επιτεύγματα πολλών γενεών μελών και είναι συχνά ο στόχος εκείνων που επιδιώκουν την αποαμοιβαιοποίηση των συνεταιρισμών. Αυτή η εθελοντική προστασία των “συλλογικών κεφαλαίων” των συνεταιρισμών μπορεί, σε ορισμένες έννομες τάξεις να ενισχυθεί από το νόμο μέσω ενός νομικού “κλειδώματος περιουσιακών στοιχείων”, που εμποδίζει την διανομή του υπόλοιπου του ενεργητικού στα μέλη κατά τη διάλυση ενός συνεταιρισμού. Τα περιουσιακά στοιχεία είναι πάντα κοινή ιδιοκτησία και δεν μπορούν ποτέ να μοιραστούν σε περίπτωση διάλυσης ή εκκαθάρισης. Μετά την εξόφληση όλων των υπόλοιπων υποχρεώσεων, τα περιουσιακά στοιχεία που απομένουν πρέπει να παραμείνουν αδιαίρετα και να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη της συνεταιριστικής κίνησης. Αυτός είναι ο ορισμός και η έννοια των “αδιαίρετων αποθεματικών.”³

3. Ενημερωτικές οδηγίες

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΠΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΕΠΙΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ

Η 3η Αρχή είναι εξ ολοκλήρου αφιερωμένη στην οικονομική συμμετοχή των μελών στον συνεταιρισμό τους. Ωστόσο, θα ήταν λάθος να ερμηνεύσουμε αυτή την Αρχή ξεχωριστά και έτσι να υποβιβασθούν οι συνεταιρισμοί σε κάτι λίγο περισσότερο από την οικονομική τους διάσταση. Αυτή η 3η Αρχή είναι μόνο μια έκφραση της συνεταιριστικής ταυτότητας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο αξίζει να μελετήσουμε αυτή την Αρχή, σε συνδυασμό με τα άλλα συστατικά στοιχεία του ορισμού για την Συνεταιριστική Ταυτότητα στη Δήλωση της ΔΣΕ για την Συνεταιριστική Ταυτότητα, τις Αξίες και τις Αρχές.

Κατά τον ορισμό της ΔΣΕ για τη συνεταιριστική ταυτότητα, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αν και η οικονομική διάσταση των συνεταιρισμών αναφέρεται πρώτη, οι κοινές κοινωνικές και πολιτιστικές “προσδοκίες και ανάγκες” αναφέρονται επί ίσοις όροις. Αυτό αντανακλά την ιεράρχηση των ιδρυτών της σύγχρονης συνεταιριστικής κίνησης, που επιδίωξαν να μετασχηματίσουν την κοινωνία και είδαν τους συνεταιρισμούς τους ως περισσότερο από μόνο μια οικονομική επιχείρηση.

Οι κοινωνικές, πολιτιστικές ανάγκες και προσδοκίες βρίσκονται στο πλευρό της οικονομικής διάστασης όλων των συνεταιρισμών. Αυτό επιβεβαιώνει την ιδέα ότι ο συνεταιρισμός είναι μια επιχείρηση με ανθρώπινη δέσμευση από τους ανθρώπους που είναι μέλη του και οι οποίοι κάνουν τον συνεταιρισμό μια οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα. Αλλά επίσης μπορεί να έχει και άλλες διαστάσεις και σκοπούς, όπως για παράδειγμα, οι κοινωνικοί ή πολιτιστικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι δεν ασκούν εμπορικές δραστηριότητες στην αγορά. Σε αυτή την τελευταία περίπτωση, η οικονομική διάσταση δεν είναι παρά ένα μέσο για ένα σκοπό, για τις δραστηριότητες ενός συνεταιρισμού.

ΜΙΑ ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΑ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η Δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα ορίζει τον συνεταιρισμό ως “αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών

³ Blue Ribbon, Επιτροπή της ΔΣΕ για το Κεφάλαιο διερευνά τους πρακτικούς μηχανισμούς που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επένδυση των αδιανέμητων αποθεματικών πίσω στη συνεταιριστική οικονομία.

κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών τους μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά ελεγχόμενης επιχείρησης”. Είναι αυτός ο ορισμός που σηματοδοτεί τη διαφορά μεταξύ της αξίας της μερίδας συμμετοχής σε έναν συνεταιρισμό και απόκτησης μετοχής σε προσωπική ιδιοκτησία και / ή ανώνυμη εταιρεία επενδυτών. Μια μερίδα συμμετοχής σε έναν συνεταιρισμό επενδύεται στον συνεταιρισμό ως κοινό λειτουργικό κεφάλαιο για τη λειτουργία της επιχείρησης προς ικανοποίηση αναγκών και προσδοκιών των μελών και δεν είναι ένα εμπορεύσιμο περιουσιακό στοιχείο.. Μια συνεταιριστική μερίδα είναι ουσιαστικά διαφορετική από τη μετοχή, (που αποτελεί μέρος του μετοχικού κεφαλαίου) σε μια εταιρεία επενδυτών: η τελευταία στοχεύει στην απόληψη πρόσθετου κεφαλαίου από τον επενδυτή, συμπεριλαμβανομένων των κερδών του κεφαλαίου, και είναι, γενικά, διαπραγματεύσιμη.

Η ΑΛΗΘΙΝΗ “ΑΥΤΟΒΟΗΘΗΤΙΚΗ” ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΙΑΚΗΣ ΣΥΜΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Ο “Κανονισμός Πρώτος” το Συνεταιρισμού των Δίκαιων Σκαπανέων της Ροτσντέιλ του 1844, όριζε ότι:

“Τα αντικείμενα και τα σχέδια αυτού του συνεταιρισμού είναι να διαμορφώσει ρυθμίσεις για το οικονομικό όφελος και για τη βελτίωση των κοινωνικών και οικιακών συνθηκών των μελών, με την άντληση επαρκούς ποσού κεφαλαίου σε μερίδες της £1 καθεμιά, για να θέσουν σε λειτουργία τα ακόλουθα σχέδια και ρυθμίσεις:

Κατά το έτος 1860 η δέσμευση των Πρωτοπόρων στις αρχές της αυτοβοήθειας και της αυτάρκειας ήταν τέτοια που οι “Κανόνες Συμπεριφοράς” για τον συνεταιρισμό τους όριζαν: “Αυτό το κεφάλαιο θα πρέπει το προμηθεύσουν εξ ιδίων ...”.

Το 1844 οι Πρωτοπόροι αποταμίευαν επί ένα χρόνο για να συγκεντρώσουν κεφάλαια σε μερίδες της £1 από κάθε μέλος, ένα σημαντικό ποσό το οποίο ισοδυναμούσε με ημερομίσθια μιάμισης εβδομάδας για έναν ειδικευμένο εργάτη κατά την έναρξη της Βιομηχανικής Επανάστασης. Ορισμένοι συνεταιρισμοί έχουν μειώσει την επένδυση σε κεφάλαιο που απαιτείται για να γίνει κάποιος μέλος και να αποκτήσει δικαιώματα ψήφου σε ένα ασήμαντο ονομαστικό ποσό. Αυτό υποβαθμίζει την ιδιότητα του μέλους και δημιουργεί έναν εγγενή κίνδυνο ότι οι βασικές συνεταιριστικές αξίες της αυτοβοήθειας και αυτεθύνης δεν τηρούνται.

Ένας συνεταιρισμός που στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στις εξωτερικές πηγές για το κεφάλαιο που απαιτείται για τη χρηματοδότηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του, δημιουργεί τον κίνδυνο να παραβεί την 4η Αρχή της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας μέσω των χρηματοδοτικών και συμβατικών υποχρεώσεων του που επιβάλλονται από εμπορικούς δανειστές ή επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων.

Η ισορροπία μεταξύ του σχετικού βάρους των κεφαλαίων των μελών και των εξωτερικών κεφαλαίων θα πρέπει να παρακολουθείται προσεκτικά από τα μέλη. Πάρα πολλή εξάρτηση από ξένα κεφάλαια μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια της αυτονομίας, της ανεξαρτησίας και του δημοκρατικού ελέγχου, με τους επενδυτές να αποκτούν τον έλεγχο των βασικών επιχειρηματικών αποφάσεων ως προϋπόθεση για τις επενδύσεις τους.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Οι μερίδες των μελών έχουν διπλό χαρακτήρα: παρέχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και συμβάλλουν στα κεφάλαια κίνησης που χρειάζεται ένας συνεταιρισμός για να χρηματοδοτήσει τις δραστηριότητές του. Λόγω αυτής της διπλής φύσης, οι μερίδες των μελών και η ελάχιστη συνεισφορά κεφαλαίου που απαιτείται από τα μέλη πρέπει να είναι οικονομικά προσιτά μεγέθη σε όσους χρειάζονται τις υπηρεσίες ενός συνεταιρισμού. Δεν πρέπει να αποτελούν εμπόδιο για την εγγραφή μελών. Αν είναι πολύ υψηλά, υπάρχει ο κίνδυνος παράβασης της 1ης Αρχής της ελεύθερης συμμετοχής μελών. Εάν είναι πολύ χαμηλά, υπάρχει ο κίνδυνος υποβάθμισης σημασίας της συμμετοχής των μελών και παραμέλησης της δυνατότητας των μελών του ως πηγή άντλησης κεφαλαίων. Ορισμένες νομοθεσίες επιτρέπουν στους συνεταιρισμούς να ιδρυθούν χωρίς μετοχικό κεφάλαιο, με τα δικαιώματα εγγραφής μελών να καθορίζονται από τα μέλη με βάση τη χρήση των υπηρεσιών του συνεταιρισμού.

Η βασική αρχή είναι ότι μία μόνο μερίδα, ή ένας ελάχιστος αριθμός μερίδων που ορίζεται από τη γενική συνέλευση των μελών του συνεταιρισμού ή, σε χώρες που το επιτρέπει η νομοθεσία, η χρησιμοποίηση (υπηρεσιών) του συνεταιρισμού, αποτελούν προϋπόθεση από όλα τα μέλη για να έχουν δικαίωμα ψήφου.

Οι συνεταιρισμοί, όπως και όλες οι επιχειρήσεις, χρειάζονται κεφάλαια για τη χρηματοδότηση και την ανάπτυξη των επιχειρήσεών τους. Η άντληση κεφαλαίου από τα μέλη πρέπει να ευνοείται, αλλά ο τόκος στο βασικό κεφάλαιο των μερίδων των μελών που χορηγούν δικαίωμα ψήφου, πρέπει να είναι περιορισμένος. Κάποια αμοιβή του κεφαλαίου μπορεί να δικαιολογηθεί για την αποζημίωση των μελών για τη χρήση του από τον συνεταιρισμό ή την απώλεια της πραγματικής αξίας μέσω του πληθωρισμού, αλλά αυτή η 3η Αρχή επιβάλλει μια τέτοια αποζημίωση να είναι περιορισμένη. Αν δεν είναι περιορισμένη, η απαίτηση να αποδοθεί αποζημίωση στο κεφάλαιο μεγαλύτερη από αυτή που απαιτείται για να διατηρήσει τη σχετική αξία της, θα μειώσει το λειτουργικό πλεόνασμα ενός συνεταιρισμού και θα αποτρέψει την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του.

Ωστόσο, πηγές κεφαλαίου, άλλες από εκείνη από την οποία μπορεί να αντληθεί κεφάλαιο από τα μέλη μέσω των μερίδων που συνεπάγονται δικαίωμα ψήφου, μπορεί να χρειάζονται από έναν συνεταιρισμό. Ο προτιμώμενος τρόπος για να αντληθούν πρόσθετα κεφάλαια είναι να δοθεί η δυνατότητα στα μέλη που το επιθυμούν και διαθέτουν την ικανότητα να το πράξουν, να εγγραφούν για πρόσθετες μερίδες κεφαλαίου χωρίς δικαίωμα ψήφου. Κεφάλαιο ή μακροπρόθεσμη επένδυση χωρίς δικαίωμα ψήφου, που μερικές φορές ονομάζεται “μερίδες χωρίς δικαίωμα ψήφου”, μπορεί να λάβει εγγυημένη αποζημίωση σε “δίκαιη τιμή αγοράς ή αντισταθμιστικό επιτόκιο” για να δώσει μια εύλογη απόδοση για την επένδυση, χωρίς αύξηση του ελέγχου. Η “δίκαιη τιμή αγοράς ή αντισταθμιστικό επιτόκιο” χρησιμεύει επίσης ως κίνητρο για τα μέλη να επενδύσουν περισσότερο από την ελάχιστη μερίδα που δίδει δικαίωμα ψήφου.

Τι αποτελεί μια “δίκαιη τιμή αγοράς ή αντισταθμιστικό επιτόκιο” αφήνεται στα μέλη να αποφασίσουν σε γενική συνέλευση, υπό το πρίσμα των αναγκών του συνεταιρισμού σε κεφάλαιο και των συνθηκών στις χρηματοπιστωτικές αγορές, από τις οποίες αντλούνται κεφάλαια από τα μέλη. Σε ορισμένες χώρες, οι ρυθμιστικές αρχές ανησυχούν ότι αυτό που μπορεί να θεωρηθεί από κάποιους συνεταιριστές να είναι “μια δίκαιη τιμή αγοράς ή αντισταθμιστικό επιτόκιο” μπορεί απλώς να προσελκύσει κερδοσκοπικές επενδύσεις κεφαλαίου. Η κατευθυντήρια αρχή για το τι είναι “μια δίκαιη τιμή αγοράς ή αντισταθμιστικό επιτόκιο” παραμένει “το χαμηλότερο ποσοστό που θα ήταν επαρκές για να ληφθούν τα απαραίτητα κεφάλαια”.

Αν ένα μέλος επιθυμεί να αποσύρει κεφάλαια που δεν έχουν δικαίωμα ψήφου επενδεδυμένα σε έναν συνεταιρισμό, αυτός / αυτή μπορεί να ανακτήσει το κεφάλαιο των μερίδων, χωρίς ειδική έγκριση της γενικής συνέλευσης, και να λάβουν ένα ποσό που θα καθορίζεται από τον ίδιο τον συνεταιρισμό, διασφαλίζοντας μια αποζημίωση για τη συμμετοχή του μέλους στον εφοδιασμό του συνεταιρισμού με κεφάλαιο. Το ποσό αυτό δεν πρέπει να είναι τόσο υψηλό ώστε να θέτει σε κίνδυνο τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα του συνεταιρισμού. Με την επιφύλαξη τυχόν εθνικών κανονιστικών απαιτήσεων, ο συνεταιρισμός σε γενική συνέλευση θα πρέπει να εγκρίνει την περίοδο προειδοποίησης που απαιτείται και τους όρους υπό τους οποίους τα μέλη μπορούν να αποσύρουν κεφάλαια που δεν έχουν δικαίωμα ψήφου.

NΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΜΕΛΗ

Ορισμένοι πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί, για κατανοητούς επαγγελματικούς λόγους, επιτρέπουν σε νομικά πρόσωπα (εταιρείες) να γίνουν μέλη και να συμβάλουν στο συνεταιριστικό κεφάλαιο. Αυτοί οι πολυσυμμετοχικοί συνεταιρισμοί μπορεί να κάνουν πρόβλεψη να διαχωρίζονται τα μέλη σε διαφορετικές κατηγορίες και να συμμετέχουν με διαφορετικά ποσά στο κεφάλαιο του συνεταιρισμού μέσω των μερίδων των μελών.

Τα νομικά πρόσωπα που μπορούν να συμβάλουν στο συνεταιριστικό κεφάλαιο με την αγορά μερίδων είναι άλλοι συνεταιρισμοί, ταμεία αλληλασφάλισης, ή άλλοι οικονομικοί παράγοντες, όπως οι εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές δημόσιες αρχές. Όπου οι κανόνες του συνεταιρισμού ή το καταστατικό επιτρέπουν την αποδοχή των νομικών προσώπων ως μελών, υπάρχουν ισχυροί λόγοι για την ενθάρρυνση άλλων συνεταιριστικών επιχειρήσεων ή αλληλασφαλιστικών ταμείων να γίνουν μέλη.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Σε ορισμένες χώρες, η προσωπική ευθύνη ερμηνεύεται ως απαίτηση από τα μέλη του συνεταιρισμού να αναλαμβάνουν προσωπική ευθύνη για τυχόν ζημιές του συνεταιρισμού. Σε αυτές τις χώρες δεν υπάρχει κανένα όριο όσον αφορά την ευθύνη των μελών για τα χρέη του συνεταιρισμού. Σε περίπτωση που η ευθύνη των μελών δεν περιορίζεται από το νόμο, ένας συνεταιρισμός που αντιμετωπίζει οικονομική δυσκολία μπορεί να χρειαστεί να καλέσει τα μέλη να επενδύσουν επιπλέον κεφάλαια, είτε με την αύξηση του βασικού αριθμού και της αξίας των μερίδων με δικαίωμα ψήφου, είτε με απαίτηση από τα μέλη να επενδύουν κεφάλαια, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Σε άλλες χώρες, με ειδική συνεταιριστική νομοθεσία, η χρηματοοικονομική υποχρέωση των μελών ενός συνεταιρισμού μπορεί να περιορίζεται από το νόμο ή από σύμβαση, είτε στην αξία της μερίδας συμμετοχής και άλλου κεφαλαίου που έχουν επενδύσει στον συνεταιρισμό ή σε πολλαπλάσιό τους. Η έκταση της ευθύνης των μελών εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την εθνική νομοθεσία της χώρας στην οποία δραστηριοποιείται ένας συνεταιρισμός και το ρυθμιστικό καθεστώς της δικαιοδοσίας τους, με το οποίο οι συνεταιρισμοί οφείλουν να συμμορφώνονται. Ένα από τα βασικά πολιτικά ζητήματα για τους συνεταιρισμούς είναι να εξασφαλιστεί ότι είναι εξίσου σε θέση να επωφεληθούν από την εθνική νομοθεσία που περιορίζει την ευθύνη των μελών όπως είναι σε προσωπικές και σε ανώνυμες εταιρείες επενδυτών.

Αυτός ο κανόνας προσωπικής ευθύνης σε σχέση με τις εισφορές κεφαλαίου των μελών σε ένα συνεταιρισμό είναι σημαντικός, διότι έχουν τη δυνατότητα οι πιστωτές να εγείρουν αξίωση επί του κεφαλαίου των μελών ως μέρους των ιδίων κεφαλαίων του συνεταιρισμού, που στηρίζουν την επιχειρηματική λειτουργία του συνεταιρισμού.

ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΩΣ ΚΟΙΝΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Για να εκπληρώσει τις επιδιώξεις και τους στόχους του, ένας συνεταιρισμός χρειάζεται γενιές μελών να διαθέσουν πόρους σε μακροπρόθεσμη βάση, χωρίς κερδοσκοπική προοπτική. Ακόμη και αν η επένδυσή τους είναι εξαγοράσιμη, συμφωνούν πλήρως να μην τους επιστραφούν περισσότερα από τα χρήματα που έχουν επενδύσει και, το πιο πολύ μια περιορισμένη “δίκαιη τιμή ή αντισταθμιστικό επιτόκιο” ή όφελος με βάση το ποσό αυτό. Επίσης, συμφωνούν ότι δεν θα εξαγγυώσουν ή αποσύρουν την επένδυσή τους χωρίς να δώσουν στον συνεταιρισμό την προειδοποίηση που απαιτείται από τους κανόνες του συνεταιρισμού για την απόσυρση της επένδυσής τους. Έτσι, τα μέλη αποδέχονται ότι ένα μέρος των πλεονασμάτων του συνεταιρισμού δεν θα γίνει ποτέ ατομική ιδιοκτησία οποιουδήποτε μέλους ή μελλοντικού μέλους. Προς το συμφέρον του συνεταιρισμού, αυτό το μέρος του πλεονάσματος μπορεί να διατεθεί σε αδιανέμητα αποθεματικά, τα οποία είναι κοινή περιουσία του συνεταιρισμού.

Ένας συνεταιρισμός μπορεί να έχει κανόνες ή διατάξεις που επιτρέπουν στα μέλη να αποσύρουν το ποσό των μερίδων τους, μείον τυχόν ανατίμησή τους, εκτός αν ρητώς αποφασιστεί από τη Γενική Συνέλευση. Διαφορετικοί κανόνες για την απόσυρση κεφαλαίου μπορεί να εφαρμοστούν σε μερίδες που συνδέονται και που δεν συνδέονται με δικαίωμα ψήφου, αλλά η απόσυρση του κεφαλαίου των μελών πρέπει να υπάγεται σε πολύ αυστηρές προϋποθέσεις, ώστε να μην θέτουν σε κίνδυνο τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα του συνεταιρισμού.

Η αντιμετώπιση των αποθεματικών του συνεταιρισμού, που δημιουργούνται με τη συσσώρευση κεφαλαίου που αντιπροσωπεύει τη συλλογική επένδυση πλεονασμάτων από πολλές γενιές μελών, είναι ένα πολύ διαφορετικό θέμα. Τα αποθεματικά του συνεταιρισμού είναι αδιανέμητα και δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο από μία γενιά συνεταιριστών.

Το μέρος του κεφαλαίου των μερίδων των μελών ενός συνεταιρισμού που δεν μπορεί να αποσυρθεί και τα αδιανέμητα αποθεματικά του συνεταιρισμού, αποτελούν κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Δεν ανήκουν σε μία μόνο γενιά των μελών των συνεταιρισμών, αλλά στον συνεταιρισμό στο σύνολό του, ως νομικό πρόσωπο. Η αρχαία αρχή του Ρωμαϊκού δικαίου “επικαρπίας” επιβεβαιώνεται στη σχέση των σημερινών μελών με την μη-απόσυρση του κεφαλαίου των μερίδων και των αδιανέμητων αποθεματικών.

**On ne risque pas de délocaliser notre entreprise.
Le conseil d'administration, c'est nous.**

Acieries de Ploërmel, Scop en Bretagne. 100 salariés dont 53 salariés associés
Envie d'entreprendre autrement ? www.les-scop.coop

la démocratie nous réussit **leScop**
SOCIÉTÉS COOPÉRATIVES
ET PARTICIPATIVES

Αυτή η διαφήμιση για το Acieries de Ploermel στη Γαλλία (ένα συνεταιρισμό εργαζομένων χάλυβα) αναφέρεται στη σημασία της οικονομική συμμετοχή των μελών. Σε αυτόν τον συνεταιρισμό, το Διοικητικό Συμβούλιο είναι μαζί μας! Ο συνεταιρισμός πρέπει να πωλεί τα προϊόντα του σε μια απαιτητική αγορά, αλλά τα μέλη του γνωρίζουν ότι οι εργασίες τους (δεν δημιουργήθηκαν) απλώς για να μετακινηθούν σε υπερράκιες εταιρείες (offshore).

Αυτή η νομική αρχή της “επικαρπίας” (usufruct) προέρχεται από δύο λατινικές λέξεις: “usus” και “fructus”. “Usus” είναι “το δικαίωμα χρήσης και απόλαυσης ενός κατεχόμενου πράγματος. “Fructus” είναι “ο καρπός του”. Τα μέλη έχουν δικαίωμα “χρήσης” της κοινής ιδιοκτησίας και να απολαμβάνουν την “καρποφορία” των μη-αποσυρόμενων μερίδων κεφαλαίου και των αδιανέμητων αποθεματικών του συνεταιρισμού μέσω των οφελών που παράγει η συνεταιριστική επιχείρηση, αλλά μη-αποσυρόμεσες μερίδες κεφαλαίου και τα αδιανέμητα αποθεματικά δεν μπορούν να διανεμηθούν στα μέλη, διότι δεν είναι ιδιοκτήτες ατομικά της κοινής περιουσίας. Η σημερινή γενιά των μελών δεν μπορεί να οικειοποιηθεί μη-αποσυρόμενες μερίδες κεφαλαίου και αδιανέμητων αποθεματικών για προσωπικό τους ιδιοτελές όφελος, μέσω αποαμοιβαιοποίησης ή διάλυσης του συνεταιρισμού.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΩΝ ΑΔΙΑΝΕΜΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΛΥΣΗ ΕΝΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Τα σημερινά μέλη ενός συνεταιρισμού είναι οι τωρινοί κάτοχοι μερίδων, είναι οι χρήστες των υπηρεσιών του, που είναι οι παραγωγοί ή οι εργαζόμενοι και οι θεματοφύλακες των αδιανέμητων αποθεματικών για το παρελθόν, το παρόν και τις μελλοντικές γενιές. Τα τωρινά μέλη έχουν μια κληρονομική ευθύνη να εξασφαλίσουν ότι ο συνεταιρισμός επιβιώνει, ως μια ισχυρή και ζωντανή επιχείρηση, προς όφελος των μελλοντικών γενεών μελών και της ευρύτερης κοινότητας που εξυπηρετεί ο συνεταιρισμός.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι συνεταιρισμοί είναι βιώσιμες επιχειρήσεις ακόμη και σε περιόδους οικονομικής κρίσης.⁴ Ωστόσο, όπως και κάθε άλλη επιχείρηση, οι συνεταιρισμοί μπορούν, μέσω των αλλαγών στις συνθήκες της αγοράς ή την πάροδο του χρόνου, να οδηγηθούν στο τέλος της κοινωνικής και οικονομικής χρησιμότητάς τους. Οι συνεταιρισμοί μπορούν επίσης να εκκαθαρισθούν οικειοθελώς με την ελεύθερη απόφαση των μελών τους.

Όταν συμβαίνει αυτό, και τα μέλη αποφασίζουν ότι ένας συνεταιρισμός θα πρέπει να πάψει να λειτουργεί και να διαλυθούν τα περιουσιακά του στοιχεία, δεν υπάρχει υποχρέωση συνυφασμένη με αυτή την 3η Αρχή, που, στην περίπτωση διάλυσης μιας συνεταιριστικής επιχείρησης, να αποτρέπει τη διανομή στα μέλη της αξίας των υπολειμματικών περιουσιακών στοιχείων του συνεταιρισμού, που αντιπροσωπεύουν τα αδιανέμητα αποθεματικά του. Αυτό, ωστόσο, πρέπει να αποθαρρύνεται, διότι η εξουσία να διανέμεται η υπολειμματική αξία του ενεργητικού ενός συνεταιρισμού στα μέλη σε περίπτωση διάλυσής του μπορεί να επιταχύνει την εκκαθάριση του συνεταιρισμού. Θα μπορούσε να γίνει στόχος για μέλη και άλλους που μπορεί να επιθυμούν να αποαμοιβαιοποιήσουν τον συνεταιρισμό, για να επιτύχουν αδικαιολόγητο προσωπικό όφελος από τη διανομή των αποθεματικών του συνεταιρισμού. Αυτό προσβάλλει την αρχή της ισοτιμίας, δεδομένης της συμβολής των προηγούμενων γενεών των μελών.

Σε ορισμένες χώρες, τα αδιανέμητα αποθεματικά των συνεταιρισμών προστατεύονται από νομικό “κλειδωμά παγίων”, το οποίο εμποδίζει τη διανομή τους στα μέλη στην περίπτωση διάλυσης ή εκκαθάρισης μιας συνεταιριστικής επιχείρησης: Τα αδιανέμητα αποθεματικά πρέπει να μεταφέρονται σε άλλον συνεταιρισμό ή σε μια φιλανθρωπική οργάνωση. Όταν δεν υπάρχει ένα “κλειδωμά παγίων” στην εθνική νομοθεσία, ορισμένοι συνεταιρισμοί προστατεύουν τα αδιανέμητα αποθεματικά από τη διανομή στα μέλη μέσω διατάξεων σε κανόνες ή στα καταστατικά τους, που δεν μπορούν να τροποποιηθούν. Αυτό πρέπει να ενθαρρυνθεί.

Σε νομοθεσίες χωρών που δεν περιλαμβάνουν ένα “κλειδωμά παγίων” για τα περιουσιακά στοιχεία των συνεταιρισμών, ο κίνδυνος της διανομής του υπολοίπου του ενεργητικού στα σημερινά μέλη κατά τη διάλυση ενός συνεταιρισμού μπορεί να αποσοβηθεί καλύτερα με διατάξεις στο καταστατικό του συνεταιρισμού που να απαιτούν ότι, κατά τη διάλυση του συνεταιρισμού, η υπολειμματική καθαρή αξία του συνεταιρισμού θα μεταβιβάζεται σε μια άλλη συνεταιριστική επιχείρηση ή σε μια μη-κερδοσκοπική κοινότητα ή φιλανθρωπική οργάνωση επιλεγόμενη από τα μέλη.

Η ηθική αρχή που καθοδηγεί αυτούς τους περιορισμούς είναι ότι το υπόλοιπο του ενεργητικού του συνεταιρισμού, τα αδιανέμητα αποθεματικά που δημιουργήθηκαν από γενιές μελών των συνεταιρισμών, δεν θα έπρεπε να θεωρείται ότι ανήκουν στα σημερινά μέλη και να είναι διαθέσιμα για προσωπικό όφελος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΩΣ ΚΟΙΝΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Ο ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Η ικανότητα απορρόφησης ζημιών που δημιουργούνται, από το κεφάλαιο που εισφέρουν τα μέλη, δικαιολογεί τη μεταχείριση του κεφαλαίου των μελών ως ιδίου κεφαλαίου και όχι ως δανειακού κεφαλαίου, παρ’ ότι οι μερίδες του κεφαλαίου των μελών μπορούν να εξαγοράζονται από τον συνεταιρισμό. Οι μερίδες των μελών αποτελούν μέρος των ιδίων πόρων του κεφαλαίου ενός συνεταιρισμού, που εγγυώνται τη συνέχιση της συνεταιριστικής επιχείρησης. Με άλλα λόγια, το κεφάλαιο των μελών θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μέρος των ιδίων κεφαλαίων του συνεταιρισμού και όχι ως δανειακό κεφάλαιο (παθητικό στον ισολογισμό του συνεταιρισμού). Αυτή είναι μια σημαντική πραγματικότητα, που πρέπει να γίνει κατανοητή, ιδίως λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες πολιτικές και τις οδηγίες του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για τη λογιστική και οικονομική μεταχείριση των μερίδων των μελών του Συνεταιρισμού.

Για να επιτευχθεί ένα παγκόσμιο πρότυπο λογιστικού χειρισμού αυτού του κεφαλαίου και των αδιανεμητών αποθεματικών, που συσσωρεύονται κατά τη διάρκεια ετών, ως ιδίων κεφαλαίων και όχι ως χρέους, σε καμία περίπτωση δεν πρέπει το μη-αποσυρόμενο κεφάλαιο των μερίδων και τα αδιανέμητα αποθεματικά να υπόκεινται σε κίνδυνο διανομής στα μέλη του συνεταιρισμού. Ο χειρισμός των μη αποσυρόμενων

⁴ Johnston Birchall and Lou Hammond Ketilson, ILO 2009 “Resilience of the Cooperative Business Model in Times of Crisis”, www.ilo.org

μερίδων των μελών και των αδιανέμητων αποθεματικών ως ίδιου κεφαλαίου είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις συνεταιριστικές τράπεζες, όπου το κεφάλαιο των μελών πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μέρος της “κατηγορίας 1 Βασικά Ίδια Κεφάλαια” της συνεταιριστικής τράπεζας, όταν υπολογίζεται ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της τράπεζας και το συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό από τις κεντρικές τράπεζες.

Η ιστορική μεταχείριση του κεφαλαίου των μελών ως μέρους των ιδίων κεφαλαιακών πόρων του συνεταιρισμού, που στηρίζουν τις επιχειρηματικές λειτουργίες του και όχι ως χρέος, προκύπτει σαφώς από την πρώτη καταγραφή των μερίδων του συνεταιρισμού των Δικαίων Σκαπανένων της Rochdale. Οι σελίδες του μητρώου δείχνουν τα ποσά των μερίδων των μελών να αυξάνουν με την καταβολή επιστροφών με βάση το ύψος των αγορών τους. Δείχνουν επίσης πώς τα μέλη άφηναν τις επιστροφές τους στα χέρια του συνεταιρισμού τους για να έχει κεφάλαια για την ανάπτυξή του και να στηρίξουν τις δραστηριότητές του. Τα κεφάλαια των μελών που προέρχονταν από τις οικονομίες τους ήταν θεμελιώδους σημασίας για την επιτυχία των Σκαπανένων της Rochdale.

ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Οι συνεταιρισμοί με υψηλή κεφαλαιοποίηση και επενδυτικές ανάγκες μπορεί να απαιτούν κεφάλαιο άλλο από εκείνο που τα μέλη μπορούν να παρέχουν. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα σε επιχειρηματικούς τομείς εντάσεως κεφαλαίου, όπως είναι οι συνεταιρισμοί ηλεκτροδότησης, χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστικές τράπεζες, οι συνεταιρισμοί ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και οι συνεταιρισμοί εργαζομένων σε μεταποιητικές βιομηχανίες. Πράγματι, αυτή είναι ίσως η ιστορική δυσκολία άντλησης κεφαλαίων, που είναι η αιτία του περιορισμένου αριθμού συνεταιρισμών βιομηχανικής παραγωγής.

Οι συνεταιρισμοί με υψηλές απαιτήσεις κεφαλαιοποίησης ενδέχεται να χρειαστεί να προμηθευτούν δανειακά ή ίδια κεφάλαια από τις χρηματαγορές. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω δανείων εξασφαλισμένων με περιουσιακά στοιχεία του συνεταιρισμού, συνεταιριστικά πιστοποιητικά επενδύσεων ή με την έκδοση άλλων επίσημων επενδυτικών μέσων της χρηματοοικονομικής αγοράς, όπως τα ομόλογα με εξασφαλισμένη απόδοση. Χρηματοδότηση από το πλήθος μέσω των διαδικτυακών τόπων και της κοινωνικής δικτύωσης είναι επίσης μια συνεχώς διευρυνόμενη πηγή κεφαλαίων, ιδιαίτερα για μια κοινωνικά υπεύθυνη και ηθική επιχείρηση, όπως ο συνεταιρισμός. Μεγάλη προσοχή απαιτείται στην άντληση κεφαλαίων από άλλες πηγές εκτός από τα ενεργά συναλλασσόμενα μέλη, διότι ρυθμίσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα σε ορισμένες χώρες έχουν προκαλέσει πραγματικές ανησυχίες για τον κίνδυνο ότι οι συνεταιρισμοί που αντλούν κεφάλαια, ή, ακόμη χειρότερα, ψευδο-συνεταιρισμοί που αντλούν κεφάλαια, θα μπορούσαν να καταστρατηγήσουν τις ρυθμιστικές απαιτήσεις που αποσκοπούν στην προστασία όλων των επενδυτών.

Εδώ δεν είναι το κατάλληλο μέρος για να δοθούν λεπτομερείς οδηγίες σχετικά με την πολυπλοκότητα και τους κινδύνους άντλησης κεφαλαίου, δηλαδή πέραν του ό,τι μπορούν να προσφέρουν τα μέλη του συνεταιρισμού. Η Ανώτατη Επιτροπή της ΔΣΕ για το Κεφάλαιο (Blue Ribbon) μελετά σε βάθος το ζήτημα της άντλησης συνεταιριστικών κεφαλαίων. Η έκθεσή της θα πρέπει να μελετηθεί.

Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει, ωστόσο, πάντα να γνωρίζουν το σχετικό βάρος και την ισορροπία μεταξύ των κεφαλαίων που προμηθεύουν τα μέλη και των κεφαλαίων από εξωτερικές πηγές. Αν το κεφάλαιο από εξωτερικές πηγές γίνει η κυρίαρχη πηγή, τα μέλη κινδυνεύουν να χάσουν τον δημοκρατικό έλεγχο από εξωτερικούς επενδυτές. Σε περιπτώσεις που για πρακτικούς λόγους χρειάζεται να το πράξουν, θα πρέπει να καθορίζονται επενδυτικοί κανόνες που να διασφαλίζουν ότι τυχόν απόσυρση των κεφαλαίων από τους επενδυτές δεν θα αποσταθεροποιήσει ή θέσει σε κίνδυνο τον συνεταιρισμό.

Οι συνεταιρισμοί που αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές πρέπει επίσης να έχουν επίγνωση του κινδύνου της απώλειας του δημοκρατικού ελέγχου από τα ανώτερα στελέχη. Εάν το κεφάλαιο προέρχεται από πηγές του ίδιου του συνεταιρισμού μέσω μερίδων των μελών και από μερίδες χωρίς ψήφο και τη δημιουργία αδιανέμητων αποθεματικών, ο έλεγχος από τα μέλη εξασφαλίζεται. Εάν το κεφάλαιο αντλείται από εξωτερικές πηγές, όπως οι τράπεζες και άλλοι επενδυτές, είναι τα ανώτερα στελέχη του συνεταιρισμού, που διαπραγματεύονται και διαχειρίζονται τη σχέση του συνεταιρισμού με τους προμηθευτές του κεφαλαίου, τα οποία αποκτούν μεγαλύτερο έλεγχο του συνεταιρισμού. Οι συνεταιρισμοί που χρησιμοποιούν εξωτερικά

κεφάλαια πρέπει να διασφαλίσουν ότι η δημοκρατική διακυβέρνηση αποτελεί μια αποτελεσματική προστασία από τον κίνδυνο να καταλάβουν τα ανώτερα στελέχη τον έλεγχο, για το δικό τους συμφέρον.

Ο ίδιος κίνδυνος προκύπτει όταν το μεγαλύτερο ποσοστό της κεφαλαιακής βάσης ενός συνεταιρισμού αλλάζει από κεφάλαιο μερίδων των μελών που μπορούν να αποσυρθούν σε αποθέματα, ειδικά σε ανατιμήσεις αποθεμάτων, που προκύπτουν από την αναπροσαρμογή της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων σε περιόδους υψηλού πληθωρισμού. Τα αποθέματα ελέγχονται από ανώτερα στελέχη. Η κύρωση της απειλής των μελών ότι θα αποσύρουν μετοχικό κεφάλαιο χάνεται μέσα από αυτή την αναδιάρθρωση του ισολογισμού, εκτός αν ο έλεγχος των αποθεμάτων ανήκει στα μέλη, μέσω πολιτικών αποθεμάτων που απαιτούν ειδική έγκριση από τα μέλη της Γενικής Συνέλευσης, για τη χρήση των συνεταιριστικών αποθεμάτων.

Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει πάντα να λαμβάνουν υπόψη τη σχετική προτεραιότητα για την άντληση κεφαλαίων από τις ακόλουθες πηγές:

- 1ο - τα ίδια τα μέλη ενός συνεταιρισμού,
- 2ο - άλλους συνεταιρισμούς και συνεταιριστικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα,
- 3ο – κοινωνικά ομόλογα και κοινωνικούς επενδυτές,
- 4ο - εμπορικούς δανειστές - χρηματοπιστωτικές αγορές.

ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΚΑΙ ΟΡΘΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Οι κυριαρχούσες Συνεταιριστικές Αξίες ισχύουν για όλες τις πτυχές των δραστηριοτήτων ενός συνεταιρισμού. Αν και δεν αναφέρεται ρητά στην 3η Αρχή, η συνεταιριστική αξία της ισοτιμίας ισχύει επίσης και για την οικονομική και εμπορική δραστηριότητα ενός συνεταιρισμού. Όλα τα μέλη θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ισότιμα. Το εμπόριο με μη μέλη θα πρέπει επίσης να υπακούει στις ηθικές αξίες και να μην είναι εκμεταλλευτικό, αν και στα μέλη μπορούν να δοθούν συγκεκριμένα εμπορικά οφέλη, λόγω της συμμετοχής τους ως μελών.

ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΩΝ

Στον συνεταιριστικό επιχειρηματικό κόσμο μιλάμε για συνεταιρισμούς που παράγουν “πλεόνασμα” και όχι “κέρδος”. “Κέρδος” είναι το συνολικό ετήσιο θετικό αποτέλεσμα των επιχειρηματικών συναλλαγών με μη μέλη, ενώ “πλεόνασμα” είναι το αποτέλεσμα που προέρχεται από την οικονομική σχέση με τα μέλη. Ως γενική εφαρμογή αυτής της 3ης Συνεταιριστικής Αρχής, το κέρδος θα πρέπει να διατίθεται στα αδιανέμητα αποθεματικά και δεν διανέμεται στα μέλη.⁵

Κάθε συνεταιρισμός πρέπει να πραγματοποιεί ένα πλεόνασμα για να είναι βιώσιμος, να διατηρήσει την αξία του κεφαλαίου που έχουν επενδύσει τα μέλη στην επιχείρηση και στα αδιανέμητα αποθεματικά του, και να καταστεί δυνατό ο συνεταιρισμός να επιτύχει το στόχο της κάλυψης των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και προσδοκιών των μελών. Αλλά αυτό το πλεόνασμα ανήκει στα μέλη, και ανήκει στα μέλη να αποφασίσουν πώς χρησιμοποιείται.

Η 3η Αρχή καθορίζει τρεις τρόπους με τους οποίους τα μέλη της μπορούν να επιλέξουν να χρησιμοποιήσουν τα πλεονάσματα που δημιουργούνται από μια συνεταιριστική επιχείρηση. Τα μέλη μπορούν να επιλέξουν να χρησιμοποιήσουν τα πλεονάσματα:

- Για να αναπτύξουν τον συνεταιρισμό τους, “ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, μέρος των οποίων τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητο”. Αυτή η προσέγγιση επένδυσης των πλεονασμάτων για την ανάπτυξη της επιχείρησης του συνεταιρισμού τους, θα πρέπει να είναι ο κανονικός τρόπος διάθεσης των πλεονασμάτων που δεν επιστρέφονται στα μέλη. Είναι ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση της επιχείρησης

⁵ Στη δημιουργική εργασία του για τη συνεταιριστική νομοθεσία, ο Hagen Henry καθορίζει τη διάκριση μεταξύ “πλεονάματος” και “κέρδους” ως εξής: “Από τη στιγμή που η οικονομική οντότητα πρέπει να είναι, ή τουλάχιστον να γίνει, οικονομικά αυτοτελής και μόλις αρχίσει να ασκεί οικονομικές δραστηριότητες ή ακόμα έχει μια επιχείρηση, θα πρέπει να παράγει ένα θετικό αποτέλεσμα ... Οι συνεταιρισμοί πρέπει να κάνουν διάκριση μεταξύ των συστατικών μερών του θετικού αποτελέσματος, δηλαδή του κέρδους (που προέρχεται από συναλλαγές με μη μέλη) και του πλεονάματος (που προέρχεται σύμφωνα με τις συνεταιριστικές αρχές από συναλλαγές με μέλη). Σύμφωνα με τις αυστηρές συνεταιριστικές αρχές, τα κέρδη θα μεταφερθούν σε ένα λογαριασμό αδιανέμητου αποθεματικού. Το πλεόνασμα θα πρέπει να διανεμηθεί μεταξύ των μελών, τουλάχιστον εν μέρει, κατ’ αναλογία προς τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό σε ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα”. Hagen Henry “Guidelines for cooperative legislation”, International Labour Organization, Geneva: ILO, 2012 ISBN 978-92-2-126794-2 (print) ISBN 978-92-2-126795-9 (web pdf) page 35.

του συνεταιρισμού και την εξασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητάς της. Επιτρέπει, επίσης, σε ένα συνεταιρισμό να διαφοροποιηθεί και να παρέχει τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που χρειάζονται τα μέλη του. Ένα μέρος από το πλεόνασμα, σε ένα επίπεδο που καθορίζεται από τη γενική συνέλευση, επαρκές για την εξασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας, πρέπει πάντα να χρησιμοποιείται για την ενίσχυση και ανάπτυξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού. Ισχυρότεροι συνεταιρισμοί προστατεύουν καλύτερα και εξυπηρετούν τα μέλη τους.

- Επανεπένδυση στον εκσυγχρονισμό των φυσικών και άλλων υποδομών και στη βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού. Επένδυση σε ανθρώπινους πόρους, στην εκπαίδευση και την κατάρτιση των μελών, των εργαζομένων και γενικά του κοινού, θα πρέπει να θεωρηθεί ως πραγματική αύξηση στο άυλο “ανθρώπινο κεφάλαιο” και αντάξια της επένδυσης.
- Ανάπτυξη νέων συνεταιριστικών δραστηριοτήτων με στόχο τη διαφοροποίηση της συνεταιριστικής οικονομίας. Οι συνεταιρισμοί που παρέχουν ένα πλήρες φάσμα των υπηρεσιών προς τα μέλη ήταν ένας αρχικός στόχος των Πρωτοπόρων της Rochdale. Οι δραστηριότητες αυτές θα πρέπει, κατά προτεραιότητα, να αναπτύσσονται μέσω εισφορών κεφαλαίου. Μια προσέγγιση επιχειρηματικού κεφαλαίου, που θα δώσει τη δυνατότητα μακροχρόνιας ανάπτυξης νέων συνεταιριστικών δραστηριοτήτων από τον συνεταιρισμό ή με την υποστήριξη της ανάπτυξης νέων ή άλλων συνεταιρισμών σε συστάδες μπορεί να είναι κατάλληλη. Ένας αστερισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων, καθώς οι συνεταιρισμοί μπορούν να ενθαρρύνονται από μια τέτοια προσέγγιση, αν και δεν είναι ο μόνος τρόπος για να υποστηριχθεί νέα συνεταιριστική ανάπτυξη.
- Για να καταβληθεί μια επιστροφή προς τα μέλη, η οποία συχνά αναφέρεται ως “μέρισμα ή επιστροφή στους συναλλασσόμενους”, με βάση τη συμμετοχή του μέλους στη συνεταιριστική δραστηριότητα. Αυτός είναι ο παραδοσιακός τρόπος για να ανταμειφθούν τα μέλη για την υποστήριξή τους στον συνεταιρισμό. Το “Μέρισμα Rochdale” είναι μία από τις βασικές ανθρωποκεντρικές επιχειρηματικές καινοτομίες, η οποία οδήγησε στην επιτυχία του Πρωτοπόρων της Rochdale.
- Για την υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν τη δέσμευση των συνεταιρισμών για την υποστήριξη των κοινοτήτων μέσα στις οποίες λειτουργούν. Αυτό περιλαμβάνει την υποστήριξη δραστηριοτήτων σύμφωνα με την 5η Αρχή, Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Πληροφόρηση, την 6η Αρχή, συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών και την 7η Αρχή, μέριμνα για την κοινότητα.

Μια από τις πιο σημαντικές άλλες δραστηριότητες που τα μέλη μπορούν - και πρέπει - να επιλέγουν να στηρίζουν, είναι η προώθηση ενός οικονομικού περιβάλλοντος ευνοϊκού για την περαιτέρω ανάπτυξη της συνεταιριστικής κίνησης, σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Οι συνεταιρισμοί ενθαρρύνονται να εξετάζουν την καταβολή ενός μέρους των πλεονασμάτων τους σε ένα ταμείο για την ίδρυση και ενίσχυση άλλων συνεταιρισμών. Οι συνεταιρισμοί ενθαρρύνονται επίσης να υποστηρίζουν τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση με το να γίνονται μέλη ή συνδεδεμένα μέλη, απευθείας ή μέσω των εθνικών κορυφαίων συνεταιριστικών οργανώσεών τους.

Χρησιμοποιώντας πλεονάσματα για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν τις κοινότητες στις οποίες λειτουργούν, οι συνεταιρισμοί συνδέουν σταθερά την 5η Οικονομική Αρχή με την 7η Αρχή, Ενδιαφέρον για τις Κοινότητες.

Μεγάλη προσοχή θα πρέπει να δίνεται κατά την πώληση των περιουσιακών στοιχείων ενός συνεταιρισμού. Πλεόνασμα που παράγεται από την πώληση περιουσιακών στοιχείων δεν θα πρέπει να διανέμεται στα μέλη, διότι ο στόχος ενός συνεταιρισμού είναι να παρέχει τις υπηρεσίες του στα μέλη και όχι να δημιουργήσει πλεόνασμα για διανομή στα μέλη από την πώληση περιουσιακών στοιχείων.

KΑΤΑΒΟΛΗ ΠΟΣΩΝ ΣΕ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ, ΕΝ ΜΕΡΕΙ ΑΔΙΑΝΕΜΗΤΑ

Τα πλεονάσματα που προκύπτουν από συνεταιρισμούς θα πρέπει να χρησιμοποιούνται πρωτίστως για να ενισχύσουν τα κεφάλαιά τους. Ένα ελάχιστο μερίδιο του ετήσιου πλεονάσματος που πρέπει να καταβληθεί στα αποθεματικά θα πρέπει να καθορίζεται από τη γενική συνέλευση. Αυτή η “προικοδότηση” είναι αδιανέμητη. Ενισχύει τη βιωσιμότητα του συνεταιριστικού οικονομικού μοντέλου και ενισχύει την πραγματική αξία του

συνεταιρισμού. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, το κεφάλαιο αυτό πρέπει να αναγνωρίζεται από όλες τις δημόσιες αρχές, σε όλες τις χώρες, ως ίδια κεφάλαια και όχι ως χρέος.

Αντί να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τις καταβολές στα αποθεματικά στο τέλος κάθε λογιστικής χρήσης, όταν γίνουν γνωστά τα αποτελέσματα για το έτος, συνιστάται κάθε συνεταιρισμός να διαμορφώνει μια πολιτική αποθεματικών, η οποία να εγκριθεί από τα μέλη του στη Γενική Συνέλευση. Η πολιτική αποθεματικών πρέπει να καθορίζει τι ποσοστό θα πρέπει να καταβάλλεται από κάθε ετήσιο πλεόνασμα στα αδιανέμητα αποθεματικά του συνεταιρισμού. Οποιαδήποτε αλλαγή στην πολιτική αυτή θα πρέπει επίσης να υπόκειται σε έγκριση από τη γενική συνέλευση.

ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΩΝ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΟΣ

Η επιστροφή πλεονασμάτων στα μέλη του συνεταιρισμού, με τη μορφή μερισμάτων (που από ορισμένους συνεταιρισμούς ονομάζονται “επιστροφές στα συναλλασσόμενα μέλη”), πρέπει να αποφασίζονται από τη γενική συνέλευση, λαμβάνοντας υπόψη τα ετήσια αποτελέσματα του συνεταιρισμού και την ανάγκη να εξασφαλιστεί το μέλλον του και η περαιτέρω ανάπτυξη.

Η επιστροφή του μέρους του πλεονάσματος ενός συνεταιρισμού στα μέλη του μπορεί να γίνει είτε:

- με μετρητά,
- ως εκπτώσεις στις τιμές των προϊόντων ή των υπηρεσιών,
- ως μερίδες χωρίς ψήφο.

4. Θέματα για μελλοντική εξέταση

ΑΠΟΔΟΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΩΣ ΜΕΛΩΝ ΣΤΟΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟ

Θα πρέπει να εξεταστεί, σε ορισμένους τύπους συνεταιρισμών, ιδιαίτερα σε εκείνους που έχουν ευρύτερους στόχους δημόσιας ωφέλειας, ή βασίζονται σε περιουσιακά στοιχεία που μεταβιβάστηκαν από τον δημόσιο τομέα, να επιτραπεί η αποδοχή στα εταιρικά μέλη εθνικών, περιφερειακών και τοπικών δημόσιων φορέων. Η συμβολή των εν λόγω φορέων πρέπει να προέρχεται από την αγορά ειδικών μερίδων σε ποσά μεγαλύτερα από εκείνα των μεμονωμένων μελών των συνεταιρισμών. Πράγματι, οι χρηματοδοτικές εισφορές τους μπορούν να παραμένουν χωρίς όριο. Όπου αυτό επιτρέπεται, η δημιουργία μιας ειδικής κατηγορίας μελών για τους δημόσιους φορείς θα ήταν σκόπιμη. Αυτή η κατηγορία των μελών δεν πρέπει να κατέχει μια αναστέλλουσα μειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου: Η πρόκληση είναι πώς να εξισορροπείται τη δύναμη αυτής της κατηγορίας μελών με τη δύναμη των άλλων μελών του συνεταιρισμού, και χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ανεξαρτησία και η αυτονομία του συνεταιρισμού, η οποία πρέπει να γίνει σεβαστή.

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ

Οι συνεταιρισμοί προάγουν την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των μελών τους και την ανάπτυξη συνεταιρισμών και άλλων κοινωνικά υπεύθυνων οικονομικών παραγόντων στον ιστό των τοπικών οικονομιών. Πολλοί το κάνουν αυτό χωρίς να επιδιώκουν να αποκομίσουν οικονομικό κέρδος, αλλά αντίθετα στοχεύουν στην ανάπτυξη και ενίσχυση των τοπικών οικονομιών, προς όφελος των μελών τους και της ευρύτερης κοινότητας.

Η οικονομική και κοινωνική συμβολή των συνεταιρισμών στην τοπική ή περιφερειακή οικονομία είναι μια κοινωνική προσφορά που ωφελεί την κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών. Οι συνεταιρισμοί, που πραγματοποιούν μία τέτοια συμβολή μπορούν να περιγραφούν ως “διαχειριστές κοινού πλούτου” προς όφελος της τοπικής κοινότητας, της οικονομίας και της κοινωνίας της.

Σε περίπτωση που η συνεισφορά αυτή είναι αφιερωμένη σε έναν ειδικό στόχο, είναι σκόπιμο να αναγνωριστεί από τις δημόσιες αρχές, αναγνωρίζοντάς στους συνεταιρισμούς ειδική νομική και φορολογική μεταχείριση ως αναγνώριση της ευρύτερης συμβολής τους στην αντιμετώπιση της ανισότητας του πλούτου. Αυτό το θέμα είναι άξιο συζήτησης με τις εθνικές κυβερνήσεις.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΩΝ ΜΕΡΙΔΩΝ

Ορισμένοι μεγάλοι εδραιωμένοι συνεταιρισμοί έχουν αντλήσει πρόσθετα κεφάλαια με την έκδοση μερίδων για εξωτερικούς επενδυτές που δεν είναι μέλη, οι οποίες μερίδες είναι εισηγμένες και διαπραγματεύσιμες σε χρηματιστηριακές αγορές. Χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί από τους οποίους οι ρυθμιστικές αρχές απαιτούν να αυξήσουν το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειάς τους στο σύνολο της σταθμισμένης αξίας των περιουσιακών στοιχείων, μπορεί επίσης να χρειαστεί να αναζητήσουν επενδύσεις στο κεφάλαιο των μερίδων, ως μέρος των σχεδίων τους να ανταποκριθούν στις κανονιστικές απαιτήσεις. Οι ρυθμίσεις αυτές δημιουργούν αυτό που, στην πραγματικότητα, είναι υβριδικό συνεταιρισμό, που συγχωνεύουν δύο οργανωτικά μοντέλα, του συνεταιρισμού και του μοντέλου ιδιοκτησίας επενδυτών.

Η δημιουργία αυτών των υβριδικών επιχειρήσεων μεταξύ συνεταιρισμών και επενδυτών στο κεφάλαιο των μερίδων, προκαλεί τους συνεταιρισμούς να το πράξουν με έναν τρόπο που διατηρεί τα βασικά γενικά χαρακτηριστικά του συνεταιρισμού, που ορίζονται στη Δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα και εξειδικεύονται στην 1η, 2η, 3η και 4η Συνεταιριστική Αρχή. Προσοχή πρέπει επίσης να δοθεί στο αν υπάρχουν και ποια θα είναι τα δικαιώματα ψήφου των συμμετόχων που δεν είναι μέλη και ποιοι περιορισμοί και άλλοι έλεγχοι πρόκειται να τεθούν, για να διασφαλισθεί ότι οι επενδυτές στο κεφάλαιο των μερίδων δεν σφετερίζονται τον δημοκρατικό έλεγχο του συνεταιρισμού από τα μέλη του. Αυτά είναι δύσκολα θέματα, αλλά όχι αξεπέραστα.⁶

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΩΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ορισμένοι επιτυχημένοι συνεταιρισμοί έχουν αγοράσει εμπορικές επιχειρήσεις ιδιοκτησίας επενδυτών, μερικές από τις οποίες βρίσκονται σε άλλες χώρες, και τις ενσωμάτωσαν στη δομή του επιχειρηματικού ομίλου. Το κίνητρο για να γίνεται αυτό ποικίλλει, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις ήταν απλώς να καρπώνονται τα κέρδη που αυτές οι εμπορικές επιχειρήσεις δημιουργούν και να αυξήσουν τα πλεονάσματα προς όφελος των μελών τους. Αυτό εγείρει μια σειρά από σημαντικά ηθικά ζητήματα για τους συνεταιρισμούς. Η ΔΣΕ ίσως θελήσει να εκδώσει κατευθυντήριες οδηγίες για το θέμα αυτό σε εύθετο χρόνο.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΔΙΑΝΕΜΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Οι συνεταιρισμοί πρέπει να συνεχίσουν να πιέζουν για τη συνεπή παγκόσμια λογιστική μεταχείριση του κεφαλαίου των μερίδων των μελών και των αδιανέμητων αποθεματικών, που πρέπει να θεωρούνται ως μέρη των ιδίων κεφαλαίων ενός συνεταιρισμού, όχι ως υποχρεώσεις, διότι το κεφάλαιο αυτό μπορεί να απορροφήσει τις ζημιές ενός συνεταιρισμού. Για να επιτευχθεί αυτό και να ενισχυθεί ο συνεταιρισμός, οι συνεταιρισμοί πρέπει να διασφαλίσουν ότι το κεφάλαιο των μερίδων των μελών και τα αδιανέμητα αποθεματικά δεν μπορεί να υπόκειται σε κανέναν κίνδυνο διανομής στα υφιστάμενα μέλη του συνεταιρισμού. Το αδιανέμητο πρέπει να παραμείνει ο κανόνας, για να αποφευχθεί οποιαδήποτε οικειοποίηση ή διαρροή στο στόχο της επίτευξης αυτού του παγκόσμιου λογιστικού χειρισμού.

ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Οι συνεταιρισμοί αντιμετωπίζουν την πρόκληση της ικανοποίησης ρυθμιστικών απαιτήσεων που τους έχουν επιβληθεί λόγω της έλλειψης κατανόησης της φύσης και της ουσίας μιας συνεταιριστικής επιχείρησης, που είναι διαφορετική από την ανώνυμη κεφαλαιουχική εταιρεία επενδυτών, η οποία είναι το τυπικό επιχειρηματικό μοντέλο που διδάσκεται σε σχολές διοίκησης επιχειρήσεων και στα περισσότερα οικονομικά εγχειρίδια. Υπάρχει ανάγκη να αναπτυχθεί μεγαλύτερη κατανόηση μεταξύ των κυβερνήσεων και των ρυθμιστικών φορέων, για τη συνεταιριστική μορφή επιχειρήσεων, τη θέση της στη σύγχρονη οικονομία και την ικανότητά της να είναι συντελεστής οικονομικού, πολιτιστικού και κοινωνικού μετασχηματισμού όταν είναι σε θέση να λειτουργεί μέσα σε κατάλληλο νομικό και ρυθμιστικό καθεστώς.

⁶ Για παράδειγμα, στην Ιταλία, τα μέλη επενδυτές δεν μπορούν ποτέ να κατέχουν περισσότερες από το ένα τρίτο του συνόλου των ψήφων στη γενική συνέλευση του συνεταιρισμού και το ποσοστό αυτό δεν πρέπει επίσης να υπερβαίνεται στον αριθμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και του Συμβουλίου των θεσμικών ελεγκτών.

4η Αρχή:

Αυτονομία και Ανεξαρτησία

4η Αρχή: Αυτονομία και Ανεξαρτησία

Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες, οργανώσεις αυτοβοήθειας, ελεγχόμενες από τα μέλη τους. Εάν συνάπτουν συμφωνίες με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, ή αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, είναι σ' αυτό ελεύθεροι, ακολουθώντας κανόνες που διασφαλίζουν τον δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη και διατηρούν τη συνεταιριστική αυτονομία τους.

1. Εισαγωγή

Η 4η Αρχή της Αυτονομίας και της Ανεξαρτησίας εισήχθη για πρώτη φορά ως ειδική Αρχή της συνεταιριστικής επιχείρησης, όταν οι Συνεταιριστικές Αρχές αναδιατυπώθηκαν το 1995. Η Αρχή επικεντρώνεται κυρίως στη σχέση των συνεταιρισμών με τις εθνικές κυβερνήσεις και τους διεθνείς κυβερνητικούς οργανισμούς, αν και έχει επίσης επιπτώσεις για τη σχέση μεταξύ των συνεταιρισμών και των άλλων εμπορικών φορέων, όπως ένας εμπορικός δανειστής που χορηγεί κεφάλαιο σε έναν συνεταιρισμό και προμηθευτές και άλλοι με δεσπίζουσα θέση στην αλυσίδα αξίας.

Πριν από το 1995, το ιδανικό των συνεταιρισμών να είναι αυτόνομες και ανεξάρτητες οργανώσεις δημοκρατικά ελεγχόμενες από τα μέλη τους ήταν ένα αυτονόητο συστατικό της συνεταιριστικής ταυτότητας, αντί να αναφέρεται ρητά. Η 4η Αρχή και ο ορισμός του συνεταιρισμού εκ μέρους της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, τώρα αναφέρει σαφώς ότι η αυτονομία και η ανεξαρτησία αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό ενός συνεταιρισμού. Η ακεραιότητα ενός συνεταιρισμού ως αυτόνομης και ανεξάρτητης οργάνωσης στηρίζεται στις συνεταιριστικές αξίες της αυτοβοήθειας, της αυτεθύνης και της δημοκρατίας, που έχουν κεντρική σημασία στη συνεταιριστική ταυτότητα από την εμφάνιση βιώσιμων συνεταιριστικών επιχειρήσεων τον 19ο αιώνα.

Οι παλαιότεροι συνεταιριστές σε πολλές χώρες διερεύνησαν ιδέες που θα οδηγούσαν σε μια δίκαιη και καλύτερη κοινωνία, συχνά με έντονες συζητήσεις. Επιδίωξαν να αποσπάσουν και να κρατήσουν τους ανθρώπους μακριά από τη φτώχεια που επικρατούσε τότε. Αυτοί οι πρώιμοι συνεταιριστές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι δεν είχε νόημα να περιμένουν από τις κυβερνήσεις ή από αυτούς που κατείχαν πλούτο και δύναμη να επιφέρουν θεμελιώδεις αλλαγές στις συνθήκες εκείνων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, αλλά η αλλαγή αυτή προς ένα δίκαιότερο οικονομικά κόσμο θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο μέσω της συνεργασίας και εφαρμόζοντας τις αξίες της αυτοβοήθειας και αυτεθύνης σε συνεργασία με τους άλλους.

Οι επιτυχίες των πρωτοπόρων συνεταιριστών¹ δεν οφείλονται σε κάποια νομοθετική στήριξη ή οικονομική βοήθεια από την κυβέρνηση. Ωστόσο, όπως αυτοί οι πρωτοπόροι, οι συνεταιρισμοί σε όλα τα μέρη του κόσμου εξακολουθούν να επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τη σχέση τους με το κράτος. Οι κυβερνήσεις καθορίζουν το νομοθετικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν οι συνεταιρισμοί. Στους τομείς της φορολογίας, των οικονομικών και των κοινωνικών πολιτικών, οι κυβερνήσεις μπορεί να είναι χρήσιμες ή επιβλαβείς στις σχέσεις τους με τους συνεταιρισμούς. Για το λόγο αυτό, όλοι οι συνεταιρισμοί πρέπει να είναι προσεκτικοί και να χτίζουν ανοικτές, σαφείς και, όπου είναι δυνατόν, εποικοδομητικές σχέσεις με τις κυβερνήσεις.

Μετά την απελευθέρωση των παγκόσμιων αγορών για τη χρηματοδότηση και το εμπόριο από τις μεγαλύτερες ανεπτυγμένες οικονομίες στη δεκαετία του 1980, η ανισότητα πλούτου και εισοδήματος έχει μεγαλώσει στις περισσότερες χώρες και μαζί με αυτή η απειλή κοινωνικής και δημοκρατικής αστάθειας. Η αναζήτηση για μια πιο ανθρώπινη κοινωνία, στην οποία ο πλούτος είναι πιο δίκαια κατανομημένος και το πώς μπορεί να επιτευχθεί, παραμένει μια οξεία παγκόσμια πρόκληση σήμερα.

Η επικράτηση του οικονομικού δόγματος που αναγνωρίζει τις επιχειρήσεις που ανήκουν σε επενδυτές ως το κυρίαρχο μοντέλο της επιχείρησης, παρουσιάζει προκλήσεις για υφιστάμενους και νέους συνεταιρισμούς, οι οποίοι, αν και παρουσιάζουν ένα εναλλακτικό και πιο βιώσιμο οικονομικό μοντέλο, πρέπει να ζουν εντός του νομικού, οικονομικού, φορολογικού και ρυθμιστικού πλαισίου που έχει σχεδιασθεί να προστατεύει και να

¹ Για παράδειγμα, οι Σκαπανείς της Rochdale στην Αγγλία, οι Alfonse και Dorimène Dejardins στο Κεμπέκ του Καναδά, ο Friedrich Wilhelm Raiffeisen και ο Hermann Schulze-Delitzsch στη Γερμανία, ο Horace Plunket στην Ιρλανδία, η Κίνηση Antigonish στη Nova Scotia, και ο Πατέρας José María Arizmendiarieta στο Μοντραγκόν, Ισπανία

υποστηρίζει το κυρίαρχο οικονομικό μοντέλο. Το πλαίσιο αυτό δημιουργεί περιορισμούς που παρουσιάζουν νέες προκλήσεις για την αυτονομία και την ανεξαρτησία των συνεταιρισμών.

Η ραγδαία επιτάχυνση της παγκοσμιοποίησης από τη δεκαετία του 1980 έχει επίσης ως αποτέλεσμα την συγκέντρωση οικονομικής δύναμης στα χέρια μιας μικρής ομάδας προνομιούχων, πολύ πλούσιων ιδιωτών, κυρίαρχων επενδυτικών ταμείων, και τραπεζών που ανήκουν σε επενδυτές, και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η ισχύς αυτή, σε συνδυασμό με εκείνη των νέων παγκόσμιων επιχειρήσεων, οι οποίες είναι επίσης προμηθευτές ή πελάτες των συνεταιρισμών, παρουσιάζει νέες απειλές για την αυτονομία και την ανεξαρτησία των συνεταιρισμών. Μια συνεταιριστική επιχείρηση που εν πολλοίς εξαρτάται από τη συναλλαγή με μια εμπορική επιχείρηση, που ανήκει σε έναν επενδυτή του ιδιωτικού τομέα, σε μεγάλο βαθμό δημιουργεί σοβαρό κίνδυνο για την αυτονομία και την ανεξαρτησία της.

Η κυριαρχία του μοντέλου της επιχείρησης που ανήκει σε επενδυτές, αποδεικνύεται από το γεγονός ότι συχνά είναι η μόνη οικονομική θεωρία που διδάσκεται σε οικονομικές σχολές των πανεπιστημίων και στις σχολές διοίκησης επιχειρήσεων, ενώ οι συνεταιρισμοί αναφέρονται μόνο εν παρόδω και σπάνια αντιμετωπίζονται από τα οικονομικά εγχειρίδια. Παρ' όλα αυτά, υπάρχει μια αυξανόμενη συνειδητοποίηση μεταξύ των κυβερνήσεων και των διεθνών διακυβερνητικών οργανισμών, όπως τα Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ), η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) και ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), των Ηνωμένων Εθνών, για το δυναμικό των συνεταιρισμών να βελτιώσει το βιοτικό επίπεδο των φτωχών και να αντιμετωπίσει την αυξανόμενη κρίση της ανισότητας. Επιπλέον, σε πολλές χώρες, ο ρόλος των συνεταιρισμών έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνει την αγορά με τη δημιουργία δικαιότερου ανταγωνισμού για τους πελάτες.

Το ψήφισμα 56/114 της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ του 2001 για τους Συνεταιρισμούς στην Κοινωνική Ανάπτυξη και το σχέδιο Κατευθυντήριων Γραμμών του ΟΗΕ για τη Δημιουργία Ευνοϊκού Περιβάλλοντος για την Ανάπτυξη των Συνεταιρισμών² μαζί με τη Σύσταση 193 της ΔΟΕ του 2002 για την Προώθηση των Συνεταιρισμών³ ρίχνουν ένα φως σχετικά με την αυξανόμενη συνειδητοποίηση της σημασίας των συνεταιρισμών για την αντιμετώπιση της φτώχειας και της ανισότητας. Η σημασία των συνεταιρισμών ως οχημάτων επίτευξης "Βιώσιμων Αναπτυξιακών Στόχων", αναγνωρίζεται επίσης από τον ΟΗΕ.

Ο ΟΗΕ και η ΔΟΕ τονίζουν ότι η ειδική φύση των συνεταιρισμών – συμπεριλαμβανομένης της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας τους ως δημοκρατικών οργανώσεων που ελέγχονται από τα μέλη τους - θα πρέπει να αναγνωρίζεται και να γίνεται σεβαστή και ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα δίκαιο, ισότιμο κλίμα για τους συνεταιρισμούς, στο εθνικό και στο διεθνές δίκαιο, στα οικονομικά, στα φορολογικά και στα ρυθμιστικά καθεστώτα. Η ανεξαρτησία από την κυβέρνηση και η σημασία της δημιουργίας ίσων όρων ανταγωνισμού για τους συνεταιρισμούς, δεν αποκλείει οι κυβερνήσεις να αναγνωρίζουν την αξία των συνεταιρισμών και να υποστηρίζουν την ανάπτυξη τους. Αυτό μπορεί να γίνει με τη νομοθεσία και τις πολιτικές που προωθούν την ανάπτυξη των συνεταιρισμών, διατηρώντας παράλληλα την ανεξαρτησία και την αυτονομία τους. Οι συνεταιρισμοί είναι εγγενώς χρήσιμοι για τις κυβερνήσεις που επιθυμούν να αναπτύξουν τις εθνικές οικονομίες τους με τρόπους που είναι οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά βιώσιμοι.

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

“Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες, οργανώσεις αυτοβοήθειας.” Σε αυτή την φράση το επίθετο “αυτόνομες” περιγράφει ένα χαρακτηριστικό του ουσιαστικού, “οργανώσεις”: περιγράφει τους συνεταιρισμούς ως οργανώσεις που έχουν την ελευθερία να λειτουργούν ανεξάρτητα για να κυβερνούν τον εαυτό τους, να ελέγχουν τις δικές τους υποθέσεις και να θέτουν τους δικούς τους κανόνες λειτουργίας.

“Ελεγχόμενες από τα μέλη τους”. Αυτή η φράση αναφέρεται σε ένα άλλο αναπόσπαστο χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών. Όπως αναφέρεται στον ορισμό της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για τον συνεταιρισμό, ένας συνεταιρισμός είναι “μια αυτόνομη ένωση προσώπων που αντιμετωπίζουν τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες τους μέσω μιας από κοινού ιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης οργάνωσης”. Η

² <http://www.un.org/documents/ecosoc/docs/2001/e2001-68.pdf>

³ http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R193

φράση “ελεγχόμενες από τα μέλη τους”, αναφέρεται, επίσης, στη 2η Αρχή του δημοκρατικού ελέγχου από τα Μέλη και ενσωματώνει τον έλεγχο από τα μέλη στην έννοια της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας. Ένας συνεταιρισμός δεν είναι αυτόνομος και ανεξάρτητος αν δεν ελέγχεται από τα μέλη του, σύμφωνα με ορθή, ανοικτή, διαφανή και υπεύθυνη δημοκρατική πρακτική.

“Αν συνάπτουν συμφωνίες με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, ή αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, είναι σ’ αυτό ελεύθεροι, ακολουθώντας κανόνες που διασφαλίζουν τον δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη και διατηρούν τη συνεταιριστική αυτονομία”. Αυτή η πρόταση, στο σύνολό της, προσδιορίζει τη σχέση που πρέπει να υπάρχει μεταξύ οποιουδήποτε συνεταιρισμού και οποιουδήποτε άλλου οργανισμού, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, με τους οποίους ένας συνεταιρισμός μπορεί να συνάπτει συμφωνία. Εφιστά την προσοχή και προτρέπει τους συνεταιρισμούς να μην διακινδυνεύσουν την ανεξαρτησία και τον δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη με τη σύναψη οποιασδήποτε συμφωνίας που θέτει σε κίνδυνο την αυτονομία του συνεταιρισμού. Υπάρχουν τρεις διαστάσεις σε αυτή την επισήμανση και την προτροπή: “συμφωνίες με κυβερνήσεις”, “συμφωνίες με άλλους οργανισμούς” και, όταν ένας συνεταιρισμός αντλεί κεφάλαια, συμφωνίες για “κεφάλαια από εξωτερικές πηγές”. Και οι τρεις κατηγορίες συμφωνιών έχουν τη δυνατότητα να θέσουν σε κίνδυνο την αυτονομία και την ανεξαρτησία του συνεταιρισμού και το δικαίωμα των μελών του για την άσκηση δημοκρατικού ελέγχου στις υποθέσεις του.

3. Ερμηνευτικές οδηγίες

ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Το Ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών 56/114, που εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 19 Δεκεμβρίου 2001 επέστησε την προσοχή των Κρατών Μελών στο σχέδιο κατευθυντήριων γραμμών, που στοχεύει στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών, με σκοπό να ληφθεί υπόψη από αυτά (τα Κράτη Μέλη) στην ανάπτυξη ή αναθεώρηση των εθνικών τους πολιτικών για τους συνεταιρισμούς. Οι κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών σκοπεύουν να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών. Οι αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές ενθάρρυναν τις κυβερνήσεις των κρατών μελών να “διατηρούν υπό επανεξέταση, ανάλογα με την περίπτωση, τις νομικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν τις δραστηριότητες των συνεταιρισμών, με στόχο την εξασφάλιση ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τους ίδιους και για την προστασία και προώθηση των δυνατοτήτων των συνεταιρισμών, ώστε να βοηθηθούν να επιτύχουν τους στόχους τους”.⁴

Οι κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τους συνεταιρισμούς είναι σαφείς, δηλώνοντας ότι: “η Δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα θα πρέπει να ληφθεί ως βάση και να καταστεί λειτουργική από την άποψη της θέσης των συνεταιρισμών στο πλαίσιο της αγοράς, ως διακριτών φορέων σε σχέση με τις άλλες μορφές επιχειρήσεων”.⁵ Αυτή είναι μια ξεκάθαρη υιοθέτηση της ιδιότητας των συνεταιρισμών ως αυτόνομων συνιδιόκτητων και δημοκρατικά ελεγχόμενων επιχειρήσεων.

Η άποψη του ΟΗΕ σχετικά με τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τους συνεταιρισμούς προτρέπει: “το κράτος και τους συνεταιρισμούς να συνάψουν μια επιτυχημένη και αποτελεσματική εταιρική σχέση. Ενώ πάρα πολύς Κρατικός έλεγχος είναι κακό, καμιά ανάμιξη του Κράτους μπορεί να είναι εξίσου αρνητική και κοντόφθαλμη. Γενικά:

- *Η Κυβέρνηση δεν θα πρέπει να στηρίζει τους συνεταιρισμούς μόνο και μόνο επειδή είναι συνεταιρισμοί, αλλά λόγω αυτού που κάνουν και πόσο καλά το κάνουν, παράλληλα με άλλες εταιρείες και επιχειρήσεις, σε ανταγωνιστική βάση.*
- *Οι συνεταιρισμοί δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως εργαλείο του Κράτους και πρέπει να είναι σε θέση να ενεργούν αυτόνομα.*

⁴ Ψήφισμα του ΟΗΕ 56/114, βλ. http://www.un.org/esa/socdev/social/papers/coop_dres.pdf

⁵ http://www.un.org/esa/socdev/social/documents/coop_egm_report.pdf σελίδα 5

- Οι πολιτικές πρέπει να ωθούν τους συνεταιρισμούς μακριά από την εξάρτηση από το κράτος. Οι συνεταιρισμοί δεν πρέπει να προωθούνται ως όργανα εφαρμογής κυβερνητικών πολιτικών και τεχνικών προγραμμάτων βοήθειας, ως αγωγοί επιδοτούμενων δανείων ή ελλειμματικών εμπορευμάτων, ως βήματα για πολιτική καθοδήγηση των ανθρώπων, ως μέσο επισημοποίησης της παραοικονομίας ή ως εντεταλμένοι για τη βοήθεια των φτωχών. Η εμπειρία δείχνει ότι οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν άριστα στην κοινωνία όταν είναι πιστοί στις αξίες και τις αρχές τους”.⁶

ΣΥΣΤΑΣΗ 193 ΤΗΣ ΔΟΕ

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) ιδρύθηκε μετά τη Διάσκεψη Ειρήνης των Παρισίων που πραγματοποιήθηκε στον απόηχο της φρίκης του 1ου Παγκοσμίου Πολέμου. Επίσημα αναγνωρίστηκε ως διεθνής οργανισμός από τη Συνθήκη των Βερσαλλιών του 1919. Ιδρύθηκε επειδή τα έθνη του κόσμου, που είχαν πολεμήσει σ' εκείνη την τρομερή σύγκρουση αναγνώρισαν ότι: “παγκόσμια και διαρκής ειρήνη μπορεί να εγκαθιδρυθεί μόνο εάν βασίζεται στην κοινωνική δικαιοσύνη”.⁷

Η ΔΟΕ έχει ασχοληθεί με τους συνεταιρισμούς από την ίδια θεμελίωσή της, με τον Albert Thomas, έναν δραστήριο συνεταιριστή, πρώτο Γενικό Διευθυντή της ΔΟΕ. Το τμήμα Συνεταιριστικών Υπηρεσιών της ΔΟΕ ιδρύθηκε το 1920. Το παρακάτω είναι ένα απόσπασμα από τη δεύτερη συνεδρίαση του διοικητικού οργάνου της ΔΟΕ το 1920:

“Η συνθήκη ειρήνης προβλέπει ότι η ΔΟΕ δεν θα πρέπει να ασχολείται μόνο με τις συνθήκες εργασίας, αλλά και με τις συνθήκες των εργαζομένων. Σε γενικές γραμμές, είναι υπό την οργανωτική μορφή των συνεταιρισμών που η μέριμνα αυτή εκδηλώνεται καλύτερα για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Το συνεταιριστικό τμήμα δεν θα περιοριστεί στο θέμα της διανομής, αλλά θα ερευνήσει επίσης το ζήτημα της στέγασης, του ελεύθερου χρόνου των εργαζομένων και της μετακίνηση των εργαζομένων ... “.

Κοντά στο τέλος του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου, η Διακήρυξη της Φιλαδέλφειας του 1944 επεξέτεινε την εμβέλεια του αρχικού καταστατικού της ΔΟΕ, ωθώντας την εντολή του οργανισμού πέρα από τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας για να συμπεριλάβει την προώθηση των δίκαιων οικονομικών συνθηκών, την ανάπτυξη και το εμπόριο στην οικονομία κατά την περίοδο μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Η Διακήρυξη αναγνωρίζει τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων να επιδιώκουν την υλική τους ευημερία και πνευματική ανάπτυξη “σε συνθήκες ελευθερίας και αξιοπρέπειας, οικονομικής ασφάλειας και ίσων ευκαιριών”.⁸

Η ΔΟΕ είναι μια εξειδικευμένη υπηρεσία του ΟΗΕ, η οποία συνδέθηκε με μια επίσημη νομική σχέση με τον ΟΗΕ, βάσει του άρθρου 57 του Καταστατικού⁹ του ΟΗΕ. Ο καταστατικός χάρτης της ΔΟΕ έχει συμφωνηθεί από τα 185 κράτη μέλη.¹⁰ Το έργο της ΔΟΕ, οι συμβάσεις, οι δηλώσεις και οι συστάσεις της είναι ως εκ τούτου στενά συνδεδεμένες με τα ψηφίσματα του ΟΗΕ.

Σύμφωνα με τον καταστατικό χάρτη της ΔΟΕ, τα κράτη μέλη απαιτείται να δίνουν τη δέουσα προσοχή στις συστάσεις της ΔΟΕ και να παρουσιάζουν εκθέσεις στις εθνικές νομοθετικές συνελεύσεις σχετικά με την εφαρμογή τους, ή μη, στην εθνική νομοθεσία.¹¹ Το 2002 η ΔΟΕ εξέδωσε τη Σύσταση 193 σχετικά με την Προώθηση των Συνεταιρισμών. Αναφέρει σαφώς την απαίτηση της ΔΟΕ ότι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να αναγνωρίζονται και να γίνονται σεβαστοί ως αυτόνομες και ανεξάρτητες οργανώσεις.

Η Σύσταση 193 της ΔΟΕ, ενσωματώνει τον ορισμό της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για τον συνεταιρισμό και δηλώνει ότι: “Για τους σκοπούς της παρούσας Σύστασης, ως “συνεταιρισμός” νοείται μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για να ικανοποιήσει τις κοινές τους οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες και προσδοκίες, διαμέσου μιας συνιδιοκτητής και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης”.

¹² Αυτό δίνει στη Δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα τα

⁶ Αυτόθι σελίδα 6

⁷ Βλέπε: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---webdev/documents/publication/wcms_082364.pdf σελίδα 4

⁸ http://blue.lim.ilo.org/cariblex/pdfs/ILO_dec_philadelphia.pdf

⁹ <http://www.ilo.org/public/english/bureau/leg/agreements/nu.htm>

¹⁰ http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:62:0::NO:62:P62_LIST_ENTRIE_ID:2453907:NO

¹¹ Ibid, άρθρο 19

¹² http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R193

χαρακτηριστικά ενός κειμένου που αναγνωρίζεται διεθνώς. Αυτό αποτελεί μια σημαντική αλλαγή στο κύρος και στη νομική αξία της Δήλωσης της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα. Η Σύσταση 193 της ΔΟΕ προτρέπει τις κυβερνήσεις να “ενθαρρύνουν την ανάπτυξη των συνεταιρισμών ως αυτόνομων και αυτοδιαχειριζόμενων επιχειρήσεων, ιδίως σε τομείς όπου οι συνεταιρισμοί έχουν σημαντικό ρόλο να παίξουν ή να παρέχουν υπηρεσίες που δεν παρέχονται με άλλο τρόπο”.

Κάθε κράτος-μέλος της ΔΟΕ έχει την υποχρέωση να λαμβάνει υπόψη τις συστάσεις της ΔΟΕ και να υποβάλλει στο εθνικό νομοθετικό σώμα έκθεση για κατά πόσον συμμορφώνεται ή όχι με τη Σύσταση 193. Εάν δεν την ακολουθεί, υποχρεούται να αναφέρει τις ενέργειες που το κράτος μέλος σκοπεύει να λάβει προκειμένου να διασφαλίσει την συμμόρφωση. Αυτό ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να συμμορφωθούν με τις συστάσεις της ΔΟΕ. Αφότου η Σύσταση 193 συμφωνήθηκε το 2002, πάνω από 100 κράτη-μέλη της ΔΟΕ την έχουν χρησιμοποιήσει για να αναθεωρήσουν τη συνεταιριστική νομοθεσία τους. Η Επιτροπή της ΔΟΕ για τις Εφαρμογές των Συμβάσεων και των Συστάσεων έχει περιλάβει τη Σύσταση 193 της ΔΟΕ, στη Γενική Επισκόπηση του 2010. Έτσι, επιβεβαίωσε τη σημασία της Σύστασης 193 της ΔΟΕ και, μέσω της Γενικής Επισκόπησης, εμμέσως τη σημασία της Δήλωσης της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα.

Ο ουσιαστικός ρόλος των κυβερνήσεων αναφέρεται λεπτομερώς στη σύσταση 193 της ΔΟΕ. Καλεί τις κυβερνήσεις να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον στο οποίο οι συνεταιρισμοί να μπορούν να ευδοκιμήσουν. Η ΔΟΕ 193 αντιπροσωπεύει ένα μεγάλο επίτευγμα στην επιβεβαίωση της αρχής της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας μετά την έγκριση από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση της Δήλωσης σχετικά με τη Συνεταιριστική Ταυτότητα. Παρέχει σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για τα έθνη να επανεξετάσουν τη συνεταιριστική νομοθεσία και πολιτική.

Είναι επίσης χρήσιμη στους συνεταιρισμούς, όταν η αυτονομία και η ανεξαρτησία τους απειλείται από τις κυβερνήσεις. Παρέχει ένα πλαίσιο για να υποστηρίξει τη θέση ότι οι Συνεταιρισμοί πρέπει να τυγχάνουν “μεταχείρισης σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική και με όρους όχι λιγότερο ευνοϊκούς από αυτούς που ισχύουν για άλλες μορφές επιχειρήσεων. “

Η Σύσταση 193 της ΔΟΕ σχετικά με την Προώθηση των Συνεταιρισμών αξίζει να μελετηθεί λεπτομερώς, καθώς και ο άριστος οδηγός για τη Σύσταση 193 της ΔΟΕ, που γράφτηκε από τον Stirling Smith του Συνεταιριστικού Κολlegίου του Ηνωμένου Βασιλείου και δημοσιεύθηκε από την ΔΟΕ.¹³

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΙΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ

Από την αρχή τους οι συνεταιρισμοί χρειάστηκε να συνεργαστούν με τις κυβερνήσεις και τους νομοθέτες, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα νομικό πλαίσιο που αναγνωρίζει τα διακριτικά χαρακτηριστικά των συνεταιριστικών επιχειρήσεων.

Οι πρωτοπόροι συνεταιριστές είχαν συχνά τη βοήθεια σε αυτή τη διαδικασία από φτωχισμένους μεταρρυθμιστές, που διέβλεψαν τη δύναμη και την αντοχή των οργανώσεων αυτοβοήθειας στην αντιμετώπιση θεμελιωδών κοινωνικών ανισοτήτων.

Οι πρωτοπόροι συνεταιριστές και οι συνεταιρισμοί που αυτοί συνέβαλαν να δημιουργηθούν, εργάστηκαν για τη δημιουργία νομικών και πολιτικών πλαισίων, που θα τους επέτρεπαν να ικανοποιήσουν τις δυνατότητες των συνεταιρισμών και να παρέχουν μια μορφή νομικής προστασίας. Αυτό περιλαμβάνει την προστασία της χρήσης του ονόματος “συνεταιρισμός”, παράλληλα με την αναδυόμενη νομοθεσία για άλλες μορφές επιχειρήσεων. Ο ΟΗΕ συνιστά ότι “ένας ακριβής ορισμός του συνεταιρισμού είναι απαραίτητος για να εμποδίζει τους “ψευδείς” συνεταιρισμούς από το να επωφελούνται παράνομα από συνεταιριστικές πολιτικές και να κηλιδώνουν την εικόνα των συνεταιρισμών”.¹⁴

Νέες ευκαιρίες, όπως η δημιουργία δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών, συχνά χρειάστηκαν νέες μορφές νομοθεσίας. Αυτό τονίζει την ανάγκη για τους συνεταιρισμούς να είναι σε θέση να μιλούν με μία φωνή σε τέτοιο διάλογο. Η

¹³ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/---coop/documents/publication/wcms_311447.pdf, γραμμένο από τον Stirling Smith στο Ηνωμένο Βασίλειο Συνεταιριστικό Κολlegίο, www.co-op.ac.uk

¹⁴ http://www.un.org/esa/socdev/social/documents/coop_egm_report.pdf σελίδες 9 και 10

Στον συνεταιρισμό Mekelle στην Αιθιοπία, οι γυναίκες μαθαίνουν πως να βελτιώσουν τις παραδοσιακές διαδικασίες παρασκευής μαρμελάδας αχλαδιού. Σύμφωνα με τις οικονομικές τους δυνατότητες, οι γυναίκες επιτυγχάνουν να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες με αυτονομία και ανεξαρτησία και να αναπτυχθούν ως ενεργά μέλη των κοινοτήτων τους

συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών σύμφωνα με την 6η Αρχή είναι το κλειδί για την επιτυχή προώθηση και την υπεράσπιση των συνεταιρισμών.

Η συνεργασία με την κυβέρνηση σχετικά με νομικά θέματα και θέματα πολιτικής, δεν σημαίνει ωστόσο ότι διακυβεύεται η αυτονομία και ανεξαρτησία των συνεταιρισμών και η ικανότητα των μελών να διαχειρίζονται δημοκρατικά τις οργανώσεις τους, χωρίς κυβερνητική παρέμβαση. Αυτή η 4η Αρχή της Αυτονομίας και της Ανεξαρτησίας σημαίνει ότι τα μέλη των συνεταιρισμών έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν αποφάσεις για τον συνεταιρισμό τους, χωρίς αδικαιολόγητη επιρροή από την κυβέρνηση, πέρα από ένα ευρύτερο περιβάλλον πολιτικής, που επηρεάζει εξίσου άλλες μορφές οικονομικής οργάνωσης.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Η ρύθμιση των αγορών είναι μια εγγενής και αναπόφευκτη ευθύνη των διεθνών και εθνικών κυβερνήσεων. Ο κίνδυνος της ελλιπούς ρύθμισης αποδείχθηκε πανηγυρικά από την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2007/2008, στην οποία σύνθετα χρηματοοικονομικά εργαλεία εξασφαλισμένα με τοξικά περιουσιακά στοιχεία έκαναν την παγκόσμια χρηματοπιστωτική αγορά να γονατίσει. Η παγκόσμια οικονομία εξακολουθεί να υποφέρει από τις συνέπειες αυτής της έλλειψης ρύθμισης σήμερα, μέσα από την ύφεση της οικονομίας και τα μέτρα λιτότητας που πάρθηκαν από πολλές κυβερνήσεις.

Η Αυτορρύθμιση από συνεταιρισμούς, ακολουθώντας οικειοθελώς κώδικες καλής διακυβέρνησης και πρότυπα αναφοράς, μπορεί να αποτελούν την εναλλακτική λύση στις ρυθμίσεις που τους επιβάλλονται, αν και η παγκόσμια τάση είναι να γίνονται ρυθμιστικές παρακολουθήσεις και οι καθιερωμένοι έλεγχοι περισσότερο, και όχι λιγότερο, δεσμευτικοί. Η ρύθμιση, είτε πρόκειται για αυτορρύθμιση ή θεσμική ρύθμιση, πρέπει να είναι αποτελεσματική και ικανή να αποτρέψει παράνομους, ψεύτικους συνεταιρισμούς να ιδρυθούν. Η αποτελεσματικότητα απαιτεί ότι η αυτορρύθμιση θα είναι σύμφωνη με τις ηθικές συνεταιριστικές αξίες της εντιμότητας, της διαφάνειας, της κοινωνικής ευθύνης και της φροντίδας για τους άλλους. Για να είναι επιτυχής, η αυτορρύθμιση από συνεταιρισμούς πρέπει να είναι ανοικτή, διαφανής και υπεύθυνη, έτσι ώστε η ρύθμιση από το κράτος να μην είναι απαραίτητη. Αυτό είναι ένα υψηλό ηθικό επίπεδο, το οποίο οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να επιτύχουν σε όλες τις δραστηριότητές τους. Οι

κορυφαίες εθνικές συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν ένα σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των αποτελεσματικών συστημάτων αυτορρύθμισης.

Σε πολλούς επιχειρηματικούς τομείς, ιδιαίτερα στους χρηματοπιστωτικούς τομείς των τραπεζών, των ασφαλειών και των συντάξεων, αλλά και σε άλλους τομείς, όπως η παραγωγή, η διανομή και η ασφάλεια τροφίμων, η ρύθμιση από το κράτος και από διεθνείς οργανισμούς θα είναι αναπόφευκτη. Η συμμόρφωση με αυτά τα απαραίτητα και επιθυμητά ρυθμιστικά καθεστώτα, πρέπει πρόθυμα να γίνονται αποδεκτά από τους συνεταιρισμούς.

Υπάρχει, φυσικά, μια τεράστια διαφορά μεταξύ ορθής και κατάλληλης ρύθμισης από τις κυβερνήσεις και ρύθμισης που εισάγει διακρίσεις εις βάρος των συνεταιρισμών και επιδιώκει να περιορίσει τη δραστηριότητά τους στις αγορές, σε σύγκριση με άλλες μορφές επιχειρήσεων. Η ορθή και κατάλληλη ρύθμιση είναι ευπρόσδεκτη. Μη ορθή και μεροληπτική διάκριση, δεν είναι.

Οι συνεταιρισμοί μπορούν να παρηγορηθούν από τη διατύπωση της Σύστασης 193 της ΔΟΕ, ότι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να “αντιμετωπίζονται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική και με όρους όχι λιγότερο ευνοϊκούς από αυτούς που ισχύουν για άλλες μορφές επιχειρήσεων”. Αυτή η διατύπωση της ΔΟΕ 193 μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διαπραγματεύσεις με τις κυβερνήσεις σε θέματα σχετικά με την κατάλληλη ρύθμιση των συνεταιριστικών επιχειρήσεων.

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΩΣ ΕΝΑ ΒΑΣΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μια σημαντική πρόκληση στις σχέσεις των συνεταιρισμών με την κυβέρνηση είναι όταν η κυβέρνηση βλέπει την ανάπτυξη των συνεταιρισμών ως βασικό εργαλείο πολιτικής, για παράδειγμα στην παροχή υπηρεσιών σε ορισμένους οικονομικούς τομείς, ή ως εργαλείο για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ανακούφιση της φτώχειας. Σε πολλές χώρες οι συνεταιρισμοί έχουν συμπεριληφθεί στις εθνικές στρατηγικές για τη μείωση της φτώχειας, λόγω της αποδεδειγμένης ικανότητάς τους να κινητοποιήσουν οικονομικά τους περιθωριοποιημένους. Αυτό, με τη σειρά του, επέτρεψε μεγάλη χρηματοδότηση από χορηγούς να στραφεί σε συνεταιριστική ανάπτυξη, μέσω διεθνώς χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων.

Τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα σε ορισμένες από τις μετα-βιομηχανικές οικονομίες στο Βόρειο ημισφαίριο, οι συνεταιρισμοί και τα αλληλασφαλιστικά ταμεία έχουν θεωρηθεί από τις κυβερνήσεις ως ένα μέσο για την παροχή υπηρεσιών που προηγουμένως παρείχε ο δημόσιος τομέας. Οι συνεταιρισμοί δεν αποτελούν “μαγική λύση”, όπου οι εθνικές ή τοπικές κυβερνήσεις δεν είναι πλέον σε θέση να παρέχουν στις βασικές υπηρεσίες που είναι πολύ αναγκαίες. Ωστόσο, η ικανότητα των συνεταιρισμών να προμηθεύονται πρόσθετο ανθρώπινο και χρηματικό κεφάλαιο, πρόθυμο να δεχθεί κοινωνική απόδοση των επενδύσεων που πραγματοποιούνται από μια συνεταιριστική επιχείρηση, συνιστά μια πηγή έμπνευσης για την ίδρυση νέων συνεταιρισμών που υποκινούνται από κοινωνικά αποτελέσματα, και όχι απλά οικονομικά οφέλη για τα μέλη. Η αύξηση των κοινωνικών συνεταιρισμών στην Ιταλία και σε άλλες χώρες είναι μια εκδήλωση αυτής της δυνατότητας της συνεταιριστικής επιχείρησης.

Υπάρχει πάντα ο κίνδυνος από πλαίσια πολιτικής που δημιουργούν συνθήκες που μπορεί να απειλήσουν την αυτονομία και την ανεξαρτησία των συνεταιρισμών ως γνήσιων οργανώσεως που ανήκουν και ελέγχονται από τα μέλη τους. Ενώ είναι λογικό, και σε πολλές περιπτώσεις είναι επιθυμητό, να λαμβάνονται προστατευτικά μέτρα - για παράδειγμα, όταν κρατικά περιουσιακά στοιχεία μεταβιβάζονται σε νέα συνεταιριστικά μοντέλα παροχής υπηρεσιών - η προστασία αυτή, εάν συμπεριλαμβάνει το διορισμό κυβερνητικών αξιωματούχων στο συμβούλιο, δεν θα πρέπει να γίνεται με περιορισμό των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μελών.

Η Σύσταση 193 της ΔΟΕ είναι χρήσιμη και εδώ. Λέει ξεκάθαρα ότι: “οι κυβερνήσεις πρέπει να εφαρμόζουν μέτρα στήριξης, ανάλογα με την περίπτωση, για τις δραστηριότητες των συνεταιρισμών που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένα αποτελέσματα της κοινωνικής και δημόσιας πολιτικής, όπως η προώθηση της απασχόλησης ή η ανάπτυξη δραστηριοτήτων προς όφελος μειονεκτικών ομάδων ή περιοχών. Τέτοια μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, και στο μέτρο του δυνατού, φορολογικές ελαφρύνσεις, δάνεια, επιχορηγήσεις, πρόσβαση σε προγράμματα δημόσιων έργων, καθώς και ειδικές διατάξεις συμβάσεων”.¹⁵ Αλλά αυτό δεν πρέπει

¹⁵ http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R193, ρήτρα 7 (2).

να γίνεται με τρόπο που θέτει σε κίνδυνο την υπέρτερη αναγνώριση στη Σύσταση 193 της ΔΟΕ, της Δήλωσης της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα ότι: ως “συνεταιρισμός” νοείται μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και προσδοκιών τους μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά ελεγχόμενης επιχείρησης”.¹⁶

Η βασική αρχή είναι ότι η κυβερνητική στήριξη για τους συνεταιρισμούς δεν πρέπει να ισοδυναμεί με τον κυβερνητικό έλεγχο των συνεταιρισμών. Η αυτονομία και ανεξαρτησία των συνεταιρισμών, και τα δημοκρατικά δικαιώματα των μελών για τον έλεγχο τους, πρέπει πάντοτε να τηρούνται από την κυβέρνηση.

ΣΥΝΑΨΗ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Μία από τις πρώτες αρχές των Σκαπανέων της Rochdale ήταν ότι θα καταβάλλεται περιορισμένος τόκος στο κεφάλαιο των μερίδων των μελών. Αυτό έγινε για να αποφευχθεί η στήριξη μιας σχέσης των μελών με τον συνεταιρισμό τους στηριζόμενη σε κίνητρα καθαρά επενδύσεων επιχειρηματικού κεφαλαίου. Όπως εξηγείται στην ερμηνευτική οδηγία για την 3η Αρχή, όταν οι συνεταιρισμοί έρχονται αντιμέτωποι με την πρόκληση της εξασφάλισης κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης ή για να παραμείνουν ανταγωνιστικοί σε μια αγορά, που απαιτεί σημαντικές επενδύσεις κεφαλαίου, οι συνεταιρισμοί μπορεί να χρειαστεί να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση από εξωτερικές πηγές.

Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να είναι ενήμεροι για τους κινδύνους που αυτό δημιουργεί για την αυτονομία και την ανεξαρτησία. Πολύ συχνά έχει οδηγήσει σε απώλεια του ελέγχου με την πάροδο του χρόνου, σε περαιτέρω απαιτήσεις κεφαλαίου που οδηγεί σε μεγαλύτερη συμμετοχή στο κεφάλαιο αυτών των επενδυτών, ή σε πραγματικό έλεγχο επί των επιχειρήσεων του συνεταιρισμού, που ασκείται μέσω χρηματοοικονομικών όρων και υποχρεώσεων συμμόρφωσης. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στην εκχώρηση του ελέγχου από τα μέλη στους επενδυτές.

Οι συνεταιρισμοί πρέπει να διασφαλίζουν ότι η σχέση με τις χρηματοπιστωτικές αγορές και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν θέτει σε κίνδυνο αυτή την 4η Αρχή. Στον απόηχο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, οι τράπεζες και οι λοιποί χρηματοδότες έχουν γίνει πιο συνετοί ως προς τους όρους και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες είναι πρόθυμοι να δανείσουν, τις εγγυήσεις και ρήτρες συμμόρφωσης που απαιτούνται από τους δανειολήπτες, και τη δυνατότητα παρέμβασης, εάν ο οφειλέτης αθετεί τους όρους της δανειακής σύμβασης.

Ο κίνδυνος είναι μεγαλύτερος όταν οι μεγάλες κεφαλαιακές απαιτήσεις χρηματοδοτούνται από τη χρηματαγορά. Για παράδειγμα, η εξαγορά άλλης επιχείρησης από ένα συνεταιρισμό. Αθέτηση πληρωμής ή παραβίαση των οικονομικών και των ρητρών συμμόρφωσης, μπορεί να οδηγήσουν στην διακινδύνευση της αυτονομίας, της ανεξαρτησίας και του δημοκρατικού ελέγχου του συνεταιρισμού από τα μέλη, λόγω των όρων των εν λόγω συμφωνιών δανεισμού. Η αυτονομία, η ανεξαρτησία και η κυριαρχία των μελών μπορεί να είναι απατηλές βάσει τέτοιων συμφωνιών, διότι ο αποτελεσματικός έλεγχος των δραστηριοτήτων ενός συνεταιρισμού θα είναι στα χέρια των δανειστών. Οι όροι κάθε χρηματοδοτικής συμφωνίας που έχει σημαντικό αντίκτυπο στις επιχειρήσεις ενός συνεταιρισμού θα πρέπει να συμφωνούνται και να εγκρίνονται από τα μέλη της γενικής συνέλευσης.

Η διατύπωση αυτής της 4ης Αρχής προειδοποιεί για τον οικονομικό κίνδυνο για την αυτονομία και την ανεξαρτησία, όταν αναφέρει ότι, όταν οι συνεταιρισμοί “αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, θα πρέπει να το κάνουν με όρους που να διασφαλίζουν τον δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη τους και διατηρούν την συνεταιριστική τους ταυτότητα”.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ ΚΑΙ ΠΕΛΑΤΕΣ: ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΙΔΙΩΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Οι οικονομικοί κίνδυνοι από τις συναλλαγές μπορεί επίσης να θέσουν σε κίνδυνο την αυτονομία και την ανεξαρτησία των συνεταιρισμών.

¹⁶ Ο.π., ρήτρα

Από τότε που διατυπώθηκε η δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα και οι Συνεταιριστικές Αρχές αναδιατυπώθηκαν από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση το 1995, υπήρξε μια τεράστια αύξηση στη δύναμη των γιγάντιων επιχειρήσεων και οργανισμών σε παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού. Το μέγεθος, η κλίμακα και η παγκόσμια δικτύωση τέτοιων επιχειρήσεων, τους παρέχει τη δυνατότητα να ασκούν επιρροή σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού. Αυτό έχει πρόσφατα αποδειχθεί από το σύστημα “πληρώνεις και μένεις”, σύμφωνα με το οποίο μεγάλες εταιρείες παραγωγής απαιτούν από τους προμηθευτές να επιστρέφουν ένα ποσοστό της αξίας της συμφωνίας, προκειμένου να παραμείνουν αποδεκτοί προμηθευτές. Τέτοιες ρυθμίσεις αποτελούν σημαντικές προκλήσεις για τους συνεταιρισμούς και άλλους μικρούς παραγωγούς, που προμηθεύουν αυτές τις τεράστιες εταιρείες που κυριαρχούν στην αγορά.

Η αυτονομία και η ανεξαρτησία μπορεί να τεθούν σε κίνδυνο όταν εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από έναν αγοραστή του προϊόντος ή των υπηρεσιών του συνεταιρισμού και εξίσου, από την υπερβολική εξάρτηση από μία βασική κυρίαρχη πηγή εφοδιασμού. Υπάρχουν ιδιαίτεροι κίνδυνοι για την αυτονομία και την ανεξαρτησία των νεότερων και αναπτυσσόμενων συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Οι συνεταιρισμοί παραγωγών μπορεί να προσελκυσθούν από τον όγκο των συμφωνητικών που τους προσφέρονται από ένα μεγάλο αγοραστή, αλλά ενδεχομένως θα καταστούν υπερβολικά εξαρτημένοι από μια τέτοια συμφωνία και ευάλωτοι, εάν στη συνέχεια ο μεγάλος αγοραστής επιδιώξει να καθορισθούν σημαντικά χαμηλότερες τιμές.

Νέες μορφές συνεταιρισμών που παρέχουν υπηρεσίες στην κοινότητα, στους τομείς της οικονομίας που θα έπρεπε κανονικά να έχουν παρασχεθεί από τις δημόσιες αρχές, μπορεί να είναι ιδιαίτερα ευάλωτες σε ρυθμίσεις στις οποίες οι συμβάσεις συνάπτονται για ορισμένο χρονικό διάστημα, μετά το οποίο θα πρέπει να ανταγωνιστούν πολύ μεγαλύτερες οργανώσεις, που είναι διατεθειμένες να χρησιμοποιήσουν εξοντωτική τιμολόγηση, για να αποτρέψουν έναν επιτυχημένο συνεταιρισμό να εμφανισθεί ως ανταγωνιστής.

Οι υγιείς πρακτικές διαχείρισης των επιχειρήσεων μπορεί να βοηθήσουν στη διαχείριση των εν λόγω κινδύνων. Η χαρτογράφηση και η ανάλυση κινδύνου μπορεί να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά για την αναγνώριση των επαγγελματικών και άλλων κινδύνων, για την αξιολόγηση του αντικτύπου τους, την εξέταση τρόπων αποφυγής και μετριασμού του κινδύνου, διευκρίνιση ποιος εντός του συνεταιρισμού έχει την ευθύνη για τη διαχείριση του κινδύνου, και ποια μέτρα μπορούν να ληφθούν, εάν ένας κίνδυνος προκύψει. Σε περίπτωση που δεν μπορεί να αποφευχθεί ο εμπορικός κίνδυνος, συνιστάται αποτελεσματική διαχείριση κινδύνου.

ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ - Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ

Τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των συνεταιρισμών έχουν ιδιαίτερη ευθύνη για τη διατήρηση της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας του συνεταιρισμού τους, η οποία είναι απαραίτητη για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά του.

Χαμηλού επιπέδου διακυβέρνηση και κακή διαχείριση μπορεί να απειλήσουν τη βιωσιμότητα κάθε επιχείρησης. Οι συνεταιρισμοί δεν αποτελούν εξαίρεση. Δεν υπάρχει μεγαλύτερος κίνδυνος για την αυτονομία και την ανεξαρτησία από την αφερέγγυότητα που προκαλείται από την ανεπαρκή διακυβέρνηση και την κακή διαχείριση.

Αποτυχίες στη διακυβέρνηση και τη διαχείριση των συνεταιρισμών, έχουν οδηγήσει ορισμένους επιχειρηματικούς ηγέτες και σχολιαστές, κάποιους ακόμη και μέσα από τη συνεταιριστική κίνηση, να συμπεραίνουν ότι οι αιρετοί του διοικητικού συμβουλίου δεν έχουν και δεν μπορούν να έχουν τις δεξιότητες και την εμπειρία που απαιτούνται για τη διαχείριση μεγάλων επιχειρήσεων σε μια σύγχρονη οικονομία. Η λύση που συνήθως προτείνεται είναι ο διορισμός περισσότερων ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών, που να διαθέτουν τις δεξιότητες που δεν διαθέτουν τα δημοκρατικά εκλεγμένα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, μια λύση που μπορεί να απειλήσει την αυτονομία, την ανεξαρτησία και τον δημοκρατικό έλεγχο ενός συνεταιρισμού. Η εναλλακτική συνεταιριστική προσέγγιση είναι να εξασφαλιστεί ότι, μέσω της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και των ευκαιριών ανάπτυξης για μέλη του διοικητικού συμβουλίου και για μελλοντικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου, το εκλεγμένο διοικητικό συμβούλιο, συλλογικά, θα έχει τις δεξιότητες, τις γνώσεις και την ικανότητα να ανταποκριθεί στο ρόλο της εταιρικής διακυβέρνησης. Οι συνεταιρισμοί που εντοπίζουν κενά στις δεξιότητες του διοικητικού συμβουλίου, στη γνώση και την ικανότητα, μέσω ελέγχων των δεξιοτήτων του συμβουλίου, θα μπορούσαν να εξετάσουν την επιλογή μελών του διοικητικού συμβουλίου για να καλυφθούν τα κενά που εντοπίστηκαν.

Οι συνεργάτες της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης με εκπροσώπους των Ηνωμένων Εθνών και διεθνείς οργανισμούς εξασφαλίζουν την νομική αναγνώριση των συνεταιρισμών, τον σεβασμό της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας τους από τους διεθνείς και εθνικούς νόμους και την δίκαιη μεταχείριση τους ως οργανώσεις που ελέγχονται από τα μέλη τους. Ο Bruno Roelants, ο πολύγλωσσος Γενικός Γραμματέας της CICOPE - Διεθνής Οργάνωση των Βιομηχανικών, Βιοτεχνικών και Υπηρεσιών Συνεταιρισμών της Συμμαχίας-πρωθεί δυναμικά τα ζητήματα των συνεταιρισμών.

Αυτό εγείρει συγκεκριμένα ζητήματα για τους συνεταιρισμούς στην πρακτική καθημερινή εφαρμογή της 4ης Αρχής της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας. Ιδιαίτερα κατά πόσον ο δημοκρατικός έλεγχος συμβιβάζεται με εκλεγμένους ηγέτες που έχουν πρόσβαση στις δεξιότητες, τις γνώσεις και την εμπειρία που χρειάζονται για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική διακυβέρνηση και να ζητούν λογοδοσία από τη διαχειριστική ομάδα.

Η απάντηση, βέβαια, έγκειται κυρίως στην 5η Αρχή: Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Πληροφόρηση. Οι επιτυχημένοι συνεταιρισμοί εξασφαλίζουν ότι όλα τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και όσοι φιλοδοξούν να γίνουν μέλη του διοικητικού συμβουλίου έχουν πρόσβαση στις ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης που απαιτούνται για να κυβερνηθεί αποτελεσματικά ο συνεταιρισμός και να επιζητείται λογοδοσία από τους διαχειριστές. Τα διοικητικά συμβούλια απαιτούν επίσης επιχειρηματικές πληροφορίες να υποβληθούν από ανώτερα στελέχη και συμβούλους επιχειρήσεων, με σαφήνεια και ευκρίνεια, για να καταστεί δυνατή η λήψη βασικών επιχειρηματικών αποφάσεων και να είναι σε θέση να αμφισβητήσουν αποτελεσματικά τις συστάσεις ανώτερων διαχειριστικών στελεχών.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της κάθε συνεταιριστικής επιχείρησης, οι δεξιότητες όλων των μελών του διοικητικού συμβουλίου και των ανώτερων διευθυντικών στελεχών πρέπει να περιλαμβάνουν ένα σαφές όραμα και κατανόηση των Συνεταιριστικών Αξιών και Αρχών και πώς να μην τεθεί σε κίνδυνο η αυτονομία και ανεξαρτησία του συνεταιρισμού.

Η αυτονομία και η ανεξαρτησία ενός συνεταιρισμού θα ενισχυθεί με κανόνες και καταστατικό που επιβάλουν τη διακυβέρνηση του συνεταιρισμού από το διοικητικό του συμβούλιο, σαφώς υπεύθυνου να λογοδοτεί στη γενική συνέλευση των μελών. Οι ρυθμίσεις για τη διακυβέρνηση πρέπει να ενσωματώνουν ελέγχους και κλείσιμο λογαριασμών, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αναφέρονται στο κενό γνώσεων μεταξύ επαγγελματιών στελεχών και μελών, που περιλαμβάνουν εσωτερικές και εξωτερικές διαδικασίες λογιστικού ελέγχου για να εξασφαλιστεί ότι τα μέλη στη γενική συνέλευση λαμβάνουν ανεξάρτητες εκθέσεις των ελεγκτών, σχετικά με

τη διακυβέρνηση και τη διαχείριση του συνεταιρισμού τους, τη συμμόρφωσή του με την 4η Αρχή και τυχόν κινδύνους για την αυτονομία και την ανεξαρτησία του.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΩΝ ΤΩΝ ΚΟΡΥΦΑΙΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ Δ.Σ.Ε. ΣΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

Οι κορυφαίες εθνικές συνεταιριστικές οργανώσεις, σε συνεργασία με τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση, έχουν ένα σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν στη διασφάλιση ότι τα εθνικά κράτη συμμορφώνονται με τους διεθνώς αποδεκτούς κανόνες, για τη δημιουργία νομικού και κανονιστικού πλαισίου, στο οποίο οι συνεταιρισμοί μπορούν να ευδοκιμήσουν. Οι κορυφαίες οργανώσεις έχουν επίσης ένα ρόλο στην παροχή συμβουλών και οδηγιών καλής πρακτικής στους συνεταιρισμούς, για το πώς να αποφεύγουν ή / και να διαχειρίζονται τους κινδύνους για την αυτονομία και την ανεξαρτησία των συνεταιρισμών μελών, που θέτουν οι κυρίαρχοι προμηθευτές ή αγοραστής των προϊόντων και υπηρεσιών και ένα ρόλο στη συνεργασία με τις ρυθμιστικές αρχές για να διασφαλιστεί μια κατάλληλη και αποτελεσματική ρύθμιση.

Μετά την έγκριση της Δήλωσης σχετικά με τη Συνεταιριστική Ταυτότητα, το 1995, υπήρξε μια αυξανόμενη συνειδητοποίηση ότι οι συνεταιρισμοί έχουν πολλά να προσφέρουν, όχι μόνο για τα μέλη, τους πελάτες και τους υπαλλήλους των συνεταιρισμών, αλλά για την κοινωνία στο σύνολό της. Η Σύσταση 193 της ΔΟΕ παρέχει ένα πλαίσιο για τις κυβερνήσεις να αναπτύξουν το νομικό, φορολογικό, κανονιστικό, οικονομικό και διοικητικό σύστημα και τις πολιτικές που θα επιτρέψουν στους συνεταιρισμούς να αναπτυχθούν, με πλήρη σεβασμό και διατήρηση της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας τους. Ανεξαρτησία από την κυβέρνηση σημαίνει ότι τα μέλη του συνεταιρισμού είναι ελεύθερα και έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν με δημοκρατικό τρόπο αποφάσεις στηριζόμενες σε ότι κρίνεται συμφέρον για τα μέλη τους και τις ευρύτερες κοινότητες που εξυπηρετούν οι συνεταιρισμοί.

Η πρόκληση για καθένα συνεταιρισμό και για τις κορυφαίες εθνικές συνεταιριστικές οργανώσεις που έχουν επαφές με την κυβέρνηση, είναι πώς να επιτευχθεί η αποτελεσματική υποστήριξη των συνεταιρισμών από την κυβέρνηση, χωρίς αυτό να καταλήγει σε αδικαιολόγητη κυβερνητική επιρροή στους συνεταιρισμούς. Σε ακραίες περιπτώσεις, οι συνεταιρισμοί θα κληθούν να αντισταθούν στην τάση ορισμένων πολιτικών, οι οποίοι δεν κατανοούν τη φύση και τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης, να ζητούν την αποαμοιβαιοποίησης και την καταστροφή των συνεταιρισμών.

Η δέσμευση της 5ης Αρχής της Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Πληροφόρησης είναι η απάντηση σε αυτές τις προκλήσεις. Όσο περισσότερο τα μέλη, οι εργαζόμενοι, οι πολιτικοί, και το ευρύ κοινό γνωρίζουν σχετικά με τα κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά οφέλη, που οι συνεταιρισμοί φέρουν στο τραπέζι της ανθρωπότητας, τόσο περισσότερο θα προστατευθούν η αυτονομία, η ανεξαρτησία και τα δημοκρατικά δικαιώματά τους.

4. Θέματα για μελλοντική εξέταση

ΜΗ ΧΡΗΣΤΕΣ ΚΑΙ ΜΕΛΗ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ

Οι συνεταιρισμοί που δέχονται μέλη μη-χρήστες ή μέλη-επενδυτές, αναλαμβάνουν ένα πιθανό κίνδυνο για την αυτονομία και την ανεξαρτησία του συνεταιρισμού, εκτός από τον κίνδυνο παράβασης της 3ης Αρχής της “περιορισμένης αποζημίωσης για το κεφάλαιο το οποίο κατατίθεται, ως προϋπόθεση για την εγγραφή μέλους”. Αυτός ο κίνδυνος προκύπτει επειδή τα μέλη αυτά αναπόφευκτα δεν θα έχουν την ίδια δέσμευση για τη μακροπρόθεσμη βιώσιμη αυτονομία και ανεξαρτησία του συνεταιρισμού, όπως τα μέλη-χρήστες. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση όπου στους μη-χρήστες ή στα μέλη-επενδυτές παρέχονται δικαιώματα ψήφου στη γενική συνέλευση του συνεταιρισμού ή δικαιώματα διορισμού υποψηφίων στο διοικητικό συμβούλιο. Όπως αναφέρεται στο ερμηνευτικό σημείωμα για την 3η Αρχή, οι ρυθμίσεις αυτές μπορεί επίσης να δημιουργήσουν προβλήματα με τις ρυθμιστικές αρχές, που μπορούν να δουν την εισδοχή των επενδυτών ως καταστρατήγηση των επενδυτικών κανόνων, που αποσκοπούν στην προστασία όλων των επενδυτών. Οι συνεταιρισμοί οφείλουν να εξετάσουν με προσοχή την απειλή για την αυτονομία και την ανεξαρτησία τους και τον κίνδυνο μη συμμόρφωσης πριν προχωρήσουν σε τέτοιου είδους συμφωνίες.

5η Αρχή:
Εκπαίδευση,
Κατάρτιση και
Πληροφόρηση

5η Αρχή: Εκπαίδευση, Κατάρτιση & Πληροφόρηση

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση για τα μέλη τους, τους εκλεγμένους αντιπροσώπους, τα διευθυντικά στελέχη και τους εργαζομένους, ώστε να μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών τους. Πληροφορούν το ευρύ κοινό, ιδιαίτερα τους νέους και τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης, σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας

1. Εισαγωγή

Η συνεταιριστική κίνηση έχει μια μακροχρόνια και διακεκριμένη δέσμευση για την εκπαίδευση. Η εκπαίδευση είναι μία από τις θεμελιώδεις αρχές της. Οι αρχικοί κανόνες συμπεριφοράς των Σκαπανέων της Rochdale που δημοσιεύονται στο ετήσιο ημερολόγιο των Πρωτοπόρων απαιτούσαν: “Ότι ένα καθορισμένο ποσοστό των κερδών θα πρέπει να διατίθεται για την εκπαίδευση”. Η δέσμευση για την εκπαίδευση ήταν μία από τις βασικές αρχές της συνεταιριστικής κίνησης, επειδή διατυπώθηκε για πρώτη φορά.

Οι πρωτεργάτες συνεταιριστές ζούσαν σε κοινωνίες όπου η εκπαίδευση ήταν αποκλειστικά για τους προνομιούχους. Αναγνώρισαν τότε, όπως και σήμερα, ότι η εκπαίδευση ήταν θεμελιώδης για την αλλαγή της ποιότητας ζωής. Είναι το κλειδί για τη φώτιση και την κοινωνική πρόοδο. Οι πρωτοπόροι συνεταιριστές αναγνώρισαν την ευθύνη τους για να βοηθήσουν να εκπαιδευθούν τα μέλη τους και οι οικογένειές τους, διαθέτοντας μέρος των εμπορικών πλεονασμάτων του συνεταιρισμού τους στην εκπαίδευση.

Η εξέλιξη του μοντέλου συνεργασίας της Rochdale και οι λειτουργικές πρακτικές, που στη συνέχεια ονομάστηκαν αρχές της Rochdale, είναι το άμεσο αποτέλεσμα της εκπαίδευσης και της μάθησης. Οι Σκαπανείς ανέλυσαν πάνω από ένα χρόνο αναπτύσσοντας το μοντέλο τους για συνεργασία, διδασκόμενοι από τις εμπειρίες των πρωτοπόρων του συνεργατισμού από τη εποχή του Ρόμπερτ Όουεν, και με την καθοδήγηση από κορυφαίες συνεταιριστικές προσωπικότητες, όπως ο George Jacob Holyoake. Υπάρχουν σαφείς δεσμοί μεταξύ αρχών που είχαν υιοθετηθεί από τους Σκαπανείς και εκείνων που αναπτύχθηκαν από το Συνεταιριστικό Συνέδριο του 1832, υπό την προεδρία του Robert Owen. Αυτό δείχνει ότι οι Σκαπανείς ανέπτυξαν ιδέες, μάλλον και δεν τις ξεκίνησαν, ένα θέμα για το οποίο οι ίδιοι ήταν πάντα σαφείς.

Είναι επίσης γνωστό ότι οι Σκαπανείς είχαν διαβάσει το “The Co-operator”, ένα μικρό περιοδικό φύλλο πωλούμενο προς μία πένα, που δημοσιεύθηκε σε 28 μηνιαία φύλλα μεταξύ Μαΐου του 1828 και Αυγούστου του 1830 από τον Δρ William King, γιατρό που εργάστηκε με τους φτωχούς στο Brighton της Αγγλίας. Ο Δρ Κίνγκ ήταν ένθερμος υποστηρικτής της εκπαίδευσης για την εργατική τάξη και υποστήριξε την ίδρυση, το 1825, ενός Ινστιτούτου Μηχανικής, γνωστού ως Ινστιτούτο Μπράιτον, όπου ήταν τακτικός ομιλητής, το οποίο υποστήριξε την ανάπτυξη των συνεταιρισμών. Υπάρχει επίσης τεκμηρίωση ότι τουλάχιστον μερικοί από τους Σκαπανείς παρακολούθησαν διαλέξεις σε ένα Συνεταιριστικό Σχολείο υποστηρικτών του Όουεν, που λειτούργησε στο Σάλφορντ κοντά στο Μάντσεστερ από τη δεκαετία του 1830.

Το συστατικό που μεταμόρφωσε τον πειραματισμό μισού αιώνα με τον συνεργατισμό σε ένα επιτυχημένο επιχειρηματικό μοντέλο, που στη συνέχεια αναπαράχθηκε σε όλον τον κόσμο, ήταν η προθυμία να διαδοθούν οι εμπειρίες και να εξαχθούν διδάγματα από τις προηγούμενες επιτυχίες, αποτυχίες και οπισθοδρομήσεις. Χωρίς μια τέτοια ανταλλαγή ιδεών και εμπειριών είναι απίθανο ότι η σημερινή ποικιλόμορφη συνεταιριστική κίνηση θα είχε αναδυθεί. Η συνεταιριστική εκπαίδευση διαδραμάτισε επίσης κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη της κίνησης των Raiffeisen, Antigonish και Μοντραγκόν. Η εκπαίδευση ήταν και παραμένει η ψυχή όλων των συνεταιρισμών και ένας οδηγός της συνεταιριστικής ανάπτυξης.

Όταν οι Σκαπανείς απέκτησαν τον πλήρη έλεγχο του κτιρίου στο οποίο άνοιξαν το πρώτο τους κατάστημα στην Toad Lane στο Rochdale της Αγγλίας, το οποίο είναι πλέον Μουσείο των Σκαπανέων της Rochdale, άλλαξαν τον πρώτο όροφο σε αναγνωστήριο για τα μέλη. Οι πρώτοι συνεταιριστές έσπευσαν να

αγκαλιάσουν τις αναδυόμενες τεχνολογίες της εποχής από το μαγικό φανάρι προβολής διαφανειών στην πρωτοποριακή χρήση φίλμ ως εκπαιδευτικό και πληροφοριακό εργαλείο. Ακολουθώντας το παράδειγμα των πρωτοπόρων της Rochdale, οι συνεταιρισμοί ίδρυσαν δανειστικές βιβλιοθήκες και αναγνωστήρια, πρωτοστάτησαν στην εξ αποστάσεως μάθηση και σφυρηλάτησαν συνεργασίες με πανεπιστήμια και άλλους για να επεκτείνουν την εμβέλεια των προγραμμάτων τους.

Η συνεταιριστική εκπαίδευση πρέπει να είναι εξίσου τολμηρή, πρωτότυπη και ευρηματική σήμερα, αγκαλιάζοντας τις ευκαιρίες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες, ενισχύοντας τους δεσμούς με τα πανεπιστήμια προς ενθάρρυνση της έρευνας, και χρησιμοποιώντας την εκπαίδευση για τη διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας, για την ενημέρωση των φορέων χάραξης πολιτικής, τα μέλη και το ευρύ κοινό. Η επιτυχής συνεταιριστική εκπαίδευση πρέπει να είναι προσαρμόσιμη και ποτέ να μην ξεχνά το βασικό σκοπό της, δηλαδή την ανάπτυξη μιας βαθύτερης κατανόησης της φύσης και των ωφελημάτων της συνεργασίας σήμερα και στο μέλλον.

Η συνεταιριστική εκπαίδευση ήταν το συστατικό που μεταμόρφωσε το όραμα και τις προσδοκίες των πρωτοπόρων της σημερινής παγκόσμιας συνεταιριστικής κίνησης σε επιτυχία. Η συνεταιριστική κίνηση δεν είναι μια κίνηση στηριζόμενη σε κανόνες, αλλά μια κίνηση που βασίζεται σε αξίες και αρχές. Οι συνεταιριστές πρέπει να κατανοήσουν τις αρχές που αποτελούν τα δημιουργικά θεμέλια όλων των συνεταιρισμών και να μάθουν να τις εφαρμόζουν στον σημερινό ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο. Τυπική μάθηση σε συνδυασμό με την άτυπη μάθηση από την πρακτική εμπειρία, παραμένει ουσιώδης για την οικοδόμηση επιτυχημένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων σήμερα. Τα αποτελεσματικά συνεταιριστικά εκπαιδευτικά προγράμματα μπορούν να υποστηρίξουν την αναγέννηση και την ανανέωση μιας καθιερωμένης συνεταιριστικής κίνησης και να βοηθήσουν να ξεκλειδωθεί το όραμα και οι ενέργειες μιας νέας γενιάς, αποκαλύπτοντας πώς το συνεταιριστικό μοντέλο μπορεί να εφαρμοστεί για τη σημερινή και την μελλοντική πρόκληση οικοδόμησης ενός καλύτερου κόσμου.

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

Η πρώτη φράση, “Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση για τα μέλη τους, εκλεγμένους αντιπροσώπους, διευθυντικά στελέχη και υπαλλήλους”, είναι μια απλή δήλωση του τι όλοι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να κάνουν. Οι συνεταιρισμοί αγνοούν την ευθύνη για την παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης για τα μέλη τους, τους εκλεγμένους αντιπροσώπους, τους διευθυντές και τους υπαλλήλους τους, θέτοντας τον εαυτό τους σε κίνδυνο. Αυτή είναι μια ουσιαστική δραστηριότητα επειδή είναι θεμελιώδους σημασίας για την επιτυχία και τη βιωσιμότητα κάθε συνεταιριστικής επιχείρησης.

Η πρώτη πρόταση τελειώνει με μια σκοπίμως ειδική φράση: “ώστε να μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών τους”. Αυτό είναι, φυσικά, ο πρωταρχικός στόχος της συνεταιριστικής εκπαίδευσης: να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη μιας επιτυχούς και βιώσιμης συνεταιριστικής επιχείρησης. Θα ήταν λάθος, ωστόσο, να ερμηνεύσουμε αυτή τη φράση στενά. Όπως εξηγεί η εισαγωγή αυτής της Ερμηνευτικής Οδηγίας, οι συνεταιρισμοί πάντα είχαν κατανοήσει την ευρύτερη αξία της εκπαίδευσης. Τα μέλη των συνεταιρισμών σε χώρες όπου πολλοί δεν έχουν ευκαιρία επίσημης εκπαίδευσης ή έχουν μέλη που δεν έχουν καλές επιδόσεις στο σχολείο, μπορεί να χρειάζονται την ευκαιρία να αποκτήσουν βασικές δεξιότητες ανάγνωσης και αριθμητικής, προκειμένου να συμμετάσχουν πλήρως στον συνεταιρισμό τους.

“Ενημερώνουν το ευρύ κοινό, ιδιαίτερα τους νέους και τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης, σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας”. Αυτή η πρόταση δείχνει ότι η δέσμευση ενός συνεταιρισμού για την εκπαίδευση δεν απευθύνεται απλώς προς τα μέσα, προς τα μέλη, αιρετά μέλη, διευθυντικά στελέχη και τους υπαλλήλους, αλλά και προς τα έξω. Απαιτεί από τους συνεταιρισμούς να “ενημερώνουν το ευρύ κοινό ... σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας”. Η υποχρέωση αυτή να ενημερώνουν τους άλλους σχετικά με τη φύση και τα οφέλη των συνεταιρισμών ισχύει “ιδιαίτερα” για “τους νέους και τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης”. Η έννοια των “νέων σε ηλικία” είναι αυτονόητη: είναι η επόμενη και οι επερχόμενες γενιές. Ως “διαμορφωτές της κοινής γνώμης” νοούνται όλοι εκείνοι που επηρεάζουν την κοινή γνώμη μεταξύ των οποίων

Αυτή η συνεταιριστική εκπαίδευση και κατάρτιση στη Ρουάντα καταδεικνύει τη σπουδαιότητα, τα μέλη να κατανοήσουν τις αξίες και τις αρχές που αποτελούν το θεμέλιο όλων των συνεταιρισμών. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, και της ενημέρωσης ειδικά για τους νέους, τις γυναίκες, και τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης σχετικά με τη φύση και τα πλεονεκτήματα της συνεργασίας.

πολιτικοί, δημόσιοι υπάλληλοι, εκπρόσωποι των ΜΜΕ, και εκπαιδευτικοί. Αξίζει να σημειωθούν τα τρία διακριτά συστατικά της εκπαίδευσης σε αυτή την 5η Αρχή: “εκπαίδευση”, “κατάρτιση” και “πληροφόρηση”, καθένα από τα οποία έχει διαφορετικό ρόλο στη συνεταιριστική εκπαίδευση.

“Εκπαίδευση”, είναι η κατανόηση σχετικά με τις Συνεταιριστικές Αρχές και Αξίες και η γνώση πώς να εφαρμόζονται στην καθημερινή λειτουργία της συνεταιριστικής επιχείρησης. Επίσης ασχολείται με την ευρύτερη μόρφωση που προσφέρεται στα μέλη για την κοινωνική τους ανάπτυξη. Η συνεταιριστική εκπαίδευση περιλαμβάνει απασχόληση της νοητικής λειτουργίας των μελών, των εκλεγμένων ηγετών, των διευθυντικών στελεχών και των υπαλλήλων, έτσι ώστε να κατανοήσουν πλήρως την πολυπλοκότητα και τον πλούτο της συνεταιριστικής σκέψης και δράσης και των κοινωνικών επιπτώσεών της.

“Κατάρτιση”, αναφέρεται στην ανάπτυξη των πρακτικών δεξιοτήτων των μελών και των υπαλλήλων, που χρειάζονται για να υπηρετούν ένα συνεταιρισμό, σύμφωνα με αποτελεσματικές και ηθικές επιχειρηματικές πρακτικές και να ελέγχουν δημοκρατικά τη συνεταιριστική επιχείρηση με υπευθυνότητα και διαφάνεια. Σε όλους τους συνεταιρισμούς, υπάρχει επίσης ανάγκη για την κατάρτιση των εργαζομένων και των εκλεγμένων αξιωματούχων, με σκοπό να διευθύνουν την επιχείρηση του συνεταιρισμού αποτελεσματικά σε μια ανταγωνιστική οικονομία.

“Πληροφόρηση”, είναι ένα καθήκον για να διασφαλισθεί ότι οι άλλοι, οι οποίοι είναι μέλη του ευρύτερου κοινού, αλλά “ιδιαίτερα οι νέοι και οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης”, γνωρίζουν για τη συνεταιριστική επιχείρηση. Η γνώση που θα προκύψει από την πληροφόρηση δεν είναι απλώς μια άσκηση μάρκετινγκ για έναν συνεταιρισμό ή τις υπηρεσίες που παρέχει, ούτε είναι προπαγάνδα. Είναι ένα καθήκον για ενημέρωση του ευρύτερου κοινού σχετικά με τις αξίες και τη φύση της συνεταιριστικής επιχείρησης που στηρίζεται σε αξίες και αρχές και τα ευρύτερα οφέλη για την ανθρώπινη κοινωνία που εισφέρει η συνεταιριστική επιχείρηση. Πάρα πολλοί συνεταιρισμοί σε πάρα πολλές χώρες αγνοούν αυτή την ευθύνη. Χωρίς εκπαίδευση, πληροφόρηση και κατάρτιση, οι άνθρωποι δεν θα εκτιμήσουν ή υποστηρίξουν αυτό που δεν καταλαβαίνουν.

Γιατί “ιδιαίτερα των νέων και των διαμορφωτών της κοινής γνώμης”; “Οι νέοι”: διότι, όπως στην ερμηνευτική οδηγία για τη 2η Αρχή εξηγήθηκε, κάθε δημοκρατική οργάνωση που ελέγχεται από τα μέλη της είναι τόσο καλή όσο η επόμενη γενιά των μελών της. Πιο σημαντικό, για το καλό του μέλλοντος του πλανήτη και της πολιτισμένης κοινωνίας, είναι το ότι αποβαίνει προς όφελος των νέων ανθρώπων, που κατανοούν τα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα που συνεπάγεται η βιώσιμη συνεταιριστική επιχείρηση. “Διαμορφωτές της κοινής γνώμης”: διότι, όπως εξηγήθηκε στην ερμηνευτική οδηγία για την 4η Αρχή, οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης πρέπει να κατανοήσουν τον διαφορετικό χαρακτήρα της συνεταιριστικής επιχείρησης, τις αξίες και τις αρχές στις οποίες βασίζεται, προκειμένου να εκπληρώσει τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα, που απαιτούν οι συνεταιρισμοί να μην αντιμετωπίζονται λιγότερο ευνοϊκά από ότι οποιοδήποτε άλλο είδος επιχείρησης.

3. Ερμηνευτικές οδηγίες

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟ-ΒΟΗΘΕΙΑ

Υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ αυτής της 5ης Αρχής και των συνεταιριστικών αξιών της αυτοβοήθειας και της αυτεθύνης.

Τα άτομα αναπτύσσονται προσωπικά μέσα από την συνεταιριστική δράση με άλλους, από τις δεξιότητες που μαθαίνουν για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης του συνεταιρισμού τους, από την κατανόηση που συναντούν εκ μέρους των συναδέλφων τους, καθώς και από τη γνωριμία που αποκτούν για την ευρύτερη κοινωνία της οποίας είναι μέρος. Από αυτή την άποψη, οι συνεταιρισμοί είναι οργανισμοί που προάγουν τη συνεχή εκπαίδευση και ανάπτυξη όλων εκείνων που ασχολούνται με αυτά.

Αυτή η προώθηση της συνεχούς εκπαίδευσης δεν είναι μια στενή εστίαση στις εσωτερικές ανάγκες μιας συνεταιριστικής επιχείρησης για τα μέλη της, να εκπαιδευτούν επαρκώς και να ενημερώνονται. Αναγνωρίζει επίσης τα ευρύτερα οφέλη της εκπαίδευσης του μέλους, που επιτρέπει στα μέλη να αναπτύξουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που μπορούν να μεταφερθούν σε άλλες πτυχές της ζωής τους. Τους βοηθά να στηρίζονται στον εαυτό τους. Η σύνδεση ή επανασύνδεση με την εκπαίδευση σε έναν συνεταιρισμό, συχνά αποδεικνύεται ότι είναι το εφελκυστικό για τα μέλη να επιδοθούν σε άλλες ευκαιρίες δια βίου μάθησης και οικοδομεί την αυτοπεποίθησή τους να το πράξουν.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ

Από την αφετηρία τους οι συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστές αναγνώριζαν την κρίσιμη σημασία της διασφάλισης ότι τα μέλη κατανόησαν το όραμα, τις αξίες και τις φιλοδοξίες του συνεταιρισμού τους. Οι Σκαπανείς δήλωσαν το όραμά τους στο “Κανονισμός Πρώτος” του καταστατικού τους. Ήταν σαφές σ’ αυτούς ότι το άνοιγμα του καταστήματός τους ήταν το πρώτο βήμα για την οικονομική και κοινωνική χειραφέτηση των μελών τους, όπως αντικατοπτριζόταν στο στόχο τους:

“Ότι όσο το δυνατόν ενωρίτερα είναι εφικτό, ο συνεταιρισμός θα προχωρήσει για να συνδυάσει τις δυνάμεις της παραγωγής, της διανομής, της εκπαίδευσης και της διακυβέρνησης ή, με άλλα λόγια, να δημιουργήσει μια αυτο-υποστηριζόμενη αποικία κατοικίας με ταυτόσημα συμφέροντα ή να συνεργασθεί με άλλους συνεταιρισμούς στην εγκατάσταση τέτοιων αποικιών”.

Η εκπαίδευση των μελών οφείλει να είναι ένας σημαντικός στόχος για τους συνεταιρισμούς, και σημαίνει κάτι περισσότερο από απλή ενημέρωση των μελών του συνεταιρισμού για την επιχείρηση και την ενθάρρυνση της αφοσίωσης στις συναλλαγές με τον συνεταιρισμό, αν και θα πρέπει να γίνονται αυτά επίσης. Θα πρέπει επίσης να παρέχει κατευθύνσεις για τα μέλη να μάθουν για την συνεταιριστική ταυτότητα, τις αξίες και την παγκόσμια συνεταιριστική οικογένεια, της οποίας ο συνεταιρισμός τους είναι μέλος. Η εκπαίδευση των μελών πρέπει επίσης να είναι προσβάσιμη για όλα τα μέλη, ιδίως για εκείνες οι ομάδες των μελών που υποεκπροσωπούνται στις δημοκρατικές δομές του συνεταιρισμού.

Για παράδειγμα, μπορεί να χρειάζονται ειδικές ρυθμίσεις, για να μπορούν τα μέλη με αναπηρία να έχουν ίσα δικαιώματα πρόσβασης σε προγράμματα εκπαίδευσης. Ανάλυση των κατηγοριών των μελών που

συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης και συσχέτιση με την πολυμορφία των μελών ενός συνεταιρισμού, θα εξασφαλίσει ότι οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες είναι ανοικτές, προσιτές και διαθέσιμες σε όλους.

Η εκπαίδευση των μελών θα πρέπει να βοηθήσει τα μέλη να κατανοήσουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, συμπεριλαμβανομένου του καθήκοντος της άσκησης των δημοκρατικών δικαιωμάτων τους. Η εκπαίδευση των μελών μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση ενεργών και ενημερωμένων μελών και να διασφαλίσει ότι οι αιρετοί εκπρόσωποι και ηγέτες είναι αυτοί που συμμερίζονται το όραμα και τις φιλοδοξίες τους για την επιτυχία του συνεταιρισμού τους, και να έχουν τις απαραίτητες δεξιότητες για την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Τέτοια προγράμματα θα οδηγούσαν όχι μόνο σε καλύτερους, πιο αφοσιωμένους συνεταιίρους, αλλά και πιο ενεργούς πολίτες. Οι ενεργοί συνεταιίροι συχνά δραστηριοποιούνται και σε άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Η συνεταιριστική εκπαίδευση στοχεύει να αναπτύξει τις μεταβιβάσιμες δεξιότητες, που είναι απαραίτητες για την κοινωνία των πολιτών, όχι μόνο για τις οικονομικές μονάδες. Η συνεταιριστική εκπαίδευση των μελών θα πρέπει να ενδιαφέρεται για να εξασφαλιστεί ότι τα μέλη είναι ενεργά μέλη της κοινωνίας των πολιτών και να συμμετέχουν στις διάφορες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, όπου μπορούν, που ενισχύουν και εμπλουτίζουν τον κοινωνικό ιστό και τον πολιτισμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο Όουεν ονόμασε το πρώτο σχολείο του “Ινστιτούτο για τη διαμόρφωση του χαρακτήρα”.

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας προσφέρει νέες προοπτικές για την προσφορά εκπαίδευσης στα μέλη, παρέχοντας τη δυνατότητα σε καινοτόμα προγράμματα και πόρους να διοχετευθούν σε μεγάλο αριθμό μελών με χαμηλό κόστος. Οι συνεταιρισμοί, ιδίως εκείνοι με ένα μεγάλο και γεωγραφικά διάσπαρτο αριθμό μελών, θα πρέπει να επωφεληθούν από την τεχνολογία και να βοηθήσουν στην προετοιμασία αποτελεσματικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα μέλη. Ωστόσο, το όφελος της αλληλεπίδρασης των μελών στην ομαδική εκπαίδευση και κατάρτιση δεν πρέπει να υποτιμάται. Αλληλεπίδραση μέσω της εκπαίδευσης οικοδομεί την εμπιστοσύνη μεταξύ των μελών, και η εμπιστοσύνη είναι το νόμισμα για την ανθρώπινη συνεργασία.

ΑΙΡΕΤΟΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ

Η συνεταιριστική εκπαίδευση ανέκαθεν υπήρξε άρρηκτα συνδεδεμένη με την οικοδόμηση χρηστής διακυβέρνησης. Η χρηστή διακυβέρνηση στους συνεταιρισμούς στηρίζεται σε δραστήρια και καλά ενημερωμένα μέλη και στην ποιότητα των εκλεγόμενων να προσφέρουν υπηρεσία στις διάφορες επιτροπές και όργανα που αποτελούν τη δημοκρατική δομή ενός συνεταιρισμού. Η χρηστή διακυβέρνηση απαιτεί επίσης τα μέλη να κατανοήσουν τη σημασία των κωδίκων διακυβέρνησης και ορθών πρακτικών και να διαθέτουν τις διαπροσωπικές δεξιότητες που απαιτούνται για την εφαρμογή τους.

Σε πολλά μέρη του κόσμου, καθώς οι συνεταιρισμοί έχουν αυξηθεί, ο αριθμός των αιρετών αξιωματούχων έχει μειωθεί και πιο σύνθετες δομές έχουν αναπτυχθεί. Σε κάθε επίπεδο, από τον πιο μικρό συνεταιρισμό ως τον μεγαλύτερο, η επιτυχία ή η αποτυχία εξαρτάται κατά μεγάλο μέρος από τις αποφάσεις που λαμβάνονται από τους εκλεγμένους αντιπροσώπους. Είναι ζωτικής σημασίας οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι να είναι εξοπλισμένοι με τις δεξιότητες, τη γνώση και την κατανόηση, ώστε να μπορούν να παίρνουν αποφάσεις για τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα του συνεταιρισμού τους και των μελών του.

Όπως εξηγείται στην ερμηνευτική οδηγία της 2ης Αρχής, η διαδικασία της δημοκρατικής εκλογής δεν αποτελεί εγγύηση επάρκειας. Η διακυβέρνηση πρέπει να υπόκειται πάντα σε επανεξέταση της ποιότητάς της και σε έλεγχο. Οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι πρέπει να είναι πρόθυμοι να δεσμευτούν για τη συνεχή προσωπική ανάπτυξη των ικανοτήτων τους να κυβερνούν τον συνεταιρισμό τους αποτελεσματικά, με την πρόσβαση σε ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης που προσφέρει ο συνεταιρισμός τους. Με αυξημένες προσδοκίες όσον αφορά τη διακυβέρνηση, που ακολούθησαν τις αποτυχίες και τα σκάνδαλα στον ευρύτερο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, οι συνεταιρισμοί και η συνεταιριστική εκπαίδευση πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι συνεταιρισμοί επιτυγχάνουν τα υψηλότερα πρότυπα διακυβέρνησης.

Υποστήριξη της κατάρτισης και της ανάπτυξης, με ρίζες στις συνεταιριστικές αξίες, που μπορούν να βοηθήσουν τα εκλεγμένα μέλη να αναπτύξουν τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για να μπορούν να

παρέχουν δημιουργικά ερεθίσματα στα στελέχη, θα πρέπει να είναι ένα βασικό μέρος των προγραμμάτων της συνεταιριστικής εκπαίδευσης. Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξετάσουν το θέμα καθορισμού απαιτήσεων επάρκειας για όσους επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα για αιρετό αξίωμα. Όπως εξηγείται στην ερμηνευτική οδηγία της 2ης Αρχής, εάν η επάρκεια συνδυάζεται με την ύπαρξη ευκαιριών εκπαίδευσης και κατάρτισης για τα μέλη, μπορεί να αποτελεί προϋπόθεση για όσους επιζητούν αιρετό αξίωμα, χωρίς να αποτελεί απειλή για τον δημοκρατικό έλεγχο εκ μέρους των μελών.

Πολλοί μεγάλοι και πιο πολύπλοκοι συνεταιρισμοί έχουν πλέον πολυεπίπεδη δημοκρατική δομή. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η υιοθέτηση της υποχρέωσης να συμπληρώνεται ένα πρόγραμμα κατάρτισης για να είναι κάποιος αποδεκτός να θέσει υποψηφιότητα για εκλογή σε υψηλότερα επίπεδα, σε συνδυασμό με το δικαίωμα για μια τέτοια κατάρτιση και υποστήριξη, μπορεί να είναι ένας κατάλληλος τρόπος χειρισμού. Τέτοια προγράμματα συνταιριάζουν τη δημοκρατική διαδικασία με τις δεξιότητες και τις ικανότητες που απαιτούνται, ιδίως όταν συμπληρώνεται από άλλες μεθόδους συνεταιριστικής εκπαίδευσης, όπως είναι τα κέντρα ανάπτυξης διοικητικών συμβουλίων και επιτροπών.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Τα προγράμματα συνεταιριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα στα διευθυντικά στελέχη και στους εργαζόμενους στους συνεταιρισμούς να κατανοήσουν την ιδιαίτερη φύση του συνεταιρισμού και τις ανάγκες των μελών του. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για εκείνους που έρχονται σε μια συνεταιριστική επιχείρηση από μια εταιρεία που ανήκει σε επενδυτές, όπου η ανάγκη για την εξασφάλιση κερδών για το κεφάλαιο των μετόχων είναι πολύ διαφορετικός στόχος από τον επιχειρηματικό στόχο ενός συνεταιρισμού, δηλ. την ικανοποίηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών των μελών του. Τα διοικητικά συμβούλια των συνεταιρισμών θα πρέπει επίσης να εξετάσουν την υπαγωγή στις προδιαγραφές των υποψηφίων, στις συμβάσεις απασχόλησης και στην περιγραφή καθηκόντων για διευθυντικά στελέχη, μια απαίτηση, τα διευθυντικά στελέχη να μαθαίνουν, κατανοούν, υποστηρίζουν και ενισχύουν τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές της συνεταιριστικής επιχείρησής τους.

Με την επίδραση της παγκοσμιοποίησης βλέπουμε τώρα αυξημένο αριθμό διευθυντικών στελεχών και υπαλλήλων να μετακινούνται από επιχειρήσεις που ανήκουν σε επενδυτές και στο δημόσιο τομέα σε συνεταιρισμούς. Ενώ “νέο αίμα” με ευρύτερη επιχειρηματική εμπειρία μπορεί να είναι καλό για έναν συνεταιρισμό, είναι ουσιώδες τα διευθυντικά στελέχη και οι υπάλληλοι που προσλαμβάνονται στους συνεταιρισμούς να λαμβάνουν εισαγωγική κατάρτιση που να τους εκπαιδεύει αναφορικά με την ειδική φύση των συνεταιρισμών, τις αρχές και τις αξίες τους.

Για τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη, τα αποτελέσματα ενός εκπαιδευτικού προγράμματος θα πρέπει να περιλαμβάνουν την κατανόηση ότι η επιχειρηματική ανάπτυξη και η συνεχής βελτίωση θα πρέπει να κατευθύνονται στην ικανοποίηση των αναγκών των μελών. Η δημιουργία ενός αποτελεσματικού αμφίδρομου διαλόγου μεταξύ μελών και διευθυντικών στελεχών και μεταξύ των εργαζομένων, των προϊσταμένων τους και των δημοκρατικά εκλεγμένων ηγετών, αποτελεί βασικό μέρος αυτής της διαδικασίας.

Σε όλο τον κόσμο, τα συνεταιριστικά κολέγια έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο, βοηθώντας τη δημιουργία διευθυντικών στελεχών με κατάλληλες συνεταιριστικές δεξιότητες. Τα τελευταία χρόνια προγράμματα υψηλότερου επιπέδου, όπως το μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών Master στο μανάτζμεντ συνεταιρισμών και πιστωτικών ενώσεων, έχουν δημιουργήσει ευκαιρίες για εμφανιζόμενους ηγέτες διαφόρων κατηγοριών συνεταιρισμών να συναντηθούν, παρέχοντας ευκαιρίες ανταλλαγής ιδεών εμπειριών, σε ένα περιβάλλον απευθείας μάθησης.

Παραδοσιακά οι συνεταιρισμοί έχουν προσφέρει προγράμματα για βοήθεια του προσωπικού πρώτης γραμμής, ώστε να αποκτήσουν τις επαγγελματικές δεξιότητες που χρειάζονται για να εκτελούν το έργο τους αποτελεσματικά. Είναι σημαντικό ότι η διαφορετική συνεταιριστική φύση της εργασίας τους δεν παραβλέπεται στα προγράμματα αυτά. Οι εργαζόμενοι πρώτης γραμμής είναι γενικά το κύριο σημείο επαφής με τα μέλη του συνεταιρισμού και με το ευρύτερο κοινό. Πριν από περισσότερο από έναν αιώνα οι συνεταιρισμοί αντιλήφθηκαν ότι, αν οι εργαζόμενοι δεν γνωρίζουν επαρκώς τη φύση της οργάνωσης και τα πλεονεκτήματά

της, στο βαθμό που να θέλουν να είναι μέλη της, ήταν μάλλον απίθανο να μπορούν να πείσουν το ευρύτερο κοινό.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Το δεύτερο μέρος αυτής της 5ης Αρχής περιγράφει τη σημασία της πληροφόρησης του κοινού σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας, ιδιαίτερα των νέων και των διαμορφωτών της κοινής γνώμης. Λίγο πριν το 2000, ο Ivano Barberini, ο τότε Πρόεδρος της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, προειδοποίησε πως η παγκοσμιοποίηση οδηγεί στην αφάνεια των συνεταιρισμών. Αυτή η “αφάνεια” έχει εντοπιστεί από πανεπιστημιακούς, οι οποίοι αναφέρθηκαν στην εξαφάνιση των συνεταιρισμών από τα οικονομικά εγχειρίδια τον τελευταίο μισό αιώνα.

Μετά την έγκριση της Δήλωσης για τη Συνεταιριστική Ταυτότητα, το 1995, οι προσπάθειες από τους συνεταιρισμούς επηρέασαν σημαντικά την ευρύτερη πολιτική ατζέντα. Η υιοθέτηση από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας της Σύστασης 193 για την Προώθηση των Συνεταιρισμών, έδωσε ευκαιρίες όχι μόνο να αναθεωρηθεί η συνεταιριστική νομοθεσία, αλλά και να αυξηθεί η ενημέρωση για τους συνεταιρισμούς και την ξεχωριστή φύση τους, εντός των οργανώσεων που συγκροτούν τη ΔΟΕ, δηλαδή των κυβερνήσεων, των εργαζομένων, των συνδικάτων και των οργανώσεων των εργοδοτών σε κάθε ήπειρο. Η Σύσταση 193 της ΔΟΕ, απαιτεί επίσης να περιλαμβάνονται οι συνεταιρισμοί στα προγράμματα σπουδών σε όλα τα επίπεδα των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης.¹ Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να ενθαρρύνουν και να συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση του προγράμματος σπουδών και στην προώθηση της συνεταιριστικής εκπαίδευσης στο εθνικό σύστημα εκπαίδευσης της χώρας τους.

Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση και τα μέλη της έχουν τη γνώμη ότι όλα τα κράτη πρέπει, σε απάντηση στη Σύσταση 193 της ΔΟΕ και στο ψήφισμα 56/114 του ΟΗΕ, να ενθαρρύνονται να προστατεύουν τη χρήση της λέξης “συνεταιρισμός”. Η χρήση της θα πρέπει να περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο για να περιγράψει γνήσιους συνεταιρισμούς που λειτουργούν σύμφωνα με τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές. Ο κίνδυνος να επιτρέπεται σε άλλες επιχειρήσεις να χρησιμοποιούν τη λέξη “συνεταιρισμός” στην επωνυμία τους είναι ότι προκαλεί σύγχυση στο ευρύ κοινό και υποτιμά τους συνεταιρισμούς.

Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση αναγνωρίζει ότι ο περιορισμός της χρήσης της λέξης “συνεταιρισμός” ως περιγραφικό ουσιαστικό είναι προνόμιο των εθνικών κρατών. Η απαίτηση να χρησιμοποιείται η λέξη “συνεταιρισμός” μόνο στις επιχειρήσεις που συμμορφώνονται με τις συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές δικαιολογείται, διότι έτσι θα καταστεί πολύ πιο εύκολο να εκπαιδευθεί και να ενημερωθεί το ευρύ κοινό, οι νέοι και οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης. Θα είναι αμοιβαία επωφέλης τόσο για τις κυβερνήσεις όσο και για τους συνεταιρισμούς.

Η επιδίωξη περιορισμού της χρήσης της λέξης “συνεταιρισμός” από τους γνήσιους συνεταιρισμούς, που ανταποκρίνονται στη Δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα και λειτουργούν σύμφωνα με τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές, είναι ένα σημαντικό μέρος της διαδικασίας εκπαίδευσης και ενημέρωσης του κοινού. Το ίδιο συμβαίνει με το παγκόσμιο Συνεταιριστικό Σήμα και το DotCoop, και τη συμμετοχή σε διεθνείς εκστρατείες και εκδηλώσεις, όπως εκείνες που παρουσιάζονται από το Διεθνές Έτος Συνεταιρισμών των Ηνωμένων Εθνών το 2012 και της ετήσιας Διεθνούς Συνεταιριστικής Ημέρας.

Οι Γενικές και Περιφερειακές Συνελεύσεις της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης και τα μεγάλα συνεταιριστικά συνέδρια παρέχουν επίσης ευκαιρίες για την ενίσχυση της προβολής των συνεταιρισμών και την ενημέρωση του κοινού, σχετικά με τη φύση και την επιτυχία τους. Αλλά, τα προγράμματα εκπαίδευσης και ενημέρωσης που επιδιώκουν ειδικά την εκπαίδευση και ενημέρωση των νέων, του κοινού και των διαμορφωτών της κοινής γνώμης στις τοπικές κοινότητες στις οποίες λειτουργούν οι συνεταιρισμοί, για τη φύση και τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης, είναι ζωτικής σημασίας, αν θέλουμε να υλοποιήσουμε το όραμα “Σχέδιο

¹ Η Σύσταση 193, παρ. 8 (1) (στ) της ΔΟΕ ορίζει ότι: “(1) Η εθνική πολιτική θα πρέπει κυρίως:” - “(στ) να προωθεί την εκπαίδευση και την κατάρτιση στις συνεταιριστικές αρχές και πρακτικές, σε όλα τα κατάλληλα επίπεδα των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, και της ευρύτερης κοινωνίας”.

για μια Συνεταιριστική Δεκαετία” της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης. Αυτό το όραμα αναφέρεται στη συνεταιριστική μορφή επιχειρήσεων, να γίνουν, ως το 2020, ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα, το μοντέλο που προτιμάται από τους ανθρώπους, και η ταχύτερα αναπτυσσόμενη μορφή επιχείρησης.

Εκτός από την μέριμνα για τα μέλη του συνεταιρισμού και τους εργαζόμενους, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να προωθήσουν προγράμματα εκπαίδευσης και πληροφόρησης που συμβάλλουν στην ενημέρωση για τον ρόλο και τις δυνατότητες του συνόλου του συνεταιριστικού τομέα, ώστε με τον τρόπο αυτό να αμφισβητηθεί ο τρόπος με τον οποίο ο τομέας αγνοείται από τα καθιερωμένα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σε συνεργασία με τις εθνικές κορυφαίες οργανώσεις, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα καθιερωμένα μέσα μαζικής ενημέρωσης θα αναφέρουν τακτικά τα οφέλη των συνεταιρισμών και την κλίμακα της συνεταιριστικής επιχείρησης, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Ο στόχος θα πρέπει να είναι ότι ίση βαρύτητα πρέπει να δίνεται από τα μέσα ενημέρωσης στις συνεταιριστικές επιχειρήσεις, όπως στις επιχειρήσεις ιδιοκτησίας επενδυτών. Οι νέες τεχνολογίες κοινωνικής δικτύωσης προσφέρουν αποδοτικούς τρόπους ενημέρωσης για τη φύση και τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης. Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει επίσης να αναπτύξουν νέες στρατηγικές επικοινωνίας, προσαρμοσμένες στις δυνατότητες για βελτίωση της επικοινωνίας στο σύγχρονο τεχνολογικό κόσμο.

Ενώ αναγνωρίζεται ότι υπάρχει σχέση μεταξύ της αποτελεσματικής επικοινωνίας και της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της πληροφόρησης, η εφαρμογή αυτής της 5ης Αρχής είναι κάτι πολύ περισσότερο από απλή επικοινωνία. Η εφαρμογή της Αρχής απαιτεί από τους συνεταιρισμούς να έχουν αποτελεσματικά προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και πληροφόρησης και να παρέχουν ευκαιρίες προσιτές σε όλα τα μέλη, τους εργαζόμενους και το ευρύ κοινό στις κοινότητες που εξυπηρετούν.

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Οι συνεταιρισμοί αποτελούν πηγή έμπνευσης για τη νέα γενιά των νέων ανθρώπων που υφίστανται στο μεγαλύτερο βαθμό ένα κοινωνικό και οικονομικό μειονέκτημα, ως αποτέλεσμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2007/8. Νέοι άνθρωποι σε όλο τον κόσμο εξαναγκάζονται να προσαρμόσουν τον οικονομικό προβληματισμό τους, προκειμένου να επιβιώσουν σε έναν σκληρότερο κόσμο, με λιγότερη ισότητα. Οι συνεταιρισμοί σε πολλά μέρη του κόσμου έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη της διδασκαλίας και της μάθησης για τους συνεταιρισμούς για τους νέους, μέσω του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος. Η ανάπτυξη εκπαιδευτικών συνεταιρισμών, συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών σχολείων, είναι υποδείγματα όπου το συνεταιριστικό μοντέλο επιχείρησης διδάσκεται ως ισότιμο μοντέλο προς τις επιχειρήσεις επενδυτών και ως μια ζωντανή και επιτυχημένη μορφή επιχείρησης.

Υπήρξε πάντα μια στενή σχέση μεταξύ της συνεταιριστικής εκπαίδευσης και της συνεταιριστικής ανάπτυξης. Η υψηλού επιπέδου ενημέρωση οδηγεί συχνά στη συνεταιριστική καινοτομία και ανάπτυξη. Ίσως τώρα το μεγαλύτερο δυναμικό για συνεταιριστική εκπαίδευση βρίσκεται στους συνεταιρισμούς νέων και μαθητών/φοιτητών. Σε ορισμένα μέρη της Αφρικής, όπως η Ουγκάντα και το Λεσόθο και σε σχολεία στη Λατινική Αμερική, η εκπαίδευση της νεολαίας και οι φοιτητικοί συνεταιρισμοί προχωρούν πέρα από την παροχή μιας μαθησιακής εμπειρίας γύρω από τον συνεταιρισμό. Επεκτείνεται στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την παραγωγή εισοδημάτων μέσω της ανάπτυξης νέων συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Η εμπειρία τους και η αξία της επιτυχίας τους επεκτείνονται ευρύτερα. Πανεπιστημιακοί συνεταιρισμοί στην Ιαπωνία και σε άλλες ασιατικές χώρες, επίσης, αποδεικνύονται να είναι μια πηγή και χώρος κατάρτισης για μια νέα γενιά ηγετών συνεταιριστικών επιχειρήσεων.

Προγράμματα συνεταιριστικής εκπαίδευσης όπως αυτά παρέχουν μια εναλλακτική αφήγηση στην αντίληψη ότι η επιχειρηματικότητα είναι μόνο για μεμονωμένα άτομα. Ορισμένες χώρες, όπως η Πολωνία και η Μαλαισία, έχουν από μακρόν καθιερώσει προγράμματα συνεταιριστικής εκπαίδευσης, που ενθαρρύνουν τη συνεταιριστική ανάπτυξη και επιβεβαιώνουν τη δύναμη της συλλογικής επιχειρηματικότητας. Η ταχεία αύξηση της ανεργίας των νέων μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση, προσφέρει ευκαιρίες για να ενημερωθούν και να εμπνευσθούν οι νέοι για τη φύση και τα οφέλη του συνεργατισμού. Η εκ μέρους του ΟΗΕ και της ΔΟΕ

στήριξη της συνεταιριστικής επιχείρησης συνιστά αναγνώριση του ότι οι συνεταιρισμοί είναι “οικοδόμοι του μέλλοντος”, που θα συμβάλουν στη δημιουργία μιας πιο δίκαιης παγκόσμιας οικονομίας για τους νέους και τις μελλοντικές γενιές.

Η καθιέρωση συμβουλίων των νέων στους συνεταιρισμούς παρέχουν ένα μέσο για τους καθιερωμένους συνεταιρισμούς να εκπαιδεύουν και να αναπτύσσουν διάλογο με τους νέους και να τους καθιστούν συμμετοχούς στην ανάπτυξη της συνεταιριστικής επιχείρησης. Η συμμετοχή των νέων ενθαρρύνεται από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση και πολλούς συνεταιρισμούς σε όλον τον κόσμο. Συνεταιριστικές οργανώσεις νέων σχηματίζονται σε πολλές χώρες και οι εκπρόσωποί τους ενθαρρύνονται και αποκτούν δυνατότητες να συμμετάσχουν ως μέλη των διοικητικών συμβουλίων των συνεταιρισμών. Οι συνεταιρισμοί νέων και σπουδαστών, έχουν τη δυνατότητα και αρχίζουν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση της διευρυνόμενης κρίσης μιας χαμένης γενιάς, μέσω της ανεργίας των νέων. Αυτό επηρεάζει τα άτομα με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων και, όλο και περισσότερο, νέους με υψηλότερες δεξιότητες και πτυχιούχους.

Ο διευρυνόμενος τομέας της συνεταιριστικής εκπαίδευσης παρέχει ευκαιρίες εφαρμογής της 6ης Αρχής, “Συνεργασία μεταξύ Συνεταιρισμών”, και ενίσχυσης των δεσμών μεταξύ συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Αυτό θα βοηθήσει να διασφαλιστεί ότι τα ιδρύματα εκπαίδευσης λειτουργούν ως συνεταιρισμοί και μεγιστοποιούν τις ευκαιρίες συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

Οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης είναι επίσης μια σημαντική ομάδα-στόχος στην οποία πρέπει να στραφεί η συνεταιριστική εκπαίδευση, πληροφόρηση, προβολή και οι δημόσιες σχέσεις.

Επειδή επηρεάζουν την κοινή γνώμη, είναι ζωτικής σημασίας να έχουν επίγνωση της συμβολής της συνεταιριστικής επιχείρησης στο γενικό κοινό καλό. Το Διεθνές Έτος των Συνεταιρισμών των Ηνωμένων Εθνών 2012, (ΔΕΣ 2012) ήταν μια ευκαιρία για να ενισχυθεί η ευρύτερη δημόσια αναγνώριση των συνεταιρισμών, αλλά, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως σε αυτή την ερμηνευτική οδηγία, ήταν μόνο η αρχή μιας αναγκαίας διαρκούς προσπάθειας των συνεταιρισμών.

Το κείμενο υποστήριξης του ΔΕΣ 2012, εκφράζοντας αυτή την 5η Αρχή, τόνισε τη σημασία της ενημέρωσης των “διαμορφωτών της κοινής γνώμης” για τη “φύση και τα οφέλη” του συνεργατισμού. Ανέφερε:

“Εάν οι συνεταιρισμοί πρόκειται να παίξουν τους ρόλους που μπορούν στο μέλλον, αυτό είναι μια ευθύνη που θα πρέπει να προσεχθεί περισσότερο.”

4. Θέματα για περαιτέρω εξέταση

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Ένα σημαντικό θέμα που διαπερνά τα συνεταιριστικά εκπαιδευτικά προγράμματα είναι η αποτελεσματική χρήση της συνεταιριστικής κληρονομιάς για να ενημερώσει και να εμπνεύσει τους συνεταιριστές του σήμερα και του αύριο. Οι ιστορίες για το πώς οι συνεταιριστές αντιμετώπισαν σοβαρές προκλήσεις και τις ξεπέρασαν, αποτελούν τους μεγαλύτερους διαθέσιμους εκπαιδευτικούς πόρους. Δίνει την ευθύνη σε όλους τους συνεταιρισμούς: ευθύνη να αγαπούν και να διαφυλάσσουν την κληρονομιά τους και να τη χρησιμοποιούν αποτελεσματικά σε προγράμματα εκπαίδευσής τους. Ο δικτυακός τόπος Stories.coop είναι ένα παράδειγμα του πώς οι σύγχρονες ιστορίες μπορούν να γίνουν εύκολα διαθέσιμες. Ομοίως, η τεχνολογία επιτρέπει πλέον τα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς να γίνονται πιο εύκολα προσβάσιμα. Το πρωτοποριακό έργο του Co-operative Heritage Trust στο Ηνωμένο Βασίλειο για τη διασφάλιση της συνεταιριστικής κληρονομιάς αποτελεί υπόδειγμα καλής πρακτικής που μπορεί εύκολα να αναπαραχθεί και να γίνει ο ακρογωνιαίος λίθος της συνεταιριστικής εκπαίδευσης.

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Κατά τη διάρκεια του Διεθνούς Έτους Συνεταιρισμών των Ηνωμένων Εθνών το 2012, πραγματοποιήθηκε μια ημερίδα για νέους στο Καμερούν. Εξετάστηκε ο ρόλο που διαδραματίζουν οι συνεταιρισμοί στη μείωση των κοινωνικών, οικονομικών, και των ανισοτήτων λόγω του φύλου. Αυτό δείχνει τη σημασία της εκπαίδευσης, κατάρτισης και πληροφόρησης για τη διασφάλιση του μέλλοντος των συνεταιρισμών με τη συμμετοχή της επόμενης γενιάς. Αυτοί οι νέοι συνεργάτες τώρα κατανόησαν καλύτερα και γνώρισαν τον συνεργατισμό και τη συμβολή του στην βιώσιμη ανάπτυξη. Σημαντική υπήρξε η παρουσίαση του Παγκόσμιου Συνεταιριστικού Λογότυπου.

Μια τρέχουσα πρόκληση που αντιμετωπίζει η συνεταιριστική εκπαίδευση είναι πώς να αντιμετωπίσει τη χαμηλή αναγνωρισιμότητα στα προγράμματα σπουδών στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και στα πανεπιστήμια. Υπάρχουν κάποιες βέλτιστες πρακτικές που παρουσιάζονται στα παραδείγματα ορθής πρακτικής που αναφέρονται στην παρούσα ερμηνευτική οδηγία, αλλά οι συνεταιρισμοί σπάνια διδάσκονται στις καθιερωμένες σχολές επιχειρηματικών σπουδών, στις νομικές σχολές, στην κοινωνιολογία και σε άλλους σχετικούς τομείς σπουδών. Αυτό το πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπιστεί από τους συνεταιρισμούς, επειδή πολλές από τις υφιστάμενες συνεταιριστικές σπουδές, ιδιαίτερα στις ανεπτυγμένες οικονομίες, κλείνουν ή αντικαθίστανται από την έμφαση στις “μη-κερδοσκοπικές” επιχειρήσεις σε διάφορα πανεπιστήμια.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών θεωρεί την ανάπτυξη της συνεταιριστικής οικονομίας στην Αφρική ως ζωτικής σημασίας για την εξάλειψη της πείνας, τη βελτίωση της υγειονομικής περίθαλψης, την αντιμετώπιση της φτώχειας και την επίτευξη των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ. Η συνεταιριστική εκπαίδευση είναι απαραίτητη, προκειμένου να αξιοποιηθεί το δυναμικό των συνεταιρισμών στην Αφρική και στις άλλες αναπτυσσόμενες οικονομίες, ως μέσο για την επίτευξη των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης του ΟΗΕ. Η παγκόσμια συνεταιριστική κίνηση θα πρέπει να εξετάσει τον καλύτερο τρόπο για να υποστηρίξει τις εκπαιδευτικές ανάγκες των συνεταιρισμών στην Ανατολική Αφρική και σε άλλες αναδυόμενες οικονομίες.

ΕΙΔΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η συνεχιζόμενη σημασία των εξειδικευμένων φορέων παροχής συνεταιριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως συνεταιριστικά κολέγια και τμήματα συνεταιρισμών εντός των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να αναγνωρίζεται. Η οικοδόμηση ισχυρότερων δικτύων και κοινοπραξιών μεταξύ συνεταιρισμών και ειδικευμένων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η διευκόλυνση της ευρύτερης συνεργασίας μεταξύ τους, είναι ζωτικής σημασίας για το παγκόσμιο μέλλον της συνεταιριστικής εκπαίδευσης. Η κατάστρωση ειδικών προγραμμάτων για μέλη και διευθυντικά στελέχη συνεταιρισμών, όπως μεταπτυχιακούς τίτλους Μάστερ στη συνεταιριστική διοίκηση επιχειρήσεων, πρέπει επίσης να ενθαρρυνθεί.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Είναι επίσης σημαντικό να αναγνωριστεί η σημασία της συνεταιριστικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και πληροφόρησης, εμπλουτισμένης από στιβαρή και λεπτομερή ακαδημαϊκή έρευνα και επίσης η ακαδημαϊκή έρευνα που υποστηρίζεται από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση και τα μέλη της. Η Επιτροπή για τη Συνεταιριστική Έρευνα της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης καλλιεργεί και διατηρεί δεσμούς μεταξύ συνεταιριστικών κινήσεων χωρών μελών και ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα της ερευνητικής συνεργασίας. Η παγκόσμια συνεταιριστική κίνηση πρέπει να εκτιμά και να εξετάζει πώς μπορεί να ενθαρρύνει και να ενισχύσει αυτήν την ερευνητική συνεργασία.

ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΓΝΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

Παράλληλα, η συνεταιριστική εκπαίδευση πρέπει να κοιτάζει προς το μέλλον: θα πρέπει να αγκαλιάσει μια κοινωνία της γνώσης που παράγει, επεξεργάζεται, μετέχει και κάνει γενικά διαθέσιμη όλη τη γνώση, σε βάση ανοιχτής πρόσβασης, και η οποία ενθαρρύνει τη δια βίου μάθηση για τη βελτίωση της ανθρώπινης διαβίωσης. Η συμβολή που η συνεταιριστική εκπαίδευση μπορεί να κάνει για την οικοδόμηση μιας κουλτούρας της συμμετοχής των πολιτών και αλληλεγγύης και ως ένα εργαλείο για τον κοινωνικό μετασχηματισμό, θα πρέπει να εξεταστούν και να αναπτυχθούν.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ BIG DATA

Η ιδέα της σύγχρονης κοινωνίας της γνώσης στηρίζεται στην τεράστια αύξηση παραγωγής δεδομένων και διάδοσης πληροφοριών, που προκύπτουν από τις τεχνολογίες των πληροφοριών. Σε μια κοινωνία που βασίζεται στη γνώση, η εκπαίδευση δεν περιορίζεται στο σχολείο ή στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η έλευση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ) επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να αναζητήσουν πληροφορίες και να αναπτύξουν τη γνώση, ανά πάσα στιγμή και σε οποιοδήποτε μέρος, όπου η πρόσβαση είναι διαθέσιμη και απεριόριστη. Υπό αυτές τις συνθήκες, η ικανότητα του “μαθαίνω πώς να μαθαίνω”, είναι ένα από τα πιο σημαντικά εργαλεία για να βοηθήσουν τους ανθρώπους να αποκτήσουν τυπική και άτυπη εκπαίδευση. Υπό αυτές τις συνθήκες, η ικανότητα εντοπισμού, ταξινόμησης και αξιολόγησης των πληροφοριών είναι απαραίτητη. Με τον εξοπλισμό με αυτή την ικανότητα, η χρήση των ΤΠΕ γίνεται αναπόσπαστο μέρος της παιδείας και της δια βίου μάθησης.

Μια νέα ανάγκη προκύπτει επίσης από τον “μεγάλο όγκο δεδομένων”. Πρόκειται για τα δεδομένα για μας, που άλλοι συλλέγουν και χρησιμοποιούν, μέσω τη δικής μας χρήσης πολλών ηλεκτρονικών συσκευών που επικοινωνούν μέσω του διαδικτύου και χρησιμοποιούν υπηρεσίες διαδικτύου. Πώς μπορούν οι συνεταιρισμοί να έχουν πρόσβαση και να επανακτήσουν τον έλεγχο αυτών των δεδομένων και να τα χρησιμοποιήσουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στον τομέα της συνεταιριστικής επιχείρησης της παγκόσμιας οικονομίας;

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Είναι προφανές, από την ελλιπή αντίληψη του ευρύτερου κοινού της κλίμακας και των παγκόσμιων οικονομικών επιπτώσεων της συνεταιριστικής επιχείρησης, ότι χρειάζεται να γίνουν περισσότερα για να εκπαιδευθεί το ευρύ κοινό και οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης, μέσω της δημοσίευσης των συνεταιριστικών οικονομικών δεδομένων και στατιστικών στοιχείων για την απασχόληση. Κάθε μέρα η αξία και η απόδοση των επιχειρήσεων που ανήκουν σε επενδυτές, δημοσιεύονται σε απευθείας σύνδεση με τα χρηματιστήρια και σε δημοσιεύματα εφημερίδων. Όπως αποδεικνύεται από τη μελέτη “Συνεταιρισμοί και απασχόληση - Παγκόσμια Έκθεση”,² οι συνεταιριστικές στατιστικές απασχόλησης εξακολουθούν να υστερούν κατά πολύ από εκείνες των άλλων επιχειρηματικών τομέων, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μεγάλο βαθμό προς υποστήριξη των συνεταιρισμών, όταν ασκούνται πιέσεις προς κυβερνήσεις και διεθνείς οργανισμούς. Το γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί αποτελούν σημαντικό μέρος της παγκόσμιας οικονομίας, συμβάλλοντας στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του μισού του παγκόσμιου πληθυσμού,³ περνά απαρατήρητο. Για παράδειγμα, δεν υπάρχει γνωστή συνεταιριστική επιχείρηση εγγεγραμμένη σε φορολογικό παράδεισο για να αποφύγει την καταβολή φόρου στη χώρα στην οποία παράγεται το πλεόνασμα ή το κέρδος της. Αυτό δεν γίνεται αντιληπτό ούτε αναγνωρίζεται από το κοινό ή τους πολιτικούς ως ένα από τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης. Η πρόκληση για το πώς η συνεταιριστική κίνηση αντιμετωπίζει αυτό το θεμελιώδες χάσμα στη δημόσια κατανόηση, πρέπει να καλυφθεί. Η πρόκληση αυτή αναγνωρίστηκε στη Διακήρυξη των Συνεταιρισμών στην Καρθαγένη της Αμερικής το 2014, η οποία ανέφερε ότι: “Ένα από τα κύρια εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι συνεταιρισμοί στην Αμερική είναι η αύξηση της (δυνατότητας) ευαισθητοποίησης για τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις τους”.

² CICOPA - Desjardins 2014, <http://www.cicopa.coop/The-study-Cooperatives-and.html>

³ Σύμφωνα με έγγραφο εργασίας για τη Σύνοδο Κορυφής του 1995 των Ηνωμένων Εθνών για την Κοινωνική Ανάπτυξη, Κοπεγχάγη: <http://www.uwcc.wisc.edu/icic/def-hist/def/dim-int.html>

6η αρχή:

Συνεργασία μεταξύ Συνεταιρισμών

6η αρχή: Συνεργασία μεταξύ Συνεταιρισμών

Οι συνεταιρισμοί εξυπηρετούν τα μέλη τους περισσότερο αποτελεσματικά και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση συνεργαζόμενοι μεταξύ τους μέσω τοπικών, εθνικών, περιφερειακών και διεθνών δομών.

1. Εισαγωγή

Αυτή η 6η Αρχή είναι μια πρακτική έκφραση της συνεταιριστικής αξίας της αλληλεγγύης. Είναι μια αρχή που διαφοροποιεί τους συνεταιρισμούς από άλλες μορφές επιχειρήσεων, μερικές από τις οποίες μπορεί να αποδέχονται τις αξίες των συνεταιρισμών, χωρίς δέσμευση στις Αξίες και τις Αρχές μας. Δέσμευση για συνεργασία των συνεταιρισμών μεταξύ τους, είναι το σήμα κατατεθέν της συνεταιριστικής επιχείρησης. Γιατί; Επειδή είναι η σαφέστερη έκφραση της κοινή μας επιθυμίας να δημιουργήσουμε ένα καλύτερο πιο βιώσιμο και δίκαιο οικονομικό μέλλον για όλη την ανθρωπότητα.

Η 6η Αρχή δείχνει δύο διαστάσεις της φύσης των συνεταιρισμών. Η πρώτη διάσταση είναι ότι είναι οικονομικοί φορείς, που ασκούν συναλλαγές αγαθών και υπηρεσιών. Η δεύτερη είναι ότι αποτελούν κοινωνικές οντότητες των μελών που σχετίζονται θετικά με άλλους συνεταιρισμούς με τον τρόπο που ασκούν τις δραστηριότητές τους. Με τη ένταξη σε έναν συνεταιρισμό, τα μέλη δεν συμβάλλουν μόνο στην οικοδόμηση του συνεταιρισμού τους αλλά στην ευρύτερη συνεταιριστική κίνηση. Συνεργάζονται με άλλους συνεταιρισμούς για τη δημιουργία πλούτου για τους πολλούς, όχι προσωπικού πλούτου για λίγους, μέσω αχαλίνωτου ανταγωνισμού στην αγορά. Τα μέλη δεν ωφελούνται μόνο από τις ενέργειες του δικού τους συνεταιρισμού αλλά και από τις επιπτώσεις της συνεταιριστικής διασύνδεσης και το εμπόριο με άλλους συνεταιρισμούς.

Υπάρχει μια βασική διαφορά μεταξύ της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών και των δράσεων των επιχειρήσεων που ανήκουν σε επενδυτές, που χρησιμοποιούν τις συγχωνεύσεις και εξαγορές για να συγκεντρώσουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, να αυξήσουν το μερίδιό τους στην αγορά και για τη μεγιστοποίηση της απόδοσης των απασχολούμενων κεφαλαίων. Αν και ορισμένοι μεγάλοι συνεταιρισμοί έχουν δημιουργηθεί μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών, η κανονιστική προσέγγιση, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τους κανόνες ανταγωνισμού και της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας, είναι για τους συνεταιρισμούς να συνεργάζονται μεταξύ τους σε ανταγωνιστικές αγορές μέσω σχηματισμού συνεταιριστικών ομίλων, δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών και ομοσπονδιών, για να επιτύχουν το συνεταιριστικό πλεονέκτημα και να δημιουργήσουν κοινό πλούτο προς αμοιβαίο όφελος.

Από τον πρώτο καιρό, οι συνεταιρισμοί αναγνώρισαν την ανάγκη να εργαστούν από κοινού. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, τα πρώτα συνεταιριστικά συνέδρια πραγματοποιήθηκαν πάνω από μια δεκαετία πριν ανοίξουν το κατάστημά τους οι Σκαπανείς της Ροτσνέιλ το 1844. Σε όλο τον κόσμο, οι συνεταιρισμοί ίδρυσαν γρήγορα κορυφαίες εθνικές οργανώσεις για να ενώσουν και να εκπροσωπήσουν τους συνεταιρισμούς.

Το 1895 η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση ιδρύθηκε ως ένα παγκόσμιο αντιπροσωπευτικό σώμα. Η ΔΣΕ είναι σήμερα η μεγαλύτερη μη κυβερνητική οργάνωση στον κόσμο όσον αφορά τον αριθμό μελών και έχει σημαντική πρόσβαση, αναγνώριση και επιρροή, ως επίσημο συμβουλευτικό όργανο των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) και του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) του ΟΗΕ. Αυτή η 6η Αρχή συνδέεται στενά με τη συνεταιριστική αξία της αλληλεγγύης. Οι συνεταιρισμοί είναι καλύτερα μαζί. Δουλεύοντας μαζί, οι συνεταιρισμοί αποκτούν την τεχνογνωσία, την κλίμακα και την αναγκαία υποστήριξη, για να αυξήσουν την ενημέρωση, τη βιωσιμότητα, και τις επιπτώσεις, ιδίως όταν τα πάγια έξοδα και οι πόροι μπορούν να μοιραστούν.

Η 6η Αρχή διατυπώθηκε ρητά για πρώτη φορά ως μία από τις Συνεταιριστικές Αρχές σε ότι, εκείνη τη χρονική στιγμή, περιγράφηκε ως “διευκρίνιση” των Αρχών στο 23ο Συνέδριο της ΔΣΕ στη Βιέννη το 1966. Η αναθεώρηση αυτή αναγνώρισε ότι, εάν το όραμα μιας νέας συνεταιριστικής οικονομίας επρόκειτο να υλοποιηθεί, οι συνεταιρισμοί πρέπει ρητά να αγκαλιάσουν και να υποστηρίξουν ο ένας τον άλλον. Η έκθεση του Συνεδρίου της Βιέννης περιλάμβανε την ακόλουθη σύσταση:

“... έχουμε σκεφτεί ότι είναι σημαντικό να προσθέσουμε μια αρχή της ανάπτυξης μέσω της αμοιβαίας συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών:

Όλες οι συνεταιριστικές οργανώσεις, προκειμένου να εξυπηρετήσουν καλύτερα τα συμφέροντα των μελών τους και των κοινοτήτων τους, θα πρέπει να συνεργάζονται ενεργά με κάθε πρακτικό τρόπο με άλλους συνεταιρισμούς σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο”.

Η έκθεση εξήγησε περαιτέρω:

“... Αν και οι αρχές ξεκίνησαν ως κανόνες που διέπουν τις σχέσεις των μεμονωμένων μελών των συνεταιρισμών μεταξύ τους και με τις κοινωνίες τους, η εφαρμογή τους δεν περιορίζεται στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς. Θα πρέπει να τηρούνται πιστά από φορείς που αντιπροσωπεύουν τη συνεργασία μεταξύ συνεταιριστικών οργανώσεων και όχι μόνο μεταξύ ατόμων ....

... Η ιδέα ενός συνεταιριστικού τομέα στην οικονομία αποτελεί πολύ συχνά μια εγκεφαλική έννοια χωρίς αντίστοιχο υλικό αντίκρισμα, απλώς επειδή λείπει η ενότητα και η συνοχή μεταξύ των διαφόρων κλάδων της κινήσεως”.

Η έκθεση αναγνώρισε επίσης ότι οι συνεταιρισμοί είχαν ελάχιστες πιθανότητες για την επίτευξη των δυνατοτήτων τους, όταν εργάζονται μόνοι. Η ιδέα και η υπόσχεση της συνεταιριστικής κίνησης απαιτούσε συντονισμό, συνεργασία και σύμπραξη μεταξύ των υφιστάμενων συνεταιρισμών, και επέκταση του μοντέλου αμοιβαίας αυτοβοήθειας σε έναν συνεχώς διευρυνόμενο αριθμό οικονομικών τομέων, κοινωνικών ζητημάτων και γεωγραφικών περιφερειών. Η έκθεση συνέχιζε:

“Εάν η συνεταιριστική κίνηση είναι να αποκτήσει το πλήρες ανάστημά της, είτε στο εσωτερικό κάθε χώρας, είτε διεθνώς, ... οι συνεταιριστικοί φορείς θα πρέπει ανεπιφύλακτα να υποστηρίξουν ο ένας τον άλλο. “

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

“Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν τα μέλη τους περισσότερο αποτελεσματικά και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση συνεργαζόμενοι μεταξύ τους.” Αυτή η δήλωση αναγνωρίζει την πραγματικότητα ότι, ενώ οι συνεταιρισμοί μπορούν να πετύχουν πολλά σε τοπικό επίπεδο, θα επιτύχουν πολύ περισσότερα αν εργάζονται μαζί για να επιτύχουν οικονομίες κλίμακας και να οικοδομήσουν αμοιβαία δύναμη εκπροσώπησης. Αυτό απαιτεί μια δύσκολη ισορροπία συμφερόντων: μεγαλύτερα οφέλη από οικονομίες κλίμακας για όλους τους συνεταιρισμούς, διατηρώντας παράλληλα την ανεξαρτησία και το δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη. Αυτό είναι μια αιώνια πρόκληση για όλες τις συνεταιριστικές δομές και ένα τεστ της συνεταιριστικής εφευρετικότητας.

“Με τη συνεργασία μεταξύ τους διαμέσου οργανώσεων τοπικού, εθνικού, περιφερειακού και διεθνούς επιπέδου.” Η δήλωση κατά το πρώτο ήμισυ της πρότασης ήταν το “γιατί” και το δεύτερο ήμισυ είναι το “πώς”. Το “πώς”, ο τρόπος που οι συνεταιρισμοί εργάζονται μαζί, είναι μέσω των τοπικών, εθνικών, περιφερειακών και διεθνών δομών. Αυτή η 6η Αρχή αναφέρεται στη διαρκή συνεργασία για τον ίδιο σκοπό, όχι μόνο για την περιστασιακή σύμπραξη. Η σύμπραξη, αν και παρόμοια, αναφέρεται σε ενιαίο συγκεκριμένο σκοπό, ενώ ο συνεταιρισμός σημαίνει πιο έντονη δέσμευση και πλέον μακροπρόθεσμη διασύνδεση για την επίτευξη κοινών στόχων.

3. Ερμηνευτικές οδηγίες

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ, Η ΒΑΣΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ

Η 6η Συνεταιριστική Αρχή ρητά παροτρύνει τη συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών. Η αυτοβοήθεια αποτελεί πυλώνα της συνεταιριστικής κίνησης και η αμοιβαία αυτοβοήθεια, με τη συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών, είναι ένα κρίσιμο συστατικό για την επέκταση του τομέα των συνεταιριστικών επιχειρήσεων

της οικονομίας, τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών θα απαιτεί, κατά καιρούς, θυσίες για την επίτευξη κοινών στόχων. Αυτό μπορεί να παρουσιάσει προβλήματα, όπως, για παράδειγμα, όταν τα συλλογικά αμοιβαία συμφέροντα υπερισχύουν της ωφέλειας ενός συνεταιρισμού σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα.

Η αποτελεσματική συνεργασία απαιτεί χρόνο, πόρους και δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων. Επίσης, απαιτεί την εφαρμογή της 2ης δημοκρατικής Αρχής: πρέπει να υπάρχει ελεύθερη, διαφανής, υπόλογη και δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων, όπου οι συνεταιρισμοί συνεργάζονται προς αμοιβαίο όφελος. Σε όλη την ιστορία της η συνεταιριστική κίνηση έχει επιτύχει την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών μέσω ειδικών, ζωντανών παραδειγμάτων και της εξέλιξης ευρύτερων βέλτιστων πρακτικών.

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Βασικά χαρακτηριστικά των αποτελεσματικών πρακτικών στη συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών περιλαμβάνουν:

- *Ελεύθερη συμμετοχή και διαφάνεια: οι συνεταιρισμοί που συμμετέχουν σε τοπικές, εθνικές και διεθνείς συνεταιριστικές δομές σέβονται και τηρούν την ελευθερία συμμετοχής και τη διαφάνεια στις συναλλαγές μεταξύ τους.*
- *Λογοδοσία: η στρατηγική για διασυνεταιριστική δράση πρέπει να τίθεται προς έγκριση από τη γενική συνέλευση των μελών ενός συνεταιρισμού. Θα πρέπει να μην είναι απλά μια απόφαση του διοικητικού συμβουλίου. Είναι καλή πρακτική για την ετήσια έκθεση ενός συνεταιρισμού να περιλαμβάνει μια έκθεση σχετικά με τη διασυνεταιριστική συνεργασία και για το πώς ο συνεταιρισμός έχει εφαρμόσει αυτή την 6η Αρχή.*
- *Εκπροσώπηση: η λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο κοινοπραξιών μεταξύ πολλών συνεταιρισμών είναι δίκαιη και αντιπροσωπευτική των συμφερόντων των μελών του κάθε συνεταιρισμού και της κοινότητας.*
- *Ευελιξία: από τη φύση της, η συνεργασία περιλαμβάνει άγνωστες παραμέτρους, όταν πολλαπλά μέρη με πολλαπλές φωνές, υπόβαθρα και γνώμες έρχονται σε επαφή. Μια δέσμευση για ευελιξία επιτρέπει στους συνεταιριστές να συμβιβάζονται, να καινοτομούν και να παράγουν καλύτερα αποτελέσματα. Φέρνει τους συνεταιρισμούς πίσω στις γλωσσικές ρίζες του ονόματός τους “συνεταιρισμός (co-operative)”, το οποίο προέρχεται από το λατινικό ρήμα για “εργάζομαι μαζί”. Το εργάζομαι μαζί απαιτεί ευελιξία και κατανόηση, ότι κανένα άτομο ή ομάδα δεν μπορεί να επιτραπεί να επιβληθεί στη διαδικασία.*
- *Αμοιβαιότητα: Η αποτελεσματική συνεργασία προϋποθέτει αμοιβαίο όφελος. Καθ’ όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των επιμέρους συνεταιρισμών, υπάρχουν φορές που θα χρειαστούν υποστήριξη, και άλλες, όταν θα είναι σε θέση να προσφέρουν υποστήριξη. Η αμοιβαιότητα είναι το υπόβαθρο της εμπιστοσύνης και η αμοιβαία εμπιστοσύνη είναι το θεμέλιο της συνεργασίας. Οι συνεταιρισμοί που τηρούν αυτή την 6η Αρχή θα έχουν αμοιβαιότητα, προσφέροντας σε άλλους συνεταιρισμούς και λαμβάνοντας αμοιβαίως συνδρομή στο πέρασμα του χρόνου.*
- *Τήρηση της Συνεταιριστικής Ταυτότητας: αυτό περιλαμβάνει περισσότερα από το να είναι μόνο κατ’ όνομα συνεταιρισμός. Αυτό συνεπάγεται να προασπίζεται και να ενεργεί σύμφωνα με τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές, όπως ορίζονται στη δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα.*

ΟΙ ΔΟΜΕΣ ΒΟΗΘΟΥΝ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η επιτυχής συνεργασία απαιτεί δομή. Οι συνεταιρισμοί έχουν μια μακρά και επιτυχημένη ιστορία στην οργάνωση τοπικών, εθνικών και διεθνών δομών, που βοηθούν τη συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών.

Σ’ ολόκληρη τη συνεταιριστική κίνηση, οι τρόποι οργάνωσης σύμφωνα με την παρούσα 6η Αρχή ποικίλλουν, ανάλογα με το πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον στο οποίο έχουν δημιουργηθεί. Αυτό που μένει σταθερό είναι η ανάγκη της υποδομής της συνεταιριστικής κινήσεως να διευκολύνει την αμοιβαία βοήθεια και της ανταποδοτικότητας με την πάροδο του χρόνου. Άτυπες κατά περίπτωση ρυθμίσεις συνεργασίας για την προώθηση κοινών συμφερόντων, συχνά προηγούνται της δημιουργίας δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών και

κορυφαίων οργανώσεων. Αυτές οι ανεπίσημες συνεργασίες συμβάλλουν στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης και μπορούν να οδηγήσουν στη δημιουργία επίσημων δομών για τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών.

Τα δίκτυα τείνουν να είναι πιο ρευστά και χαρακτηρίζονται από έλλειψη σταθερής πολιτικής ή δομής και είναι σχετικά αποκεντρωμένα, αν και πιθανότατα θα υπάρχουν κάποιες ανεπίσημες δομές αντιπροσώπευσης. Ένας από τους πιο σημαντικούς ρόλους που παίζουν τα δίκτυα είναι στη διασύνδεση απόμων και αναδυόμενων συνεταιρισμών.

Οι συνεταιριστικές ομοσπονδίες τείνουν να είναι πιο δομημένες ως προς την εκπροσώπηση τους, την ψηφοφορία, και τη λειτουργία. Συχνά είναι οι επιμελητές πολλών τύπων εργασίας, όπως η ανάπτυξη, η εκπαίδευση, και η υπεράσπιση. Η δημιουργία ομοσπονδιών που αξιοποιούν τους λιγοστούς πόρους ενώ σέβονται την ταυτότητα των μικρότερων μελών είναι το κλειδί και η επιδίωξη αυτής της 6ης Αρχής. Η 1η Αρχή της ελεύθερης και εθελοντικής συμμετοχής χωρίς διακρίσεις ισχύει και για τις ομοσπονδίες και άλλες συνεταιριστικές δομές για να διασφαλιστεί ότι δεν λειτουργούν ως καρτέλ.

Οι εθνικές ομοσπονδίες των συνεταιρισμών και οι εθνικές κορυφαίες οργανώσεις είναι επίσης πολύ ζωτικής σημασίας για μια ευημερούσα συνεταιριστική δομή των επιχειρήσεων στην οικονομία οποιασδήποτε χώρας. Αντιπροσωπεύουν συνεταιρισμούς όλων των τομέων και όλων των επιπέδων και εφαρμόζουν την 5η Αρχή ως προς την προώθηση της κατανόησης των συνεταιριστικών επιχειρήσεων από το ευρύ κοινό, τα μέσα ενημέρωσης, τους πολιτικούς ηγέτες και τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης. Βοηθούν επίσης να εξασφαλίζουν ότι οι συνεταιρισμοί τυγχάνουν δίκαιης μεταχείρισης και ισοτιμίας όπως και κάθε άλλη μορφή επιχειρηματικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων στην εθνική νομοθεσία και τη φορολογική πολιτική.

ΔΥΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΔΙΑΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΔΟΜΩΝ

Τυπικά, οι δομές που οικοδομούν οι συνεταιρισμοί μεταξύ τους, επικεντρώνονται σε έναν από τους δύο τύπους δραστηριοτήτων. Έχουν την τάση να επικεντρώνονται είτε στην οικονομική διάσταση των συνεταιρισμών, στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, όπως το εμπόριο Coop2Coop (από συνεταιρισμό σε συνεταιρισμό) ή στην κοινωνική και πολιτική διάσταση της συνένωσης των δυνάμεων, για σκοπούς δικτύωσης και για να προωθήσουν κοινά συμφέροντα. Η κοινωνική και πολιτική διάσταση των διασυνεταιριστικών δομών είναι συχνά το πλαίσιο πάνω ή μέσω του οποίου χτίζονται οικονομικές σχέσεις και δομές. Αυτές οι δύο διαστάσεις είναι εμφανείς σε πολλές διασυνεταιριστικές δομές σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Οι συνεταιρισμοί με ισχυρή ιδεολογική δέσμευση σε αυτή την 6η Αρχή, κατανοούν ότι ο χρόνος και οι πόροι που διαθέτουν σε συνεταιριστικές προσπάθειες εμπεριέχουν τη δυνατότητα να οδηγήσουν σε καλύτερα αποτελέσματα, τόσο για τους επιμέρους συνεταιρισμούς όσο και για την ευρύτερη συνεταιριστική κίνηση. Περισσότερη προσπάθεια ισούται με περισσότερα θετικά αποτελέσματα.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Στη σημερινή παγκοσμιοποιημένη αγορά και τις πολύπλοκες αλυσίδες εφοδιασμού, είναι σημαντικό οι συνεταιρισμοί σε όλους τους τομείς να συνεργαστούν για να μεγιστοποιηθεί το συνεταιριστικό πλεονέκτημα. Είναι ιδιαίτερα επιθυμητό οι αγρότες μικροπαραγωγοί όχι μόνο να συνεργαστούν για να ιδρύσουν πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς στα χωριά, αλλά και αυτοί οι συνεταιρισμοί να συνεργαστούν σε δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς για την εξασφάλιση καλύτερης πρόσβασης στην αγορά, στην εμπορία και στις εγκαταστάσεις αποθήκευσης. Η δημιουργία δευτεροβάθμιων και κορυφαίων οργανώσεων είναι ένας χρήσιμος τρόπος για την οικοδόμηση ισχυρών οργανώσεων παραγωγών.

Οι δευτεροβάθμιοι συνεταιρισμοί, οι οποίοι είναι συνεταιρισμοί των οποίων τα μέλη είναι πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί σε ένα συγκεκριμένο επιχειρηματικό τομέα, έχουν από μακρού ιδρύσει ενώσεις, ομοσπονδίες και κορυφαίες οργανώσεις, για να μπορούν οι συνεταιρισμοί να μιλούν με μία φωνή. Οι δευτεροβάθμιοι συνεταιρισμοί ενεργούν ως συνήγοροι εξ ονόματος και για την υπεράσπιση των συνεταιρισμών στις σχέσεις τους με τις κυβερνήσεις και τις ρυθμιστικές αρχές, ως ένας τόπος για να μοιράζονται τις γνώσεις και

Στην Αϊτή, 19 συνεταιρισμοί ηλεκτρισμού με έδρα τις ΗΠΑ και 37 εθελοντές τεχνικοί συνεργάστηκαν με την Εθνική Αγροτική Συνεταιριστική Ένωση Ηλεκτρισμού (NRECA) Διεθνείς για να βοηθήσουν στην οικοδόμηση του πρώτου συνεταιρισμού ηλεκτρισμού στην Αϊτή. Οι δυνατότητες τώρα είναι απεριόριστες για τρεις πόλεις στη νοτιοδυτική περιοχή της χώρας, επειδή μια καλύτερη ζωή ξεκινά με το ηλεκτρισμό.

τους πόρους, καθώς και για την υποστήριξη συνεταιρισμών ανεξάρτητα και συλλογικά. Μέσα από τέτοιες οργανώσεις οι παραγωγοί είναι σε θέση να αυξήσουν τη διαπραγματευτική ισχύ τους στις διαδικασίες λήψης πολιτικών αποφάσεων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) του ΟΗΕ, είναι σαφής σχετικά με τα πλεονεκτήματα των γεωργικών συνεταιρισμών από τη συγκρότηση και λειτουργία δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών. Αναφέρει:

“Μέσω του εργαλείου της ομοσπονδίας, οι συνεταιρισμοί είναι σε θέση να οργανώσουν επιχειρηματικές δραστηριότητες πολύ μεγάλης κλίμακας σε εθνικό - ή ακόμη και σε διεθνές - επίπεδο, χωρίς να θίγεται ο δημοκρατικός έλεγχος των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών από τα μέλη τους. Ο δευτεροβάθμιος συνεταιρισμός μπορεί, λόγω του μεγαλύτερου όγκου της επιχειρηματικής του δραστηριότητας ή της ευρύτερης βάσης εκπροσώπησης, να αναλαμβάνει καθήκοντα, να παρέχει υπηρεσίες, και να πραγματοποιεί εκπροσωπήσεις, οι οποίες θα ήταν πέρα από τη δυνατότητα όλων, εκτός από τους πολύ μεγάλους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς. Οι δευτεροβάθμιοι συνεταιρισμοί είναι μια μορφή κάθετης ολοκλήρωσης, παρέχοντας τη δυνατότητα για οικονομίες κλίμακας και φάσματος, για ανάπτυξη και βελτιωμένη διαχείριση.”¹

Η ίδρυση δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών παροχής υπηρεσιών, είναι επίσης ωφέλιμη εφαρμογή της παρούσας 6ης Αρχής σε άλλους επιχειρηματικούς τομείς των συνεταιρισμών. Σε πολλές χώρες οι στεγαστικοί συνεταιρισμοί έχουν σχηματίσει δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς να παρέχουν επαγγελματική υποστήριξη

¹ UN FAO, Agriculture and Food Marketing Management, chapter 1: <http://www.fao.org/docrep/004/w3240e/W3240E01.htm>

στη διαχείριση, την κατασκευή και συντήρηση των κτιρίων, υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και συμβουλές διακυβέρνησης.

Οι πιστωτικές ενώσεις επίσης έχουν σχηματίσει δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς υπηρεσιών για να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας στη λειτουργία αποδοτικών και ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων που απαιτούνται τώρα για την παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Τοπικοί συνεταιρισμοί καταναλωτών ιδρύουν επίσης δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς για χονδρική πώληση και κοινές μαζικές προμήθειες και έχουν σχηματίσει κοινές επιχειρήσεις, για την διεύρυνση της συνδυασμένης αγοραστικής δύναμης και μονάδες παραγωγής πέραν των εθνικών συνόρων.

Ο ΖΩΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΔΣΕ): Η ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

Η ίδρυση της ΔΣΕ στο Λονδίνο, Αγγλία, το 1895, ως οργάνωσης εκπροσώπησης όλων των συνεταιριστικών επιχειρήσεων, αποτελεί παγκόσμιο παράδειγμα αυτής της θεμελιώδους 6ης Αρχής της συνεργασίας μεταξύ των Συνεταιρισμών. Όλοι οι συνεταιρισμοί, σε κάθε χώρα του κόσμου, πρέπει να εκτιμήσουν και να ασκήσουν το δικαίωμά τους να συμμετέχουν ως μέλη της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης.

Η ΔΣΕ είναι η μεγαλύτερη σε αριθμό μελών δημοκρατική οργάνωση στον κόσμο. Η ΔΣΕ έχει συμβουλευτική ιδιότητα στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο των Ηνωμένων Εθνών και γενική συμβουλευτική ιδιότητα στη ΔΟΕ, που χρονολογείται από τη δεκαετία του 1940. Η ΔΣΕ έχει επίσης ένα μνημόνιο κατανόησης με τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών. Η παγκόσμια εμβέλεια της ΔΣΕ (Συμμαχίας) και οι περιφερειακές της οργανώσεις προωθούν και αναπτύσσουν τη φιλία και τον σεβασμό μεταξύ των συνεταιρισμών σε διαφορετικά έθνη και πολιτισμούς. Οι παγκόσμιες κλαδικές οργανώσεις της και οι θεματικές επιτροπές επιτρέπουν στα μέλη να μοιραστούν τις γνώσεις και την εξειδικευμένη εμπειρία για ειδικούς τύπους συνεταιριστικών επιχειρήσεων και να ενισχύσουν την αμοιβαία υποστήριξη και βοήθεια, ενώ η εθνική, περιφερειακή και παγκόσμια διατομεακή υποστήριξη βοηθά στην οικοδόμηση του συνεταιριστικού τομέα της παγκόσμιας οικονομίας.

Ως μια επίσημα αναγνωρισμένη παγκόσμια οργάνωση εκπροσώπησης, αναγνωρισμένη ειδικά μέσω των διατάξεων της Σύστασης 193 της ΔΟΕ, η ΔΣΕ έχει επίσης την εξουσία να παρεμβαίνει για λογαριασμό των συνεταιριστικών κινήσεων στις χώρες όπου απειλούνται από κυβερνήσεις που δεν κατανοούν τις αρχές στις οποίες στηρίζονται οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις, μια εξουσία την οποία η ΔΣΕ χρησιμοποιεί αποτελεσματικά.

Η 6η Αρχή χρησιμεύει ως προτροπή προς όλους τους συνεταιρισμούς να υποστηρίξουν τη ΔΣΕ μέσω της ιδιότητας του μέλους ή του συνδεδεμένου μέλους, να συμμετέχουν στις γενικές συνελεύσεις της, στις περιφερειακές οργανώσεις και στις κλαδικές οργανώσεις και να διασφαλίζουν ότι η ΔΣΕ έχει επαρκείς πόρους, μέσω της πρόθυμης καταβολής της σχετικής συνδρομής μελών απευθείας ή μέσω της συμμετοχής στην εθνική ή κορυφαία ή ομοσπονδιακή εκπροσώπηση. Η αξία της ΔΣΕ δεν πρέπει ποτέ να υποτιμάται.

ΚΟΙΝΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΝΑΝΤΩΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ 6ΗΣ ΑΡΧΗΣ

Η συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών περιλαμβάνει πολλές από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιμέρους συνεταιρισμοί, αν και σε διαφορετικό κλίμακα. Η ανάγκη για συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών είναι ταυτόσημη με την καθαυτό ανάγκη δημιουργίας συνεταιρισμού: αντιμετώπιση των κοινών αναγκών μέσω δημοκρατικής συνεργασίας. Η υιοθέτηση στρατηγικών που βελτιώνουν τις σχέσεις στο εσωτερικό των επιμέρους συνεταιρισμών μπορεί επίσης να συμβάλει στη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των συνεταιρισμών. Με τη βελτίωση των εσωτερικών σχέσεων τα μέλη γίνονται λιγότερο εσωστρεφή και αναπτύσσουν την ικανότητα να κοιτάζουν προς τα έξω, πέρα από τις ανάγκες και τις προσδοκίες του δικού τους συνεταιρισμού.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΜΑΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Η πρακτική εφαρμογή της 6ης Αρχής περιλαμβάνει τη διάδοση της κοινής μας συνεταιριστικής ταυτότητας στον κόσμο, μέσω της χρήσης του Διεθνούς Συνεταιριστικού Σήματος, για να δηλωθεί η συνεταιριστική επιχείρησή μας και τη χρήση ονόματος διαδικτυακής διεύθυνσης από το DotCoop για απευθείας επικοινωνία. Η χρήση τόσο του Συνεταιριστικού Σήματος και ενός DotCoop ονόματος διαδικτυακής διεύθυνσης, που προσδιορίζει μια συνεταιριστική επιχείρηση, είναι ένας εξαιρετικός τρόπος για να ενθαρρύνονται τα μέλη και άλλοι να προχωρήσουν σε συναλλαγές με ένα συνεταιρισμό που δείχνει σαφώς την ταυτότητά του. Η σύνταξη καταλόγων των συνεταιριστικών επιχειρήσεων, η ανάληψη πρωτοβουλιών και η συμμετοχή σε τοπικές εκστρατείες προβολής, η διοργάνωση περιφερειακών εκδηλώσεων, οι οποίες πολλαπλώς προωθούν συνεταιρισμούς από διάφορους επιχειρηματικούς τομείς και η οργάνωση κοινών προμηθειών επώνυμου συνεταιριστικού διαφημιστικού υλικού, επίσης βοηθούν στον εντοπισμό και στην προβολή των συνεταιριστικών επιχειρήσεων.

Μια ισχυρότερη αίσθηση της συλλογικής ταυτότητας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη βελτίωση της εικόνας των συνεταιρισμών ως παραγωγών πλούτου και ως ενός κορυφαίου μοντέλου βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Ενώ κάθε συνεταιρισμός αναπτύσσεται κάτω από ειδικές οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες, η εφαρμογή της 6ης Αρχής δίνει τη δυνατότητα στους συνεταιρισμούς να επιτύχουν την στρατηγική τοποθέτησή τους ως ηγετικό επιχειρηματικό μοντέλο, επιδεικνύοντας με υπερηφάνεια ότι είναι δημοκρατικοί θεσμοί, πρωτοπόροι στη συμμετοχή των ενδιαφερομένων και στη διευκόλυνση της πραγματικής συμμετοχής της κοινότητας.

Μεγαλύτεροι πιο καθιερωμένοι συνεταιρισμοί ή συνεταιριστικοί όμιλοι θα πρέπει να ενδιαφερθούν περισσότερο για τη διασυνεταιριστική δέσμευση και τη σύνδεση με μικρότερους συνεταιρισμούς, νεώτερους συνεταιρισμούς και εκείνους που βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια ανάπτυξης. Αυτό είναι αμοιβαίου οφέλους στη διατήρηση της συνεταιριστικής κοινότητας συμφερόντων και θα προβάλλει την ποικιλομορφία και την προσαρμοστικότητα της συνεταιριστικής προσέγγισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Η οικοδόμηση μιας ισχυρής βιώσιμης συνεταιριστικής οικονομίας αποτελεί την απάντηση στο ερώτημα γιατί πολλοί άνθρωποι στον 21ο αιώνα σε πολλές χώρες επιλέγουν να σχηματίσουν συνεταιριστικές επιχειρήσεις. Οι συνεταιρισμοί παρέχουν ένα ισχυρό μοντέλο βασισμένο στην αυτοβοήθεια και την αμοιβαία στήριξη, σε πλήρη αντίθεση με την ενοποίηση του πλούτου και της εξουσίας, στα χέρια του μικρού αριθμού πλούσιων επενδυτών που χαρακτηρίζει την παγκόσμια οικονομία εδώ και δεκαετίες. Η συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών είναι θεμελιώδης, για τη δημιουργία μιας οικονομίας, στην οποία η παραγωγή και διανομή αγαθών και υπηρεσιών γίνεται στο πνεύμα της αμοιβαίας αυτοβοήθειας και με γνώμονα το συμφέρον όλων των κοινοτήτων που εξυπηρετούν οι συνεταιρισμοί.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Η χρηματοδοτική συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών μπορεί να αποτελέσει σημαντική πηγή κεφαλαίων. Η συνεργασία σε μορφή ομοσπονδίας επιτρέπει στους μικρότερους συνεταιρισμούς να αποκτήσουν ισχύ, πόρους και μερίδιο από τα οφέλη της έρευνας και της ανάπτυξης. Η χρηματοδοτική συνεργασία μεταξύ αφενός αρχάριων ή αγωνιζόμενων να επιβιώσουν συνεταιρισμών και αφετέρου μεγαλύτερων ή εδραιωμένων συνεταιρισμών και μέσω κλαδικών μηχανισμών χρηματοδότησης, μπορεί να είναι μια μοναδική διαδρομή προς τη μόχλευση κεφαλαίων, που θα ήταν δύσκολο να επιτευχθεί από άλλες πηγές, και την επένδυση μέρους των πλεονασμάτων τους στη συνεταιριστική οικονομία, και όχι σε μη συνεταιριστικές επιχειρήσεις.

Σε ορισμένες χώρες, οι συνεταιρισμοί έχουν δημιουργήσει με επιτυχία ταμεία αλληλεγγύης, προορισμένα να συγκεντρώνουν οικονομικούς πόρους από τους συνεταιρισμούς. Μέσα από αυτές τις εφαρμογές της 6ης Αρχής, νέοι και μικρότεροι συνεταιρισμοί λαμβάνουν την αναγκαία χρηματοδοτική στήριξη και τεχνική βοήθεια,

ενώ οι μεγαλύτεροι συνεταιρισμοί κερδίζουν το πλεονέκτημα να διαπιστώνουν μια κοινωνική ανταπόδοση από την επένδυσή τους, επιπλέον μιας εύλογης απόδοσης του κεφαλαίου, όταν αυτό απαιτείται, μέσω της αυξανόμενης δύναμης και ποικιλομορφίας της συνεταιριστικής οικονομίας.

Η χρηματοδοτική υποστήριξη και βοήθεια από εδραιωμένους συνεταιρισμούς σε νέους συνεταιρισμούς, μέσω επιχορηγήσεων ή δανείων με ευνοϊκούς όρους στο εσωτερικό των χωρών ή σε διεθνές επίπεδο, αποτελεί σημαντική πτυχή της εφαρμογής της 6ης Αρχής. Επίσης, τεχνική βοήθεια, με τη μορφή της στήριξης της διαχείρισης επιχειρήσεων, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και της απόσπασης έμπειρου προσωπικού και ηγετών, αποτελεί σημαντική έκφραση αυτής της 6ης Αρχής και μια έκφραση της διεθνούς συνεταιριστικής αλληλεγγύης, όπου εμφανίζεται, μεταξύ των νέων και αναδυόμενων συνεταιρισμών, τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες οικονομίες. Όταν οι συνεταιρισμοί επιλέγουν ενεργά να επανεπενδύουν οικονομικούς πόρους σε αναδυόμενους και υφιστάμενους συνεταιρισμούς, αυτοί οι κύκλοι παραγωγής πλούτου μεγεθύνονται και ενισχύονται.

ΕΝΔΟΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ (COOP2COOP)

Η οικοδόμηση και η ενίσχυση της συνεταιριστικής οικονομίας προωθείται επίσης με τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων, συνεταιριστικών κοινοπραξιών και εμπορικών σχέσεων, μεταξύ συνεταιρισμών σε κάθε επίπεδο, από το τοπικό έως το παγκόσμιο. Η ισχυρή οικονομική συνεργασία σε όλα τα επίπεδα, διευκολύνει τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη της συνεταιριστικής κίνησης. Εμπόριο συνεταιρισμού με συνεταιρισμό (Coop2Coop) είναι η πιο άμεση οικονομική έκφραση της 6ης Αρχής. Αυτό συμβαίνει όταν οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις συνεργάζονται στο πλαίσιο ενός κλάδου ή τομέα της οικονομίας, συχνά μέσω κλαδικών ομοσπονδιών, για την προώθηση κοινών οικονομικών στόχων. Το ενδοσυνεταιριστικό εμπόριο περιλαμβάνει συγκεντρωτικές συμβάσεις, προμήθειες και εφοδιαστικές αλυσίδες με άλλους συνεταιρισμούς, με οφέλη τόσο για τον προμηθευτή συνεταιρισμό όσο και για τον αγοραστή.

Επιτυχή παραδείγματα του ενδοσυνεταιριστικού εμπορίου (Coop2Coop) είναι οι σχέσεις μεταξύ των γεωργικών συνεταιρισμών και των καταναλωτικών συνεταιρισμών, σε χώρες όπως η Ιαπωνία και ο ρόλος των συνεταιρισμών στην ανάπτυξη της κίνησης για το Δίκαιο Εμπόριο (Fair Trade). Η έμφαση στην ανάπτυξη σχέσεων και στην προώθηση της σχέσης μεταξύ προμηθευτικών και καταναλωτικών συνεταιρισμών του Βορρά και συνεταιρισμών γεωργών και παραγωγών του Νότου, είχε ισχυρό αντίκτυπο στην αύξηση του μεριδίου αγοράς για τα παραγόμενα συνεταιριστικά προϊόντα. Αυτό ενισχύει την επιβίωση των συνεταιρισμένων γεωργών και επιτρέπει την ευρύτερη κοινωνική ανάπτυξη, μέσω της εφαρμογής της προνομιακής Δίκαιου Εμπορίου.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΟΜΕΩΝ

Συνεργασία μεταξύ τομέων υπάρχει ομοίως με την αγορά προϊόντων και υπηρεσιών από άλλου κλάδου συνεταιρισμούς, σταυροειδή προώθηση και κοινή εμπορία, και από κοινού προγράμματα συνεταιριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης μελών και υπαλλήλων.

Αυτή η διατομεακή συνεργασία υπάρχει επίσης όταν οι συνεταιρισμοί παρέχουν υποστήριξη συνεταιριστικής ανάπτυξης, οικονομική και σε είδος, σε άλλους συνεταιρισμούς και όταν οι συνεταιρισμοί σκόπιμα επιλέγουν να κάνουν συναλλαγές με άλλους συνεταιρισμούς εκτός του τομέα τους. Για παράδειγμα, ένας γεωργικός ή στεγαστικός συνεταιρισμός μπορεί να επιλέξει να συνεργαστεί με μια πιστωτική ένωση ή συνεταιριστική τράπεζα για δάνεια και για χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Όταν οι συνεταιρισμοί συνεργάζονται με άλλες κοινωνικές κινήσεις, όπως η κίνηση Δίκαιου Εμπορίου και η συνδικαλιστική κίνηση, η ευρύτερη συνεργασία επεκτείνεται και περιλαμβάνει οντότητες πέρα από τη συνεταιριστική κίνηση. Αυτή η ευρείας εμβέλειας συνεργασία με ανθρώπους που οργανώνονται εκτός της τρέχουσας συνεταιριστικής κίνησης, είναι ένας βασικός τρόπος με τον οποίο η συνεταιριστική μορφή επιχείρησης παραμένει σχετική και ανακαλύπτει νέες ευκαιρίες για καινοτομία και ανάπτυξη. Η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις και φιλανθρωπικά ιδρύματα της κοινωνικής οικονομίας, μπορεί να είναι ένας τρόπος

για την αύξηση της δραστηριότητας της συνεταιριστικής επιχείρησης και την ενίσχυση και εδραίωση του ευρύτερου τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

Τομείς ή επιμέρους συνεταιρισμοί μπορεί μερικές φορές να παραμείνουν στάσιμοι ή απογοητευμένοι ως προς τον τοπικό ή εθνικό χώρο τους ή ως προς το περιεχόμενό τους, αλλά μπορεί να εμπνευσθούν από τις πρακτικές και το έργο των συνεταιρισμών σε άλλα μέρη του κόσμου και άλλες πτυχές της συλλογικής εργασίας για παγκόσμια δικαιοσύνη. Ενώ οι συνεταιρισμοί μπορούν λογικά και παραγωγικά να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους πέρα από την άμεση χώρα καταγωγής τους, είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι οι συνεταιρισμοί που μπορεί να θεωρούν ότι έχουν μεγιστοποιήσει το μερίδιο αγοράς τους στη χώρα καταγωγής τους, να επιδιώκουν να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους, ως συνεταιρισμοί ή με τη μορφή θυγατρικής εταιρείας, σε άλλη χώρα, χωρίς καμία επαφή με ή αναφορά στους τοπικούς συνεταιρισμούς, αλλά οι επαφές αυτές πρέπει να σέβονται την εθνική αντιμονοπωλιακή πολιτική και νομοθεσία για την καταπολέμηση του αθέμιτου ανταγωνισμού και τους κανονισμούς.

ΕΝΑ ΟΡΑΜΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΗΓΕΤΕΣ

Για την πλήρη εφαρμογή της 6ης Αρχής στην πράξη και την οικοδόμηση της συνεταιριστικής κίνησης, οι συνεταιρισμοί πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους, για να υποστηρίξουν την τρέχουσα και τη μελλοντική ανάπτυξη ηγεσίας σε επίπεδο συνεταιριστικής κίνησης. Οι ηγέτες χρειάζονται όραμα για σύνδεση με άλλες προοδευτικές κινήσεις πολιτών, στην αντιμετώπιση μεγάλων κοινωνικών προβλημάτων και αύξηση της προβολής των συνεταιρισμών, με έναν τρόπο που δείχνει πώς οι συνεταιρισμοί μπορούν να δώσουν λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία. Οι συνεταιρισμοί πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους για την ανάπτυξη συνεταιριστικής ηγεσίας επιπέδου του συνόλου της συνεταιριστικής κίνησης, ενός προδρόμου για την υλοποίηση ευρύτερου οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού μετασχηματισμού.

ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ

Με τη δημιουργία μιας πλατφόρμας για μια συλλογική και αντιπροσωπευτική φωνή ενός κλάδου ή τομέα, η συνεταιριστική κίνηση είναι σε θέση να δημιουργήσει στρατηγικές εταιρικές σχέσεις με το κράτος, για να συνεργαστούν για νόμους και κανονισμούς επωφελείς για τους συνεταιρισμούς, αλλά και σεβόμενους την αυτονομία και το δικαίωμα δημοκρατικού ελέγχου από τα μέλη. Με την τεκμηρίωση της επιτυχίας και της αναγκαιότητας ορισμένων νομοθετικών δομών, τα αιτήματα για την ανάληψη δράσης στον τομέα του νομοθετικού έργου κερδίζουν αξιοπιστία και ουσία.

Ομοίως, η συντονισμένη συνεργασία για αλληλεπίδραση με το κράτος και αναφορικά με νομοθετικά ζητήματα, παρέχει προβολή και πλατφόρμα. που είναι απαραίτητη για την συνεργασία με μη-συνεταιριστικούς τομείς και θέματα, όπως για παράδειγμα με τα εργατικά συνδικάτα, άλλες οργανώσεις του τρίτου τομέα της κοινωνικής οικονομίας, όπως οι επιχειρήσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, οι φιλανθρωπικές και άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, για υψηλότερα κοινωνικά οράματα, στόχους και επιδιώξεις.

ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΕ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΠΟΛΙΤΕΙΑ

Η θέση της 6ης Αρχής δεν είναι ότι οι συνεταιρισμοί δεν μπορούν να υπάρξουν ο ένας χωρίς τον άλλο. Οι συνεταιρισμοί από τον σχεδιασμό τους είναι αυτοτροφοδοτούμενες οργανώσεις. Οι συνεταιρισμοί μπορούν να λειτουργήσουν και να επιτύχουν μόνοι τους, αλλά θα ευδοκιμήσουν και θα δημιουργήσουν μια συνεταιριστική κοινοπολιτεία μόνο όταν εργάζονται μαζί. Είναι, ίσως, επειδή ο κάθε συνεταιρισμός μπορεί να κάνει τόσα πολλά μόνος του, το ότι οι συνεταιρισμοί αδυνατούν να συνειδητοποιήσουν πόσο περισσότερα μπορούν να κάνουν μαζί.

Αυτή η 6η Αρχή εμπεριέχει το μοναδικό χαρακτηριστικό της αξίας της αμοιβαίας αυτοβοήθειας, το οποίο είναι ότι δουλεύοντας μαζί οι συνεταιρισμοί μπορεί να είναι μεγαλύτεροι από το άθροισμα των μερών τους. Οι συνεταιρισμοί, όταν συνεργάζονται με άλλους εξυπηρετούν τα μέλη πιο αποτελεσματικά και ενισχύουν τη συνεταιριστική κίνηση, επειδή κανένας από μόνος του δεν είναι τόσο επιδέξιος, έξυπνος, ή με το ίδιο πάθος, όπως όταν όλοι εργάζονται μαζί. Η φιλοδοξία να μετασχηματισθεί η κοινωνία είναι συνυφασμένη με αυτή την

δη Αρχή. Η επιθυμία για την οικοδόμηση της παγκόσμιας συνεταιριστικής κοινοπολιτείας, αντικατοπτρίζεται στο προσχέδιο της ΔΣΕ για την Συνεταιριστική Δεκαετία και ήταν μέρος του οράματος που επιδίωκαν οι Σκαπανείς της Ροσντέιλ και άλλοι πρωτοπόροι συνεταιριστές, συμπεριλαμβανομένων των Charles Gide στη Γαλλία και των Alfonse και Dorimène Desjardins στο Κεμπέκ του Καναδά. Οι συνεταιρισμοί έχουν την αποδεδειγμένη δύναμη να είναι αναμορφωτές.

Η επιθυμία για την οικοδόμηση ενός καλύτερου συνεταιριστικού κόσμου δεν είναι αποκλειστικότητα των υφιστάμενων μελών των συνεταιρισμών, αλλά περιλαμβάνει και άλλες κινήσεις και λαούς της κοινωνίας των πολιτών. Η συνεταιριστική κίνηση έχει, από την ίδρυσή της, συμμαχήσει και συνεργασθεί με άλλες προοδευτικές κινήσεις και λαούς, που εργάζονται για την κοινωνική δικαιοσύνη και τη συλλογική ανθρώπινη πρόοδο. Ο συνδυασμός ευαισθητοποίησης και οικονομικού έργου των συνεταιρισμών, συμβάλλουν στην οικοδόμηση μιας παγκόσμιας συνεταιριστικής κοινοπολιτείας, η οποία είναι και θα είναι πάντα η πληρέστερη εκδήλωση αυτής της 6ης Αρχής. Οι συνεταιρισμοί μπορούν να μεγιστοποιήσουν τη συμβολή τους μόνο μέσω πρακτικής και έντονης συνεργασίας μεταξύ τους.

4. Θέματα για μελλοντική εξέταση

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Οι μελλοντικές προκλήσεις για την εφαρμογή της 6ης Αρχής της συνεργασίας μεταξύ των Συνεταιρισμών θα περιλαμβάνουν:

- - *Εξισορρόπηση του διαλόγου με τη δράση: Οι συναντήσεις με άλλους συνεταιρισμούς σε περιφερειακές, κλαδικές ή εθνικές δομές, δεν πρέπει να γίνονται απλώς για να μιλήσουν μεταξύ τους αλλά για να σχεδιάζουν και να αναλάβουν δράση για την προώθηση της συνεταιριστικής οικονομίας προς αμοιβαίο όφελος. Παθητική συμμετοχή στις ενδο-συνεταιριστικές δομές μπορούν να εξαντλούν ενέργεια και να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στους άλλους.*
- - *Αποτελεσματική κατανομή ισχύος: Οι μεγαλύτεροι ή με περισσότερους πόρους συνεταιρισμοί θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι το μέγεθος και η επιρροή τους δεν πρέπει να κυριαρχεί και να υπαγορεύει το διάλογο και τη δράση, αλλά ότι πρέπει επιτρέπουν σε μικρότερους συνεταιρισμούς να συμμετέχουν αποτελεσματικά στον έλεγχο και στη λήψη αποφάσεων στις διασυνεταιριστικές οργανώσεις.*
- - *Υπέρβαση εμποδίων: Εμπόδια, όπως η γεωγραφική θέση, η γλώσσα, οι πολιτικές και θρησκευτικές διαφορές, διαφορές στο μέγεθος των οργανώσεων και στο φάσμα δραστηριοτήτων πρέπει να αντιμετωπίζονται και να ξεπερνιούνται για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική συζήτηση και δράση.*
- - *Εργασία σε διαφορετικούς τομείς: Οι διάφοροι συνεταιριστικοί επιχειρηματικοί τομείς έχουν διαφορετικές ιστορίες και κουλτούρες, που πρέπει να γίνουν κατανοητές και να αποτιμώνται, εάν πρόκειται να αναληφθεί κοινή δράση.*
- - *Η ενίσχυση της ενημέρωσης: Πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι συνεταιρισμοί γνωρίζουν ο ένας τη φύση του άλλου, τις διαφορές και τις κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν.*
- - *Η αποτελεσματική επικοινωνία: Η διατήρηση τακτικής και αποτελεσματικής επικοινωνίας με άλλους συνεταιρισμούς είναι πάντα μια πρόκληση, όταν τα μέλη και τα στελέχη έρχονται αντιμέτωποι με τις καθημερινές πιέσεις της λειτουργίας μιας συνεταιριστικής επιχείρησης.*
- - *Η ανάπτυξη μιας κοινής αίσθησης του σκοπού: Οι προτεραιότητες ενός συνεταιρισμού ή ενός τομέα της συνεταιριστικής επιχείρησης μπορεί να μην είναι ίδιες με εκείνες των άλλων.*
- - *Περιοδική αξιολόγηση της εφαρμογής της 6ης Αρχής: Οι συνεταιρισμοί πρέπει να δεσμεύσουν επαρκείς πόρους για την επίτευξη κοινωνικών και οικονομικών ωφελημάτων από τη συνεργασία μεταξύ τους. Θα πρέπει επίσης να επανεξετάζουν περιοδικά την εφαρμογή της παρούσας 6ης Αρχής και να ελέγχουν την ισχύ της δέσμευσης, για να διασφαλίζουν ότι είναι αποτελεσματική.*
- - *Ανάπτυξη αποτελεσματικού παγκόσμιου συνεταιριστικού εμπορίου: Η διεθνής συνεταιριστική κίνηση αμφισβητείται από την απουσία παγκόσμιου συνεταιριστικού εμπορίου. Θα πρέπει να εξετασθεί η*

ανάπτυξη τέτοιων συναλλαγών στο πλαίσιο παγκόσμιων συνεταιριστικών εμπορικών συμφωνιών ή διμερών διακανονισμών.

- - *Ανάπτυξη αποτελεσματικών παγκόσμιων συνεταιριστικών τραπεζικών υπηρεσιών και ασφαλιστικών ρυθμίσεων: η παγκόσμια συνεταιριστική κίνηση θα πρέπει να κρίνει αναγκαία και επιθυμητή τη δημιουργία μιας διεθνούς συνεταιριστικής τράπεζας και ασφαλιστικού οργανισμού. Αυτή η διεθνής συνεταιριστική τράπεζα και συνεταιριστική ασφαλιστική, καθοδηγούμενη από τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές, θα μπορούσε να εξυπηρετήσει το παγκόσμιο δια-συνεταιριστικό εμπόριο και την επιχειρηματικότητα..*

Αυτή η φωτογραφία αποτυπώνει την δημιουργική δυναμική θέτοντας την 6η Αρχή σε δράση. Συνεργαζόμενοι μεταξύ τους, τρεις βραζιλιάνικοι συνεταιρισμοί ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μελών τους. Οι τουρίστες απολαμβάνουν συναρπαστικές διαδρομές σε νησίδες αμμόλοφων που ανήκουν στον Co-op Buggy και μεταφέρονται με σχεδίες από τον Co-op Balsa μέσα από αβαθή νερά του ποταμού Pitangi, στο Natal της Βραζιλίας. Το μέλος του Co-op Balsa που ρίχνει στο νερό την σχεδία φοράει ένα μπλουζάκι του Unimed. Ο Unimed είναι ένας από τους μεγαλύτερους συνεταιρισμούς υγείας στον κόσμο, προσφέροντας υπηρεσίες υγείας και ασφάλισης σε εκατομμύρια Βραζιλιάνους και τουρίστες.

7η Αρχή:

Ενδιαφέρον για την κοινότητα

7η Αρχή: Ενδιαφέρον για την κοινότητα

Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους μέσω πολιτικών που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

1. Εισαγωγή

Αυτή η 7η Αρχή διατυπώθηκε για πρώτη φορά ως μια ξεχωριστή και διακριτή Συνεταιριστική Αρχή στην αναδιατύπωση των Συνεταιριστικών Αρχών που συμφωνήθηκε από τα μέλη της ΔΣΕ στη Γενική Συνέλευση στο Μάντσεστερ το 1995. Πριν από το 1995, το ενδιαφέρον για τις κοινότητες ήταν μέρος της 6ης Αρχής, Συνεργασία μεταξύ των Συνεταιρισμών, η οποία στην αποσαφήνιση των αρχών εκ μέρους της ΔΣΕ το 1966, ανέφερε ότι: "Οι συνεταιρισμοί, για να εξυπηρετήσουν καλύτερα τα μέλη και τις κοινότητές τους, πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και διεθνώς".

Η 7η Αρχή συνδυάζει δύο στοιχεία των Συνεταιριστικών Αξιών από τη Δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα της ΔΣΕ: εκείνο της "αυτοβοήθειας και αυτεθύνης" και το "οι ηθικές αξίες της τιμιότητας, της ελευθερίας, της κοινωνικής υπευθυνότητας και της μέριμνας για τους άλλους". Αυτά τα δύο στοιχεία της συνεταιριστικής ταυτότητας και των αξιών έφερε στη ζωή αυτή την 7η λειτουργική Αρχή.

Ο συνδυασμός των δύο αυτών στοιχείων προκύπτει επειδή οι συνεταιρισμοί προέρχονται από και έχουν τις ρίζες τους στις κοινότητες στις οποίες ασκούν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες. Η επιτυχία τους βασίζεται στην ικανότητά τους να υποστηρίζουν αυτές τις κοινότητες να αναπτυχθούν με βιώσιμο τρόπο. Δεν υπάρχει καλύτερο ιστορικό παράδειγμα για αυτό από τους σκοπούς των Σκαπανεών της Ροτσντέιλ που αναφέρονται στον "Κανόνα Πρώτο" του καταστατικού τους. Κάθε ένας από τους κανόνες τους συνδεόταν με τη βελτίωση της ζωής και της διαβίωσης των μελών στις κοινότητες που εξυπηρετούσαν. Επιπλέον των βασικών επιχειρηματικών στόχων των Σκαπανεών για την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών: για παράδειγμα, ο "Πρώτος Κανόνας" δέσμευε τον συνεταιρισμό τους για την ανάπτυξη της απασχόλησης και τη βελτίωση της κατοικίας.

Οι πρωτοπόροι συνεταιρισμοί ενίσχυσαν τις κοινότητές τους μέσω της παροχής εκπαίδευσης και κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Τοπικές, συνεταιριστικές αίθουσες συσκέψεων συχνά παρείχαν την υποδομή για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών, των εθελοντικών και κοινοτικών οργανώσεων. Η ανάπτυξη των συνεταιριστικών οργανώσεων μελών, έδωσε την ευκαιρία για την ανάπτυξη δεξιοτήτων δημοκρατικής κατάρτισης των ηγετών, για την μεταβίβαση δεξιοτήτων που εμπλουτίζουν τις κοινότητες και ενισχύουν τον ιστό της κοινωνίας των πολιτών.

Οι ηθικές αξίες στη δήλωση της ΔΣΕ για την Συνεταιριστική Ταυτότητα, προέρχονται από τις ειδικές σχέσεις που έχουν οι συνεταιρισμοί με τις κοινότητές τους, που προχωρούν πέρα από την απλή επιχειρηματική οικονομία. Οι συνεταιρισμοί είναι ανοικτοί στα μέλη των κοινοτήτων στις οποίες λειτουργούν και έχουν δεσμευτεί να βοηθούν τα άτομα σε αυτές τις κοινότητες, ώστε να βοηθήσουν τον εαυτό τους σε όλες τις πτυχές της ζωής. Οι συνεταιρισμοί είναι συλλογικοί φορείς που υπάρχουν σε μία ή περισσότερες κοινότητες. Έχουν κληρονομήσει παραδόσεις που ασχολούνται με την υγεία και την ευημερία των ατόμων μέσα στις κοινότητές τους. Μπορούν, ως εκ τούτου, να έχουν την ευθύνη να προσπαθούν να είναι ηθικά και κοινωνικά υπεύθυνοι σε όλες τις δραστηριότητές τους.

Η διατύπωση της 7ης Αρχής, ότι δηλαδή "οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους", τοποθετεί την πρωταρχική έμφαση στη μέριμνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη των άμεσων τοπικών κοινοτήτων τους, εντός των οποίων λειτουργούν οι συνεταιρισμοί. Προτρέπει όλους τους συνεταιρισμούς να αποδείξουν ότι είναι δυνατόν να είναι μια επιτυχημένη και βιώσιμη επιχείρηση, που ωφελεί τόσο τα μέλη της, τα οποία δημοκρατικά την κατέχουν και την ελέγχουν, όσο και τις κοινότητες εντός των οποίων ασκεί τις

δραστηριότητές της. Υπάρχουν πολυάριθμα παραδείγματα των τεράστιων θετικών επιπτώσεων στην αειφόρο ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων, που προκαλούν οι επιτυχημένοι συνεταιρισμοί. Η τριπλή λογική της βιώσιμης ανάπτυξης, δηλ. της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, τείνει να ενισχύσει η μια την άλλη κατά το ότι η μέριμνα για την κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα έχει επιχειρηματική λογική και βοηθά να διατηρηθεί η οικονομική επιτυχία ενός συνεταιρισμού.

Από αυτές τις βαθιές ρίζες του ενδιαφέροντος για τη βιώσιμη ανάπτυξη των άμεσων τοπικών κοινοτήτων που γέννησαν τους συνεταιρισμούς προέρχεται το ευρύτερο ενδιαφέρον της συνεταιριστικής κίνησης για να ανθίσει και να αναπτυχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο.

Η σχέση μεταξύ του τοπικού και του παγκόσμιου ενδιαφέροντος για τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι εμφανής στο κείμενο αυτής της 7ης Αρχής. Η διατύπωση αυτής της 7ης Αρχής συμφωνήθηκε το 1995, στο πλαίσιο της διεθνούς συζήτησης στα Ηνωμένα Έθνη σχετικά με τον καθορισμό των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης. Η έννοια της “Βιώσιμης (αειφόρου) ανάπτυξης” προέκυψε από την Παγκόσμια Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, “Το κοινό μας μέλλον”, έκθεση 1987, επίσης γνωστή ως Έκθεση Brundtland, που παρουσιάστηκε στη Διάσκεψη του 1992 των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, που ονομάστηκε Σύνοδος Κορυφής της Γης. Αυτή εξηγεί λεπτομερώς τι σημαίνει βιώσιμη ανάπτυξη. Ορίζει τη βιώσιμη ανάπτυξη ως:

“Ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες. Περιέχει μέσα της δύο βασικές έννοιες:

- την έννοια των “αναγκών”, ιδίως των βασικών αναγκών των φτωχών του κόσμου, στους οποίους πρέπει να δοθεί απόλυτη προτεραιότητα, και
- την ιδέα των περιορισμών που επιβάλλονται από την κατάσταση της τεχνολογίας και της κοινωνικής οργάνωσης στην ικανότητα του περιβάλλοντος να ικανοποιεί τις παρούσες και τις μελλοντικές ανάγκες.”¹

“Το κοινό μέλλον μας” προχωρεί στην ερμηνεία της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης με μεγαλύτερη λεπτομέρεια ως εξής:

“Η ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών και προσδοκιών είναι ο κύριος στόχος της ανάπτυξης. Οι βασικές ανάγκες του τεράστιου αριθμού ανθρώπων στις αναπτυσσόμενες χώρες για τροφή, ένδυση, στέγη, θέσεις εργασίας, δεν ικανοποιούνται, και πέρα από τις βασικές ανάγκες τους αυτοί οι άνθρωποι έχουν θεμιτές προσδοκίες για μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Ένας κόσμος στον οποίο η φτώχεια και η ανισότητα είναι ενδημικές, θα είναι πάντα επιρρεπής σε οικολογικές και άλλες κρίσεις. Η βιώσιμη ανάπτυξη απαιτεί την κάλυψη των βασικών αναγκών όλων και επεκτείνει σε όλους την ευκαιρία να ικανοποιήσουν τις προσδοκίες τους για μια καλύτερη ζωή.”

“Το βιοτικό επίπεδο που εκτείνεται πέρα από το βασικό ελάχιστο, είναι βιώσιμο μόνο εάν τα πρότυπα κατανάλωσης έχουν παντού υπόψη τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα. Ωστόσο, πολλοί από εμάς ζουν πέρα από τους οικολογικούς πόρους του κόσμου, για παράδειγμα τα πρότυπα κατανάλωσης ενέργειας. Οι αντιληπτές ανάγκες προσδιορίζονται κοινωνικά και πολιτισμικά, και η βιώσιμη ανάπτυξη απαιτεί την προώθηση των αξιών που ενθαρρύνουν πρότυπα κατανάλωσης που βρίσκονται εντός των ορίων του οικολογικά δυνατού και στο οποίο όλοι μπορούν λογικά να προσβλέπουν.”²

Η Σύνοδος Κορυφής της Γης του 1992, ενέκρινε επίσης την “Agenda 21” και τη Δήλωση του Ρίο με τις ακόλουθες αρχές:

“Τα ανθρώπινα όντα βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος για την βιώσιμη ανάπτυξη. Έχουν δικαίωμα σε μια υγιή και παραγωγική ζωή σε αρμονία με τη φύση [αρχή 1] ... Το δικαίωμα στην ανάπτυξη πρέπει να ικανοποιείται, ώστε να αντιμετωπίζονται δίκαια οι αναπτυξιακές και περιβαλλοντικές ανάγκες των σημερινών

1 <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>: σελίδα 41

2 Ibid σελίδα 42

και των μελλοντικών γενεών [αρχή 3] ... Προκειμένου να επιτευχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη, η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αναπτυξιακής διαδικασίας και δεν μπορεί να θεωρηθεί ανεξάρτητη από αυτήν [αρχή 4].”

Το Συνέδριο της ΔΣΕ στο Τόκιο το 1992 συζήτησε το θέμα της αειφόρου ανάπτυξης ως κύριο θέμα και εξέδωσε Διακήρυξη για το Περιβάλλον και την Βιώσιμη Ανάπτυξη. Στην ίδια Γενική Συνέλευση μια ειδική έκθεση με τίτλο: “Συνεταιρισμοί και Περιβάλλον”, δόθηκε στη δημοσιότητα. Η ΔΣΕ ζήτησε επίσης από τις εθνικές και κλαδικές οργανώσεις να διατυπώσουν την “Συνεταιριστική Ατζέντα 21”. Όταν η ΔΣΕ γιόρτασε το Συνέδριο της Εκατονταετίας της το 1995, το ενδιαφέρον για το περιβάλλον είχε φτάσει σε ένα σημαντικό παγκόσμιο επίπεδο συνειδητοποίησης, τόσο εντός όσο και εκτός της συνεταιριστικής κίνησης. Το ψήφισμα του Συνεδρίου της ΔΣΕ για την βιώσιμη ανθρώπινη ανάπτυξη, επιβεβαίωσε την άποψη της ότι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι τόσο σε θεσμικό επίπεδο όσο στα προγράμματα εκπαίδευσης των μελών τους δίνουν στα περιβαλλοντικά ζητήματα υψηλή προτεραιότητα. Το Συνέδριο ενέκρινε επίσης την Αρχή για το Ενδιαφέρον για την Κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του περιβάλλοντος ως ένα μέρος της Διακήρυξης της ΔΣΕ για την Συνεταιριστική Ταυτότητα.

Αυτή η ιστορία δείχνει τη στενή σχέση μεταξύ της συζήτησης στη Σύνοδο Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για τη Γη το 1992 και τη συμφωνία των μελών της ΔΣΕ το 1995 να συμπεριληφθεί αναφορά στη “βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους” στη διατύπωση της 7ης Αρχής. Αυτή η Αρχή περιλαμβάνει το ενδιαφέρον της συνεταιριστικής κινήσεως, και μια δέσμευση να εργαστούμε για την βιώσιμη οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική ανάπτυξη που ωφελεί τις κοινότητες, καθώς και τα ίδια τα μέλη ενός συνεταιρισμού.

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

“Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους. “ Αυτή η φράση είναι τόσο μια παρατήρηση όσο και μια διαπίστωση. Η συνεταιριστική αξία της “κοινωνικής ευθύνης και της φροντίδας για τους άλλους” αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί αποφέρουν οφέλη τόσο στις κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιούνται, καθώς και στα μέλη τους.

“Η βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους”: Η έννοια της “βιώσιμης ανάπτυξης” σε αυτήν την φράση προέρχεται από και αναφέρεται στη συζήτηση στη Σύνοδο Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών της Γης το 1992, που όρισε την “ βιώσιμη ανάπτυξη” ως ανάπτυξη η οποία μέσω των οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών οφελών που δημιουργεί, βελτιώνει το βιοτικό επίπεδο των σημερινών και των μελλοντικών γενεών, συμβάλει στην ειρηνική συνύπαρξη, την κοινωνική συνοχή, την κοινωνική δικαιοσύνη και την κοινωνική πρόοδο, και το κάνει με τρόπο που προστατεύει και δεν υποβαθμίζει το φυσικό περιβάλλον. Από το 1997, το Διεθνές Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει τη βιώσιμη ανάπτυξη ως έννοια του δημόσιου διεθνούς δικαίου.

Υπάρχει συναίνεση ότι η έννοια έχει τρεις πτυχές: την οικολογική ισορροπία, την κοινωνική δικαιοσύνη και την οικονομική ασφάλεια. Πρόκειται για αμοιβαίως αλληλοεξαρτώμενες και αναγεννητικές πτυχές και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να επιδιώκονται παράλληλα. “Η βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους”: Η λέξη “τους” είναι μια κτητική αντωνυμία. Αναφέρεται στις κοινότητες στις οποίες ανήκουν οι συνεταιρισμοί και οι οποίες ανήκουν σε αυτούς. Με άλλα λόγια, κοινότητες στις οποίες λειτουργούν οι επιχειρήσεις τους. Η συμπερίληψη τους σε αυτή την φράση δείχνει ότι η κύρια έμφαση του ενδιαφέροντος είναι για τις τοπικές κοινότητες εντός των οποίων ένας συνεταιρισμός ασκεί τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες.

“Με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους”. Αυτό επιβάλλει ένα καθήκον στα εκλεγμένα συμβούλια και στη διαχείριση να ζητήσουν έγκριση από τα μέλη σε γενική συνέλευση για πολιτικές που επιδρούν θετικά στην βιώσιμη κοινοτική ανάπτυξη. Είναι τα μέλη που έχουν το δημοκρατικό δικαίωμα να ελέγχουν τη δυναμική δημιουργική ένταση που εμπεριέχεται σε αυτή την Αρχή: η ισορροπία μεταξύ του ατομικού ενδιαφέροντος και του ευρύτερου ενδιαφέροντος για την κοινότητα. Στην πράξη, υπάρχουν πολλά παραδείγματα των μελών των συνεταιρισμών, που απαιτούν μεγαλύτερη δέσμευση για την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική ανάπτυξη από τον συνεταιρισμό τους.

3. Ερμηνευτικές οδηγίες

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Οι συνεταιρισμοί χαρακτηρίζονται από και είναι περήφανοι για το γεγονός ότι έχουν τις ρίζες τους στις τοπικές κοινότητες. Ιδρύονται από τους ανθρώπους για να καλύψουν κοινές οικονομικές ανάγκες τους εντός των κοινοτήτων, για την αγορά ποιοτικών τροφίμων και υπηρεσιών σε προσιτές τιμές, για εμπορία τοπικών προϊόντων και δημιουργία τοπικών θέσεων εργασίας, για τη λήψη πιστώσεων και ασφαλιστικών υπηρεσιών και για άλλες υπηρεσίες. Με αυτή την έννοια, οι συνεταιρισμοί αποτελούν ένα αποτελεσματικό εργαλείο για τη βιώσιμη κοινωνική ανάπτυξη των κοινοτήτων στις οποίες λειτουργούν.

Περιοριζόμενοι μόνο από την οικονομική τους δυνατότητα να το πράξουν, πολλοί συνεταιρισμοί έχουν επιδείξει αξιοσημείωτη ικανότητα να νοιάζονται για άλλους και έχουν κάνει σημαντικές συνεισφορές στους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους των κοινοτήτων τους. Ακολουθώντας βέλτιστες πρακτικές της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, πολλοί συνεταιρισμοί παρουσιάζουν τώρα εκθέσεις κοινωνικής ευθύνης στα μέλη τους. Οι συνεταιρισμοί κατανοούν ότι η βιώσιμη κοινωνική ανάπτυξη απαιτεί τη διατήρηση μιας αρμονικής σχέσης μεταξύ υλικής ανάπτυξης και ανταπόκρισης στις άυλες ανάγκες και προσδοκίες της κοινότητας. Αυτές οι άυλες ανάγκες περιλαμβάνουν: τον πολιτισμό και τις τέχνες, πνευματικά και θρησκευτικά δικαιώματα, εκπαίδευση, ιστορία και κληρονομιά, κοινοτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, καθώς και εικαστικές τέχνες. Είναι αυτή η κοινωνική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης, που έχει τη δύναμη να προσφέρει η μοναδική φύση της συνεταιριστικής επιχείρησης.

Οι συνεταιρισμοί έχουν επίσης μια μακρά ιστορία και περήφανη παράδοση κάλυψης των κοινωνικών αναγκών, παρέχοντας υπηρεσίες, όπως η υγεία, η στέγαση, η εκπαίδευση, οι κοινωνικές υπηρεσίες, η ένταξη στην εργασία των ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, και βοηθούν την ανάπτυξη της κοινότητας. Ειδικότερα, συχνά παίζουν ζωτικό ρόλο για την προσφορά υπηρεσιών σε κατεστραμμένες ή απεργμωμένες κοινότητες, μέσω της παροχής υπηρεσιών και της ενθάρρυνσης και υποστήριξης της αμοιβαίας βοήθειας μεταξύ των κατοίκων. Οι συνεταιρισμοί επίσης ανταποκρίνονται θετικά σε φυσικές καταστροφές, όπως έδειξε η διεθνής ανταπόκριση για το τσουνάμι του 2004, που συντονίστηκε από τη ΔΣΕ.

Σε πολλές χώρες όπου οι δημόσιες υπηρεσίες βρίσκονται υπό απειλή λόγω των δημοσιονομικών περιορισμών ή όπου προσανατολισμένοι στην αγορά πολιτικοί επιδιώκουν να μεταφέρουν δημόσιες υπηρεσίες σε επιχειρήσεις ιδιοκτησίας επενδυτών, οι συνεταιριστικές οργανώσεις, όπως υπηρεσίες συνεταιριστικής ανάπτυξης και υποστήριξης, υποστηριζόμενες από τοπικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις, έχουν βοηθήσει να ιδρύσουν συνεταιρισμούς οι οποίοι να διαχειρίζονται δημόσιες υπηρεσίες. Οι συνεταιρισμοί όλο και περισσότερο καλύπτουν κενά που προκαλούνται από καταστάσεις λιτότητας, που εφαρμόζονται από κυβερνήσεις ως αντίδραση στην αύξηση του δημόσιου χρέους στον απόηχο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Υπάρχουν επίσης συνεταιρισμοί που εργάζονται για το γενικότερο όφελος των κοινοτήτων, όπως οι ιταλικοί κοινωνικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι παρέχουν μια ποικιλία από κοινωνικές υπηρεσίες ή προσφέρουν στα μειονεκτούντα άτομα την ευκαιρία να εργαστούν. Δικαιούχοι ή χρήστες των υπηρεσιών αυτών των συνεταιρισμών δεν είναι μόνο τα μέλη, ώστε να υπάρξουν εντάσεις ή συγκρούσεις στην κατανομή των πόρων μεταξύ του αμοιβαίου ενδιαφέροντος για τα μέλη και του ευρύτερου γενικού συμφέροντος. Τρόποι για την άμβλυνση των εντάσεων μεταξύ των διαφόρων ομάδων συμφερόντων πρέπει να συμφωνηθούν. Αυτή είναι μια απτή απόδειξη αυτής της 7ης Αρχής, που συμβάλλει για το κοινό καλό και τον κοινό πλούτο όλων.

Οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί συνήθως έχουν διευρυμένες ομάδες μελών, που μπορεί να περιλαμβάνουν χρήστες-μέλη, επενδυτές-μέλη, εργαζόμενους-μέλη, προωθητικά μέλη και μη μέλη δικαιούχους. Το πιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των κοινωνικών συνεταιρισμών είναι ότι ορίζουν ρητά μια αποστολή γενικού συμφέροντος ως πρωταρχικό σκοπό τους και πραγματοποιούν αυτήν την αποστολή άμεσα με την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών γενικού συμφέροντος.³ Ως εκ τούτου, η σχέση τους με αυτή την 7η Αρχή, η οποία είναι κοινή σε όλους τους συνεταιρισμούς, είναι πρωτογενής, πιο σαφής και άμεση.

³ Βλ CICOPA παγκόσμια πρότυπα των Κοινωνικών Συνεταιρισμών: http://www.cicopa.coop/IMG/pdf/world_standards_of_social_cooperatives_en.pdf

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ: ΠΡΟΣΗΛΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Πολλοί συνεταιρισμοί παρέχουν επίσης εκτεταμένη βοήθεια στη βιώσιμη κοινωνική ανάπτυξη με την υποστήριξη της ανάπτυξης συνεταιρισμών σε όλο τον αναπτυσσόμενο κόσμο. Είναι μια παράδοση για την οποία οι συνεταιριστές θα πρέπει να είναι υπερήφανοι, διότι αντανακλά το ενδιαφέρον για την παγκόσμια κοινωνική βιωσιμότητα, που όλοι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να τονίζουν και να μιμούνται. Αυτό είναι σημαντικό, διότι η έννοια της “κοινότητας”, ενώ είναι κυρίως τοπική, δεν είναι αποκλειστικά έτσι. Όλο και περισσότερο ζούμε σε μια παγκόσμια κοινότητα, που συνδέεται μέσω των μέσων ενημέρωσης και τη δύναμη των εικονικών τεχνολογιών επικοινωνίας.

Παρά το γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί έχουν τις ρίζες τους στις τοπικές κοινότητες, οι συνεταιριστές είναι πολίτες του κόσμου. Η σύγκρουση είναι το αντίθετο της συνεργασίας. Οι συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστές έχουν μακρά παράδοση να ενδιαφέρονται για και να εργάζονται για την ειρήνη και την κοινωνική δικαιοσύνη. Όπως και η ΔΟΕ, οι συνεταιρισμοί αναγνωρίζουν ότι η διαρκής ειρήνη μπορεί να οικοδομηθεί μόνο πάνω στην κοινωνική δικαιοσύνη και ότι η διαρκής ειρήνη αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα της δέσμευσης των συνεταιρισμών και των συνεταιριστών για την ειρήνη και τη σταθερότητα. Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι δέσμευσή τους να εργαστούν για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους περιλαμβάνει μια δέσμευση να εργαστούν για την προώθηση τη ειρήνης και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ: ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

Οι εργαζόμενοι προσλαμβάνονται από και ζουν στις κοινότητες στις οποίες λειτουργούν οι συνεταιρισμοί. Το ενδιαφέρον για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων απαιτεί από τους συνεταιρισμούς να είναι καλοί εργοδότες και να ενδιαφέρονται για την ευημερία των εργαζομένων τους και την ευημερία των οικογενειών των υπαλλήλους τους.

Τα προλεγόμενα της Σύστασης 193 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας του 2002 σχετικά με την Προώθηση των Συνεταιρισμών, αναφέρονται στα “δικαιώματα και τις αρχές που περιέχονται στις διεθνείς Συμβάσεις και Συστάσεις” για την εργασία. Στο σχέδιο κειμένου της Σύστασης 193, που εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΣΕ τον Απρίλιο του 2002, περιλαμβάνονταν αναφορά στις συμβάσεις και συστάσεις εργασίας της ΔΟΕ και το σχέδιο του κειμένου εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΣΕ. Τα Πρότυπα Εργασίας της ΔΟΕ θα πρέπει, συνεπώς, να θεωρούνται ως το θεμέλιο για τη θέσπιση των πολιτικών απασχόλησης ενός συνεταιρισμού.⁴ Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να δίνουν το παράδειγμα στην προσπάθεια για την εφαρμογή τους.

Οι πρόσφατα ιδρύμενοι ή μικρότεροι συνεταιρισμοί που δεν διαθέτουν επαγγελματική εμπειρία διαχείρισης της απασχόλησης, μπορεί να το βρουν δύσκολο να συμμορφωθούν στην πράξη με τα διεθνή πρότυπα εργασίας. Οι μεγαλύτεροι ή οι εδραιωμένοι συνεταιρισμοί, μέσω της εφαρμογής της 6ης Αρχής, μπορούν να βοηθήσουν τους νεότερους ή μικρότερους συνεταιρισμούς με την ανταλλαγή γνώσεων για τις πολιτικές απασχόλησης, τις διαδικασίες και την τεχνογνωσία τους. Οι χρηματοπιστωτικοί και ασφαλιστικοί συνεταιρισμοί μπορούν και παρέχουν συνταξιοδοτικά προγράμματα, στα οποία το προσωπικό των νέων συνεταιριστικών επιχειρήσεων μπορούν να ενταχθούν. Οι συνεταιρισμοί μπορούν να ιδρύουν ή να συμμετέχουν σε δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς ή ομοσπονδίες, ώστε να εξασφαλίζουν συμβουλές για την απασχόληση και υπηρεσίες διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ: ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Όπως αναφέρθηκε στα προηγούμενα αυτών των ερμηνευτικών οδηγιών, κάθε δημοκρατική οργάνωση στηριζόμενη σε μέλη είναι τόσο καλή όσο η επόμενη γενιά των μελών της. Οι συνεταιρισμοί, ως εκ τούτου, θα έπρεπε να ασχολούνται με την προώθηση και την υποστήριξη των νέων στις κοινότητές τους. Υπάρχουν

⁴ <http://www.ilo.org/global/standards>

Για τους ιαπωνικούς συνεταιρισμούς, η περιβαλλοντική διάσταση του ενδιαφέροντος για την κοινότητα της 7ης Αρχής σημαίνει καταμέτρηση σφαλμάτων! Στην Ιαπωνία, οι γεωργικοί συνεταιρισμοί είναι σημαντικοί παραγωγοί τροφίμων και η γεωργία μπορεί να έχει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Στην ετήσια έκθεση “Ερευνα Οργανισμών στο Αναποφλοίωτο Ρύζι”, που προωθήθηκε από την ZEN-NOH (την Εθνική Ομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών), συνεταιρισμένα μέλη, τοπικοί καταναλωτές και τα παιδιά τους κωπηλατούσαν σε ορυζώνες για την εκπόνηση μιας οικολογικής έρευνας για τα φυτά, τα έντομα, τα βατράχια, τα πουλιά και άλλους οργανισμούς, για να αποδείξουν ότι η γεωργία δεν έχει αρνητικές επιπτώσεις στο οικοσύστημα των ορυζώνων. Με τη συμμετοχή στην έρευνα, τα παιδιά μαθαίνουν για τη φύση και ενημερώνονται για τη στενή σχέση μεταξύ της γεωργίας, των τροφίμων, των επιπτώσεων των ανθρωπίνων πράξεων στο φυσικό περιβάλλον και τη σημασία της διατήρησης της βιοποικιλότητας.

πολλοί τρόποι με τους οποίους αυτό μπορεί να γίνει, για παράδειγμα, η εκλογή εκπροσώπων των νέων στα διοικητικά συμβούλια, συνέδρια νεολαίας, υποστήριξη δραστηριοτήτων των νέων και συνεταιριστικές οργανώσεις νεολαίας, και υποστήριξη για τη συνεταιριστική εκπαίδευση σε σχολεία, κολέγια και πανεπιστήμια.

ΒΙΩΣΙΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η 7η Αρχή της επιδίωξης “της βιώσιμης ανάπτυξης των κοινοτήτων τους” προϋποθέτει επίσης οι συνεταιρισμοί να αποδεχθούν την ευθύνη για τη συνεισφορά τους στην καταπολέμηση της φτώχειας και της ανισότητας κατανομής του πλούτου, όχι μόνο μεταξύ των ανεπτυγμένων και αναδυόμενων οικονομιών, αλλά επίσης και της αυξανόμενης ανισότητας του πλούτου σε εθνικά κράτη και σε τοπικές κοινότητες εντός των οποίων οι συνεταιρισμοί λειτουργούν. Οι συνεταιρισμοί είναι εξαιρετικοί στην συμβολή προς μείωση της φτώχειας και την καταπολέμηση της ανισότητας, διότι από τη φύση τους είναι δημιουργοί πλούτου για τους πολλούς και όχι για τους λίγους.

Η επίμονη φτώχεια, η επέκταση της ανεργίας λόγω της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, και το διευρυνόμενο κοινωνικό χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών, που εντάθηκε από μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία και την παγκόσμια οικονομική κρίση, εγείρουν ευαίσθητα πολιτικά θέματα που σχετίζονται με την κατανομή του πλούτου και προκαλεί ολοένα περισσότερο παγκόσμια ανησυχία. Τα προλεγόμενα της Συστάσεως 193 της ΔΟΕ αναγνωρίζουν ρητά ότι “η παγκοσμιοποίηση δημιούργησε νέες και διαφορετικές πιέσεις, προβλήματα, προκλήσεις και ευκαιρίες για τους συνεταιρισμούς, και ότι οι ισχυρότερες μορφές

ανθρώπινης αλληλεγγύης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο πρέπει να διευκολύνουν μια πιο δίκαιη κατανομή των οφελών της παγκοσμιοποίησης”.

Η Παγκόσμια Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Κοινωνική Ανάπτυξη, του 1995, κατέληξε σε συναίνεση για την ανάγκη να τεθούν οι πολίτες στο επίκεντρο της ανάπτυξης. Δεσμεύτηκε να κάνει την καταπολέμηση της φτώχειας, την επίτευξη του στόχου της πλήρους απασχόλησης, και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, ως επιτακτικούς στόχους για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Μια εργασία υποδομής για τη σύνοδο κορυφής αναγνώρισε ότι, αν ληφθούν υπόψη τα συνεταιρισμένα μέλη και τα εξαρτώμενα από αυτά μέλη και οι εργαζόμενοι και οι οικογένειές τους, πάνω από το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού εξαρτάται από συνεταιριστικές επιχειρήσεις για να βελτιώσουν το βασικό επίπεδο διαβίωσής τους.⁵

Η σύνοδος κορυφής προσέλκυσε την προσοχή των κυβερνήσεων στο ρόλο που διαδραματίζουν οι συνεταιρισμοί στη δημιουργία πλούτου και στις στρατηγικές μείωσης της φτώχειας. Ακολούθησαν τα ανά διετία ψηφίσματα των Γενικών Συνελεύσεων του ΟΗΕ, που οδήγησαν στη δήλωση του Διεθνούς Έτους των Συνεταιρισμών, το 2012, με το σύνθημα ότι “Οι Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Χτίζουν έναν Καλύτερο Κόσμο”. Στο μήνυμά του κατά την έναρξη του Διεθνούς Έτους, ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, Μπαν Κι Μουν, δήλωσε: “Οι συνεταιρισμοί είναι μια υπενθύμιση στη διεθνή κοινότητα ότι είναι δυνατό να επιδιωχθεί η οικονομική βιωσιμότητα και ταυτόχρονα η κοινωνική ευθύνη”. Στη Σύνοδο Κορυφής του Ρίο + 20 το 2012, η τελική έκθεση αναγνώρισε τον πραγματικό και δυναμικό ρόλο των συνεταιρισμών στην προσπάθεια για επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και την συμβολή στη μείωση της φτώχειας και δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης.⁶

Η παγκόσμια οικονομική κρίση που ξεκίνησε από τη χρηματοοικονομική κρίση του 2007/8, έριξε φως σχετικά με την ικανότητα των συνεταιρισμών να στηρίξουν τις τοπικές κοινότητες, με την επίδειξη της ανθεκτικότητας των συνεταιριστικών επιχειρήσεων σε καιρούς οικονομικής κρίσης. Οι οικονομικές δραστηριότητες των συνεταιρισμών επικεντρώνονται στην ικανοποίηση των αναγκών των μελών τους. Αυτό τείνει να τους κρατήσει μακριά από τη χρηματοπιστωτική κερδοσκοπία που, όταν συνδυάζεται με υπερβολική επιδίωξη του κέρδους, οδηγεί στις καταστροφικές παγκόσμιες χρηματοοικονομικές συνέπειες του 2008.

Ο έλεγχος από τα μέλη και οι βαθιές τοπικές ρίζες βοηθούν επίσης τους συνεταιρισμούς να αποφύγουν τις υπερβολές, που μπορεί να επισυμβούν σε επιχειρήσεις επενδυτών, η συστημική φύση των οποίων είναι να επιδιώξουν να επιτύχουν το μέγιστο δυνατό κέρδος για τους επενδυτές, συχνά εις βάρος της κοινότητας στην οποία η επιχείρηση λειτουργεί. Εξετάζοντας την ανθεκτικότητα της συνεταιριστικής μορφής επιχείρησης σε περιόδους οικονομικής κρίσης, οι πανεπιστημιακοί Johnston Birchall και Lou Hammond Kettilson σημειώνουν ότι: “τα γενικά πλεονεκτήματα προέρχονται από τη συμμετοχή. Οι συνεταιρισμοί είναι οι μοναδικοί φορείς που ανήκουν στα μέλη τους, ελέγχονται από τα μέλη και υπάρχουν για να παρέχουν οφέλη για τα μέλη τους, σε αντίθεση με την επιδίωξη κέρδους, και αυτό έχει αντίκτυπο στις επιχειρηματικές αποφάσεις. Όταν οι σκοποί μιας επιχείρησης ευθυγραμμίζονται με εκείνους των μελών, που είναι ταυτόχρονα επενδυτές και χρήστες των υπηρεσιών του συνεταιρισμού, τα αποτελέσματα είναι η τήρηση των δεσμεύσεων, αφοσίωση, μοιραζόμενη σε όλους γνώση, συμμετοχή των μελών, συνοδευόμενη από ισχυρά οικονομικά κίνητρα.”⁷

Αυτή η έμφυτη ανθεκτικότητα δεν σημαίνει ότι οι συνεταιρισμοί είναι απρόσβλητοι από τις επιπτώσεις χρηματοπιστωτικών και οικονομικών κρίσεων. Μερικοί συνεταιρισμοί ακολούθησαν τις πρακτικές των ανταγωνιστών τους επιχειρήσεων επενδυτών, με εξίσου καταστροφικές συνέπειες. Το ότι (οι συνεταιρισμοί) είναι βαθιά ριζωμένοι στις τοπικές κοινότητες και ενδιαφέρονται για τη βιώσιμη ανάπτυξή τους, δεν εγγυάται ανοσία από μια οικονομική αποτυχία μέσω κακής διακυβέρνησης και διαχείρισης. Οι συνεταιρισμοί μπορούν να αποτύχουν και έχουν αποτύχει επίσης από την κακή διακυβέρνηση και την κακή διαχείριση. Κινδυνεύουν να το πάθουν όταν αγνοούν τα διδάγματα αυτής της 7ης Αρχής και τη δέσμευσή τους στις ηθικές επιχειρηματικές πρακτικές.

⁵ <http://www.uwcc.wisc.edu/icic/def-hist/def/dim-int.html>

⁶ United Nations (2012). “The Future We Want.” Outcome of the United Nations Conference on Sustainable Development, Rio de Janeiro, Brazil, 20-22 June 2012. Document No. A/CONF.216/L.1*. Available from https://rio20.un.org/sites/rio20.un.org/files/a-conf.216-1_english.pdf

⁷ Shah, T “Catalysing Co-operation: design of self-governing organisations”, New Delhi, Sage (1996) referenced in, Birchall and Kettison, International Labour Organisation, Geneva (2009) page 12

Η οικονομική βιωσιμότητα των συνεταιρισμών είναι το κλειδί για την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα. Χωρίς αυτή, ένας συνεταιρισμός δεν θα είναι σε θέση να λειτουργεί, με τρόπο που να βοηθά στην αντιμετώπιση της φτώχειας και της ανισότητας του πλούτου.

Η ικανότητα των συνεταιρισμών να εργάζονται για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη των κοινοτήτων στις οποίες λειτουργούν είναι σαφής, αλλά πώς μπορούν να εφαρμόσουν αυτή την 7η Αρχή για να επιτευχθεί αυτό στην πράξη; Το κάνουν εφαρμόζοντας τις ηθικές αξίες τους στις εμπορικές του δραστηριότητες, όπως ηθικές συμβάσεις στην αλυσίδα εφοδιασμού και του Δίκαιου Εμπορίου, άμεση πληρωμή προς τους προμηθευτές, εμπόριο μεταξύ συνεταιρισμών (Coop2Coop) και την υποστήριξη για άλλους συνεταιρισμούς.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΥΝΟΜΕΝΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ

Η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι ένα νέο πρόβλημα στο πλαίσιο της συνεταιριστικής κίνησης. Έχει αποτελέσει τη βάση για τις δηλώσεις και τις πρακτικές περιβαλλοντικής δράσης για μεγάλο χρονικό διάστημα. Σε μια έκθεση προς τη ΔΣΕ, Μόσχα, Συνέδριο του 1980 με τίτλο “Οι συνεταιρισμοί κατά το έτος 2000”, ο Alex Laidlaw απεικόνισε την ωμή πραγματικότητα: “Δεν έχει σημασία τι λέγεται για τον αιώνα που βρίσκεται στο τέλος του, πιθανόν θα μείνει στην ιστορία ως η περίοδος κατά την οποία η ανθρώπινη φυλή έκανε ότι περισσότερο από ποτέ στο παρελθόν να δηλητηριάσει και να καταστρέψει το περιβάλλον της.” Στη δεκαετία του 1980 οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί στην Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική και την Ιαπωνία ανέλαβαν πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, μέσω της ανάπτυξης φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων και την προώθηση του πράσινου καταναλωτισμού. Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί ξεκίνησαν επίσης την ανάπτυξη της βιολογικής παραγωγής, για να ανταποκριθούν στην αυξανόμενη ζήτηση και να προστατεύσουν την υγεία των αγροτών από τους κινδύνους των φυτοφαρμάκων, ενώ η αλιευτικοί συνεταιρισμοί ήταν σε επιφυλακή για τη ρύπανση του νερού, που προέρχεται από βιομηχανικά απόβλητα και οικιακά λύματα και προώθησαν αποτελεσματικούς περιβαλλοντικούς κανονισμούς και ενθάρρυναν τους καταναλωτές να αλλάξουν τον τρόπο ζωής τους.

Το ενδιαφέρον για το περιβάλλον έγινε πρωταρχικό μέλημα στη συνεταιριστική κίνηση όταν προσέκλυσε το παγκόσμιο ενδιαφέρον. Από το 1995, το ενδιαφέρον για το περιβάλλον έχει αυξηθεί δραματικά, λόγω της αύξησης στην παγκόσμια συνειδητοποίηση της απειλής που εγκυμονεί η ανθρώπινη ανάπτυξη για το περιβάλλον και λόγω της σοβαρότητας του προβλήματος, η οποία έχει αυξηθεί αντί να μειωθεί.

Η ΔΣΕ δημοσίευσε ένα μήνυμα προς όλα τα μέλη της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ημέρας το 2008, “Αντιμετωπίζοντας την Κλιματική Αλλαγή μέσω της Συνεταιριστικής Επιχείρησης”, που απεικονίζει το μέγεθος του προβλήματος και τονίζει τη συμβολή των συνεταιρισμών στην αντιμετώπιση της απειλής υπερθέρμανσης του πλανήτη και της κλιματικής αλλαγής.⁸

Επίσης, κατά τη διάρκεια της Συνεταιριστικής Συνόδου Κορυφής της ΔΣΕ-Αμερικής το 2009 (Guadalajara, Μεξικό), το θέμα “Ανάπτυξη και Βιωσιμότητα” επιλέχθηκε ως κεντρικό θέμα, τονίζοντας τον επείγοντα χαρακτήρα της αντιμετώπισης του προβλήματος. Ως αποτέλεσμα, το “Συνεταιριστικό Πράσινο Σύμφωνο” ξεκίνησε, καθώς και ένα σχέδιο δράσης, με στόχο τη συμμόρφωση με τους στόχους της Διακήρυξης. Στη συνέχεια, η περιφερειακή διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε το 2010 στο Μπουένος Άιρες, είχε τίτλο “Συνεταιριστική Δέσμευση για τη Διάσωση του Πλανήτη”.

Αυτές οι υποδειγματικές πρωτοβουλίες πρέπει να αναπαραχθούν και να επαναληφθούν λόγω της μεγεθυνόμενης φύσης της απειλής για το φυσικό μας περιβάλλον. Όλοι οι συνεταιρισμοί έχουν ευθύνη και το καθήκον να εξετάσουν και να μειώσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του συνεταιρισμού τους και να προωθήσουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιούνται. Πολλοί συνεταιρισμοί έχουν επιδιώξει να απαντήσουν στην απειλή αυτή με την υιοθέτηση του πράσινου καταναλωτισμού, της βιώσιμης γεωργίας, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και άλλες περιβαλλοντικές πολιτικές και πρωτοβουλίες.

⁸ <http://www.aciamericas.coop/IMG/pdf/2008-idc-en-2.pdf>

Το μέγεθος της περιβαλλοντικής πρόκλησης απαιτεί ότι πρέπει να αντιμετωπιστεί από κοινού και με συντονισμένο τρόπο από τους διάφορους τομείς της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένου του Κράτους. Ως εκ τούτου, ενώ θα εφαρμόζουν τις δικές τους στρατηγικές προστασίας του περιβάλλοντος, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει επίσης να συμβάλουν ενεργά στην ευαισθητοποίηση των άλλων τομέων της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων αρχών, για τη σημασία της εφαρμογής πολιτικών που προστατεύουν το περιβάλλον. Οι συνεταιρισμοί είναι γνωστοί για την επιδίωξη του κοινού καλού, έτσι ώστε να είναι σε προνομιούχο θέση για να κινητοποιήσουν και να αποτελέσουν οδηγούς σε αυτού του είδους την υπεράσπιση. Το κλειδί για την επιτυχία σε αυτή την προσπάθεια είναι η κατανόηση ότι η σοβαρότητα του προβλήματος απαιτεί τη συνεργασία όλων. Μεμονωμένες προσπάθειες, αν και αξιέπαινες, θα αποδειχθούν ανεπαρκείς ή, ακόμη και απογοητευτικές.

ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΟΥ ΕΝΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Ο ανθρώπινος αλτρουισμός και η συνεργασία βασίζονται στο αμοιβαίο όφελος. Είναι ισχυρά εντυπωμένο στα γονίδια μας.⁹ Υπάρχει ένα σαφές και αποδεδειγμένο πλεονέκτημα στους συνεταιρισμούς, που απορρέει από την τρισδιάστατη δέσμευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων στις οποίες λειτουργούν οι συνεταιρισμοί.

Το τρισδιάστατο ενδιαφέρον της απασχόλησης για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους, συνίσταται στο ότι είναι επωφελής για τους συνεταιρισμούς, ότι η δέσμευση προς αυτή την 7η Αρχή έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή της 5ης Αρχής της εκπαίδευσης του ευρύτερου κοινού σχετικά με τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης και ότι ενθαρρύνει τους νέους να ενταχθούν και να ενισχύσουν έναν συνεταιρισμό με τις εμπορικές συναλλαγές με αυτόν.

Πολλοί συνεταιρισμοί είναι εξαιρετικά υπερήφανοι για το ευρύ φάσμα των κοινοτικών δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν, οι οποίες καλύπτουν και τις τρεις πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Είναι δικαίως πρόθυμοι να δημοσιοποιήσουν τις δραστηριότητες υποστήριξης των κοινοτήτων, όπως η τοπική προέλευση των προμηθειών για την υποστήριξη των τοπικών οικονομιών, η ενθάρρυνση της κοινοτικής κυριότητας των καταστημάτων και των άλλων κοινοτικών περιουσιακών στοιχείων, η βοήθεια να αναπτυχθούν άλλοι τοπικοί συνεταιρισμοί, η υποστήριξη πολιτιστικών εκδηλώσεων και καλών τεχνών, και η στήριξη περιβαλλοντικών εκστρατειών, τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Εκτός του ότι είναι μια επίδειξη πρακτικής δέσμευσης προς την 7η Αρχή, η υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης των κοινοτήτων ενθαρρύνει επίσης τους ανθρώπους να επιλέξουν να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού. Αυτό είναι μέρος της διαδικασίας ανανέωσης και αύξησης του αριθμού των μελών.

Αυτό περιγράφεται συχνά ως “ενάρετος κύκλος της συνεταιριστικής επιχείρησης”. Η οικονομική επιτυχία και η βιωσιμότητα ενός συνεταιρισμού δημιουργεί τους πόρους για την εφαρμογή αυτής της 7ης Αρχής της επιδίωξης για οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα των κοινοτήτων στις οποίες λειτουργούν οι συνεταιρισμοί. Τα οφέλη από αυτή την υπεύθυνη δέσμευση για τον κύκλο της βιωσιμότητας, γυρίζουν πίσω μέσω νέων μελών, αύξησης του κύκλου εργασιών και υψηλότερων πλεονασμάτων, που ενισχύουν την οικονομική επιτυχία ενός συνεταιρισμού. Η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των συνεταιρισμών απαιτεί μια μακροχρόνια δέσμευση και συνεχή θετική σχέση με τις κοινότητες στις οποίες λειτουργούν. Είναι προς αμοιβαίο όφελος τόσο των κοινοτήτων όσο και συνεταιρισμών.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Η καλή πρακτική απαιτεί από τους συνεταιρισμούς να παρουσιάζουν πώς επηρεάζουν την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα, και πώς να εφαρμόζουν τις Συνεταιριστικές Αρχές προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης των κοινωνιών στις οποίες δραστηριοποιούνται. Η ΔΣΕ έχει αναλάβει μια παγκόσμια πρωτοβουλία παρουσίασης, που έχει αναπτυχθεί από την Συμβουλευτική Ομάδα Βιωσιμότητας. Οι συνεταιρισμοί πρέπει να είναι μέρος της παγκόσμιας κίνησης προς την κατεύθυνση της διαφάνειας και

⁹ Βλέπε, Rodgers, D. “The Third Estate”, Συνεταιριστικό Κόμμα, 1999, <http://www.uk.coop/thirdsector/document/new-mutualism-third-estate>

υποβολής εκθέσεων και να δεσμεύεται γι' αυτό. Όλοι οι συνεταιρισμοί ενθαρρύνονται να εξετάσουν το πρότυπο πλαίσιο παρουσίασης, που συνιστά η Συμβουλευτική Ομάδα Βιωσιμότητας.

4. Θέματα για μελλοντική εξέταση

ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Οι συνεταιρισμοί έχουν μια ιδιαίτερη ευθύνη να τηρούν ενήμερα τα μέλη τους και το κοινό για τις προκλήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης, σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο και να συμβάλλουν στις προσπάθειες για την προώθηση της με αποτελεσματικό τρόπο. "Το προσχέδιο μιας Συνεταιριστικής Δεκαετίας" της ΔΣΕ ορίζει τη "βιωσιμότητα" ως μία από τις προτεραιότητες που πρέπει να αντιμετωπιστούν τα επόμενα χρόνια. Αναφέρει ότι:

"Οι συνεταιρισμοί έχουν πάντα θέσει ως στόχο να δώσουν τη δυνατότητα στους ανθρώπους να έχουν πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες χωρίς εκμετάλλευση. Αυτό σημαίνει συναλλαγές σύμφωνα με ένα σύνολο αξιών βασισμένων σε αυτό που σήμερα θα ονομάζαμε βιωσιμότητα. Με την τοποθέτηση των αναγκών του ανθρώπου στο κέντρο τους, οι συνεταιρισμοί ανταποκρίνονται στις σημερινές κρίσεις βιωσιμότητας και προσφέρουν μια ξεχωριστή μορφή "κοινής αξίας". Πολύ απλά, ένας συνεταιρισμός είναι μια συλλογική επιδίωξη της βιωσιμότητας. Οι συνεταιρισμοί επιδιώκουν να "βελτιστοποιήσουν" τα αποτελέσματα για ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων, χωρίς να προσπαθούν να "μεγιστοποιήσουν" το όφελος για οποιονδήποτε μεμονωμένο ενδιαφερόμενο. Η οικοδόμηση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας θα πρέπει επομένως να είναι ένα από τα πρωταρχικά κίνητρα και αιτίες για έναν μεγεθυνόμενο συνεταιριστικό τομέα. Αυτό προσφέρει μια απάντηση στο ερώτημα γιατί οι συνεταιρισμοί είναι αναγκαίοι και ωφέλιμοι, σε αυτή την ιστορική συγκυρία."¹⁰

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το Προσχέδιο ορίζει επίσης τους στόχους για την επίτευξη της βιωσιμότητας στις τρεις περιοχές της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και δείχνει πώς αυτοί οι στόχοι θα μπορούσαν να επιτευχθούν με πιθανές ή ενδεικτικές δράσεις. Οι συνεταιρισμοί ενθαρρύνονται να δώσουν προσοχή σε όλες τις συστάσεις αυτού του Προσχεδίου που, όταν εφαρμοστεί, θα διασφαλίσει ότι επιτυγχάνεται το όραμα της ΔΣΕ, "για τη η συνεταιριστική μορφή επιχείρησης, μέχρι το 2020, να γίνει ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα, το μοντέλο που προτιμάται από τους ανθρώπους, και αποτελεί την ταχύτερα αναπτυσσόμενη μορφή της επιχείρησης". Αρχίζοντας από την τοπική βάση, οι συνεταιρισμοί μπορούν να στηρίξουν όχι μόνο ευρύτερες πολιτικές σε θέματα βιωσιμότητας, αλλά επίσης και να προσφέρουν πρακτική υποστήριξη για πρακτικά προγράμματα βιώσιμης ανάπτυξης, τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και μέσω των διεθνών αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Η ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Το ενδιαφέρον των συνεταιρισμών για να αντιμετωπίσουν την αυξανόμενη βαρύτητα των παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων, παρουσιάστηκε κατά τη διάρκεια των συζητήσεων στη Γενική Συνέλευση της ΔΣΕ στο Κανκούν, Μεξικό το 2011, δεδομένου ότι ήταν και θετικά υποδειγματικές ενέργειες από συνεταιρισμούς σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο για την αντιμετώπιση των απειλών για το παγκόσμιο περιβάλλον, όπως η υπερθέρμανση του πλανήτη, οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, η χρήση των φυτοφαρμάκων και η καταστροφή των τροπικών δασών. Αυτή η ενασχόληση με τα παγκόσμια περιβαλλοντικά ζητήματα είναι κατάλληλη και άξια ενθάρρυνσης, αλλά πρέπει να συνδυάζεται με τις τοπικές περιβαλλοντικές δράσεις. Για παράδειγμα, το ενδιαφέρον για την κλιματική αλλαγή θα πρέπει να οδηγήσει σε μια δέσμευση από όλους τους συνεταιρισμούς, για τον έλεγχο των εκπομπών άνθρακα και για την επιδίωξη μείωσης της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα. Επίσης, κάθε συνεταιρισμός που ενδιαφέρεται για την κλιματική αλλαγή και την καταστροφή

¹⁰ Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση "Σχέδιο για την συνεταιριστική δεκαετία", σελίδα 14

των τροπικών δασών, πρέπει να δράσει τοπικά επίσης με τη διασφάλιση ότι όλα τα προϊόντα ξυλείας που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή και συντήρηση έχουν πιστοποιηθεί ότι προέρχονται από την βιώσιμη διαχείριση των δασών.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη και ιατρικές υπηρεσίες δεν είναι η μόνη πτυχή της παγκόσμιας προαγωγής της υγείας. Η πρόσβαση σε καθαρό νερό, υπηρεσίες αποχέτευσης, ηλεκτρικής ενέργειας για ψύξη τροφίμων, και αξιοπρεπή στέγαση που να είναι ασφαλής και απαλλαγμένη από επιβλαβείς οργανισμούς, είναι επίσης ζωτικής σημασίας για την ανθρώπινη υγεία. Το ενδιαφέρον για την κοινότητα και η συμβολή που μπορούν να κάνουν οι συνεταιρισμοί στην ευρύτερη κοινωνία των πολιτών μέσω της στήριξης της επίτευξης του στόχου των Ηνωμένων Εθνών για την Βιώσιμη Ανάπτυξη, θα είναι επίσης σημαντικό στο μέλλον.

ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξετάσουν τον καλύτερο τρόπο για να στηρίξουν την ανάπτυξη και χρήση του λογισμικού ανοικτού κώδικα, για να διασφαλισθεί ότι το λογισμικό που ικανοποιεί τις ανάγκες των συνεταιρισμών είναι στη διάθεσή τους σε λογικό κόστος. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους τραπεζικούς, τους ασφαλιστικούς συνεταιρισμούς και τις πιστωτικές ενώσεις στις αναδυόμενες οικονομίες, αλλά και για άλλες συνεταιριστικούς τομείς.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Οι συνεταιρισμοί μόνοι τους δεν μπορούν να πετύχουν το στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης των κοινοτήτων τους. Θα πρέπει να συνάψουν συμφωνίες με και να συνεργάζονται με άλλους οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων. Η συνεργασία αυτή είναι απαραίτητη λόγω των τεράστιων παγκόσμιων προκλήσεων για την επίτευξη των Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ. Οι συνεταιρισμοί πρέπει να συνεργάζονται με οργανώσεις της κοινότητας, ιδιωτικές εταιρείες, εθελοντικές ομάδες, φιλανθρωπικές οργανώσεις, και τοπικές, περιφερειακές και εθνικές κυβερνήσεις. Κάνοντας αυτό, θα πρέπει να εξετάσουν πώς θα εξασφαλιστεί ότι θα μπορούν να συμμετέχουν σε συλλογικές επιχειρήσεις που προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη, σύμφωνα με την 4η Αρχή, δηλαδή ελεύθερα και με όρους που διασφαλίζουν το δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη τους, και ότι η συνεταιριστική αυτονομία και ανεξαρτησία τους διατηρείται.

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

Οι συνεταιρισμοί έχουν διαδραματίσει πάντα έναν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της παγκόσμιας ειρήνης και της κοινωνικής συνοχής. Η εφαρμογή των Συνεταιριστικών Αξιών και Αρχών από τους συνεταιρισμούς δημιουργεί μια μοναδική δυνατότητα να συμβάλλουν στην παγκόσμια ειρήνη και ευημερία. Όλοι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξετάσουν τη συμβολή που μπορούν να προσφέρουν στις τοπικές κοινωνίες τους και πέρα από αυτές, στην ειρήνη, την κοινωνική αλληλεγγύη, την κοινωνική δικαιοσύνη και την ευημερία για όλους.

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Όλοι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξετάσουν και να αναπτύξουν την ικανότητα που έχουν να συμβάλλουν στην οικοδόμηση της κοινωνίας των πολιτών, με την επιτυχή εφαρμογή της παρούσας 7ης Αρχής. Το πράττουν με τη συμβολή στη βιώσιμη ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων τους και, ευρύτερα, στη βιώσιμη ανάπτυξη των εθνικών, περιφερειακών και παγκόσμιων κοινοτήτων των οποίων αποτελούν μέρος. Η συμμετοχή των μελών των τοπικών κοινοτήτων σε συνεταιριστικές επιχειρήσεις δημιουργεί νέες, εμπλεκόμενες και υπεύθυνες στη δράση, που προωθούν την ανάπτυξη της συνεταιριστικής κίνησης προς το μέλλον, αλλά που, επίσης, με μια παράδοση που φτάνει πίσω στους ιδρυτές αυτής της μεγάλης παγκόσμιας συνεταιριστικής κίνησης, και εμπλέκονται σε ένα πολύ ευρύτερο φάσμα των προοδευτικών οργανώσεων. Οι συνεταιρισμοί είχαν πάντα, και συνεχίζουν να έχουν, μια μεγάλη συμβολή στην πρόοδο της κοινωνίας των πολιτών και της δημοκρατικής ανανέωσης.

Στο Leeds της Αγγλίας, τα μέλη έχουν αναπτύξει μια χαμηλών-επιπτώσεων-διαβίωσης και οικονομικά προσιτή κοινότητα στέγασης (Συνεταιρισμός LILAC), γεγονός που αποδεικνύει τις τρεις διαστάσεις της βιωσιμότητας: κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική. Το ήπιο οικολογικό αποτύπωμα και οι οικονομικές απαιτήσεις είναι έτσι δομημένα ώστε να διασφαλιστεί ότι τα σπίτια θα παραμείνουν προσιά για τις μελλοντικές γενιές.

Συντομογραφίες και Γλωσσάριο

Συντομογραφίες και Γλωσσάριο

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΕΙΣΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ:

ΔΣΕ: η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση ή Συμμαχία (ICA), δείτε <http://www.ica.coop>

FAO: Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας Ηνωμένων Εθνών, δείτε <http://www.fao.org>

ΔΟΕ: Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, δείτε <http://www.ilo.org>

IYC: Διεθνές Έτος των Συνεταιρισμών 2012 Ηνωμένων Εθνών, δείτε <http://social.un.org/coopyear/>

ΟΗΕ: Ηνωμένα Έθνη, δείτε <http://www.un.org>

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ:

Αδιανέμητα αποθεματικά (καλούνται και αδιαίρετα αποθεματικά): τα παρακρατούμενα από τον **συνεταιρισμό** ποσά που ανήκουν συλλογικά στα μέλη, αποτελούν καθαρή περιουσία του **συνεταιρισμού** μετά την εξόφληση των χρεών, που είναι κοινή περιουσία και δεν ανήκουν σε καμιά γενιά **μελών**.

Ανθρώπινα δικαιώματα: τα θεμελιώδη δικαιώματα των μεμονωμένων ατόμων που καθορίζονται στην Διακήρυξη των **Ηνωμένων Εθνών** για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο του 1966 των **Ηνωμένων Εθνών** για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Αποσυρόμενο κεφάλαιο μερίδων: το **κεφάλαιο των μελών** που μπορεί να αποσυρθεί από τα μέλη του, κατόπιν προειδοποίησης σύμφωνα με τους όρους που συμφωνούνται με τον **συνεταιρισμό**, στο οποίο καταβάλλεται περιορισμένο ή **αντισταθμιστικό** αντάλλαγμα, αν καταβάλλεται.

Βιώσιμη (αιφόρος) ανάπτυξη: η ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες που προσδιορίζονται στην έκθεση Brundtland “Το κοινό μας μέλλον”, που παρουσιάστηκε στη Διάσκεψη του 1992 των **Ηνωμένων Εθνών** για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, που ονομάζεται επίσης “Η Σύνοδος Κορυφής της Γης” η οποία, από το 1997, έχει αναγνωριστεί από το Διεθνές Δικαστήριο ως έννοια του διεθνούς δικαίου.

Γενική Συνέλευση: μια συνέλευση όλων των **μελών**, ή των **αντιπροσώπων** τους, ενός συνεταιρισμού ή της **ΔΣΕ** κατά την οποία λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις πολιτικής, σε θέματα στρατηγικής και, σε ορισμένους συνεταιρισμούς, σημαντικές επιχειρηματικές αποφάσεις και εκλέγονται οι αντιπρόσωποι στο **Διοικητικό Συμβούλιο** που ελέγχει έναν **συνεταιρισμό**.

Δευτεροβάθμιος συνεταιρισμός: **συνεταιρισμός**, μέλη του οποίου είναι οι **πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί**.

Δήλωση για τη Συνεταιριστική Ταυτότητα, τις Αξίες και τις Αρχές: εγκρίθηκε το 1995 κατά τη διάρκεια του συνεδρίου της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης στο Μάντσεστερ, Αγγλία, δείτε <http://www.ica.coop/en/what-co-operative>

Διαμεσολαβητής/Διαμεσολαβήτρια: αξιωματούχος που διορίζεται από έναν συνεταιρισμό ή προβλέπεται από τη συνεταιριστική νομοθεσία για να εξετάζει και να υποβάλλει έκθεση σχετικά με τις καταγγελίες που γίνονται από τα **μέλη**.

Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση - ΔΣΕ (ονομάζεται επίσης “Συμμαχία”): η παγκόσμια οργάνωση των συνεταιρισμών, που ιδρύθηκε από την παγκόσμια **συνεταιριστική κίνηση**

το 1895 και αναγνωρίζεται από τα **Ηνωμένα Έθνη**, τη **Διεθνή Οργάνωση Εργασίας** και τον **Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών** ως ένα συμβουλευτικό σώμα.

Δίκαιη τιμή αγοράς ή αντισταθμιστική επιστροφή: το περιορισμένο ποσοστό απόδοσης της **αποσυρόμενης μερίδας του κεφαλαίου**. Είναι το χαμηλότερο ποσοστό της απόδοσης, που είναι επαρκές ώστε να επιτευχθεί η προσέλκυση κεφαλαίου που ένας **συνεταιρισμός** ζητεί από τα **μέλη** του.

Διοικητικό Συμβούλιο: τα εκλεγμένα ή και με άλλο τρόπο τοποθετημένα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή άλλου συλλογικού οργάνου που ασκεί τον έλεγχο της **διακυβέρνησης** κατά τη διάρκεια λειτουργίας μιας **συνεταιριστικής επιχείρησης** και είναι υπόλογοι στα **μέλη** ενός **συνεταιρισμού**.

Εκλογική επιτροπή: επιτροπή του **συνεταιρισμού** διοριζόμενη από τα **μέλη** για να επιβλέπει την ανεξάρτητη και αμερόληπτη διεξαγωγή των εκλογών.

Εμπόριο Coop2Coop: μια επιχειρηματική σχέση μεταξύ των συνεταιρισμών στην οποία ένας συνεταιρισμός συνάπτει εμπορικές σχέσεις με έναν άλλο **συνεταιρισμό**.

Επικαρπία: το δικαίωμα χρήσης και απόλαυσης των καρπών ενός κατεχόμενου πράγματος: στην περίπτωση ενός **συνεταιρισμού**, το δικαίωμα των μελών να απολαμβάνουν τα οφέλη που προκύπτουν από τα **αδιανέμητα αποθεματικά** του **συνεταιρισμού**, που είναι η κοινή ιδιοκτησία του **συνεταιρισμού**.

Επιστροφή πλεονάσματος: ένας εναλλακτικός όρος για το **μέρισμα**. Μέρος του ετήσιου πλεονάσματος ενός **συνεταιρισμού** που διανέμεται στα μέλη με βάση τη συμμετοχή του κάθε μέλους στη δημιουργία του **πλεονάσματος**.

Εταιρικό μέλος: ένα μέλος **συνεταιρισμού** που είναι **εταιρεία**.

Εταιρικό πρόσωπο: **νομικό πρόσωπο** που είναι μια ανώνυμη εταιρεία βάσει της εθνικής νομοθεσίας.

Η μερίδα του μέλους: το ποσό που ένα μέλος καταβάλλει στο κοινό **κεφάλαιο** των **μελών** του συνεταιρισμού ως προϋπόθεση για την εγγραφή του, η καταβολή του οποίου χορηγεί δικαίωμα ψήφου μέλους σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού ή του καταστατικού.

Κανόνας Πρώτος: τα θέματα που αναφέρονται στο βιβλίο κανόνων του 1844, του **συνεταιρισμού των Δικαίων Σκαπανέων της Ροτσντέιλ**.

Καταστατικό: Το καταστατικό ή οι κανόνες διακυβέρνησης ενός **συνεταιρισμού** που κατοχυρώνουν νομικά τη φύση, την ταυτότητα και τους σκοπούς του ως **συνεταιρισμού** που λειτουργεί, σύμφωνα με τις **Συνεταιριστικές Αρχές** που προστατεύουν τα δημοκρατικά δικαιώματα των **μελών** να ελέγχουν τη **συνεταιριστική επιχείρησή** τους .

Κέρδη: οι συνολικές ετήσια θετικά αποτελέσματα των συναλλαγών ενός **συνεταιρισμού** με μη-μέλη.

Κεφάλαιο των μελών: το ποσό των χρημάτων που καταβάλλονται στον **συνεταιρισμό** από τα **μέλη** ως προϋπόθεση για την εγγραφή τους ως μελών, για την παροχή κεφαλαίου κίνησης του **συνεταιρισμού** τους.

Κλαδικός συνεταιρισμός: εθνική, περιφερειακή ή διεθνής οργάνωση που εκπροσωπεί τα συμφέροντα **συνεταιρισμών** που λειτουργούν σε ένα συγκεκριμένο επιχειρηματικό τομέα, όπως ο τραπεζικός, η αλιεία, η γεωργία, η στέγαση, οι συνεταιρισμοί εργατών, κ.λπ.

Κλείδωμα παγίων: ένας νομικός περιορισμός στο εθνικό δίκαιο ή στο **καταστατικό** ενός συνεταιρισμού που αποτρέπει την κατανομή των **αδιανέμητων αποθεματικών** ενός **συνεταιρισμού** κατά τη διάλυση του συνεταιρισμού.

Κορυφαία οργάνωση: μια εθνική **τριοβάθμια συνεταιριστική οργάνωση** ή εθνικών **συνεταιριστικών ομοσπονδίες**, μερικές φορές ονομάζεται “**Συνεταιριστική Ένωση**”.

Μέλος: ένα φυσικό ή **νομικό πρόσωπο** που επιλέγει να ανήκει σε μια **εθελοντική οργάνωση**.

Μέρισμα (Επιστροφή): μέρος του ετήσιου **πλεονάσματος** ενός συνεταιρισμού που επιστρέφεται στα μέλη με βάση τη συμμετοχή κάθε μέλους στη δημιουργία του **πλεονάσματος**, ουσιαστικά μια προσαρμογή, στο τέλος του έτους, της χρέωσης των συναλλαγών μεταξύ του μέλους και του συνεταιρισμού (αναφέρεται από μερικούς συνεταιρισμούς ως “**επιστροφή στους συναλλασσόμενους**”). Σε ορισμένες νομοθεσίες, το “μέρισμα” περιλαμβάνει επίσης μια περιορισμένη απόδοση επί του **κεφαλαίου του μέλους**.

(Σημείωση: αυτό διαφέρει ριζικά από το μέρισμα που καταβάλλεται στους μετόχους μιας ανώνυμης εταιρίας ως μερίδιο των κερδών που είναι μέρος μιας κερδοσκοπικής απόδοσης του επενδυμένου κεφαλαίου).

Νομικό πρόσωπο: εταιρεία ή άλλη συλλογική οργάνωση που έχει νομικά δικαιώματα και υπόκειται σε νόμιμες υποχρεώσεις.

Πιστωτική Ένωση (Credit Union): ένας χρηματοπιστωτικός **συνεταιρισμός** που ανήκει στα μέλη του και λειτουργεί για το σκοπό της προώθησης της αποταμίευσης, την παροχή πιστώσεων σε ανταγωνιστικούς, αλλά όχι τοκογλυφικούς όρους και την παροχή άλλων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τα μέλη του.

Πλεόνασμα: το μέρος των ετήσιων αποτελεσμάτων των συναλλαγών ενός συνεταιρισμού, που απορρέουν από τις οικονομικές συναλλαγές με τα μέλη του.

Πολυσυμμετοχικός συνεταιρισμός: **συνεταιρισμός** με περισσότερες από μία κατηγορίες **νομικών προσώπων** ως μελών.

Πρωτοβάθμιος συνεταιρισμός: **συνεταιρισμός** φυσικών προσώπων, που διαθέτει μια **συνεταιριστική επιχείρηση** που λειτουργεί προς όφελος των **μελών** του.

Πρωτοπόροι συνεταιριστές: οι φιλοσοφικοί στοχαστές και οι ιδρυτές της σύγχρονης **συνεταιριστικής κίνησης**, που πρωτοστάτησαν στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών σε διαφορετικές χώρες και σε διαφορετικές ηπείρους κατά τη διάρκεια του 19ου και του 20ου αιώνα. Αυτοί περιλαμβάνουν τους: Robert Owen στην Ουαλία, τη Σκωτία και την Αγγλία Alfonse και Dorimène Desjardins στο Κεμπέκ του Καναδά, Charles Fourier και Charles Gide στη Γαλλία, Dr William King στην Αγγλία, Friederich Reiffeisen και Herman Schultz-Delitzsch στη Γερμανία, Horace Plunkett στην Ιρλανδία, Frs. Jimmy Tomkins, Moses Cady, Rev. Hugh MacPherson και AB MacDonald που ίδρυσαν το the Antigonish Co-operative Movement in Nova Scotia, Fr. José Maria Arizmendiarieta στο Mondaragon Ισπανία και οι **Rochdale Pioneers** στην πόλη Rochdale της Αγγλίας.

Ρότσντεϊλ: μια βιομηχανική πόλη στο Lancashire της Αγγλίας, στην οποία στην αρχή της βιομηχανικής επανάστασης οι **Σκαπανείς της Rochdale** ίδρυσαν τον καταναλωτικό **συνεταιρισμό** τους και αναγνωρίζεται πλέον διεθνώς ως η γενέτειρα της σύγχρονης **συνεταιριστικής κίνησης**.

Σκαπανείς της Rochdale: τα ιδρυτικά μέλη της πρώτης επιτυχημένης συνεταιριστικής επιχείρησης στο **Rochdale**, Αγγλία: Την Rochdale Society of Equitable Pioneers.

Συνεταιρισμός των Ισότιμων (Δίκαιων) Σκαπανέων (Πρωτοπόρων) της Rochdale:

η συνεταιριστική επιχείρηση που ιδρύθηκε από τους Πρωτεργάτες της Rochdale στο Rochdale της Αγγλίας, ο οποίος άρχισε τη λειτουργία του στις 21 Δεκεμβρίου του 1844.

Συνεταιρισμός: μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους μέσω μιας συνιδιοκτητής και δημοκρατικά ελεγχόμενης επιχείρησης.

Συνεταιριστικές Αρχές: οι επτά Συνεταιριστικές Αρχές που ορίζονται στη **Δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα** και αναγνωρίζονται από τα **μέλη της ΔΣΕ** ως οι θεμελιώδεις κατευθυντήριες πρακτικές αρχές λειτουργίας για τη διακυβέρνηση και τη διαχείριση μιας **συνεταιριστικής επιχείρησης**.

Συνεταιριστικές μερίδες: (ονομάζονται επίσης **μερίδες των μελών**) τα κεφάλαια που χορηγούνται στον συνεταιρισμό από τα μέλη του ως προϋπόθεση για την εγγραφή τους ως μελών, τα οποία, τουλάχιστον εν μέρει, αποτελούν το κεφάλαιο κίνησης του συνεταιρισμού.

Συνεταιριστική Ένωση: ένα εναλλακτικό όνομα για μια **κορυφαία εθνική οργάνωση**.

Συνεταιριστική επιχείρηση: μια επιχείρηση ενός **συνεταιρισμού**, που λειτουργεί σύμφωνα με τις **Συνεταιριστικές Αρχές**.

Συνεταιριστική κίνηση (ή συνεταιριστικό κίνημα): η παγκόσμια οικογένεια των **συνεταιρισμών** που διαχειρίζονται συνεταιριστικές επιχειρήσεις, σύμφωνα με τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές που έχουν εγκριθεί από τη **Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση (ΔΣΕ)**.

Συνεταιριστική Κοινοπολιτεία: ο συνδυασμός οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων και των αποτελεσμάτων του συνόλου των **συνεταιριστικών επιχειρήσεων** που δημιουργούν πλούτο με ένα βιώσιμο τρόπο για τους πολλούς, και όχι για τους λίγους.

Συνεταιριστική ομοσπονδία: μια οργάνωση ενός αριθμού **συνεταιρισμών** που παρέχει υπηρεσίες υποστήριξης ή εκπροσωπεί τους **συνεταιρισμούς που είναι μέλη**.

Τριτοβάθμιος συνεταιρισμός: εθνικού επιπέδου συνεταιρισμός, **συνεταιριστική ένωση** ή **συνεταιριστική ομοσπονδία** που εκπροσωπεί τα συμφέροντα των **συνεταιρισμών μελών** σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Υβριδικός Συνεταιρισμός: ένας **συνεταιρισμός** που έχει εκδώσει μερίδες σε επενδυτές μη μέλη.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους στα μέσα μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

Οι συνεταιρισμοί στηρίζονται στις αρχές της αυτοβοήθειας, της αυτεθύνης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης. Ακολουθώντας την παράδοση των πρωτεργατών, τα μέλη των συνεταιρισμών στηρίζονται στις ηθικές αξίες της εντιμότητας, της διαφάνειας της κοινωνικής υπευθυνότητας και της φροντίδας για τους άλλους.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ:

Οι συνεταιριστικές αρχές αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές με τις οποίες οι συνεταιρισμοί θέτουν σε εφαρμογή τις αξίες τους.

1η ΑΡΧΗ: ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ.

Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις, ανοικτές σε όλα τα πρόσωπα που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους και επιθυμούν να αποδεχθούν τις ευθύνες του μέλους, χωρίς διακρίσεις φύλου, κοινωνικού επιπέδου, φυλής, πολιτικών πεποιθήσεων ή θρησκείας.

2η ΑΡΧΗ: ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ.

Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις διοικούμενες από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής τους και στη λήψη των αποφάσεων. Άνδρες και γυναίκες που προσφέρουν υπηρεσίες ως αιρετοί εκπρόσωποι είναι υπόλογοι στα μέλη. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου (κάθε μέλος μία ψήφο) και στους συνεταιρισμούς ανωτέρου βαθμού οργανώνονται επίσης με δημοκρατικό τρόπο.

3η ΑΡΧΗ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ.

Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα και διαχειρίζονται δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού. Ένα μέρος τουλάχιστον από το κεφάλαιο αυτό αποτελεί συνήθως την κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Τα μέλη συνήθως απολαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση ή καθόλου για το κεφάλαιο που καταθέτουν για να γίνουν μέλη. Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για οποιονδήποτε ή για όλους από τους ακόλουθους σκοπούς: α) Ανάπτυξη του συνεταιρισμού, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, από τα οποία μέρος τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητα, β) Απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον συνεταιρισμό και γ) Υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη.

4η ΑΡΧΗ: ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ.

Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αυτοβοήθειας, διοικούμενες από τα μέλη τους. Εάν συνάψουν συμφωνίες με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, ή αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, το πράττουν με όρους που διασφαλίζουν τη δημοκρατική διοίκηση από τα μέλη και διατηρούν τη συνεταιριστική αυτονομία.

5η ΑΡΧΗ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ.

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση στα μέλη τους, στα αιρετά μέλη της διοίκησης, στα διευθυντικά στελέχη και στους υπαλλήλους, ώστε να μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών τους. Παρέχουν πληροφόρηση στο κοινό - ιδιαίτερα στους νέους και στους διαμορφωτές της κοινής γνώμης - σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας.

6η ΑΡΧΗ: ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ.

Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν με τη μέγιστη αποτελεσματικότητα τα μέλη τους και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση όταν συνεργάζονται μεταξύ τους δια μέσου οργανώσεων τοπικού, εθνικού, περιφερειακού και διεθνούς επιπέδου.

7η ΑΡΧΗ: ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ.

Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους, με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους.